

శ్రీ ౦ స్తు

శ్రీ కామకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

# వసిష్ఠ ప్రాక్షమగు పులిప్పాణి వైద్యము



ప్రకాశకులు:

సి.వి.కృష్ణా బుక్ డిపో.,  
121 ఆమ్మన్ కోవిల్ వీధి,  
వాల్తాకూ రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు. 1.

(రిజిస్టర్డ్ కాపీరైటర్)

దీనివలె]

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ కృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

# వసిష్ఠ ప్రాక్షమగు పులిప్పాణి వైద్యము

అంధ్రీకరణకర్త:

అనువంశి కాయుర్వేద వైద్యులు

అయుర్వేద విద్వాన్

శ్రీ ఎస్. కృష్ణస్వామిగారు

ప్రకాశకులు:

సి.వి.కృష్ణా బుక్ డిపో.

121 ఆమ్మన్ కోవిల్ వీధి,  
వాల్తాకూ రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు - 79.

(రిజిస్టర్డ్ కాపీరైటర్)

[40-00



శ్రీ ౦ స్తు

శ్రీ రామకృష్ణ పరబ్రహ్మచారి నమః

# వసిష్ఠాక్షమగు పులిప్పాణివైద్యము



ప్రకాశకము

సి.వి.కృష్ణా బుక్ డిపో.

121 అమ్మన్ కోటల్ వీధి,

వాల్తాక్కు రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

(ప్రచురితం) ౧౯౫౭

శ్రీ ర త్న

## ఉ పా ధ్య త ము

శ్లో॥ శుక్లాంజరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం ।

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోప శాంతయే ।

శ్లో॥ పూర్వజన్మ కృతం పాపం ప్యాధిహ పేణ బాధతే ।

తచ్ఛాంతి కామదైర్ఘ్యైర్జపహోమి క్రియాదిభిః ।

మన దేశీయ వైద్యము ఒకానొకప్పుడు విదేశాలలో కూడా ప్రచారము కలిగియుండెను. పాశ్చాత్యులు మన వైద్యవిధానమునే ఆధారముగ గొని తమ తమ దేశమున కనువైన విధమున ప్యాధులకు దగినటుల ఔషధములను తయారుచేసికొని పాశ్చాత్య వైద్య విధానము నభివృద్ధి చేసికొనిరి. పాలకులు పాశ్చాత్యులగుటచే క్రమముగ దేశీయ వైద్యమును అణగద్రొక్కిరి. కాని ఇకనుండియు మన దేశీయ వైద్యము అభివృద్ధి నొందుటకు దగిన ఆధారములు కాన్పించుచున్నది.

మానవశరీరమునకు పూర్వకాలమునగూడ నేదేనొక ప్యాధి వీడించుచు వచ్చుచుండుట తెలియుచున్నది. ఇందుకు పూర్వజన్మ కృత పాప మొక కారణమగును. దానిని శాంతిపజేయుటకు జపము హోమము, దానము మున్నగు క్రియలు సాధనములు మరియు ఔషధ సేవనముకూడి ముఖ్యసాధనము ఈ ఔషధ యోగములను ఆయుర్వేదమును నానుముతో బ్రహ్మచేత్రుడు కల్పించియుండెను. ఈ వేదమును బ్రహ్మచేత్రుడు దక్షప్రజాపతి కుమారుడైన దక్ష ప్రజాపతి అశ్వని దేవతలకు ఉపదేశించెను. దేవాసుర యుద్ధములలో అశ్వని దేవతలు వైద్యవతులుగ ప్రవర్తించియుండిరి. వారినుండి భారద్వాజ,

౦౪౪  
20  
28  
28  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
29  
30  
30  
30  
30  
31  
31  
31  
31  
31  
31



గానైయ, అంగీరసాది మహర్షులు ఆయుర్వేదచికిత్సా విధానముల  
సభ్యులనైరి. ఆశ్రేయ మహర్షి తనవిజ్ఞానమును అనేక శిష్యుల  
కీ వేదము సభ్యులను చేయించిరి. వారినుండి ప్రజల ప్రచార  
మును బొందియుండెను. వారు రోగనిదానము, గుణపాఠముగ  
విధాగించి అనేక గ్రంథములను రచించియుండిరి. వారి తర్వాత  
నేర్పడినదే చరకసంహిత. చరకమహాముని తన నామముతోనే  
యీ గ్రంథమును రచించియుండెను.

కాలక్రమమున ధన్వంతరి భగవాన్ భూలోకమున నవతరించి  
ఆయుర్వేదము నుద్ధరించి ప్రజలకు మహావశారము చేసియుండిరి.  
నీరి కాలముననే సుశ్రుతము అను వైద్యగ్రంథము సుశ్రుతా  
చార్యుని వలన రచింపబడినది. ఈ గ్రంథమున శస్త్రచికిత్సా  
విధానము పేర్కొనబడినది. చరకసంహితయందు కాయచికిత్స  
వివరింపబడినది. ఈ గ్రంథముల నాధారము చేసుకొని పలువురు  
సిద్ధులు, మునీశ్వరులు, విజ్ఞులు, విద్వాంసులు లెక్కలేనన్ని బహుళ  
గ్రంథముల తమ తమ పరిశోధనా ఫలితముగ రచించియుండిరి.  
ఇందులోనిదే పులిప్పాణి వైద్యగ్రంథము. ఇందు కాధారము  
వసిష్టపోత వైద్యగ్రంథము. ఇందు ప్రస్తుత కాలమున కనువగు  
తీరి సులభపద్ధతులు, అనుభవసిద్ధముగు యోగములు వివరింపబడి  
నవి ఈ గ్రంథమహాయమున ప్రతియొకరు బోషధములను తయారు  
చేసికొనవచ్చును. శరీరతత్త్వము వెలగవచ్చును. నాడీ పరిజ్ఞాన  
మును బొందవచ్చును. భాషాజ్ఞానము గల ప్రతివాడు సర్వలితము  
లను బొందుటకు వీలుగ ప్రతివిషయమును విభాగించి సులభశైలిలో  
రచించితిమనది. ప్రజలు దీనిచే కలుగుఁజ్ఞు సర్వలితములను  
పొందుదురు గాక!

## విషయానుక్రమణిక

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
మానవశరీరము	9	ఆయుశుద్ధి	20
శరీరలక్షణము	11	అశ్వగంధిశుద్ధి	28
వారపితృశ్లేష్మములు	12	అంజనములకుశుద్ధి	28
వారగుణము	12	ఇంగిరీకశుద్ధి	29
పైత్యలక్షణము	12	ఇందువశుద్ధి	29
శ్లేష్మలక్షణము	13	ఉమ్మత్రవిత్తుశుద్ధి	29
నాడిరీక్షించువిధము	13	ఎలుకపాపాణశుద్ధి	29
స్త్రీ పురుషుల నాడిభేదము	13	కర్పూరశిశిరశుద్ధి	29
నాడిచలనభేదము	14	కఫశుద్ధి	29
సంయోగనాడిలక్షణము	14	కృష్ణాధకశుద్ధి	29
వైద్యునకు సలహా	15	కంచుశుద్ధి	29
నాడియొక్క భేదాభేదములు	15	కంకుషశుద్ధి	29
మరణకాలపు నాడిలక్షణము	15	కాంతశుద్ధి	30
రోగిశరీరతత్త్వము	18	గజదవచ్చుశుద్ధి	30
సద్యయిద్యలక్షణము	18	గైరిశుద్ధి	30
జర్మితవైద్యలక్షణము	19	గారిపాపాణశుద్ధి	30
శకునములు	19	గంధకశుద్ధి	30
గోచారఫలములు	20	చూర్ణశుద్ధి	31
ఋత చర్య	22	బాజికాయశుద్ధి	31
నక్షత్రములలో సంభవించు వ్యాధుల ఫలితము	25	జలకశుద్ధి	31
బోషధశుద్ధి ప్రకరణము		జడిగింజలశుద్ధి	31
అభ్రకశుద్ధి	28	కాళకశుద్ధి	31
		కారమాక్షికశుద్ధి	31







విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
పుస్తకప్రకరణములు		కామర్లకుక పాఠము	110
అశోకపురము	91	కట్టులప్రకరణము	
చందనాదిపురము	92	అమరశిలగంధకకట్టు	111
బ్రాహ్మీపురము	93	ఇంగిలీకకట్టు	111
యోగరాజపురము	93	రసకర్పూరకట్టు	112
కల్యాణపురము	94	తాళకకట్టు	112
కానుగపురము	95	లింగకట్టు	112
సుకమారపురము	95	తెల్లపాపాణకట్టు	113
తైలప్రకరణము		నవాచారకట్టు	113
కళింగాదితైలము	98	వీరముకట్టు	113
అమపాతతైలము	99	పూరముకట్టు	113
మేహాంతకతైలము	100	భస్మ ప్రకరణము	
భృంగామలకతైలము	100	అయభస్మము	116
గంధకతైలము	101	అభ్రకభస్మము	118
కరప్పాణితైలము	101	శతపురవిధానము	118
హింగుత్రిగుణతైలము	102	కాంతభస్మము	119
అశ్వగంధాదితైలము	102	నాగభస్మము	120
చందనాదితైలము	103	కానీసభస్మము	121
కూరతైలము	104	వంగభస్మము	122
కపాఠప్రకరణము		త్రివంగభస్మము	123
సకలజ్వరములకుక పాఠము	105	తామ్రభస్మము	123
సకలవిషజ్వరములకు	106	రజితభస్మము	123
సురపాదిక పాఠము	107	స్వర్ణభస్మము	125
పాత, పురాణజ్వరములకు	107	పగడభస్మము	126
పాతజ్వరక పాఠము	109	శృంగిభస్మము	127
పాత, పిత్తశేష్మక పాఠము	109	అపణభస్మము	128
అర్కాది కపాఠము	109	తాళకభస్మము	128
త్రిఫలా కపాఠము	110	కర్పూరశిలాశక్తుభస్మము	129
శర్కరజ్వరములకుక పాఠము	110	అనులగంధకభస్మము	130

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
ముత్యభస్మము	131	దేవకుసుమరపాఠము	147
సవ్వరభస్మము	131	వసంతకుసుమాకరము	147
కంచుభస్మము	132	పాతరాక్షసము	149
శంఖభస్మము	132	తారకేశ్వరరసము	149
శంఖపాపాణభస్మము	132	పాతగజాంతుశము	150
సూతభస్మము	133	పాతవిధ్వంసకరసము	150
గవ్యభస్మము	133	సూర్యార్యవర్తిరసము	151
స్వర్ణమాషికభస్మము	134	కర్పూరాదిరసము	152
రసాషధప్రకరణము		భేదిజ్వరాంతుశరసము	152
అలందిబై రవంసము	136	సింధూరప్రకరణ	
అనందబై రవంసము	137	అభ్రక సింధూరము	153
కర్పూరరసము	138	అయ:సింధూరము	154
తారకేశ్వరరసము	138	షడ్గుణసింధూరము	155
అమరసుందరిరసము	138	అన్న భేదిసింధూరము	155
వంగేశ్వరరసము	138	ఇంగిలీక సింధూరము	155
అఘుసూర్యార్యవర్తిరసము	139	నల్లనీలసింధూరము	156
రజితభావతిరసము	139	స్వర్ణసింధూరము	157
చండమార్తాండరసము	139	కాంతసింధూరము	157
లోకనాథరసము	140	తాళక సింధూరము	158
పూర్ణ చంద్రోదయము	140	ఏకగుణసింధూరము	159
రసభావతిరసము	142	ద్రావక ప్రకరణము	
చిదానందబై రవము	142	ఓమద్రావకము	160
సన్నిపాతరసము	143	నవాచారద్రావకము	160
కాలసూర్యోదయరసము	143	శంఖప్రకరణము	161
మృత్యుంజయరసము	144	గుల్మహారద్రావకము	162
పంచామృతపర్పటిరసము	145	కల్లువద్రావకము	163
కాలాగ్నిరుద్రబై రవం	145	మరీచిద్రావకము	163
ప్రభాకరబై రవం	146	మహాద్రావకము	164
పైత్యహారరసం	147	పిష్టువద్రావకము	164



విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
శేషప్రకరణము		స్తవ్యవర్ణకర్మాధ్యాయము	181
గుగ్గిలం వలాస్త్ర	166	మహారాష్ట్రాదిచూర్ణము	182
కర్పూరపలాస్త్ర	166	ద్రాక్షాదిచూర్ణము	183
సకలవ్రణహరిపలాస్త్ర	167	పానకప్రకరణము	
దురదకు శేషము	167	స్వర్ణముఖపానకము	185
తైత్తరీయశేషము	167	జంబీరాదిపానకము	185
వంగసింధూరపలాస్త్ర	168	పంచతిక్తపానకము	186
బాపుమానుటకు శేషము	169	కారికాదిపానకము	186
ప్రణములకుపలాస్త్ర	169	నేత్రకోగషధములప్రకరణము	
నీరుడువిత్తు శేషము	169	నేత్రబిందు	189
సింధూరాది శేషము	170	నారికేళాంజనము	189
మైన ప్రకరణము		సిద్ధనాగార్జునవర్తి	190
ఇంగ్లీషమైనము	171	చంద్రోదయవర్తి	191
పూరమైనము	171	కంటిపారలకు	191
త్రినేత్రమైనము	172	దుర్మాంశమునుపోగొట్టుటకు	191
సున్న ప్రకరణము		కన్నువాపుకు	191
ఉక్కుసున్నము	173	మర్కట ప్రకరణము	
వంగసున్నము	173	కోజా మర్కట	192
ముప్పసున్నము	174	చచ్చిద్రాక్ష మర్కట	192
దురిశిగురుసున్నము	175	సుగంధపాల మర్కట	192
రససున్నము	176	నిమ్మపండ్ల మర్కట	193
కర్మాధ్యాయ ప్రకరణము		చందన మర్కట	193
ఖర్మకుహాదికర్మాధ్యాయము	178	దానిమ్మపండ్ల మర్కట	193
మంజిష్ఠాదికర్మాధ్యాయము	178	అల్లం మర్కట	193
భారంగ్యాదికర్మాధ్యాయము	179	కామరపుష్ప మర్కట	194
నింబ్యాదికర్మాధ్యాయము	179	ఇతర ఔషధములు	
దశమాలకర్మాధ్యాయము	180	అకలి కలిగించుటకు	195
పందిరి కర్మాధ్యాయము	180	మేహ ఉష్ణమునకు	195
స్తవ్యకోధకర్మాధ్యాయము	181	ఎక్కిళ్ళకు	195

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
మన్యమత్తును	195	తైత్తరీయపాఠమునకు	202
మాత్రనివర్ణనకు	196	నంజ, పాండుకు	202
ఆరనిపుష్పకు	196	సకల మేహములకు	203
నల్లమందు అలవాటుమాన్య	196	మేహ వెట్టలకు	205
కామరకు	196	తిప్పకత్తు	205
అగ్నిరస్తపుష్పకు	196	పిండతైలము	206
కత్తిగాయములకు	197	సూతికాభరణము	207
లింగవిబ్బంభణకు	197	పుబ్బసమునకు	209
తేలుకుట్టుకు	197	సర్వకోగములకు	209
బంకవిశేషనములకు	197	బ్రాహ్మరసాయనము	210
శరీర విష్టికి	197	మశూచికము రాక్షండుటకు	211
పులితేపులకు	198	రక్తపాతమునకు	211
పేను, గుడ్లకు	198	కుసుమలకు	211
అన్న ద్వేషనివారణకు	198	సితౌషలాదిచూర్ణము	211
నోటి ఆరోచకమునకు	198	అమలవారమునకు	212
వరిబీజమునకు	198	చంద్రోదయగనము	212
పెరికుక్క, నక్కకాటుకు	199	అపానవాయువులకు	212
చచ్చినవిడ్డలయటపడుటకు	199	కమరికు	212
పాముకాటుకు	199	కస్తూరిమాత్రలు	212
చెవికుకుపుకు	199	వీర్యవృద్ధికి	213
చెవుడుకు	199	దగ్గులకు	213
పోట్లకు	199	సాధాగ్యశౌంఠి	213
పిల్లలకుకామర్మకు	200	పాత్రికాదుపువ్రణము	214
ఉబ్బుకామర్మకు	200	వస్త్రీ బ్యాధులకు	214
నోదకాటుకు	200	మంజిష్ఠావర్తనకు	214
రక్తపుష్టికి	200	కఫకోగమునకు	214
స్త్రీలకురొమ్మునకల్లుబాసనకు	200	విచ్చికి	214
మాత్రకట్టు	200	మరిచాంచల్యమునకు	214
స్త్రీల కడుపునొప్పికి	201	ముట్టుకుట్టుకు	215



విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
జ్యోతిషములకు	215	తగరిసగుణము	280
భోజనసంజీవిమాత్రలు	216	నల్లపావలిగుణము	281
ప్రమేహమునకు	216	నవ్వులగుణము	,
విషహరప్రకరణము		చిన్నపల్లెగుణము	,
తేలువిషమునకు	220	నల్లెరుగుణము	,
త్రాచుపామువిషమునకు	221	నల వెలగ గుణము	,
ఇతర పాములకు	224	నలపుసిరిక గుణము	,
మిడినాగులవిషమునకు	225	తెగడగుణము	282
అన్ని జాతుల పొడపాముల		విభూతిపచ్చగుణము	282
విషమునకు		లక్క	282
మచ్చలు, పుండ్లుమాడుటకు	225	లవంగపట్ట	282
తాడిపుర్లుపాము విషమునకు	226	పట్టివేరు	288
నీనిపొడలకు	226	వన	284
నల్లనకుగుడు విషమునకు	226	వాకుడు	285
చాగురిపాము విషమునకు	226	వాయువిశంగము	286
నగ్గుపొడి కరిచినందుకు	227	వావిలి	286
పై పూరికు	227	వెదురుపప్పు	287
కొన్ని మూలికపుష్ప యోగము		నీను అవిసాకుగుణము	288
ఏనుగుపల్లెగుణము	229	శ్రీకాయ చెట్టుగుణము	288
కర్పూరపల్లిగుణము	229	తెల్లనాగ జెముడుగుణము	288
గంగరావిచెట్టుగుణము	229	సుతుగుపట్టగుణము	289
అంతర్దామరగుణము	229	సంకేతనామములు	289
అడ్డసర పాకుగుణము	230	పంచవిధక మాయములు	240
కంబాంగోరయాకుగుణము	230	వివరణము	240
గంబెనవిత్తులగుణము	230	విషవిరుగుడులు	240
కుప్పింటిగుణము	230	దొరకనివస్తువులకు ప్రతినిధులు	241

విషయానుక్రమణిక సంపూర్ణము

శ్రీ శస్త్ర

వసిష్టశాస్త్రమగు

పులిప్పాణివైద్యము

మానవశరీరము

బ్రహ్మసృష్టిచే నేర్పడిన మానవశరీరము అస్థివంజరమయి యున్నది. అగులు శరీరము శక్తిస్వరూపిణియగు స్త్రీగర్భమునుండి ఉత్పత్తియగుచున్నది. గర్భోత్పత్తి కనువయిన వయస్సునుపొందిన స్త్రీ, పురుష సంపర్కముచే గర్భవతియగుచున్నది. గర్భము శుక్ల శోణిత సంజ. ధము. గర్భము నిలచినతొడనే ఋతుప్రావమంత మగును. అప్పటినుండి దశమాసములకు శిశువు జనించును. క్రమ ముగ గర్భ ధారణమయిన మొదటి మాసమున గర్భములోని పిండము ఒక క్రిమివలెనుండును. నెలకాటి రెండు నెలలలోపల తల పెద్దదగును. నేత్రములుకూడ నపుడే యేర్పడును. హృదయము, దవడలు, ఎముకలుకూడ నానెలలోనే యేర్పడును. రెండునెలల యనంతరము, స్త్రీ లేక పురుష చిహ్నము లేర్పడును. చేతులు మోచేతులు కలుగును. కండరములు, ముక్కు, కంటిరెప్పలు, నోడు, చర్మము ఇవి స్పష్టముగ నేర్పడును. మూడవ నెలలో హృదయచలన మేర్పడును. నాల్గవమాసమున శరీరావయవములన్నియు నగుదురు. అయిదవమాసమున శిశువుయొక్క పొడవు పదునొకండు అంగుళములు మొదలు పన్నెండు అంగుళములలోవుండును. తూ. శమున నొక పవును వుండును. తలలో వెండ్రుకలు మొలచును. కండ్లు మూతపడియుండును. లలాటము, భ్రూమధ్యమున నన్నని వెండ్రుకలు ఉత్పత్తియగును. ఏడు, ఎనిమిది మాసములలో పిండము లోని శిశువు సంపూర్ణ స్థితినిబొంది యభివృద్ధి జెందును. ఇట్టి యపుడు శిశువు ప్రసవమయినచో శ్వాసము వడలుటకును ఏడ్చుట కును పాలు చెప్పించుటకును సమర్థమయియుండును.



తొమ్మిదవమాసమున పిండస్థ శిశువు ఇరువదంగుళముల పొడవుండును. అరువదేని పై న బతువు వుండును. శిశువుయొక్క రక్తనాళములలో మంచిరక్తము ప్రవహించుచుండును. ఈ మాసాంతములోపల గర్భములోని శిశువు ప్రసవమగును. ఇంతవరకు గర్భమున జేరిన శుక్లశోణితము జీవమును పొంది క్రమముగ బెరిగి శిశువుగ భావతనమగు విషయము వివరింపబడినది. భావతనమయిన శిశువు కాలక్రమమున తల్లియచ్చునట్టి అహారాది పోషణవలన పెరుగుచున్నది.

ప్రతి ఆవయవమును పోషణాద్యాహారములచే నృద్ధిబొందును. ఇట్టి శరీరమునకు ముఖ్యముగ కావలసినవి నీకు, గాలి, ఆహారము మనము త్రాగునట్టి నీకు పరిశుభ్రముగ నుండవలెను. మరియు తేలికగ నుండవలెను అట్టినీకు శరీరమునకు ఆరోగ్యకరము. గాలి లేకున్న మనము శ్రమకులోనుగావలసినప్పుడు. ఆహారము లేకున్నను కొన్ని దినములు గడపవచ్చును గాని గాలి లేకున్న శరీరావయవములు నృద్ధిబొందనేరవు. శరీరపోషణకు ఆహారము ముఖ్యధారము, అటులని ఆహారమును మితిమీరి పుచ్చుకొనరాదు. బాగుగ ఆకలియైనపుడే ఆహారమును మితిముగ భుజింపవలెను. ఎక్కువగ భుజించుట వలన అజీర్ణ రోగములు సంభవించును.

ఇట్టి శరీరభాగము ఎముకల గూడని యిదివరకే వివరించితిమి శరీరమునకు ప్రధానము శిరోభాగము, శిరోభాగమున (కంఠోపరిభాగము) అరువది రెండు ఎముకలు, కంటిపై భాగమున ఏబదిరెండు ఎముకలు, భుజము, హస్తములు వీనియందు అరువదినాలుగు ఎముకలు, తొడ పాదము వీనియందు అరువది యెముకలు, ఇటుల 240 ఎముకలు గలవు. ఈ ఎముకలు చర్మము కండరములతో కప్పబడి యుండును. దీనికి పొరధాతువునీకు. కండరములు మూడు విధములు. శరీరము కణములప్రభు కొన్ని కణములుచేరిన ధాతుపగును. కొన్ని ధాతువులు చేరిన ఒక ఆవయవమగును. కొన్ని ఆవయవములు కలిసి కృత్రిమములు చేసుటకు శరీరమునకు దోడ్పడిన అట్టి బానిని సంస్థయందును, ఎముకల ప్రభువలెనే శరీరమున జీవాణువులు

నిండి యున్నవి. ఇట్టి జీవాణువులే శరీరము చేయునట్టి పనులకు దారణధార మగుచున్నవి.

శిరస్సు తర్వారము మానవశరీరమున హృదయస్థానముముఖ్యమైనది. ఇచ్చట శ్వాసకోశము, ఇంద్రియకోశము మున్నగు ప్రధానాంగములుగలవు శరీరమునగల సకల రక్తనాళములు యీ భాగమునకు జేరుచున్నవి ఇటనుండియే అవి ప్రసరణ ప్రారంభించును. స్త్రీల కిది ముఖ్యస్థానము రజస్వలయగువరకు బాలికలకు రొమ్ము సామాన్యముగనే యుండును. రజస్వలయైన తర్వారము స్తనములుబుకును. గర్భధారణ తర్వారము అవి పెద్ద వై జన్మించు శిశువునకు ఆహారధారమగుచున్నవి.

దీని తర్వారము ఉదరము (కడుపు) ముఖ్యమైనది. ఇచ్చట జీర్ణకోశము, మలమూత్ర కోశములు గలవు స్త్రీలకు గర్భకోశము గూడ ఇచ్చటనే యున్నది మనము పుచ్చుకొని నాహారమును జీర్ణకోశములోని బకరాగ్ని సచనము చేయుచున్నది. జీర్ణకోశము నరియైన ప్లితిలోనుండిననే ఆరోగ్యము పూర్ణముగ నుండును. తర్వారము ఉదరము, పాద భాగములు, భుజము, చేతులు ఇవియు ముఖ్యాంగములే పురుషునకుగాని, స్త్రీగాని నాడి పరీక్షకు ముఖ్యముగ పనిపిచ్చునది చేతులే. శరీరచిత్వమును చేతులలోని నాడివ్వారానే వైద్యుడు గ్రహించుచున్నాడు.

#### శ రీ ర ల క్షణ ము

అన్న పానాద్యాహారాది రసములచే కలిగిన మానవశరీరముయొక్క ప్రధానమున అంశ కడుపున అన్నమయ కోశము, రొమ్మున ప్రాణమయకోశము, శిరస్సున మనోమయ కోశము, మూడు కోశములు గలవు శిరస్సునగల మనోమయ కోశమున విజ్ఞానమయ. అనందమయము అనునట్టి కోశములు గూడ కలిసి యున్నవి. అన్న పానాదులచే జనించిన రసధాతువు క్రథమమున చిక్కగను, తర్వార తేలికయైన జలరూపముగను మూడుచున్నది. పిదప నారసము ప్రాణబాణువుతో సంఘర్షణ జేసి, పరిశుద్ధమై తేజస్సుతో కలిసి రక్తమయమగు చున్నది. ఆ రక్తమునే ప్రాణ లస



మరియు, జీవ రసమనియు నందును. ఈ రసము శరీర మంతటను వ్యాపించి సంచరించుచున్నది. ఈ జీవరసము వికల్పము విషవదార్థ మగు నునుగలతో కంపి, అధికమయిన శీతల విషముతో కలియునేని అపుడా శ్లేష్మము పైత్యపురోపమయి కొమ్మున గడ్డకట్టి రక్తము స్థంభించినపుడు జహీయయినవాడు చలనము లేక స్థంభించి పోవును. హృదయములో రక్తకోశము స్థంభించినచో ప్రాణవాయువు శరీర మును త్యజించును. అట్టి సందర్భములందు ఉష్ణతత్వముగల ఔషధ ములను వాడవలెను.

మరియు హృదయభాగమున శ్లేష్మభాతువు గలదు. దీని క్రిందిభాగమున వ స్థియనునట్టి మూత్రాశయ ముండును. స్త్రీలకు మూడు రక్తశయములు గలవు సాధారణముగ రక్తము శరీరమున నుండవలసిన దాని కంటెను సధిక మయినను, తక్కువయినను వ్యాధియో లేక మరణమో సంభవించును.

వారపిత్త శ్లేష్మములు

మానవ శరీరమున వార, పిత్త, శ్లేష్మము లనెడి త్రిధాతువులు గలవు వారము వీర్యవంతముగను, రజోగుణ స్వరూపముగను, పైత్యముతో గూడియు నుండును. పైత్య తత్వము ఉష్ణముగను, సర్వగుణ స్వరూపముగను నున్నది. శ్లేష్మ తత్వము తామస గుణ స్వరూపముగను, గురువుగను, పైత్యముగను నున్నది. వారమనీ యను నట్టివి నాభిస్థానమున నుండును.

వారముయొక్క గుణము

జేహమున పలుపు, ఎరుపు, సంచారము, కీర్ణవట్టు, నాస్తి నిద్రలేమి, కృశీత్యము, పోల్లు వాపు తిమ్మర, అంగముల అదుకు పాలు, మలబల బధనము, కొయ్యబాగుట, నోటిలో వగరుగ నీయాకుట, అంగముల కడలిక, గుంటపడుట, అదృశ్య, అన్న ద్వేషము, కడుపున సంకటము ఇట్టివి వార లక్షణములు.

పైత్య లక్షణము

శరీరమున వసువువచ్చి యేర్పడుట, ఉక్క, వాహము, జర్ణ సమయమున శరీరము వేడిగ నుండుట, రోమద్వారముల నుండి పుక్క

పోయట, వాంతి, జ్వరము, పాడు భావకళక్తి క్షీణించుట, మూర్ఛ, తలపోల్లు, మూత్రము పచ్చగను, ఎఱ్ఱగను వెడలుట, పుల్లగను చేదుగను వారముగను నోట నీయాకుట, రక్తక్షయ్యము ఇట్టివి పిత్త లక్షణము.

శ్లేష్మ లక్షణము

శరీరము తెల్లబాగుట, నిగనిగలాడుట, దురద, చల్లదనము, కీర్ణ కడలకుండుట, మిందగుణము, జర్ణకళక్తి పెరుగుట, నిద్రలేమి, ఉప్పగను, తీయగను నోట నీయాకుట, ఉర్ధ్వశ్వాస, అన్న ద్వేషము, దగ్గు, వెనుటపోయట, క్షయ, చిక్కిపోవుట, తెల్లబాగుట, మూత్రము కొంచెము కొంచెముగ బాగుట, ఎక్కిల్లు ఇట్టివి శ్లేష్మ లక్షణములు.

నాడి పరీక్షించు విధము

రోగియొక్క చేతినిపట్టుకొని వ్రేళ్ళను నలిపి చాటవ వ్రేలి వైపు క్రింది భాగమునగలచోట వైద్యుడు తన చాటవవ్రేలు, కనిష్ఠపువ్రేలుతప్ప మధ్యగల మూడువ్రేళ్ళతో నాడిని పరీక్షింప వలెను. అటగల పరములు పలుకునట్టి నాడిశబ్దమువలన వార, పిత్త, శ్లేష్మముల నెరుగవగును.

స్త్రీ పురుషులకుగల నాడి భేదము

స్త్రీలకు నాడిని పరీక్షింపవలసినపుడు స్త్రీల యెడమచేతి మణికట్టు క్రింది భాగమున నాడిని పరీక్షింపవలెను. పురుషులకై నపుడు కడిచేతిని పరీక్షింపవలెను. అటుల పరీక్షించినపుడు మొదటి వ్రేలి క్రిందను చలించునది వారనాడియనియు, రెండవ వ్రేలిక్రిందను చలించునది పిత్తనాడియనియు, మూడవ వ్రేలి క్రిందను చలించునది శ్లేష్మనాడియనియు నెరుంగవలెను. పురుషులకు వార నాడి చలనము కోయిల, నెమలి, హంస, కోడి వీని వడికవలె నుండును. పిత్తనాడి తాబేలు, బలగ నడకవలెను, శ్లేష్మనాడి పాము నడకవలెను నుండును. స్త్రీలకు వారనాడి పామువలెను పిత్తనాడి కప్పవలెను, శ్లేష్మనాడి హంసవలెను నడక కలిగియుండును.



## నాడిచలన భేదము

శరీరము శ్రమాధిక్యముచే అలసట జెందినను, మత్తు పదార్థములు, ఉష్ణపదార్థములు సేవించినపుడును, యెండలో తిరిగి పడు, నిద్రాధిక్యము కలిగినను, మనస్సున కాయాసము కలిగినను, గాయము తగిలి రక్తస్రావ మేర్పడినను, ఉద్రేకము కలిగినను యిట్టి సమయములయందు నాడి పీడనముగ కొట్టికొనును.

ఆకలి, దప్పి, చింత, అతినిద్ర ఇముపంటి పరిస్థితులు కలిగినపుడు నాడిచలనము మందముగ నుండును.

చేతిలోనికి నాడి స్థానమున ప్రణముండినను, నాడి సరికించు సమయమున రోగి మరొక చేతిని క్రిందనాడుట, కాళ్ళను కట్టుకొనియుండుట, ఇట్టివి చేయరాదు. ఇట్టియపుడు నాడి చలనము సరిగ నుండజాలదు. వైద్యునకు రోగనివారణచేయుటకూడ దుర్లభమగును.

## సంయోగ నాడి లక్షణము

వారమున వారము సంయోగమైనచో శరీరమున పోట్లు, వణకుట, అన్న ద్వేషము, పోమరితనము ఇట్టివి కలుగును.

వారమున పితృధిక్యమైనచో సంబంధములేని మాటలు, అకుచి, నోట నీరూకుట, ఇత్యాదులు కలుగును.

వారమున శ్లేష్మప్రకోపమైనచో శరీరము మాంద్యము, బాపు, శిరోభారము తెల్లబాకుట అన్న ద్వేషము, పోమరితనము ఇట్టివి సంభవించును.

పిత్తమున పితృధిక్యమైన సంబంధములేని మాటలు, తల తిరుగుట, ఆయాసము, ఇట్టివి కలుగును.

పిత్తప్రకోపముతోపాటు వారము మిరితమైనచో, శరీరము కృశించుట, సంధులలో పోట్లు, జ్వరము ఇట్టివి కలుగును. అట్టి సమయమున రోపాధిక్యము కలుగును.

పిత్తమున శ్లేష్మము సంయోగమైన మాటలు తడబడుట, నోరు నీరూకుట, తలతిరుగుట, కడుపునొప్పి ఇట్టివి కలుగును.

శ్లేష్మమున వారముచేరిన పరములలో బాధ, నడుమునొప్పి, మాట తడబడుట యిట్టివి సంభవించును.

శ్లేష్మమున పిత్తప్రకోపమేర్పడిన నోరు చేదుగ నుండుట, బొంగుకు బోవుట, కంట పుసికట్టుట ఇట్టివి సంభవించును.

శ్లేష్మమున శ్లేష్మము కలిసిన చూపుతిరుగుట, మైకము, మూర్ఛ, అన్ని ఇట్టివి కలుగును.

## వైద్యునకు సలహా

వారమున వారప్రకోపమైన:—శరీరము కృశించుట, శరీరము చురచురలాగుట, కాంశ నడకవలె వారనాడి చలించుట ఇట్టి లక్షణములు కలుగును.

వారమున పితృధిక్య మేర్పడిన:—మాట తడబడుట, తల నొప్పి ప్రేవులలో బాధ ఇట్టి లక్షణములుండును.

వారశ్లేష్మమున:—దీర్ఘశ్వాసము, తలనొప్పి, చిత్తచాంచల్యము, శరీరము తెల్లబడుట, నాలుకబాచుట, ఇట్టి లక్షణములుండును.

పిత్తముతో పిత్తసంయోగ మేర్పడిన:—శరీరకాంతిమాడుట, కృషించుట, బాపు, బడలిక, తల తిరుగుట ఇట్టి లక్షణములు కలుగును.

పిత్తవారమున:—కపాలమున పోట్లు, పనస జ్వరము, కాళ్ళు, చేతులలో పోట్లు, రోపాధిక్యము ఇట్టి లక్షణములుండును. మరియు పాండు, కామిర్ల, మహాదరము ఇట్టివిగూడ కలుగును.

## నాడియొక్క భేదాభేదములు

వారము రెండు వంతులు, పిత్త మొకవంతు అయినచో వార పిత్త సంబంధమైన రోగము ఉద్భవించును. రక్త శిథిల చలనము, స్త్రీలపై ఆక, వ్యవసాధిక మగును. వారము పెరుగుకొంది అంగచలన మధికమగుట, వీనిని గ్రహింపవలెను.

పిత్తము ద్విగుణము, వార మొకగుణము కలిగియున్నప్పుడు పిత్తవార సంయోగమువలన శరీరమున, ఉష్ణమెక్కువై కండ్లు మంట, ఆరికాలి మంట, దప్పి, ఆకలి, నోరు చేదు యిట్టి లక్షణములు కలిగియుండును.



తాతము ద్విగుణము శ్లేష్మము మేకగుణము సంభవించినపుడు తాతశ్లేష్మ సన్నిభిరశోకము సంభవించును అట్టి యపుడు ఆకలి మందగించుట, కడుపున సంకటము, ఇట్టి లక్షణము లుండును.

పిత్తము రెండంశములు, శ్లేష్మ మొకాంశ మేర్పడినపుడు పిత్తశ్లేష్మ శోకలక్షణమేర్పడును. దురద, కడుపుననుట, ప్రక్కలో తాత ఇటువంటిదే ఆ లక్షణము లగును.

శ్లేష్మము ద్విగుణము, తాతమేక గుణమయినప్పుడు తల నొప్పి, నోరు కది తెలియనందుట, బిమ్మి, జీర్ణము మాంద్యమగుట ఇట్టి లక్షణము లేర్పడును.

శ్లేష్మము ద్విగుణము పిత్త మేకగుణమైనపుడు, విచారము, నోట నీరూతుట, అగ్ని మాంద్యము ఇట్టి లక్షణము లేర్పడును.

#### మరణకాలపు నాడి లక్షణము

తాత, పిత్తనాడులు తీవ్రముగ పలుకుచుండగ, శ్లేష్మనాడి మృదువైనది యగును అట్టి సమయమున నాడి అర్ధిలోకవలె నాడు చుండును. రొమ్మున ఉక్కిళ్ళయ్యెను. శరీరము క్రుంగును. దృష్టి మాకును, వీనిని మరణలక్షణమని యెరుగవలెను.

తాత పిత్త నాడులు మందగించి శ్లేష్మనాడి తీవ్రచలనము కలిగియుండిన విదియు మరణలక్షణమగును. మరియు ఎముకలు విరుచుకొనుట, రొమ్ము విధ్వంసమున గుంటలు పడుట ఇవియు పై వానిలోనే చేరును.

ప్రధానపులు గంభీరముగ కదలిక కలిగియుండినను, శరీర వర్ణము మారిలేదు, ముక్కు క్రింద చెయిట కలిగియుండినను, దృష్టి మాంద్య మేర్పడినను, ప్రక్కలు క్రొచ్చి శ్వాసవర్ధిలను ఇవి కూడ మరణలక్షణమని గ్రహించవలెను.

బలగవంటి చలనము, తాతలు పడక కలిగియుండి పిత్తనాడి పాముపడక కలిగిన అట్టిప్రాణి చూడబడి మూల మాత్రమే యుండు నని తెలిసికొనవలెను.

పిత్తనాడి మాంద్యము కలిగి, తాతనాడి తీవ్రచలనములో నుండి, దృష్టిమాంద్య మేర్పడిన అట్టి ప్రాణి యను దినములకంటె తీవ్రతతో నుండదని గ్రహించవలెను.

కుక్కుటము, హంసలాంటి పడక కలిగినను, తాతనాడి పాథారణ చలనము కలిగియుండినను అట్టి ప్రాణి తాతమువరకు బ్రతుక గలదని గ్రహించవలెను.

కప్ప, పాముగంటి చలనము కలిగిన, శ్లేష్మనాడి తీవ్రచలనము కలిగియుండిన ఒక నెలవరకు ప్రాణభయము లేదనవచ్చును.

తాతపిత్తనాడి సామాన్యముగనుండి శ్లేష్మనాడి తీవ్రముగ నుండిన సన్నిచాత శోషము కలుగును. మరియు అట్టి సమయమున సర్పచలనము, కప్పపడక కలిగిన మరణము ధ్రువమని గ్రహించవలెను.

మరణావస్థను తెలుపునట్టిచిహ్నము లేవనగా కాళ్లు చేతులు చల్లబడుట, క్రమముగా మూఖము, రొమ్ము పార్శ్వములు, ముక్కు, కంఠము, చెవులు ఇవిన్నయి చల్లబడిన అట్టి శరీరమును శ్లేష్మ మాశ్రమించినదని, అట్టి పిత్తి మరణ చిహ్నమని యెఱుంగవలెను.

జీర్ణ శాస్త్యము, కంఠమున గురగుర లాడుట, కడుపుబ్బరము, మూఖము నల్లబడుట, నాడి విరామంకవలె పోకెన విదియు మరణ చిహ్నమే యగును.

మరియు నాడి సమాహము ముందు వెనుక లూగులాడుచు, గంతులు వేయుచున్నటుల పడచిన, అట్టి సమయమున మాటలు రదుబడుచుండిన పది మాసముల వరకు గడువు చెప్పవచ్చునని వైద్యశాస్త్రము నేడువుచున్నది.

శ్లేష్మనాడి గుట్టుము పడుగువలె చలించుచుండిన నట్టి ప్రాణి గూడ పదిమాసములు గడువు చెప్పవలెనని శాస్త్ర ప్రమాణము.

తాతనాడి చంద్రగమనము కలిగి యుండినను, నాడిచలనము తీవ్రముగ నుండినను, రెండవ దినము శ్లేష్మనాడి సంయోగము కలిగినను, పిత్తనాడి తీవ్రముగ నుండినను అట్టి తరుణమున తాతనాడి క్షీణించినదని, త్వరలోనే ప్రాణి మరణము సంభవించునని యెఱుగవలెను.



దీపముయొక్క కోసవలె నాడి పలికిన త్వరతోనే మరణము సంభవించునని గ్రహించి చికిత్సకు పూనుకొన గూడదు.

మరియు, శ్వాసము ముక్కుతో కాకను నోటితో వెడలుట, కండ్లు, పెదవులు, నోడు పల్లములు, కైవసాది ఉద్భవముతో వదలినను అట్టి సమయమున పూర్తియైన మండిచ్చినను, మాత్రు కలుగవచ్చును అట్టి ప్రాణి ప్రపంచమున విడువని ఘట్టిగ గ్రహింప వలెను.

శరీరమునగల పరములు బలిగినను, కండ్లు మాదికప్పినటులై నను మూటలు స్పష్టముగ నుండక పోయినను, ముఖము నివారయాపము చాల్చినను అట్టి గుణములు కలిగినపుడు ఇక చికిత్స కేయలువలన ప్రయోజనము కలుగదని భావించవలెను.

కోగులయొక్క శరీర తత్వము

కాలికోగి శరీరము చల్లగను, ముఖము, కండ్లు, పండ్లు, మలము పల్లగను నుండును. కండ్లనుండి నీరు కాకును ఇహ్వ పల్లమును, నాలికపై ముండ్లుండునటుల అనిపించును.

పిత్తకోగి శరీరము ఉష్ణముగను ముఖము, కండ్లు, నాలుక, దంతములు, మలము నీరు కనువు వచ్చుగా నుండును.

కైవసకోగి శరీరము చెమటపోయును ముఖము కండ్లు, పండ్లు, నాలుక, మలము, నీరు తెల్లగ నుండును. కండ్ల బునిసి కట్టును.

ద్యుధ్యకోగి దేహము, ముఖము, కండ్లు, పండ్లు, నాలుక, మలము, జలము పలువిధములుగ గోచరించును.

రదైవ్యుని లక్షణము

గురు శుక్రూషదేవతలబద్ధముగ ఆచార్యునివద్ద వైద్య శాస్త్ర మభ్యసించి అనుభవము గడించినవాడు అచ్యుతశాస్త్రుడు. చికిత్సా పద్ధతిలో సూక్ష్మబుద్ధి గలవాడును. ఆచార్యకారహితుడు. దైవ్యకాలి ప్రాణులపై దయగలవాడు. శరీరతత్వశాస్త్రము, యోగశాస్త్రము పదార్థగుణ శాస్త్ర మభ్యసించినవాడు. రస శరీరమువలె యితికుల శరీరమును భావించువాడు. ప్రయాణ ప్రవేశమువలన శరీరతత్వముల

వరిగినవాడు, కోగియొక్క శరీర తత్వము గ్రహించి చికిత్స చేయు వాడు, వాడిజ్ఞానము గలవాడు రదైవ్యుడని యెరుగవలెను.

కత్తిర వైద్యుని లక్షణము

వైద్య శాస్త్రజ్ఞానము లేనివాడు, అనుభవరహితుడు, నాడి పరిజ్ఞానము లేనివాడు, సర్వజ్ఞునివలె నటించువాడు, మేకపోతు గాంధీ ర్యము ప్రకటించువాడు అనవ్యయియుడని గ్రహింపవలెను. అట్టి వైద్యుని విషయముగా భావించవలెను. అట్టివాఁయొద్ద చికిత్స పొందినకోగి నయమును బొందజాలడు.

శకునములు

శుభ శకునములు

వైద్యుడు కోగిని పరీక్షించుటకు బయలుదేరునపుడు, పురుషుడు వైద్యునకు యెడమ వైపునుండి కుడివైపునకు, స్త్రీ కుడి పార్శ్వమునుండి యెడమ పార్శ్వమునకును పోయి యెడల శుభ శకునమనబడును. కోగము స్వరగ నయమగును. మరియు పుడవ గలము, మొగ గాడిద, అడ నలుపు కుక్క, యిది యెదురుపడిన ఆశుభమగును. ఛత్రము, ఆవు, బ్రాహ్మణులు, కప్ప, మాంసము, కల్లు, కారాంగక, గోరొదనము, చెడికింపగుపట్టి కంగీరము, యవ దిండు, ఉత్తముడైన యోగి విరదుకువచ్చిన శుభశతన మగును. ఈ శకునముయొక్క ఫలము ర్వరగ బ్యాధి నివారణమగును.

అశుభ శకునములు

వైద్యుడు కోగిని పరీక్షించుటకు బయలుదేరునపుడు మర్గంధ పదార్థములు, ఉప్పు, పచ్చికెసలు నీళ్లు మున్నగు నల్లధాన్యములు, బెల్లం, కపిలు, పిడకలు, కనువు, ఆమేష్యము, బురద, కైలం నయి, పట్టిచాత్రములు, వల, ఇట్టివి కనుపించినను లేక యెదురుపడి నను, దుర్భావలాకువాడు, యెమ్మవాడు, పిచ్చువాడు బాంతిచేయు వాడు, ఛందాలుడు, కూతుడైన ఆయుధమునను భరించినవాడు ఇట్టివారు యెదురుపడినను, కూరమైన వడ్డులు, చతుష్పద పంతులు, ఒక దానితో నొకటి తగువు వేసికొని యెమ్మ స్వరము



విసజ్జీవనము, యుద్ధము, కలహము, అపాయనము, చూచినను, వేదిక, స్వభావము, పూర్వము, భయము భావముగా భూమిమీద వడివనము, గుడ్డము, అననము, వదక, ముఖము, కోరికల తిందుటను చూచినను, తొండ, పిల్లి, కోరి మున్నగునవి మార్గమున కడ్డముగ వడివినను కోరి యింటిలో బ్రవేశించునపుడు అమంగళకరముగ వస్తువు యెదురుపడినను ఇట్టివన్నియు అపశకునములని యెరుగవలెను. ఇట్టివి సంభవించినపుడు వైద్యుడు కోరిని చూచుట మానవలెను.

### దూత పరీక్ష

గుడ్డివాడు, గూనుగలవాడు, తెవిటివాడు, అంగ విహీనుడు, భయస్థుడు, దీనుడు, పెద్దగను, అమంగళకరముగను మాట్లాడువాడు, వికారస్వరూపుడు మరికీ వస్త్రమును ధరించినవాడు, శత్రువును ధరించినవాడు, క్రూరును ధరించినవాడు, రోగపీడితుడు, ఎల్లప్పుడు శర్దపనులు చేయువాడు, ఎర్రని పుష్పమాలను ధరించినవాడు, రక్త చందనములందికొనినవాడు, సర్వాంగము నైలము పూసికొనినవాడు, బురద పూసికొనినవాడు, అపశిశువుడు, రిసతోబాలు మరొకని సహాయముగ తీసికొని వచ్చువాడు, చటాధారి, రిడిసిస వస్త్రమును ధరించినవాడు, ముసలివాడు, ఏకవస్త్రధారి, మంట, ఏనుగు, ఏనుగు స్వారిచేయుచు వచ్చువాడు ఇట్టివాడు వైద్యుని పిలుచుటకు వచ్చినచో ఇవి అపశకునము యగును. ఇట్టివారి పిలుపును వైద్యు డంగీకరించి కోరిని పరీక్షింప వెడలకూడదు.

గో చాత ఫలా ఫలములు

రవియొక్క ఫలము

మాక్కుడు బస్మ లగ్నమునగాని, లేక 4, 5, 6, 7, 8 స్థానములలోగాని ఉన్నప్పుడు, స్థానచలనము, మనోవిచారము, ప్రయాణము, అరోగ్యము తెలుట, కలహము, భవవ్యయము, కంటిజబ్బు, కలహాపి ఇట్టివి సంభవించును. పై స్థానములలోగాక యితరత్ర రవి యుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చునని తెలుసుకొనవలెను.

చంద్రునియొక్క ఫలము

చంద్రుడు లగ్నమునకు ద్వితీయమునగాని 4, 5, 8 స్థానములలోగాని ఉన్నచో ద్రవ్యనాశము, కడుపునొప్పి, వార్యవిఘ్నము, మరణవేదన ఇట్టివి కలుగును. ఇతర చోట్లకున్నచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

కుజునియొక్క ఫలము

కుజుడు బస్మరాశిలో నుండినను, 2, 4, 8, 10, యీ స్థానములలో నుండిన శత్రుభయము, ద్రవ్యనాశము, దుఃఖము, పలు విధములగు వ్యాధులు సంభవించును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములు గలుగును.

బుధునియొక్క ఫలము

బుధుడు 4, 6, 7, 8 స్థానములలో నుండి వానితో సావగ్రహములు చేరిన బంధనము, అభిమానము, రోగము, ద్రవ్య వ్యయము ఇట్టివి కలుగును. మిగిలిన స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములు గలుగును.

గురువుయొక్క ఫలము

గురువు బస్మలగ్నమునగాని, 3, 4, 6, 8, 10, 12 స్థానములలోగాని నుండినచో భయము, రోగము, వ్యయము, స్థానచలనము వీర ఇట్టివి సంభవించును. మిగిలిన స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

శుక్రునియొక్క ఫలము

శుక్రుడు 6, 8, 10, 12 స్థానములలో నుండిన శత్రుభయము రోగము, మనస్తాపము, దుఃఖము, అవమానము ఇట్టివి సంభవించును. మిగతాస్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నియ్యగలదు.

శనిగ్రహముయొక్క ఫలము

శని బస్మరాశిలో నుండినను, 2, 6, 8, 12 స్థానములలో నుండినను భయము, భవహాని, మనస్సుంటుము, భవవ్యయము, దుఃఖము, వ్యాధి, ప్రయాణము మున్నగునవివలన వాధ యేర్ప



మీరు ఇట్టివి కలుగును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములనే యిచ్చును.

రాహు, కేతు గ్రహములయొక్క ఫలములు

రాహు, కేతువులు 4, 5, 8, 9, 10 స్థానములలో నుండినచో ద్రవ్యనాశము, అస్తవ్యస్తముగ మాట్లాడుట ఇట్టివి యేర్పడును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

ఋతుచర్య-అరోగ్య విధానము

వసంతఋతువు-చైత్ర, వైశాఖ మాసములు వసంతఋతువునగును. ఈ రెండు మాసముల కాలమాసము ఉష్ణముగ నుండును. ఈ ఋతువునకు అధిపతి శుక్రకుడు, కషాయము అలవత్తరమైనది. దేహజలము సామాన్యముగ నుండును. వారనాడి మధ్యముగను, పిత్తము అలహీనముగను, శ్లేష్మము ప్రకోపముగను నుండును. ఈ ఋతువున తినదగినది చేదు, కారము, వగరు పదార్థములు త్రాగదగిన నీరు నదీజలము. రోగులకు త్రాగదగినది తాగుగ మరగించిన నీరు మూడుదినములకొకసారి సంభోగశ్రేయ జరుపవచ్చు. వ్యాయామము సామాన్యముగ చేయవలెను. పాఠవిద్యయు, గోధుమలు, కొత్తలు, పెరలు, బార్లీ, ఆవ, వేపపువ్వు, బాకుడు, ములక, పొట్ట, పంగ, మామిడి, తేనె, మజ్జిగ ఇవి వాడవలెను. నది చేపలు అరోగ్య ప్రదము. అడవి జంతువుల మాంసము తినదగినది. వసవిశోరము, విలాసగోష్ఠి, శరీర మర్దనము, సంచారము ముఖ్యములు.

గ్రీష్మఋతువు-జ్యేష్ఠ, ఆషాఢ మాసములు గ్రీష్మఋతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము ఉష్ణముగ నుండును. అధిపతి కజకుడు. కార పదార్థములు వాడవలెను. దేహజల మల్పముగ నుండును. వారనాడి సంశయముగ, పిత్తనాడి సామాన్యముగ శ్లేష్మనాడిక్షీణముగ నుండును. తివి వస్తువులను వాడవలెను. మాతినీరు త్రాగుట మంచిది. రోగులకు నగము మరగించిన నీరు త్రాగనిచ్చుట శ్రేయము సంభోగము పనికిరాదు. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. చల్లనిది, తేలికైనవి అయిన ద్రవ పదార్థములు, విద్యయు, వరి పేలాలు, చోళ్లు, కొత్తమిరి, బచ్చిలి, దోస, అరటి వ్రాక్ష, పుచ్చు,

మామిడిపండ్లు, గేదెపాలు, బెన్న, మజ్జిగ ఇట్టివి వాడవలెను. మడుగు లోని చేపలు అరోగ్యప్రదము, నీటిజంతువులు, నీటిపక్షులు మాంసము హితకరము. వాటియొకలు కత్తుబడిన యిండ్లలో నివసించుట ఉత్తమము. అత్యగ్రహములలో విశ్రాంతి పొందుట మంచిది. మద్యపానము విడువవలెను. నగటి నిద్ర హితము.

వర్ష ఋతువు-శ్రావణ, భాద్రపద మాసములు వర్ష ఋతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము వర్షప్రదము. ఈ ఋతువున కధిపతి చంద్రుడు. అమృతము అలవత్తరము. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. వారనాడి తీవ్రముగ, పిత్తనాడి సామాన్యముగను కఫనాడి క్షీణముగ నుండును. తివి పులుపు, ఉష్ణపదార్థములు వాడుట మంచిది. మాతినీరు త్రాగుట అరోగ్యప్రదము. రోగులకు తాగుగ మరగించిన నీరు త్రాగనిచ్చుట ముఖసంతమగును. సంభోగము విసర్జింపవలెను. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. వేడిగా, ఎండినన్నిగా అగ్నిదీపకమును కలిపించునట్టి పదార్థములు, పాఠవిద్యయు పెరలు, వరుగులు, అప్పుడములు, వడియములు, వేపుడుకూరలు, నిమ్మ, నారింజ, తేనె, మీగడ, పెరుగు ఇట్టివి సేవించుట ఉత్తమము. జలపుచేరలు అరోగ్యదాయకము. పెంపుడు జంతువు, కార్మిక మాంసము ఉత్తమము నేడబ్బె విధానము, వాపుకోళ్లు తొడుగుట ఇట్టివి గనునార్హము.

శరదృతువు-ఆశ్వీణ, కార్తీక మాసములు శరదృతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము వర్షయంతముగ నుండును. ఈ ఋతువునకు బుధుడు అధిపతి. అవణ పదార్థము అలప్రదము. దేహజలము మధ్యము. వారనాడి ప్రళయమగును. పిత్తనాడి ప్రకోపముగను, శ్లేష్మనాడి సామాన్యముగ నుండును. తివి, చేదు, వగరు పదార్థములు వాడవలెను. ప్రవాహజలము త్రాగుట అరోగ్య ప్రదము. రోగులకు చక్కెర మరగించిన నీరు వాడవలెను. మూడు దినముల కొకసారి సంభోగము శ్రేయస్కరము. వ్యాయామము మధ్యమముగ నుండవలెను. శీతలములు, తేలికగా శర్మయగు పదార్థములు, ఎర్ర విద్యయు, పెరలు, పొట్ట, కారర, ఉసిరిక, తేనె, మజ్జిగ ఇవి హితవిద్యయు, పెరలు, పొట్ట, కారర, ఉసిరిక, తేనె, మజ్జిగ ఇవి హిత



కరములు, ఏటిచేస మించితి. అదని జంతువులు, కోడి, నాచలి మున్నగు మాంసములు భజించుట ఉత్తమము. మేడలపై నివసించుట మంచిది. చందన మలందికొనుట, ముత్యాల హారము హితకరము.

హేమంతఋతువు:—మార్గశిర, పుష్యమాసములు హేమంత ఋతువు ఈ ఋతువున కాలమాసము చేరిగియుండును. ఈ ఋతువున కధిపతి గురుడు. మధుర పదార్థములు బలమునిచ్చును. దేహ బలము పూర్ణప్రదము. వారనాడి అనుబలముగను, పిత్తనాడి ఉపశమనముగను, శ్లేష్మము సంఘటముగను నుండును. తినదగిన పదార్థములు తీపి, ఉష్ణ, పులుపు, సర్వజనులు వాడనగును, రోగులు బాగుగ మరగిన నీకు త్రాగుట మంచిది. తలచినపుడు సంపర్గము చేయవచ్చును. వ్యాయామము పూర్ణము. చమురుగలిగినవి, వేడి, బలవర్ధకమగు పదార్థములు భక్ష్యములు కొత్తలియ్యము గోధుమలు, జొన్నలు, గంటలు, కందులు, మినుములు, పెసగలు, అనుములు, జొబ్బెడ్లు, నువ్వులు, చిక్కుడుకాయలు, గుమ్మడి, దుంప కూరలు, సీతాఫలములు, నయి, పెరుగు ఇవి హితకరములు, సూతి చేప అరోగ్యప్రదము, అలము, కొవ్వుగల జంతువుల మాంసము వాడనగును. వెచ్చని యిడ్లలో నివాసము. శరీర మర్దనము, వార కూర తైలముచే అభ్యంగన స్నానము, తైలములచే పాదమర్దనము, ప్రాతఃకాల భోజనము, ఉన్నివస్త్రములు ధరించుట ఇట్టివి సర్వ శ్రేష్ఠము.

శిశిరఋతువు:—మార్గశిర, పుష్యమాసములు శిశిరఋతువు ఈ ఋతువున కాలమాసము శిశిరముననే యుండును. ఈ ఋతువున కధిపతి శని. వగరు పదార్థము అలకరము. దేహబలము పూర్ణము. వారనాడి అలహీనముగను, పిత్తనాడి అలముగను, కఫము ప్రకోపముగను నుండును. పులుపు, తీపి, ఉష్ణ పదార్థములు వాడుట హితకరము, చెరువునీరు, సూతినీరు వాడవచ్చును. రోగులకు బాగుగ మరగిన నీకు యాయవచ్చును. సంభోగము యధేచ్ఛగ చేయవచ్చును. వ్యాయామము పూర్ణముగ చేయవచ్చును. అహారమునకు

వాడదగినది హేమంత ఋతువునకు చెప్పబడినవే అనుష్ఠియము. సరస్సులోని చేపలు అరోగ్యప్రదము. అలకరమైన మాంసము తినవచ్చును. హేమంత ఋతువునకుగల నిబంధనలే ఈ ఋతువు నకుకూడ అనుష్ఠియమగును.

పై ఋతు ధర్మము ననుష్ఠించినచో అరోగ్యముగ నుండుటకు ఏలగునని శాస్త్రము నుడువుచున్నది.

నక్షత్రములలో సంభవించు వ్యాధుల ఫలితములు

ఏ యే నక్షత్రములలో జ్వరము మున్నగు వ్యాధులు సంభవించునో దాని పరిణామము క్రింది విధముగ నుండును.

అశ్విని నక్షత్రమునాడు జ్వరము ప్రారంభించిన అకుడినములు నీడించి నయమగును.

భరణి నాడు ప్రారంభించిన జ్వరము బడుదినములాండి తర్వాత నయమగును. కూర నక్షత్రమున ప్రారంభించిన వ్యాధి గనుక బాగతగ నుండి చికిత్స పొందవలెను.

కృత్తికా నక్షత్రమునాడు జ్వరము వచ్చినచో పడునాకండు దినములలో నయమగును. లేకున్న 21 దినములు పట్టవచ్చును.

రోహిణి నక్షత్ర దినమునాడు జ్వరము ప్రారంభించిన అక వారము దినములు బాధించును. తర్వాతను క్రమముగ తగ్గుచు వచ్చును.

మృగశిరా నక్షత్రమునాడు ప్రారంభించిన జ్వరము ఏడు దినములు బాధించును. 11-న నాటికి పూర్తిగ తగ్గిపోవును.

ఆర్ద్రా నక్షత్రమున తగిలిన జ్వరము 6 దినములు, లేకున్న 18 దినములలో నయమగును. ఈ నక్షత్రమున ప్రారంభించిన జ్వరము తీవ్రముగ యుండును.

పునర్వసు నక్షత్రమునాడు జ్వరము తగిలినచో నాలుగు దినములు, లేకున్న తొమ్మిది దినములుండును.

పుష్యమిలో ప్రారంభమైన జ్వరము ఐదు దినములు లేకున్న 8 దినములలో నయమగును.



అశ్వశాసనమున ప్రకారమున తగిన బియ్యము పది దినములు రప్పి  
నచో ఇరువది దినములలో నయమగును. ఈ సమయమునకు  
వ్యవస్థాపక క్రూరమైనది యగును.

మఱి సమయమున బంపించిన బియ్యము పది లేక ఇరువది దిన  
ములలో నయమగును. ఇదియు క్రూరమైనది.

పుట్టిలో ప్రారంభమైన బియ్యము 11 దినములు లేకుండిన  
20 దినములలో నయమగును.

ఉత్తరా సమయమున ప్రారంభించిన బియ్యము 11 దినములు  
నుండి 20 దినములలోపల పూర్తిగ క్షయమగును.

ఈస్తా సమయమునాడు ప్రారంభమైన బియ్యము పది దినముల  
నుండి ఇరువది దినములలోపున నయమగును.

చిత్తలో ప్రారంభమైన బియ్యము పది లేక ఇరువది దినముల  
వరకు వీడించును.

స్వాతిసాధన బంపించిన బియ్యము తొమ్మిది లేక 11 దినములలో  
నయమగును.

విశాఖలో ప్రారంభమైన బియ్యము ఏడు దినములు లేక 18  
దినములలోపున నయమగును. ఈ సమయము క్రూరమైన దగు  
టచే చాలా విషమమైన ఫలితముల నీయవచ్చునుగాని తగు జాగ్రత్త  
తీసుకొనవలెను.

అనూరాధా సమయమునాడు బియ్యము పదిదినముల వరకు  
లేక 18 దినములలో నయమగును.

జ్యేష్ఠా సమయమున ప్రారంభమైన బియ్యము ఇరువది దినముల  
వరకు బాధించును. ఇది క్రూరసమయము గనుక తగు జాగ్రత్తతో  
చికిత్స పొందవలెను. లేకున్న ప్రమాదభూయిష్టమగును.

మూలలో పదిదినముల బియ్యము పది దినములలో నయమగును.  
ఇదియు బాధించు క్రూరసమయము యగును.

పూర్వాషాఢా సమయమున ప్రారంభమైన బియ్యము పది లేక  
ఇరువది దినములవరకు వీడించును.

ఉత్తరాషాఢ సమయమునాడు తగిన బియ్యము ఎనిమిది  
దినములవరకు నయమగును. ఇదియు క్రూరసమయము యగును.

శ్రవణ సమయమునాడు ప్రారంభమైన బియ్యము ఎనిమిది దిన  
ములు బాధించును. క్రూరసమయము గనుక తగు జాగ్రత్త పుచ్చు  
కొనవలెను.

ధనిష్ఠ సమయమునాడు ప్రారంభమైన బియ్యము నాలుగు  
దినములలో నయమగును. లేకున్న 17 దినములు బాధించును.

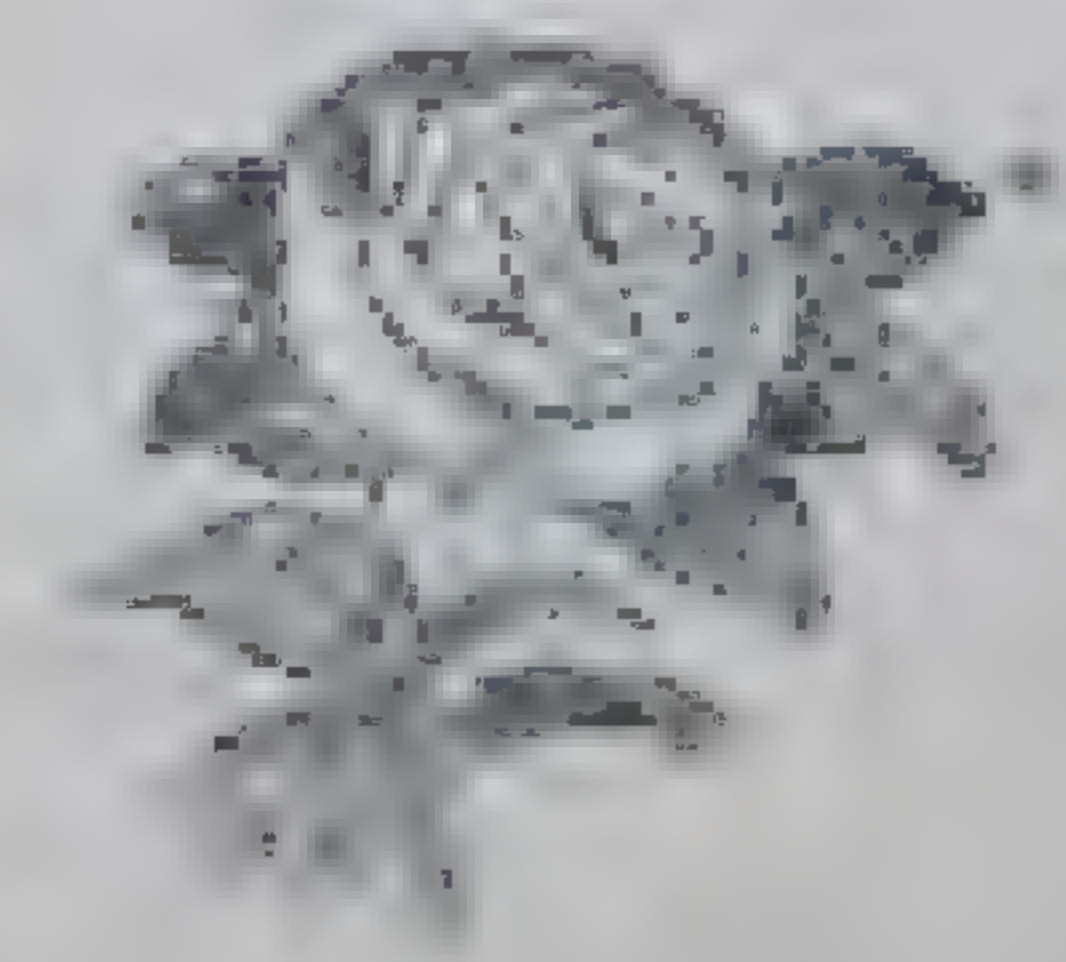
శతభిషములో పోసిన బియ్యము ఎనిమిది దినములనుండి 20  
దినములలోపల నయమగును.

పూర్వాభాద్రలో పుట్టిన బియ్యము నాలుగు దినములనుండి  
పది దినములలోపల నయమగును.

ఉత్తరాభాద్రలో అంటిన బియ్యము ఏడు దినములనుండి ఇరు  
వది దినములవరకు బాధించును.

రేవతి సమయమున ప్రారంభమైన బియ్యము అరు దినముల  
నుండి ఇరువది దినములవరకు బాధించి నయమగును.

ఈ ఫలితముల కాళారము అయిర్వేద శాస్త్రము కనుక ఈ  
ఫలితములను గమనించుట కూడ అవశ్యకమే యగును.





శ్రీ కృష్ణ  
వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణివైద్యము

దౌషధముల శుద్ధి ప్రకరణము

అశ్రక శుద్ధి

ఒక వీధి అశ్రకము ఒక కుండయందు వరచి దానిపై పంచి  
తము మూడువర్సలపాసి పొయ్యిమీదనుంచి ఒక పడి ఇగురువరకు  
కాచి దించి అశ్రకమును పాన కలిగిన వడ్డయందు ఒక దినముంచి  
జుకునాడు తీసి కాడియందుంచి నానిన తర్వాత వలిపినచో పొడి  
యగును. ఇది సింధూరమునకు తగ్గుమైన శుద్ధి యగును.

అయః శుద్ధి

ఇనుప బాణలియందు మంచిమాన పోసి కాగుగా మాన  
కానిన తర్వాత అయః పొడిని వేసి కాకిపుంచి పొడిని యెత్తుకొని  
పల్లకుమ్మపట్ట రకములో రెండుకాములు నానబెట్టి తర్వాతను  
కాడిలో కడిగిన శుద్ధి యగును.

అశ్వగంధి శుద్ధి

అశ్వగంధిని అప్రపాలలో మునుగునటుల వేసి ఉడికించిన శుద్ధి  
యగును.

అంజనములకు శుద్ధి

గుంటగలగరాకు రసమున ఒకరోజు భావనవేసి యెండించిన  
శుద్ధి యగును.

ఇంగిలీక శుద్ధి

ఇంగిలీకమును తేనెయం దొకదినమును, చనుబాలలో నొక  
దినమును నానబెట్టి మతుదినము గ్రహించి, నిమ్మపండ్లరసము,  
కుప్పింటాకురసము, చనుబాలు యా మూటిని నయముగా చేర్చి  
పొయ్యిమీద నుంచి దానియందు ఇంగిలీకపు ముక్కనువేసి కాచిన  
పడి శుద్ధి యగును. కీర్తియగును. పాక రానీయక ముద్దాశువోని

ఇంగువ శుద్ధి

ఇంగువను చిన్నముక్కలుగ కొట్టి వతిలో దొర వేయించిన  
ఇంగువ శుద్ధియగును.

ఉమ్మత్తవిత్తుల శుద్ధి

ఈ విత్తులను ఏటిస్కలో ఒకకాము నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

ఎలకపాపాణ శుద్ధి

పంది పాలలో మూడుగడియలు దోలాయంత్రమున నుడికించి  
శుద్ధోదకమున కడిగిన శుద్ధి యగును.

కర్పూర శిలాజత్తు శుద్ధి

తమలపాకుల రసములో కర్పూరమునుమారిన శుద్ధి యగును.  
శిలాజత్తులు నరవ్యతి అనురసములోనూరి యెండించిన శుద్ధి యగును.

కఫరి శుద్ధి

కఫరిని చిన్న ముక్కలుగ వేసి గుడ్డలో మూటగట్టి త్రిఫలా  
కషాయములో గాని, గోమూత్రముతోగాని రెండుకాములు వండిన  
శుద్ధి యగును.

కృష్ణాశ్రక శుద్ధి

పుల్లని కూటిస్కలో వడిగినములు ఉకకనిచ్చిన శుద్ధియగును.

కంచు శుద్ధి

కంచును కాచి చింతాకురసములోను, ఉలవకషాయములోను  
ప్రత్యేకముగ మూడుసార్లు ముంచిన శుద్ధియగును.

కంతువ్వు శుద్ధి

కంతువ్వును అల్లపురసములో ఏడుసార్లు భావనచేసిన శుద్ధి  
యగును.



కాంత శుద్ధి

పాశ్చాత్య గ్రంథి అనుకరణములో కాంతమును బాగా కాగనిదియై యా రసములో ముంచవలెను. ఇటుల పదిమాత్రులు చేసిన శుద్ధియగును.

గతుడవచ్చు శుద్ధి

గతుడవచ్చును చిన్న చిన్న ముక్కలు చేసి గుడ్డలో కట్టి కలపంద రసములో ముప్పదిభుజియలు ఉడకనిచ్చి కడిగిన శుద్ధియగును.

గైరికము (కాదిరాము) శుద్ధి

అవుపాకలో ఒకచాడు భావనచేసిన శుద్ధియగును.

గారిపామల శుద్ధి

గారిపామలమును అవుపాలు, పేడరసము, సున్నపులేట, మిరియాల కపామము పీలలో చేనిలో నయినను కోలాంత్రమున గట్టి వండి పిడవ వండిపాలలో వండిన శుద్ధియగును.

గంధక శుద్ధి

గంధక మొక పలము అవునీటిలో వేయించి పిడవ పాలునందు ఏడుమార్లు కాచిన శుద్ధియగును.

గరొక విధము

నెల్లికాయ గంధకమునుమారి పెడల్పుయూతి కుండను తెచ్చి అందులో నీమ్మొత్తాకురసము, మొగలిచంద్రరసము, లింగపొట్ల అకు రసము, కలబందరసము, తెల్లగలిశకు మూలరసము, చిరిగిమూల రసము, కాచిలాపరసము, అవునీయి, తేనె వీనిలో ఒక్కొక్క రస మును కుండలో సగమువరకు పోసి అకుండమాతికి కొత్త పై కాగుడ్డ కాగుగ లాపెనగట్టి ఆ గుడ్డమీద గంధక చూర్ణమును తెలికక పట్టి సంతపోసి పైని మూడు పోర్లించి వంధింధివముచేసి మట్టిపూసి పాడిమీద చల్లి అవిచ్చి గుండ్రచ్చి దానిలో కుండనుపెట్టి మూతి వరకు మార్చిపోసి భాచ్చి మూడుపై పిడవతో పురము పెట్ట వలెను. పురము వేసినతర్వాత పైబూడివకీసి నమ్మరిగ మూడు తీసి లోపల కాలియన్న గంధకమును గ్రహింపవలెను. పక్వమైన యెడల తొన్నగించవలెనుండును. మంట యెక్కువైన గంధకము రసములో పడియుండును. మంట తక్కువైన గంధకము కరగ

కుండును. ఇటుల శుద్ధి చేయవలసిన గంధకము కొవధముల కుడయో గింప శ్రేష్టయగును.

చూర్ణ శుద్ధి

వస్త్రగారిరము చేసిన చూర్ణమును పాలలో తడిసి ముద్ద చేసి కుండకు గుడ్డకట్టి ఆ గుడ్డపై చూర్ణమున్నకు పెట్టి చూతపెట్టి అవిరిలో ఉడికించి పిడవ తీసి పాడిచేసి యుండించి చక్కర కలుపు కొని కాడవలెను. ఇటులచేసిన శుద్ధియగును.

బాజికాయ శుద్ధి

ఎకకు కాగు నమయమున బాజికాయను ఎకకులో చేసి ఉడి కించిన శుద్ధియగును. పిడవ మంచులలోనికి బాడుకొనవచ్చును.

కలకర (తెలుపు నలుపు)

సున్నపు లేటలో ఏడు బాములు నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

కడిగిల శుద్ధి

మంచినీళ్ళలో అరువది భుజియలు యా గింజలను నాననిచ్చిన శుద్ధియగును.

కాళకము శుద్ధి \*

కాళకములో రెండు రకములున్నవి. ఒకటి వస్త్రకాళకము, రెండవది పిండకాళకము. వస్త్రకాళకము బంగాళ వర్ణము కలిగి పొరలువచ్చును. ఇది కొవధమువకు మిక్కిలి యువయుక్తమైనది. పిండకాళకము పైపూర కుడయోగించు మంచులలో బాడుదును. వస్త్రకాళకమును వలుచనితేకులుగ ఒలిచి చిప్పచిప్ప ముక్కలు చేసి గుడ్డలో మూటగట్టి కోలాంత్రమును బూడిత నమ్మరికాయ రసముతోగాని త్రిఫలా కపాయము లే సున్నపునీళ్లు వీటిలోగాని ఒకబాము వండిన శుద్ధి యగును. శుద్ధికాళకమును నిమ్మకాయ రస ముతో తగుల లేకుండ నుండువరకు మార్చించి చూర్ణించి యుంచు కొనినచో నష్టానికి కొవధములలో చేర్చుకొన దిగును.

కారమాడిక శుద్ధి

నిమ్మపండ్ల రసమున మూడుదినములు భావనచేసి ముడు బుడిలో యుండించిన శుద్ధి యగును.  
\* టాకడం 1 ఫలం, పచ్చిపిప్పి 1/2 రెండు పండు 3 పి.  
నానచిల్లె పట్టిన పిచ్చి అనునది.



కామ కుర్తి

ఒక పంతులు కామమును అన్నిలో తత్వముచేసి ఎర్రగ కాగిన పిత్తక దానిని వర్ణగ, జల్లేడుపాలు, నువ్వుల మానె, నిమ్మ రసము, అవుపాలు వీనియందు ఏడుపాతలు భావనచేసిన తర్వాతను పొన్నగంటి ఆకు రసములో భావనచేసిన శుద్ధియగును.

తెల్ల పాపాగము శుద్ధి

తెల్లపాపాగము ఒక పంతులు గోధుమసిండి కవచముచేసి తెల్లమేక పందిరమును ఒక కుండయందు పోసి దోలాయంత్రమున నుడక బెట్టిన శుద్ధియగును.

పావీర పాపాగమును పెంకాయనీళ్ళతో ఒక కాము (రిగంటలు) వండినను లేక గుక్కముతో ఏడుమాల్లు మర్చించినను శుద్ధియగును.

నల్లనీసం శుద్ధి

తెల్లమేక పందిరమున పల్లెను సమానం నూరి కలిపి, నల్ల నీసమును మంచిమానెలో కరిగించి అపు పందిరమునపోసి, అడుగు జడ్డును పారబోస్తే ఇటుల పడిమాల్లుచేసిన శుద్ధియగును.

నల్లమందు శుద్ధి

నల్లమందును నేతితో నొక దినము మర్చించిన శుద్ధియగును.

నాగ శుద్ధి

ఒక పంతులు నాగమును తెల్లయెద్దు వుచ్చ లేక నిమ్మరసమును కాడిసిల్లు వీటియ దు కాచి ఏడుమాతలు భావనచేసిన శుద్ధియగును.

నాళి శుద్ధి

పుచ్చని మంచి నాళిని అపు పందిరములో రెండు రోజులుంచి తీసి నిలువగల పందిరమును పారబోసి తిరిగి కొత్త పందిరమును తెచ్చి పింగాణి పల్లెములో యీ ముక్కలను వేసి కాగా కడిగి పార బోయవలెను. తర్వాత కత్తితో నన్నగా చక్రములుగ తరిగి అపు పందిరమును కుండలోపోసి దోలాయంత్రమున రెండుకాములు వండ వలెను. ఇటుల మరొక్కసారి చేసి యెండబెట్టవలెను. ముక్కలు కోసిన తర్వాతకూడా ఏడుదినములు గోమాత్రములో నాననిచ్చి తర్వాత యెండబెట్టుటకూడ గోధు ప్రతిదినము గోధందితము పోయి

\* పసుకలమునందు నిమ్మరసము వీటివని వ్రాసినది  
నెండు నెలలు కడిగి ఎత్తవ శుద్ధి

వలెను. ఇదికూడ ఒక పద్ధతియే యగును. నాళి అపాయకరమైనది కనుక శుద్ధి శ్రమమున దానికొర నుపయోగింపబడిన పాత్రలు గాని, పలచినములుగాని ఇతర వస్తువులతో కలియనియక బాగ్రతగ నుంచి శుభ్రపరచి యుంచుకొనవలెను. కుండను పగులగొట్టి పారవేయవలెను. చేతులను శుభ్రముగ కడుగుకొనవలెను. ఈ విషయమున తగిన బాగ్రత తీసుకొనవలెను.

నేపాళము శుద్ధి

నేపాళము విత్తులపై గల బెరడును పగులగొట్టితీసిన గింజలను అపుకేడ కల్కములో ఒక కామువండి తీసి వేడినీటిలో కడిగి వెంటనే గింజలను ఒలిచి లోవలగల నాలుకలను తీసివేసి ఆ పప్పును తెల్లపు పానకము, అవుపాలు వీనితో దోలాయంత్రమున ఒక్కకాము వండ వలెను. ప్రతిరడవయు పప్పులను వేడి నీళ్ళతోనే కడుగవలెను. తర్వాత ఆక వేసి అపుకేటితో గింజలను దోర వేయించిన శుద్ధియగును.

వగడ శుద్ధి

వగడమును పులిసిన కూటినీళ్ళలో నాలుగు ఘడియలు దోలా యంత్రమున నుడికించిన శుద్ధియగును.

మరొక పద్ధతి

అపు మల్లగలో ఉడికించినను శుద్ధియగును.

పటికారము శుద్ధి

అపు పాలలో నొకదినము నానబెట్టి మంచినీటిలో కడిగిన శుద్ధియగును.

పాలరేత్రము శుద్ధి

పాలరేత్రమును సున్నపు తేటలో రెండుకాములు దోలా యంత్రమున వండిన శుద్ధియగును.

పాపాగము శుద్ధి

నారీపాపాగమును నిమ్మరసముతోనూరి ముద్దచేసి యెండించి గుడ్డలో మూటగట్టి దోలాయంత్రమున సున్నపునీళ్ళతో నొకకాము (రిగంటలు) వండిన శుద్ధియగును. కంఠపాపాగమును కాకరాన క్వరముతో దోలాయంత్రమున వండిన శుద్ధియగును.

పు గోపాలమును నిమ్మరసము వీటివని వ్రాసినది  
నెండు నెలలు కడిగి ఎత్తవ శుద్ధి



0-7-86

విష్వక్సన విష్ణువంశ రథమున నానలైట్రిన శుద్ధియగును.

పాపానాథ చరిత్రాంశము

గుంటగలగరాకు, కుప్పింటాకు, కాచాకు, ఉమ్మరాకుల  
రసము, నిమ్మపండ్లరసము, తునిపి. మూత్రము, కూటిపిళ్లు ఇవి సమం.  
కూటిపుచ్చ మున్నము చేరినది ఒక వళం, సూర్యనార ఉప్పు 1 వళం,  
వటికారం 1 వళం వీటిని కైరసమున వేసి కలిపి యంచుకొని పామ  
దాలతో చేరిన వస్తువులను వేసినేరు గుడ్డలలో మూటగట్టి యా రస  
మున నలుపుచి రోజులు నానబెట్టిన శుద్ధియగును

పన్నెండు-తొమ్మిది వేల శుభం

అవ్వసాతరో నాటాగు ఘడియలా ఉదకవిచ్చిన శుద్ధియగును,

2004-05

మందూర పురాశ్శను పగులగొట్టి కార్చిన గోపంచరమున  
ఏడుమాతల ముంచియెత్తిన శుద్ధియగును.
























ఎరుపు వర్ణము తొద్దిక కనుపు వర్ణముగల మణిశిల ఉత్తమ  
మైనది. కలవీక మన్ని జీకంటెను శ్రేష్ఠమైనది. మణిశిలను అవికాకు  
రసముతో నాని తేక అల్లపు రసముతోగాని ఏడుపార్లు భావనచేసి  
మొందించిన శుద్ధియగును.

2014-15-2015-16

అప్పు సరియందు వేయించిన శుద్ధియగును,

2000

మిరియము ఒక పలం పుల్లది పెరుగునందు మూడు దినములు  
నానబెట్టి తొండించి తేయించిన శుద్ధియగును.

67 551 85 85

మొదటి విశ్రుంతు (మొదటి) ముక్కలు తేసి చిరవేళ్ళ రసముతో  
 రెండుకాయలు వండినట్లేను. తర్వాత నిమ్మపండ్ల రసముతో రెండు  
 కాయలు వండిన శుద్ధియగును. కానిని రక్షియింపనే ముక్కలు తేసి  
 పండించి ఇచ్చవలెను.

[illegible]

తాటికల్లులో దోలాచంద్రమూస నాచుగు ఘడియలు వండిన మునాతుసింగు శుద్ధియగునా.

మొత్తం ౧౦ పేజీలు

మొలతు త్రమును పెరుగుతో నూరి చిక్కలుచేసి మూకుటిలో  
నుంచి అది తొండి ఎఱ్ఱనగువరకు నివ్వపై కాచవలెను. ఇటుల  
జేసిన శుద్ధియగును. లేక పెరుగులో నాకగంట నానబెట్టి కడిగి  
తొండించి నివ్వపై పొంగించిన వది తెల్లగ పొడియగును. ఇటుల  
చేసికూడా మందులలో కాడవచ్చును.

మొదట్లో దిక్కులు (పే) వున్నాయి.

మూర్త్యమూల చిహ్నమును చిహ్న మూర్త్యులుగ గొట్టి నిర్మయిపండ్ల  
రసముతో నొక్క-బాము డోలాయంత్రమున పండిన శుద్ధియగునట.

● ● ● ● ● ● ●

రసకర్పూరమును మిశ్రమాము చనుకొంటే మర్రిచివ్వు గుడి  
యగును.

రవీంద్ర చరణ

రకసింధూరము నిమ్మపండ్ల రకముతో నొకజాము, చను  
లాంతో నొకజాము మర్మించిన శునియగుచు,

8 28 36 48

ఇంగ్లీషమునందీ తీసిక పాదరసమునకు నుద్ది యక్కర లేవని కొందరి మతము, కాని రసమును రహయనముగ నుపయోగించు వపును వ్రింది విధముగ ఎనిమిది విధములగు సంస్కారములను చేసి తర్వాత నుపయోగించవలెను.

Figure 1

శ్రీకలుకములు, ఆపాలు, ఆల్లము, ముల్లంగిదుంప, పైంధవ  
 అవణము, చిత్రమూలము వీనిని (వణిము ఎత్తు) మెత్తగా నూరి  
 ముద్దవేసి పల్లము కేసి యందు నివముదించి ఆ ముద్దతో నేకపి గుడ్డలో  
 మూటగట్టి రోలాయంత్రమున కాంతకముతో మూడు రోజులు వండ  
 వలెను.



మ ర్గ స ము

అబాలు, పసుపు, అల్లము, త్రిఫలములు, లతాసము, కరి  
ధూపము, సైంధవ అవణము, వీనిని సై విధముననే తేసి మూడు దిన  
ములు మర్దించవలెను.

మూ ర్మ స ము

చిత్రమాల కమాయము, త్రిఫలా కమాయము, కలబందగుళ్లు  
వీనితో నొక్కొక్కదానితో ఏడుసార్లు మర్దించవలయును.

ఉ త్తా ప స ము

రసమును కాంజకముతో ఒకజామునూరి నీటితో శుభ్రపరచ  
వలెను.

పా త స ము

ఈ క్రియలో రెండు విధములు గలవు ఒకటి ఊర్ధ్వపాతసము  
రెండవది అధఃపాతసము, ఊర్ధ్వపాతసము ఇటుల చేయవలెను,  
ఇంగువ, పంచలవణము, నర్మమూరం, యవమూరము వీనిని నిమ్మరస  
ముతోనూరి ఊర్ధ్వపాతమున యంత్రముననుంచి రసమునకు ఊర్ధ్వ  
పాతసము చేయవలెను.

అ థః పా త స ము

అబాలు, తానిక్కాయ, కరక్కాయ, సైంధవఅవణము, చిత్ర  
మాలం, ముసక ఇక్క వీనితో రసమును మర్దించి అధఃపాతస  
యంత్రమున పైకుండకలూసి రసమునకు అధఃపాతసము కలిగించ  
వలెను.

శో థ స ము

సైంధవోదకమునకు రసమును తేసి బానిని నీసాలోలోసి  
మూడు దినములు ఘృతితో ఖననముచేసి యుంచి తర్వాత తీసికొన  
వలెను.

ని య మ స ము

నల్లికాయ, గుంజగంజర, తుంగము పైలు, చింత నవా  
సారము వీని కల్పమందు రసము కాంజకముతో స్వేదనము చేయ  
వలెను.

దీ ప స ము

చిత్రమాల కమాయము, కాంజకము, వీనితో రసమును  
అన్నదేది, దింజ్యాల, పటిక, వెలిగారం, చిత్రమాలం, పంచలవ  
ణము, అబాలు వీని కల్పములో నుంచి మూడుగట్టి చోలాయంత్ర  
మున వండవలెను. ఇటుల చేయుటకు విశేష శుద్ధి యవలయును.

పా మూ న్య శు ద్ధి

త్రికటుచూర్ణము త్రిఫలాచూర్ణము, కలబందరసము, సైంధవ  
అవణము, కరిదూపము, అబాలుపొడి, వెల్లులిరసము, కాంచీయాకు  
రసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకము ఒకజాము చొప్పున మర్దించి  
వియ్యపు కడుగుతోగాని తేనీశ్శతోగాని కడిగిన శుద్ధియగును.

రా తి మధురం శు ద్ధి

మనిషి ఉచ్చలోను, గాడిత ఉచ్చలోను కడిగిన శుద్ధియగును.

రా తి నార శు ద్ధి

గాడిత ఉచ్చలో చోలాయంత్రముతో ఉవకనిచ్చిన శుద్ధియగును.

ల క్క శు ద్ధి

మంచిసీశ్శలోనేసి పొయ్యిమీదనుంచి వండవలెను, ఇటుల  
ముమ్మాకు చేసిన శుద్ధియగును.

లింగ శు ద్ధి

ఒకపలము నుంచి లింగమును తుప్పింటాకు మారి ఉండగా  
చేసి మధ్యనుంచి తీ దినములు ఉంచి తర్వాత నుతీసి చనులాలలో  
నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

లో నూ శు ద్ధి

మంచినూనెలో ఒక దినము ఉరనిచ్చి కడిగి, నిమ్మపండ్ల  
రసములో నొకదినము ఉరనిచ్చి కడిగిన శుద్ధియగును.

వా ము శు ద్ధి

సున్నపు లేటలో ఒకజాము నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

వెలిగారము శు ద్ధి

మట్టి వెలిగారపు పలుకులను అప్పుడేద కలాపిలో నుంచి తీసి  
తేనీశ్శతో కడిగి వెంటనే గుడ్డిలోపల్లి మొండబెట్టవలెను. ఎంత  
మాత్ర మాంశ్యమైనను నీటిలో కరిగిపోవును.



వై ప్రాంత శుద్ధి

వై ప్రాంతములను తార్చి ఉపవిక సాయమున వీడునాళ్లు చేసిన శుద్ధియగును. శంఖ మూ శుద్ధి

శంఖమును (తెలుపు లగుపుగలవి) ముక్కలుచేసి నిమ్మపండ్ల రసముతో నాలుగునాములు దోలాయంతమున వండిన శుద్ధియగును. లేక మూడుదినములు నిమ్మరసముతో నాన చేసినను శుద్ధియగును.

శృంగ శుద్ధి

కుప్పిగొమ్ములను ముక్కలుచేసి తావిలాకు క సాయముతో గాని నేలపుసిరిక క సాయముతోగాని దోలాయంతమున నొకనాము వండిన శుద్ధియగును. శౌంఠి శుద్ధి

శౌంఠి యొకపలమును పై తెరచుతీసి సున్నముపూసి యెండ బెట్టిన శుద్ధియగును.

స త్రు శుద్ధి

మనిషి మూత్రము, రాతిసున్నం, నిమ్మరసం, సబాచారం ఇది సమం. ఇందులో కొంచెము తీసికొని ఒక పాత్రలో వుంచి మేక నేయి కొంచెము సత్తుచేసి కరగనిచ్చి, దానిని పారబోసి ఇటుల పదిసాములు చేసిన శుద్ధియగును.

స హా ప్ర భే ది ని శుద్ధి

బిచ్చిలికాయ రసములో నొకదినము నాననిచ్చిన శుద్ధియగును

స్వర్ణ మా డీ శుద్ధి

స్వర్ణమాడికమునకు  $\frac{1}{2}$  వంతు పైంధవలనము చేసి మాతీ ఫలరసమునగాని, నిమ్మరసమునగాని మారి ఇనుపతాగిలో చేసి కొలిమిలోనుంచి గాఢాన్నితో, స్వర్ణమాడికము తాగిలికూడ ఎర్రగ నగువరకుంచి పిదప చల్లారినపిదప తీసికొనిన శుద్ధియగును.

హ రి దార శుద్ధి

హరిదారమును చిన్న తునకలుచేసి చిక్కలోచేసి పై మూతలో మూడు ద్వారములుంచి నిమ్మపై నెట్టి ఊడిన యెవట పల్ల పొగ వచ్చును. పిదప ఎల్లగ పొగవచ్చునపుడు దింపుకొనిన శుద్ధియగును.

శుద్ధి ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ ర శ్మ

వ సె ప్ట ప్రోక్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

చూర్ణ ప్రకరణము

ముఖ్యమునిక :—చూర్ణములో నుపయోగింపబడు వస్తువు లన్నియు వాఙ్మయనంతవంతు శోతవిగను పుచ్చవిగను ఉండ వలెను. ఒక సంవత్సరము పాఠబడిన మూలికలను ఉపయోగింప రాదు. వస్తువులలో కల్పితేనుండ, మిన్న దుమ్ము ఇట్టిది లేకుండ చూడవలెను. కొన్ని వస్తువులు వేయించియే తాదవలెను పిప్పళ్ళు, శౌంఠి, కంకర, తాళవతి, లవంగాలు, నాగ కేసరం, తక్కోలాలు వీని దోరని వేయించవలెను. చూర్ణము వస్త్రుగాలిరము తవ్వక చేయించవలెను. చూర్ణము సూక్ష్మముగ నుండల అవశ్యకము.

చక్కెర, ఇంగువ, లవణములు, రాదంతవ్వ, జాజికాయ, జాకరి, వారపవ్వ ఇట్టివి వస్త్రుగాలిరము చేయ వీలులేదు. అట్టి దానిని తాగుగ వంచి చూర్ణముతో కలిపి యుంచవలెను. చూర్ణము లను పింగాణి జాడిలలోగాని, నీరలలోగాని, లేకు డబ్బాలలోగాని గాలిపోకుండ శత్రువరచవలెను. లవణమును, దోరములు, అమృతస వదార్థములు కలపినదానిని డబ్బాలలో నుంచరాదు. చూర్ణము లన్నియును గిరి దినములకంటె నిలువయిండురాదు. రిక్వాతిను దాని ఇలము క్షీణించిపోవును.

అశ్వశంధి చూర్ణము (పెన్నేతుగడ్డ)

1 లవంగాలు	1 పలం.	5 పిప్పళ్ళు	16 పలం
2 నాగ కేసరాలు	1 ప.	6 శౌంఠి	32 ప.
3 తేలులనులు	4 ప.	7 వన్నేతుగడ్డ	64 ప.
4 దుర్యాలు	8 ప.	8 చినిచిక్కెర	124 ప.



వనీష్ట్రాక్షమగు అక్షరాలలో కుర్చి చేసికొని నీడ నెండించి ఇరవ వస్తువులను దోరవేయించి అన్నిటిని కలిపి బాగుగ దంచి వస్త్రగాలితముచేసి చీనిచిక్కర కలిపి నీసాలో బాగరచేయవలెను. పూటకు మూడువేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణమును దినమునకు రెండు పూటలు సేవించేది. అనుపానము చప్పిరు, పాలు.

### తీకునట్టి వ్యాధులు

మేళాసంబంధమైన వాతము, పిత్తవాతము, ఉష్ణవాతము, గ్రహణీకములు, అస్థిగర్హములు, కృశించుట ఇవి తీకును. స్త్రీలకు వంధ్యత్వము పోవును. 6 వయస్సు మొదలు 16 వయస్సు గలవారలకు కిరీరబలమున కిది వాడవచ్చును.

### అష్ట చూర్ణము

- |             |              |
|-------------|--------------|
| 1 శొంఠి     | 5 పల్లకలకర   |
| 2 విప్పళ్ళు | 6 అజామోదము   |
| 3 దుర్యాయ   | 7 సైంధవలవణము |
| 4 కలకర      | 8 ఇంగువ      |

ఇవన్నియు సమము. ఇందు 1, 2, 4 వ స్తువులను దోర వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితము చేయవలెను. ఇంగువను నేరితో వేయించి పొడిచేసికొనవలెను. పల్లకలకర తైలమిశ్రమ మైనది గనుక ఖంబున మారవలెను. సైంధవ లవణము ఇంగువ పల్లకలకర వీనిని బల్లెడనట్టి అన్నింటిని ఏకముచేసి నీసాలో భద్రపరచవలెను. లేని దబ్బాలలో నుంచిన తుప్పపట్టును.

మూడువేళ్ళతో పట్టినంత చూర్ణము పూటకు వాడవలెను. ఇందున తీకునట్టి వ్యాధులు.

కడుపులోని బాధ, అమచిరేచనములు, అకలిలేమి, పరిణామ కూల ఇవి తీకును. కడుపులోని బాధకు వేడినీళ్ళు, అమచిరేచనము లకు మజ్జిగ లేట అనుపానము. అకలిలేమి, పరిణామకూలకు భోజన ముప్పుడు మొదటిముద్దతో చూర్ణమును వేసుకొని నేయి కలిపి తిన వలెను. దీనిని వారముగ కొకసారి యాడుచేసికొనవలెను.

### వీలాదిచూర్ణము

- |               |         |              |          |
|---------------|---------|--------------|----------|
| 1 అపంగ        | 1 భాగము | 5 కుగ్గ నేడు | 16 భాగము |
| 2 దురియాల     | 2 "     | 6 శొంఠి      | 82 భాగము |
| 3 నాగ కేరములు | 4 "     | 7 ఏలకులు     | 64 భాగము |
| 4 తాళిపకర     | 8 "     |              |          |

వీనిని దంచి వస్త్రగాలితముచేసి సమం చీని చక్కర చేర్చి నీసాలో భద్రపరచవలెను. తిదయం నాయంకాలములయందు మూడువేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణమును సేవించవలెను.

### ఇందున తీకునట్టి వ్యాధులు

వాత, పిత్త సంబంధమైన గ్రంథులు, వ్రణములు, మేళా కుతుపు, దురద, గజ్జ ఇవి తీకును.

### తాళిపకర చూర్ణము

- |                  |                 |
|------------------|-----------------|
| 1 కురాసానివోమం   | 12 లవంగపత్రి    |
| 2 బాము           | 13 గజగపాల       |
| 3 ధనియాల         | 14 పోంపు        |
| 4 కలకర           | 15 తుంగల్యకోష్ఠ |
| 5 అక్కరకర        | 16 బాపతి        |
| 6 తాడికాయ తెరడు  | 17 లవంగాలు      |
| 7 నల్లికాయ తెరడు | 18 బాకకాయ       |
| 8 కరకాయ తెరడు    | 19 అతిమధురం     |
| 9 దుర్యాయ        | 20 చలవమిర్యాల   |
| 10 నన్నవిప్పళ్ళు | 21 మేలవలు       |
| 11 శొంఠి         | 22 నాగ కేరములు  |

### ఇవి సమం

### తాళిపకర వీనిని పది వంతులు

వీనిని మొండించి దంచి వస్త్రగాలితముచేసి సమముగ చీని చక్కర కలిపి నీసాలో భద్రపరచవలెను. మూడు వేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణము పూటకు సేవించవలయును.



ఇందున తీరునట్టి వ్యాధులు

గ్రహణ, అతిపాకభేదులు, ఉష్ణజ్వరభేదులు, కడుపులో మంట, పైతృవికారము, అరోచకము, అకలిలేదు, బాంతులు, అరికాలు అరచేయు మంట ఇట్టివి.

అన్యతపల్లి చూర్ణము

తిప్పకగ పై తెరడును కత్తితో చివ్వి ఎండించి చూర్ణించి ఒకపడి చూర్ణమునకు 8 పల్లులుంచి నీరుపోసి 8 బాములు నానబెట్టి తర్వాతను చూర్ణము జారిపోని విధమున నీళ్ళను వడతొలిపి మళ్ళి నీటిలో నానబెట్టి వడతొలిపించునలెను ఇటుల 10 మాతులు చేయవలెను. ఇట్లైన తర్వాత 8 శేర్లు పుల్లనీళ్ళలో అర్ధశేకు నిమ్మరసముపోసి 8 బాములు నాననిచ్చి వంచుకొనెడి. తర్వాత అవుమజ్జగ 8 శేర్లు, నిమ్మరసము అర్ధ శేకు కలిపి అందు 8 బాములు నాననిచ్చి వడపోసుకొనెడి. తర్వాత అవుపాలు 2 శేర్లు, పంచదార అర్ధ పిస గలిపి నాననిచ్చి యెండించవలెను.

తిప్పకరత్తు	1 పలం	అవంగాలు	1 పలం
జాణకాయ	1 పలం	గదగసాలు	1 పలం
జాణపత్రి	1 పలం	తాళినపత్రి	1 పలం
చంపమిర్యాలు	1 పలం	మాచికాయ	1 పలం
యేలకులు	1 పలం		

వీనిని చూర్ణముచేసి కుద్దిచేయబడిన తిప్పతెరడు చూర్ణముతో కలిపి 6 పలాలు చీనాపంచదార చేర్చి మూడువేళ్లు పట్టినంత చూర్ణమును ఉడయ పాయంకాలములందు నీయితో పుచ్చుకొనెడి.

దీనివలన తీరునట్టి వ్యాధులు

ఇతరపడియొక విధమగు మేహములు, ప్రమేహములు, తీకుడు, జీర్ణించిన తీరీరము పుష్టిమగును అస్థిగతిజ్వరము నిక్కాక, మూలరోగము, పైతృరోగములు, కండ్లు మంట ఇవి తొలగి కఠిరము చల్లబడి రక్తము కుఢమగును, జీవాశాంతి పెరుగును.

అంబికామహాదేవ, భక్త్యసింధురం ద్రవీ మదై నామో నమో

త్రిఫలా చూర్ణము

కరక్కాయ తానికాయ తిసిరికాయ

వీని తెరడు నమయము యెండించి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసి నమము పంచదార కలిపి యంచుకొనవలెను. పూటకు మూడు వేళ్లు పట్టినంత పుచ్చుకొనవలెను.

ఇందువలన తీరేవ్యాధులు

మలబద్ధమును పోగొట్టును, త్రిదోషములను హరించును, శ్వాసకాసులను విచారించును, అలమును కలిగించును, అనుపానములు, దగ్గులకు తేనెతోను, మలబద్ధకములకు వేనీర్లు, నేరములకు దప్పి కలుగుటకు, ఈ చూర్ణమును నీయ, తేనె కలిపి రాత్రిపూట సేవించవలెను.

శాల్మలీ చూర్ణము

బూరుగజంక నెండించి దంచి వత్త్రుగారిరముచేసి యంచుకొనవలెను. లేడయెత్తు వాడవలెను.

ఇందు తీరునట్టి వ్యాధులు

రక్తపిత్తము తీరును, పైతృహారము, రక్తమును కట్టును, రక్తవిరేచనములకు వెన్నతో పుచ్చుకొనవలెను. రోగజలము ననుసరించి రోజుకు నాలుపార్లవరకు వాడవచ్చును, రక్తజంక విరేచనములకు, దానియ్యు పిండెలు, వారివచిక, కలకర కమా యము అనుపానము.

త్రికటు చూర్ణము

కొంఠి మిర్యాలు విప్పళ్లు

ఇందులో కొంఠి, విప్పళ్ళను వేయించి చూర్ణించవలెను. మిర్యాలు యెండించి చూర్ణించవలెను. అన్నిటిని కలిపి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసికొనవలెను. మూడువేళ్లు పట్టినంత చూర్ణమును వాడవలెను.

తీరునట్టి వ్యాధులు

కకలి కలిగించును, వారమును యెండించును, బ్వరహారము,



## మహాకావ్యము

కావ్యాలు	1 వలం	గణకాలు	1 వ
కావ్యము	1 వ	చలవమిర్యాలు	1 వ
వర్ణనముల పద్య	1 వ	పరంగిచక్క	1 వ
అతిమధురం	1 వ	నలగుమ్మడివేళ్లు	1 వ
మొగ్గులుగీసిన లవంగం	1 వ	పొంపు	1 వ
నీరుబొట్టి విత్తులు	1 వ	ముల్లంగి విత్తులు	1 వ
యేలకులు	1 వ	అత్తివిత్తులు	1 వ
నన్నరావ్వు	1 వ	మర్రివిత్తులు	1 వ
లవంగపట్ట	1 వ	చల్లవిత్తులు	1 వ
తొలసివిత్తులు	1 వ	కుద్రజడ విత్తులు	1 వ
రావివిత్తులు	1 వ	నలకాటిగడ్డ	1 వ

ఇవియు సమం. వీటిని యెండించి చూర్చింది వస్త్రగారి  
తము చేసుకొనవలెను. వీరప అందులో గుంతుమపువ్వు, పచ్చ  
కర్పూరము, అభిని ఇవికూడ కై బాటితో ననుము. వీటిని చూర్చింది  
కై చూర్ణముతో కలిపి నీ పలములు చక్కర కలుపుకొని పూటకు  
పావలామొత్తు చూర్ణము లెండుపూటలు నేవించి అప్పుపాలు పుచ్చు  
కొనెడి.

## ఇందున తీరే వ్యాధులు

చచ్చువారము, కాకరోగము, మేహరోగములు, చెల్లిరోగ  
ములు, పపుంగకర్మము. దీని నేతనలవలన భాతువృద్ధి, ఇచ్చా  
పర్యము.

## పంచదీపాగ్ని చూర్ణము

శొంఠి	1 వలం,	కలకర	1 వలం
విప్పర్వు	1 వ,	వీలకులు	1 వ
మిర్యాలు	1 వ,		

వీటిని నేడినని చూర్చింది వస్త్రగారిరముచేసి ఇందుకు  
నమంగా వీరిచక్కర కలుపుకొని మూడు వేళ్లు పట్టునంత చూర్ణ  
మును నేరికొగాని నేరికొగాని పుచ్చుకొనెడి.

## ఇందున తీరే వ్యాధులు

ఉష్ణమును శీలించును, శూలతారము, పిత్తవారము, శ్లేష్మము,  
అతర్లము, మైకము, అస్థిజ్వరం ఇవి ఇచ్చాపర్యం.

## సుగంధపాల చూర్ణము

సుగంధపాల	10 పలములు	ముదుగుచేప చక్క	1 వ,
శ్రీగంధపుచక్క	1 వ,	మునగ చక్క	1 వ,
నీరేడువేళ్లు	1 వ,	విల్వవేళ్లు	1 వ,
బాడిక చక్క	1 వ,		

వీటిన్నిటిని చూర్చింది వస్త్రగారిరముచేసి పూటకు పావలా  
మొత్తు చూర్ణమును పెన్నతోగాని, లేక నేరికొగాని, చక్కరతో  
గాని పుచ్చుకొనెడి.

## ఇందున తీరే వ్యాధులు

తెలుపురోగములు, పసిమిరోగములు, నీరుచుకును, అతికాశ,  
మేహవణములు, ఇవి, శీతలవచ్చాధములు భుజంపకూడదు.

## పుష్కామిగ చూర్ణము

చిరుబొట్టి	మూలేను గుళ్లు
నీరేడువిత్తుల పచ్చ	లోడ్డుగ చక్క
మామిడిగింజల పచ్చ	కేళిమరాయి
కొండిపిండివేళ్లు	కాయఫలచక్క
రసాంజనము	మిర్యాలు
మాచికాయ	ద్రాక్ష
బూతుగలంక	శొంఠి
బాతుడు	దూదలము
మంచెవ్వు	రక్తచందనము
కామర మొగ్గులు	కడికపాలవిత్తులు
ఇంగువ	అడవి అత్తిపూపు
అతివన	నల్లసుగంధపాల
తుంగము పైలు	తెల్లవెట్టి చక్క
	ఇప్పపువ్వు



ఇవన్నియు నడుమగము, వీరిలో రసాంబనము, ఇంగువ, బ్రాహ్మవంశు వీరిని తప్పించి యితరములను మొడిచి చూర్ణము చేసి వస్త్రగాఢము చేసికొనవలెను. శొంఠిని వేయించి చూర్ణించవలెను. ఇంగువను నీటిలో పొంగించి చూర్ణించవలెను. బ్రాహ్మవంశలోని చిత్తములు తీసివేసి కొంజము చూర్ణములో కలిపి మూరి ఎండించి కాగుగా చూర్ణముతో కలిపి పోవుటకు ఆ విధముగ చేయవలెను. నేరకాలు, నూనెవనువు కషాయము ననుభాగముచేసి ఇరగ కాచినచే రసాంబనముగను.

రావణా మృత్యునందీ అర్ధకూపాయ మృత్యువరకు రెండుపూటలు తేనె, చక్కెర, వీళ్లు, వీటిలో చేనితోనై నను నేనించవచ్చును.

ఇందున తీరే వ్యాధులు

శ్రీలకు కలుగు ముట్టునందన వ్యాధులు, తెలుపు, రక్తము బాగుట ముట్టు కట్టునొప్పి ఇతర మోనివ్యాధులు.

తెల్ల తెగడ చూర్ణము

తెల్ల తెగడ నమూనం 30 పండులు

నేలవూసిక నేడు	అర పం.	అమలమేడు	అర పం.
గుంటగంగన నేడు	అర పం.	దిరి నేనపు నేడు	అర పం.
అతిమధురం	అర పం.	అనంగవట్ట	అర పం.
అలకం	అర పం.	నేనగాను చక్కెర	అర పం.
కనుపానికాయ	అర పం.	అనంగము	అర పం.
కంగులకోర్కె	అర పం.	వల్లకలకర	అర పం.
బాణకాయ	అర పం.	కాము	అర పం.
బాదామి	అర పం.	కానినవత్తి	అర పం.

తెల్ల తెగడను అప్పుకాలో శుద్ధిచేసి మొదలెట్టవలెను. ఇరగ మాలకుకాడ మొదలెట్టి దుది చూర్ణముచేసి వస్త్రగాఢముచేసి చూర్ణముచేసి నమం చీలిచక్కెర కలుపుకొని పూటకు అర్ధపులము పంచెన రెండుపూటలు నేనించెడి.

తీరే వ్యాధులు

శ్రీలకు కలుగు ముట్టునందన వ్యాధులు, తెలుపు, రక్తము బాగుట ముట్టు కట్టునొప్పి ఇతర మోనివ్యాధులు.

టము, నులిపుడుగులు, కడుపునొప్పి ఇది. వారమును కలిగించునట్టి వస్తువులను చేపలను బాడకూడదు.

బాతనకార చూర్ణము

బ్రాహ్మవంశు	శొం.
నేలాలు	శ్రీమూలపట్టి
అతిమధురం	బాదామి నేర్పు
ఇష్టూరపుకాయ	మిరియూలు
నమ్మ పిప్పిర్లు	నమ్మ రాష్ట్రం

ఇవి నమము, కాగుగ చూర్ణించి వస్త్రగాఢముచేసి చక్కెరతో అరపులము నేనించెడి.

తీరే వ్యాధులు

వార సంబంధమైన నకల రోగములు

ఇందాన చూర్ణము

శొంఠి	1 పం.	బాణకాయ	1 పం.
అనంగం	1 పం.	బాదామి	1 పం.
కానినవత్తి	1 పం.	నెలక నేడు	1 పం.
నేలవేలగ నేడు	1 పం.	వట్టివేడు	1 పం.
పిప్పిర్లు	1 పం.	దిల్లీ నేడు	1 పం.
మిర్యాలు	1 పం.	వల్లకలకరము	1 పం.
అతిమధురం	1 పం.	ఇష్టూరపుకాయ	1 పం.
యేలకులు	1 పం.	బ్రాహ్మవంశు	1 పం.
చేలచక్కెర	1 పం.		

ఇవన్నియు నమము. ఇ నును ఒక వీరే అల్లమును తోలుచీసి చిన్న ముక్కలుగ తీసి నీటిలో నేయించి, అన్నియకలిపి చూర్ణము చేయవలెను. చూర్ణమునకు నమము చక్కెర కలుపుకొనెడి. మూడు నేర్పు కట్టుకొని చూర్ణము రెండుపూటలు బాడవలెను.

తీరే వ్యాధులు

పైర్వ సంబంధమైన నకల రోగములు, తెలుపు, బాదామి, బాదామి, తలవోట్ల మూరి బాదామి వలనమును ఇది. ఇచ్చాపర్వము.



**వనమంత్రాక్షరము**  
**వాడిమి చూర్ణము**

చానిమ్మ తరడు	కొడికపాల
నూనెపప్పు	చింతవిత్తుల తరడు
జిలక	కొంకి
కాపత్రి	అరివన
కాకకాయ	జటామాంసి
పత్తివత్తుల పప్పు	పిప్పళ్ళు
ఉసిరికపండుగు	మిరియాలు
వెలగలంక	కురాసానిబాము

ఇవి నమం, వీనిని పెచ్చుచేసి చూర్ణించి వస్త్రాగారము చేసి నీటితోగాని, చక్కెరతోగాని పూటకు అర్ఘ్యములము వంతున పుచ్చు కొనిన ప్రత్యేకంబంధ కోగములు వార నంబంధ కోగములు నయ మగును.

**వజ్రచర్మ చూర్ణము**

నల్లక	5 పలం	నల్లికాయ	1 పలం
కరకాయ	1 ప.	కానికాయ	1 ప.
జువ్వపువేళ్ళు	1 ప.	అడ్డపరపువేళ్ళు	1 ప.
పాకుజువేళ్ళు	1 ప.	దనియాలు	1 ప.
ఉప్పివేళ్ళు	1 ప.	జలకర	1 ప.
నలు ముసకాయ	1 ప.	ఇందువర్ష	1 ప.
మిర్యాలు	1 ప.	అల్లపు రసముతోమారి	
పిప్పళ్ళు	1 ప.	పుకము బెట్టి	
కొంకి	1 ప.	ఉప్పు	1 ప.

ఇవిన్నియు చూర్ణముచేసి వస్త్రాగారముచేసి యాచూర్ణ ముతో నెండు ఉప్పులను పొడిచేసి నలుపుకొని అద్రవరచవలెను. పూటకు అర్ఘ్యములము చూర్ణము పుచ్చుకొనేది

**వీరుసట్టి వ్యాధులు**

కడుగు, కఫము కట్టకొనిన దగ్గు, వారము, పిత్తము కడుపు నొప్పి, ఉధిరము, అశర్మము, గుల్మములు ఇవి ఇచ్చాపథ్యము.

**వరంగాది చూర్ణము**

వరంగిచక్క	10 పలాలు	అశ్వగంధి	1 పలం
(అవుపాలతో తుడ్డి)			
నలుగొలిమిడి	1 పలం	కొంకి	1 పలం
లేలచక్క	1 పలం	పులిమిరిచక్క	1 పలం
యేలకలు	1 పలం	పిప్పళ్ళు	1 పలం
చిర్రచూలం	1 పలం	అవంగాలు	1 పలం
దనియాలు	1 పలం	జలకర	1 పలం
కానిపపత్రి	1 పలం	అరిమధురం	1 పలం
నల్లపుప్పివేకు	1 పలం	రక్కోలం	1 పలం
తెల్లపుప్పివేకు	1 పలం	చలపమిర్యాలు	1 పలం
జటామాంసి	1 పలం	మిర్యాలు	1 పలం

వీనిని మొండబెట్టి చూర్ణించి వస్త్రాగారముచేసి చిని చక్కెర కలుపుకొని పూటకు ఒక తొలము చొప్పున నెండు పూటలు నేపిం చేది. ఒక మండలము నేపించిన మేళా నంబ వస్త్రున వ్యాధు లన్నియు తీరును. ఉష్ణవారము, వరముల పోట్లు, మేళావ్రణములు కూడ నయమగును. కోంకిపప్పు, వంకాయలు, వెలగపప్పు, మేక మాంసము ఇవి పనికవచ్చును.

**కలుకకోహిణి చూర్ణము**

దీనిని ఎండించి చూర్ణముచేసి యుంచుకొనవలెను. అర్ఘ్య తులము చూర్ణమును తేనె, పంచదార లేక నేన్నీళ్ళతో నేపించ వలెను. దీని నేవనవలన ములచర్మము తీరును. పైర్వికేమనము, ద్వారము కాదుర్ల వీనిని కూడా నివారించును.

**కర్పూరాది చూర్ణము**

కర్పూరము	కబాడిరి
అవంగము	జటామాంసి
ఏలకలు	నల్లకలవ గడ్డలు
నాగ శివరములు	పిప్పళ్ళు



దాచిన చక్క	మంచిగంధపు చక్క
శొంఠి	గంధితరగం
బాణాసూ	కుటువేరు
నల్లవేళ్లు	రక్కోలము
నల్లజలకర	
కృష్ణాగజ చక్క	ఇది సమము.

రక్కోలము, పిప్పళ్లు, శొంఠి, నాగ శిరసము, అవంగాలు వీనిని దోర వేయించుకొని చూర్ణించవలెను. కర్పూరములన్న మిగిలిన దానిని యెండించి చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి కర్పూరమును నూరి అందులో చేర్చుకొని పంచదార చూర్ణమునకు సగము కలుపు కొని భద్రపరచవలెను. పూటకు ఆరతులము చూర్ణము సేవించ వలెను. కఫమును హరించును. పడితము, క్వాసకాసము, క్షూద్రోగము వీనిని నిర్మూలించును.

ధనియాల చూర్ణము

ధనియాలు	6 పలాలు	అవంగపట్ట	1 పలం
అతిమధురం	1 పలం	పోంపు	1 పలం
నల్లజలకర	1 పలం	జలకర	1 పలం
నరకుప్పి	1 పలం	చీని చక్కర	1 పలం

వీటిని చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి పూటకు రెండు వరకు అ యెత్తు చూర్ణము చేసికొని తేన్నీర్లు త్రాగవలెను.

ఇందుక తీరే వ్యాధులు

కొమ్మునొప్పి, కొమ్మున మంట, చెవినొప్పి, తలనొప్పి, బాంధి, నోట దున్నీరు, కండ్లలో నీరుకాగట, నడుమునొప్పి, మర్మస్థానమున దుర్వాసంబు లుడుగుట, ముతకు ఇది కర్మణిస్త్రీలు కూడ పుచ్చు కొనవచ్చును.

శ్వేతపిప్పి మాల చూర్ణము

చిర్రిమాలం	శొంఠి
పిప్పళ్లు	రాము

గంటుభారంగి	యిందువ్వు
గజపిప్పళ్లు	ఇంగువ
మిర్యాలు	వన
కోళ్లు	అపాలుపాడి

ఇవి సమం. వీనిని వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి సమం చీని చక్కర చేర్చి చూపుడునల్లు పట్టునందు చూర్ణము చేసి వీళ్ళతో పుచ్చుకొనవలెను. గ్రిహాగోగములు, అదిచాలిము, క్వాసకాసంధన వారము వీనిని పోగొట్టును.

సిరోవలాది చూర్ణము

పటిక బెల్లము	4 పలములు
శిమశ కాక్షిరి	2 పలములు
పిప్పళ్లు	1 పలము
వలక్కాయలు	1 పలము
దాచిన చక్క	1 పలము

వీనితో పిప్పళ్ళను వేయించి చూర్ణించవలెను. మిగిలినదానిని చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి వీటితో భద్రపరచవలెను.

1 కులముకుంకి 1 కులమువః కి యే, కాన, పిల్లికోవము లను పోగొట్టును.

బాసాది చూర్ణము

అద్దవరపు సమాల

చూర్ణము	10 పలాలు	పై ధివలవలము	1 పలం
అతిమధురం	1 పలం	దుంపరాష్ట్రము	1 పలం
మిర్యాలు	1 పలం	కెంగిలవకోళ్లు	1 పలం
ధనియాలు	1 పలం	కలువకోడి	1 పలం
నన్నరాష్ట్రం	1 పలం	నల్లజలకర	1 పలం
శొంఠి	7 పలం	అతివర	1 పలం
కాళిగడ్డి	1 పలం	నాగ శిరసములు	1 పలం
అవంగాలు	1 పలం	గంటుభారంగి	1 పలం



ఇవన్నియు చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి, చూర్ణమునకు నొల్లవ నంతు చక్కెర కలుపుకొని నంటుకొని, తేనెతోగాని ఉసిరిక తాయ ప్రమాణము ఉండలుచేసి పుచ్చుకొనేది. మయదగ్గులు క్వావకానలు, మేహదగ్గులు మొదలైనవి మానును. చింతపండు పనికొరదు. రెండుపూటలు ఒక మందలము పుచ్చుకొనేది. ఇచ్చా వధ్యము.

పైత్యము, పైత్యతాతములకు

వీలకలు	ధనియాలు
చలవమిర్యాలు	అతిమధురం
ద్రాక్షపండ్లు	గగగసాలు
నల్లివరుగు	జవంగపట్ట
జలకర	కర్జూరపుకాయ
శొంఠి	తానిక్కాయ తెరడు
పిప్పళ్ళు	లేలచక్క
మిర్యాలు	గంధపుచక్క

ఇవి నమం, వీనిని చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి నమంచక్కెర కలుపుకొని భద్రపరచవలెను. అం తులము చూర్ణము రెండు పూటలు పుచ్చుకునేది. పైత్య సంబంధవ్యాధులు, పిత్తవారములు కడుపులో మంట, యెక్కిళ్ళు, బాంతి ఇవి తీరను. ఇచ్చావధ్యము.

కరక్కాయలు శొంఠి ఓమము యివి నమభాగములు చూర్ణముచేసి కలిపి మారి మజ్జన, వీనిళ్ళు కలితొ కూడా కలిపి త్రాగించిన అనుభారము, బాపు, మందాన్ని కాన, వీనకలు తగ్గును.

నెల్లులి, శొంఠి బాదిలి అకు యివి కషాయముకాచి త్రాగించి నల్లైన అనుభార రోగములు నయమగును.

యిది ఉత్తమమైనది.

చూర్ణ ప్రకరణము నమాప్తము

శ్రీ శ పు

వ సి స్త ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

లేహ్యప్రకరణము

ముఖ్యమైన సూచన :—

లేహ్యములు నేవించుటకు మురికరముగ నుండును. నేయి, తేనె, చక్కెర ఇటువంటి మధురపదార్థములు చేర్చి తయారుచేయ బడు రోషధమగుటచే చప్పరించి తినదగినవేయిగను. లేహ్యము లలో చేర్చబడు చూర్ణములు వస్త్రగారితము చేయబడిననై యుండిన లెను. లేహ్యములను తయారుచేయుటకు రోషధ చూర్ణము చక్కెర, లేక కలకండ, నేయి, తేనె, ఇతర తానన ద్రవ్యములు ద్రవద్రవ్యములు అవశ్యకములు, పాకము చేయుట నుపయోగించు పాత్ర మరిశుభ్రముగ నుండవలెను.

మరియు వీనిని తయారుచేయుటకు జగటవచ్చునట్లు తయారు చేయబడునట్టి పాకము అవశ్యకము, వజికలెల్లము, చక్కెర, లేక లెల్లము ఇవి ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధముగ తాద వలెను. లెల్లము, చక్కెర వీనిని వర్ణము చేయుటకు ద్రవములు (అనగా కొన్ని వస్తువులయొక్క కషాయములు, స్వరసములు, పాలు, మంచినీళ్ళు ఆయా యోగములలో చెప్పబడినవి) కలిపి పోయ్యిమీదనుంచి కరిగించి నెమ్మదిగ కాచుచు వర్ణము తంతు పాకము యేర్పడు (అనగా పాకమును తొలిన, మధ్యవేళ్ళ మధ్యననుంచి యా వ్రేళ్ళను వేరుచేసిన తగవలె వచ్చును) నమయి మున చూర్ణములను చేసి కలిపి దించవలెను.

పాకమున రోషధ చూర్ణములను కలిపిన తర్వాత నది గట్టి పడును. అట్టి యివ్వడు ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున



తేనెనుగాని, నేయినిగాని కొంత ప్రభావము కలిపి బొవడమున కలియునటుల దంచి యంచుకొనవచ్చును.

బాతకరణ లేహ్యములందు కినుమినుద్రాక్ష, బావంపప్పు వీనిని కలిపెను. ద్రాక్షను చేర్చవలసినప్పుడు పండ్లను శుభ్రము చేసి నీరులను వేరుచేసియు, బావంపప్పును చేర్చవలసినప్పుడు పప్పును నీటిలో నానవేసి పైతోలును తొలగించి కత్తితో నన్న ముక్కలుగ చేసి కలుపుకొనవలెను. కినుమిను పండ్లను శుభ్రము చేసి కలుపవలెను.

ఆయా యోగములందు చెప్పబడినటుల గంజాయి, అభిని కలుపవలసినప్పుడు గంజాయి అకును నేటితోకాచి, ఆ నేటిని కలుపుకొనవలెను. నల్లమండ్రును కలుపవలసినచో నేటితో కలియు నటుల సూరి దానిని కలుపవలెను. బొవడములను తయాకు చేయు వాకు తమ చేతులను పరిశుభ్రముగ నుంచుకొనవలెను.

లేహ్యమును తయాకుచేయుట కుపయోగింపబడునట్టి పాత్ర మూతి పెడిల్పుగ నుండవలెను. తగినంత కళాయి ఉండవలెను. పాత్రలో ఆయా యోగమునందు చెప్పబడిన విధమున ముందుగ పాత్రలో ద్రవమును పోసి చక్కెర లేక తెల్లము చేసి యది కరిగిన పిదప పోయ్యమీదను బెట్టి అన్న నుంటతో కాచుచు కలియబెట్టు చుండవలెను. పాత్రయోగములో చెప్పబడిన ద్రవ్యమునకు రెండు రెట్లుండుట గమనింపవలెను. పాత్ర పెద్దదిగ లేకున్న పొంగిపోవును పాకమునది నచ్చిన తర్వాత బొవడములను కలుపుకొనవలెను. తయాకుచేసిన లేహ్యమును, బాడిలలోగాని, నీసాలయందుగాని భద్రపరచవలెను.

### అశ్వగంధాది లేహ్యము

చెన్నేరుగడ్డ చూర్ణము	16 పలములు	నేయి	1 పిళ
పాలగుమ్మడు చూర్ణము	16	చక్కెర	4 పిళ
సుగంధిపాల చూర్ణము	16	ద్రాక్ష	18 పలాలు
చలకర చూర్ణము	16	పిలకులు	2½ పలాలు
నిరంగిలెక్క చూర్ణము	16	తేనె	2 పిళలు

### తయాకుచేయు విధము

మొకట మంచిసిగ్గులో పంచదారను పాకముబట్టి పిదప వస్త్రగాళితము చేసిన పై చూర్ణములను, విత్తనాలు వేరు చేయ బడిన ద్రాక్షను, పిలకుల చూర్ణమును ఒకటి తర్వాత వాకటిగ వేసి కలుపవలెను. శరీరకూడ పోసి కలిపిన పిదప పోయ్యముంచి దిరిగి బెల్లారిన తర్వాత తేనె కలుపవలెను. పాకమును బాగరగ చూచుకొనవలెను.

పూటకు కాలుతులములనుండి అరతులమువరకు రెండుపూటలు చేరి పంలెను దీనియొక్క గుణము, శరీరమునకు బలమును కలి గించును శుక్రవృద్ధి, రక్తవృద్ధి, రక్తశుద్ధి, మాంసాభిని, విరంగి లోగమును పోగొట్టును.

### అనులక లేహ్యము

ఉసిరిక వరుగులు తవువాలలో ఉడికించి యెండించిన పది పలాలు.

ధనియాలు	1 తులం	కాసురవిత్తుల పప్పు	1 తు
మామిడి	1 తు	పిలకులు	1 తు
సాంబాడి	1 తు	నేలపెలగ వేరు	1 తు
ముత్యపుదిప్ప	1 తు	నేంపుసిరిక వేరు	1 తు

వీటన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగాళితము చేసి చీలి చక్కెర 16 పలాలు, పన్నీకు ఒకపది పాత్రలోపోసి చక్కెరను వేసి పాకముబట్టి పక్వము కామున పై చూర్ణమును పోసి కలియబెట్టి నేయి 6 పలాలు కలిపి దించుకొనవలెను. పూటకు నుండుకాయంత రెండుపూటలు చేవించవలెను.

పిత్త సంబంధమైన నరకల వ్యాధులు, వాత సంబంధమైన వ్యాధులు నివారణయగును. హృదయమునకు బలమునిచ్చును. దీపనము కలుగును.

### అర్జుణంధాన లేహ్యము

అల్లము (పై చర్మమునుతీసి ముక్క

అగ తరగ అడివది	64 తు	కొంత ఒకటింకాలు తు,
పటికతెల్లం	64 తు	బాణకాయ "



మిర్యాలు	3 తు	వలము	1 1/2 తు
విప్రులు	2 తు	చిత్రమాలం	1 1/2 తు
మోడి	2 తు	శివరవాహిరి	1 1/2 తు

తయారుచేయు విధము

అల్లపు ముక్కలను 8 పలముల ఆవునీటిలో వేయించి మొర మొరలాడునప్పుడు దింపి చూర్ణము చేసికొని, ఇతర వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పటిక బెల్లమును పాకముబట్టి అందు మొదట అల్లపు చూర్ణమును వేసి కలియబెట్టుచు చూర్ణము కలిసి పోయిన పిదప తక్కిన చూర్ణములను కలియబెట్టుకొని తెనె నెయ్యి పోసి లేహ్యమును భద్రపరచవలెను. పూటకు 1/2 తులమునుండి అర్థ తులమువరకు రెండువేళల సేవించవలెను.

ఆమ్లపిత్తము, అకుచి, అకలిలేని, పైత్యరోగములు, వార రోగములు వీనిని హరించును.

కూక్కుండ లేహ్యము

బూడిద గుమ్మడికాయను చక్కలుతీసి తురిమి గింజలు తీసి వేసి నీరుపిండి మాతుతులములు, ఆవునీయ 8 క తులములు కాగలిలో పోసి కాగనిచ్చి అందు గుమ్మడినీరు ఇంతునంతవరకు వేయించియుంచు కొనవలెను. గుమ్మడిని పిండిగా వచ్చిన నీటిని వడయబోసి, ఆ నీరు కాగలిలో మంచివీరు కలుపుకొని 100 తులముల చీని కలకండను చూర్ణముచేసి పాకముబట్టి లేహ్యపాకము వచ్చినపుడు అందులో ప్రితి వస్తువుల చూర్ణమును వేయవలెను.

విప్రుల చూర్ణము	8 తులములు	యేలక్కాయల చూర్ణము	2 తుల
శొంఠి	"	అకువత్రి	" "
కలకర	"	మిర్యాలు	" "
దాచినచక్క	"	ధనియాలు	" "

ఈ చూర్ణములను వేసి గరలతో కడుపును గుమ్మడి కాయనువేసి కలియబెట్టి దింపుకొనవలెను తెనె, నీయ వేసి కలిపి యుంచుకొనవలెను.

గుణము: అన్నిదీప్తిని కలిగించును. భాతుపుష్టి, రక్తపిత్తము లను పోగొట్టును. ఉష్ణమును శమింపజేయును శరీరము కృష్ణించుచు వేడికలిగియున్న వారికి పూటకు అర్థతులము సేవించవలెను. స్త్రీలకు కలుగు రక్తప్రసరము తెలుపు వీనిని పోవడమును. వేని కాలమునందు సేవించుచువచ్చిన తాపమును పోగొట్టును. ముదిగ నుండునని యెక్కువగ తినగూడదు చత్యము లేదు.

చింతామణి లేహ్యము

గుంటగలగరాకు రసము	2 శేర్లు
చెప్పరట్టాకు రసము	"
శరవ్యగలగర రసము	"
చిల్వవేళ్ళ రసము	"
నీరుగొచ్చి అకు రసము	"
నేలయసిరిక రసము	"
వల్లారాకు (శరవ్యరాకు) రసము	"

పై రసములను కలిపి సాత్రలోపోసి యుంచుకొనవలెను. వేరేడుపట్ట, కొబ్బరిపువ్వు, అత్తిచక్క ఇవి రెండున్నర పలములు వలియగొట్టి రెండుశేర్ల నీళ్ళలోపోసి సాపు శేరిగ కాచి, పై రస ములో కలుపుకొనేది. మిరియము, చిట్టామణి, మిరపగుండ్రవేళ్లు 2 పలాలు చొప్పున వలియగొట్టి 2 శేర్ల నీళ్ళలో ఉదగబెట్టి 8 పలాల తాటిబెల్లం వేసి 6 శేర్లు ఆవునీయ మొత్తమురసములో కలిపి పోయ్యిమీదబెట్టి ఇరుగ కాచుకొని.

కలకర	కావత్రి
కాశికాయ	యేలకులు
కరకంలు	చంగల్యకోష్ఠ
లవంగాలు	నాగ కేరములు
అక్కలకర	మిర్యాలు
కాము	కాశినవత్రి
మౌకాపానికాము	అదిమధురం
ప్రిథలములు	శొంఠి



ఇది ఒక్కొక్క-పలము గ్రహించి చూర్చించి వస్త్రగారిరము చేసి పాకపదములో పోసి, అప్పుడేము 10 పలములుపోసి కలపులు త్రిలోహ సింధూరము 2 పలములు, మంహార సింధూరము 1 పలం అందులో కాగుగ కలియనటుల చేసి దింపుకొనెడి. గచ్చుకాయ ప్రమాణం రెండు పూటలు సేవించెడి.

### తీకునట్టి వ్యాధులు

పాండురోగము, మైకము, సంజ, బాంతులు, అన్న ద్వేషము, గ్రహణి, అతిరాశి, అతిపాకము, శోఫ, ఇట్టివన్నియు నయ్యమైన రక్తవృద్ధికలిగి, దేహకాంతి పెరుగును. ఇచ్చావధ్యము.

### విల్వది రోగము

విల్వవేరు 100 పలాలు, వెలగవేరు, చిట్టాముట్టివేరు, పేరా ముట్టివేరు, పాడిరివేరు, నేలగిరివేరు, సుగంధపాకవేరు, కలిశ వేరు, నలవెలగవేరు, మాగురోగవేరు, చిత్రిమూలవేరు ఇవి 8 పల ముల చొప్పున గ్రహించి రోటిలోదంచి 16 పడుల నీళ్ళలోపోసి 8 వ భాగము మిగులునటుల కాచి మాడిఫలరసము ఒకపడి, అల్లపు రసము ఒకపడి చీనాచక్కెర 6 వీకలు, అప్పుడేము రెండువర్సూపోసి పాకము పట్టవలెను. పక్వమైనపుడు

శొంఠి	చంపక పుష్పం
వీలకులు	మిర్యాలు
సహజురేడి	అతిమధురం
విప్పర్వు	కారీరపత్రి
చంగల్యోధు	కరక్కాయ
అక్కలకర	శ్రీ గంధపుపాడి
జలకర	అమిరిక వరుగు
ధనియాలు	నల్లజలకర

లవంగాలు గంటుభారం గామువికంగాలు

ఇవి ఒకపలము గ్రహించి చూర్చించి వస్త్రగారిరముచేసి, దానిని పాకమునపోసి కలిపి పక్వముగ దింపుకొనవలెను. పూటకు గచ్చుకాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు సేవించవలెను.

### తీకునట్టి వ్యాధులు

పిత్తమేహము, పాండువులు, కరోచకము, అన్న ద్వేషము, అస్థిగతమేహములు, కడుపులో మంట ఇవి తీకును. రక్తవృద్ధి, వరములకు ఇతము, దేహమునకు కాంతి ఇట్టివి కలుగును

### మరొక విధము

మాలేడువేర్లు ఒకవీళ గ్రహించి నలగనాట్టి 10 పడుల నీళ్ళలో పోసి కషాయముకాచి కాలు మిగులు నపుడు పాతరెల్లము 16 పలములుపోసి పాకముపట్టి అందులో,

శొంఠి	చాచినచెక్క
తెల్లజలకర	వీలకులు
చిత్రిమూలం	కారీరపత్రి
చవ్వము	నాగ కేండాలు
మోడి	మిర్యాలు
అజపత్రి	విప్పర్వు

ఇది ఒక్కొక్క-పలము చొప్పున గ్రహించి చూర్చించి వస్త్రగారిరముచేసి పై పాకమున పోసి కలియబెట్టుచు గట్టిపడు నపుడు దింపుకొని చల్లారిపదిదిన వంసినంత తేనెకలిపి భద్రపరచి పూటకు అర పలము చొప్పున రెండు పూటలు సేవించవలెను. గ్రహణిరోగములు, మైకరోగములు పోగాట్టి, కర్లకత్తి, అలవృద్ధి, మాతనకత్తి వీనిని కలిగించును.

### విప్పలాది రోగము

విప్పర్వు కాలు వీళ నాలుగువర్స నీళ్ళలోపోసి అష్టభాగముగ కాచి యందులో ఒక వేరు కలకంఠపాడి చేసి పాకము పట్టవలెను. అందులో,

శొంఠి	శోష్ణం
జలకర	చంపక పుష్పం
ధనియాలు	కరక్కాయ తెరడు
బాము	అక్కలకర
	దుంపరాష్ట్రం



ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పై పాకమునలోని కరియబెట్టును 4 పలాలు, తేనె 8 పలాలు పోసి వర్జ్యము అయినప్పుడు దిండి చల్లారిన విదవ భద్రవరచవలెను. నల్లికాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు పుచ్చు కొనవలెను. శ్వేత్వరోగములు, వాతరోగములు, దగ్గులు, గుల్మములు, ఉభయమూ, వ్యరములు, శ్వాసకాశలు ఇవి తీరును. ఇచ్చా వర్జ్యము, మత్త పదార్థములు వర్జ్యములు.

ద్రాక్ష లేహ్యము

ద్రాక్షపండు 1 పిళ	గజగపాలు
అతిమధురం	అవంగము
తుంగ మొత్తలు	ధనియాలు
వీలకులు	మిరియాలు
తారినపత్రి	శొంఠి
కాకరాము	నన్నపిప్పళ్ళు
కాపత్రి	చలమిర్యాలు
	చీని కలకంద

ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి మొదట చీని కలకందను ఒకటిన్నర తేనె అలములో పోసి పొయ్యిమీదబెట్టి పాకము వట్టవలెను. విత్తులుతీసిన ద్రాక్షపండ్లను మార్దగమారి పాకములో పోసి కరియబెట్టి, మిగత వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పాకము వర్జ్యమునకు వర్చిత వెంటనే చూర్ణమును చేసి కరిసి నేయి 8 పలాలు; తేనె 8 పలాలు పోసి దింపుకొని భద్రవరచి పూటకు పొన్నకాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు పేవించవలెను. కైర్య సంబంధ వ్యాధులు, ఉష్ణసంబంధ రోగములు, వాతసంబంధ రోగములు కూర్చి, శరీరమునకు అలము తేలస్సు ఇవి కలుగును.

తానిక్కాయ లేహ్యము

తానిక్కాయ తెరకు ఒకపిళ 4 శేర్లలో పోసి ఉరనిచ్చి ఎనిమిదవ భాగము మిగులునటుల కాచి పెడియబోసి యందులో 8 పలముల చీని చక్కెరచేసి పాకముబట్టి; తానిలో

కాకరాము	అతిమధురం	తారినపత్రి
అతివడ	కాపత్రి	అవంగం
గంజాయి	కరకపువ్వు	జలకర

ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి చూర్ణించి వస్త్రగారి తముచేసి పై పాకమునలోని లేహ్యవర్జ్యముగ దింపుకొని పూటకు అర పలము చొప్పున రెండు పూటలు పేని చిది ఉల్బుధము, రత్త విశ్లేషణము, అతిపారము, గ్రహిణి, శీతభేది ఇవి తీరును.

భర్జూర లేహ్యము

భర్జూరపుకాయలు 10 పలాలు	తేవదాళుచక్క 1 పలం
చీరమూలం చేతు వట్ట 1 పలం	శ్రీగంధపుచక్క 1 పలం
అవంగ చక్క 1 పలం	బటామాంసి 1 పలం
నల్లపుచ్చిచేతు 1 పలం	ద్రాక్ష 1 పలం
కోళ్లు 1 పలం	విప్పళ్ళు 1 పలం
మిర్యాలు 1 పలం	శొంఠి 1 పలం

శొంఠి, మిర్యాలు, కోళ్లు వీనిని వెచ్చచేసియు మిగిలిన వాటిని ఎండించి అన్నిటిని కరిసి చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి యందుకొనవలెను. 16 పలాల చీని చక్కెరను పాకముబట్టి భర్జూరపుకాయలను నన్నగరిగి పాకమునలోని చూర్ణమును కరిసి లేహ్యవర్జ్యముగ దింపుకొని పూటకు ఒక పలము వంతున రెండు పూటలు పేవించవలెను. మిశాకాక, ఉష్ణభేదులు, కైశ్శ్వేషము తీరుతు శరీరమునకు కాంతి వచ్చును. ఇచ్చావర్జ్యము.

1. వై. కైశ్శ్వేష లేహ్యము

శొంఠి (28) పలాలు పలగనోట్టి 6 శేర్ల అలములో పోసి ఎనిమిదవ భాగము మిగులునటుల కాచి యందు తాటి బెల్లము 8 పిళలు పోసి పాకము బట్టవలెను

రాము 1 పలము	కాకరాము అర పలము
వీలకులు అర పలము	కొంకంలు
అతిమధురం 1 పలము	మిగనోర్చివెల్లులు
ఎందు కరిచేపాక 3 పలములు	



వివిధ చూడ్పింది వస్త్రగారిరముచేసి పక్కమున పాకముచేసి కలిపి 20 పలాలు నేయిచేసి శేషావ్యమున దింపుకొని పూటకు పొన్న కాచి ప్రమాణము రెండు పూటలు నేయించిన మూలం, అతి సారము, బ్రహ్మణి, పులిశేష్టలు సమస్త వాతరొగములు తీరును, ఉర్లక క్షిప్తి కలిగించును, శరీరము శేలికయగును.

చంద్రవారి శేషాము

శీగంధి పుష్పము	15 పలాలు	శివ్యతీగ	6 ప.
సుగంధ పాలవేర్పు	5 పలాలు	వట్టివేర్పు	6 ప.
చంద్రవేర్పు	5 పలాలు		

వివిధ పలకగొట్టి 6 పర్పు నీర్పుచేసి 16 భాగము మిగులు పలుకు కాంచి పడబోసి యుండులో గుంటకలగ రాకు రసము, పొన్న గంటిజను రసము, మాగుడిసాకు రసము, కామాంచాకురసము, కలువంబ రసము, బిల్వారు రసము ఇది పావుశేరు చొప్పున కలుపు కొని ఒకవీళ చీనిచక్కెరతో పాకము పట్టవలెను.

అతిమధురం	మిగులుపువ్వు
శ్రీకలుకం	కాగు
అవంగపట్ట	పెన్నరుగడ్డ
అవంగం	చంద్రమిర్యాలు
శ్రీఫలము	కురాసాని వాము
చంద్రలక్ష్మీపు	నేలకాటిగడ్డ
వాడకాయ	భరంగిచక్క
వాపరి	

ఇది ఒక్కొక్కటి ఒకపలము గ్రహించి చూడ్పింది వస్త్రగారి రముచేసి పాకమున కలిపి నూర్చు రెండు శేర్లు నేసి ఒక శేరు కూడ కలిపి శేషావ్యమున దింపుకొని కుంకుమపువ్వును పొడిచేసి కలుపు కొని ఒక రెండుము చొప్పున రెండు పూటలు నేయించవలెను. మేహ సంజాతమైన గుల రొగములు కాళ్ళువేరులు మంటలు, అశన కండ్ల మంటలు, కైశ్య శివ్యము ఇవన్నియు తీరును, శరీరమును వృద్ధిగ మునుగు, చలమును కలిగించును, దేహకాంతి నిచ్చును.

భాతుపృథ్వి శేషాము

శొంఠి	1 పలం	గంటాభారం	1 పలం
వీలకులు	"	తుంగగడ్డ	"
సోంపు	"	నేలకాటిగడ్డ	"
చిలకర	"	నాగ శేషాము	"
వాపరి	"	పెన్నరుగడ్డ	"
దేవదారు	"	చిల్లవీరులు	"
వాడకాయ	"	శివ్యపు	"
అవంగపత్రి	"	రామరగడ్డ	"
వట్టివేడు	"	అతిమధురం	"
రక్కోలం	"	అతిపన	"
మంచెట్టి	"	చవ్వం	"
మిర్యాలు	"	సాలామిశ్రి	"
సూరతుకర కాచి	1 ప	కొడిక పాలవీరులు	అర ప
అవంగపట్ట	1 ప	చలనమిర్యాలు	అర ప
భూచక్రగడ్డ	1 ప	కలువగడ్డ	అర ప
మాను పరి	అర ప	గోలిమిడివీరులు	ఒకటిన్నర ప
కాశినివీరులు	అర ప	రామరవిత్తులవర్ష	"
అధిని	ఒకటిన్నర ప	మనవ కామేశ్వరపూలు	"
మరాటి మొగ్గలు	అర ప	మరగిగొండి వీరులు	అర ప
ముల్లంగివీరులు	అర ప	పుల్లిగడ్డ	అర ప
కుంకుమపువ్వు	2 పరచామెత్తు	పచ్చకన్నారం	2 పరచామెత్తు
గోరొబలము	2 పరచామెత్తు		

వివిధ కుంకుమపువ్వు, గోరొబలం, అధిని, పచ్చకన్నారం, మనవ కామేశ్వరపూలు శివ్య మిగిలిన వన్నిటిని చూడ్పింది వస్త్ర గారిరముచేసి యంచుకొనవలెను.

చీనిచక్కెర 12 పలాలు రాజికలకండ్ 12 పలాలు

ఈ రెంటిని 2 శేర్లు అవుచాలలో చేసి పాకము పట్టవలెను, 12 పలాలు కాదంపవ్వను వానచేసి పైకోయిది, దానితో సార



పప్పు 4 పలాలు, అక్షాత పప్పు 4 పలాలు అవుచాలలో మారి పై పాకములో కలుపవలెను. పాకము పక్వమైనపుడు చూర్ణమును పోసి కలపించి కలపించుచు, పచ్చకర్పూరము, గోరోజనము పోడి చేసి చేసి, అభినిని గదిలలో నేటిలో కరిగించి చేసి, నేయి 16 పలాలు లేవనిక లేదు పోసి కలిపి ధ్రువం చనవలెను. గచ్చకాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు పుచ్చుకొని అవుచాలు త్రాగవలెను. దీని సేవనవలన ధాతువృద్ధి, నరములనీ పలుకర్పము, శరీర కాంతి వృద్ధియగును.

ఏలూది లేహ్యము

మిరియాలు	1 తులం	పెన్నెరుగడ్డ	1 తులం
జలకర	1 తులం	సింజేడు	1 తులం
గంటుభారం	1 తులం	తాళిసప్తతి	1 తులం
అనంగం	1 తులం	అతిమధురం	1 తులం
మాడి	1 తులం	పెద్దమానుచక్క	1 తులం
ఏలూది	1 తులం	చిరమాలు	1 తులం
నన్నరావ్వు	1 తులం	తెల్లగడ్డలు	1 తులం
అతిమధురం	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
పచ్చపిప్పర్య	1 తులం		

ఈ విస్త్రుతమును మేకపాలలో కట్టుకవలె మూరే ఒకటింకాలు చేతు నేటిలో పోసి, దానితో తాటితెల్లము 3 పలాలు, అల్లపు రకము 3 పలాలు పోసి పొయ్యిమీదనెట్టి లేహ్యపక్వముగ దింపు తొని పూటకు ఉరిసికాయందే రెండుపూటలు సేవించిన మూతక పాయాపులు నివారణయగును. మొలకూర, మునగపిండ్ల, మేక మాంసము, నేయి ఇవి హిరణ్యములు.

జేబాకు లేహ్యము

జేబాకు రసము	1 శేకు	లేన	1 శేకు
ఉసిరిక రసము	1 శేకు	పసుపుపూల రసము	1 శేకు
మంచి నేయి	1 శేకు		

ఈవిధమున ముక్కలువడి తినినది ఏలూది పాకములట్టి పైరకములను తేప్ప లేహ్యపక్వముగ దింపుకొని ఒక తులము

చొప్పున 2 పూటలు సేవించిన మేకపాకములు, కుడ్డుకోగములు వయయగును.

కరల మేకాములకు లేహ్యము

కొంకి	16 పలాలు	క్రావ	2 పలాలు
బాతకాయ	2 పలాలు	అతిమధురం	2 పలాలు

ఏనిని నలగగొట్టి నాలుగుపళ్ళ పలములో చేసి అన్నభాగము మిగులుపటుల కమాయము తాది యందులో చీనిచక్కర పదిపలాలు చేర్చి ఉద్దివప్ప, ఏరుగొట్టి అతిరసము, గుంటగంగర రసము ఒక్కొక్కటి ముక్కలుచేతు కమాయములో తేప్ప పాకము ఒట్టివలెను. పక్వ సమయమున,

త్రికటు	చందనచక్క	విప్పర్య
ఏలూది	అనంగాలు	అక్కింబి
ఖడ్గారపుకాయలు	నాగ శేనరాలు	పుప్పిచేళ్లు
ఇశ్వపూలు	బాపతి	అనంగపత్రి
		వంగచేళ్లు

ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క పలము గ్రహించి ఖడ్గారపు కాయలు తప్ప మిగతా దానిని చూర్ణించి వస్త్రగారితిముచేసి, ఖడ్గారపు కాయను నన్నగ తరిగి పై పాకమున చేసి కలియబెట్టి లేహ్య పాకమున దింపుకొని ధ్రువపరచి పూటకు గచ్చకాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించిన నరల మేకాములు నివారణయగును.

వరంగ్యాది లేహ్యము

అవుచాలలో శుద్ధిచేసిన వరంగిచక్క 16 పలాలు

చిరమాలుంచేతుపట్ట	4 ప.	సుగంధపాలచేళ్లు	4 ప.
పెన్నెరుగడ్డ	4 ప.	నరిగొరియడి సమాలు	4 ప.

ఏనిని చూర్ణించి వస్త్రగారితిము చేసికొనవలెను.

కొంకి	1 ప.	అతిమధురం	1 ప.
విప్పర్య	1 ప.	చలవమిర్యాలు	1 ప.
మిర్యాలు	1 ప.	బాతకాయ	1 ప.
ఉసిరిక కాయ	1 ప.	బాపతి	1 ప.



కాడికాయలు 1 ప	అవంగాలు	ప.
నన్నరాష్ట్రం 1 ప	కాయవికంగం	ప.
కాళిసప్తతి 1 ప	కంగల్యకోస్తు	ప.
బటామాంసి 1 ప	ఏలకులు	ప.
	కురాసాని బాము	ప.

ఏనిని చూర్ణముచేసి వస్త్రగారిరము చేసికొని 15 పలాలు ఏనిచక్కెర పాకముబట్టి యీ చూర్ణములను అండులో వేసి కలియ బెట్టుచు 15 పలాలు తేనె, 15 పలాలు నేయిపోసి లేహ్యపాకమున దింపుకొని పూటకు నెల్లికాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించ వలెను. మేహవారము, కాళ్ళుచేతులు పట్టుకొని, నిబాయిరోగములు, కోతుకు సంబంధములు తీరును. పథ్యము : కందిపప్పు, నంకాయ, కంఠ, అత్తికాయ, ముసగకాయ ఇట్టివి.

### బాము లేహ్యము

బాము 1 పిళ పైపొట్టు తీసివేసి బాగా మర్చించి తుడ్డిచేసిన బాము చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి యుంచుకొని,

అవంగము 1 పలం	మిర్చాలు 1 పలం
ఏలకులు 1 పలం	పిప్పళ్ళు 1 పలం
కొంఠి 1 పలం	

ఈ అయిదు వస్తువులను నేయించి చూర్ణించి వస్త్రగారిరము చేసి పై చూర్ణముతో కలుపుకొని, కాళికలకండ్ల 10 పలాలు తగు మాత్రము నీటితో పాకముబట్టి ఆ పాకమున చూర్ణమునుపోసి కలుపుచు తేనె 3 పలాలు, నేయి 3 పలాలువేసి లేహ్యపక్వముగ దింపుకొని పూటకు గచ్చకాయంత రెండు పూటలు సేవించవలెను. అత్యర్థములు, బాదము, మాండ్లము, అత్యర్థములు ఏనిని పోగొట్టి అకలిని కలిగించునా, చిన్నలు మొదలు అందకు సేవించవచ్చును.

### వ్యవస్థాపాకావ లేహ్యము

అత్తసరపువేళ్ళు	పిప్పళ్ళు	వృక్షభగము
మా లేడువేళ్ళు	తవంతి	మయ్యారుపొన్న

తక్కిలివేళ్ళు	ద్రాక్ష	కోలపొన్న
దుండిలపువేళ్ళు	పాకుడు	ఆరని పెగర
పెగుమ్మడువేళ్ళు	ములక	బడవి దినుము
కలిగొట్టువేళ్ళు	కర్కాటకశృంగి	బుద్ధి
చిట్టాముట్టివేళ్ళు	నేల ఉసిరిక	తిప్పకీగ
పల్లెకుకాయలు	కృంగము పైలు	కరక్కాయ
అగరు	పొంగుమ్మడు	తెల్ల చంపనము
పుష్కరమాలం	కామరసింజలు	ఏలక్కాయలు
మేదా	కమ్మారాలు	
తెల్లగలెకు	తవకము	

ఈ వస్తువులను ఒక్కొక్కపలము చొప్పున గ్రహించి వండి 9 పళ్ళ బాముపోసి, ఉసిరికకాయలు 50లు తేల్చి గుడ్డలో మూట గట్టి కమాచుములో వేసి మిక్కిలితో కిరతు కమాచుముమిగులు పటుల కాది ఉసిరిక కాాయలు బాగుగ తడిచి చూచి, ఆ కమాచు ముకు వడబోసి యుంచుకొని, ఉసిరిక కాాయలకు సింజలు తీసివేసి ములక గుడ్డలో వేసి మర్చించిన మొదల మెత్తటి పదార్థము దిగును. దానిని నావ్యులమానె 12 పలములు, నేయి 12 పలములు ఏనితో జలము పోపునంతవరకు నేయించవలెను. తర్వాత దానిని వేరుగా ఉంచుకొనవలెను. 50 పలముల వటికలెల్లమును పాకముబట్టిపాకము వచ్చునపుడు మొదట ఉసిరిక పదార్థమునువేసి కలుపుచుండవలెను. కలిపిన పిదప దింపుకొని నాంగకీతిలమైన పిదప తేనె 3 పలాలు నంకలోచనము 16 తు, పిప్పళ్ళు 8 తు, దాచినచక్కెర 4 తు, ఆకు పత్రి 4 తు నాగకేసరాలు 4 ఏని చూర్ణములను వస్త్రగారిరముచేసి యుంచున వేసి బాగుగా కలుపుకొనవలెను. కాలతొలమునుంచి అర్థ తులము వరకు రెండు పూటలు సేవించవలెను. ఇది క్షయదగ్గులనా, ఉబ్బునమునా, చిక్కిచెవులను నివారించి కఠినములను అలమును భాతువృద్ధిని, క్షీరకాంతిని కలిగించును.

### లేహ్యప్రకరణము నిమాత్తము



శ్రీ శక్తి  
వసిష్ఠ ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణివైద్యము

రసాయన ప్రకరణము

గంధక రసాయనము

శుద్ధిగంధకము 1 భాగము	నాగ కేసరాణి 1 భాగము
పిప్పళ్ళు 1 భాగము	అవంగములు 1 భాగము
పిప్పరీమూలం 1 భాగము	త్రికటుకములు 3 భాగములు
బాముకీరంజం 1 భాగము	త్రిఫలములు 3 భాగములు

పిటన్నిటిని చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసి యందు 1 భాగము  
రెల్లము 1 భాగము నోప్పురము కలిపి ఖల్వమున మారి యుంచుకొని  
పూటకు కాలుతులమునండి అర్ధతులమువరకు రెండుపూటలు  
శేవించిన సర్వరోగములు మేహప్రణామములుమానున రక్తము పరి  
శుభ్రమగును, కీరమునకు కాంతి నిచ్చును.

పిప్పరీ రసాయనము

పిప్పళ్ళు 16 పలాలు	చిత్రమూలం 2 పలాలు
చీనా వంచదార 8 "	లోహభస్మం 2 "
మంచి కేస 8 "	భృంగరాజం 2 "
బాముకీరంజాలు 4 "	వీలకులు 2 పలాలు
శొంఠి 4 "	అవంగాలు 2 "
గంజుభారంజ 4 "	బార్లిపత్తక 2 "
జలకర 4 "	ఉసిరి 2 "
మిర్చాలు 4 "	కాండ్రి 2 "
చక్క 8 "	కరక్కాయ 2 "
మోడి 2 "	బాజీఫలము 2 "

వీనిలో పిప్పళ్ళు, శొంఠి, మిర్చాలు బాగాలిలో దోర వేయించి  
చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసియు, బాజీఫలమును ఎండించి చూర్ణిం  
చియు వంచదార, భస్మము రప్ప ఇతర వస్తువులను యేసింది  
చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసియు, మొదట భస్మమును ఖల్వములో  
వేసి కేస కలుపుతు మారి తర్వాత వంచదారకలిపి మారి పిదప  
మిగిలిన వస్తువులను వేసి కేసతో మారవలెను. పంచగ నగువరకు  
మారవలెను. దానిని నీటిముంతలో పెట్టి భాస్వభ్రమము 15 రోజుల  
వరకు నొంచవలెను. తర్వాత తీసి నీటిలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు పరిశతులమునండి కాలుతులమువరకు రెండు  
పూటలు శేవించవలెను అందువలన అగ్నిమాంబ్యము, గ్రహణి,  
అక్షర్ణము, అమృతైర్యము వారసీర్తితయలు, మేహాక్షయలు, పాండు  
క్షయలు నివారణయగును.

మరొక విధము

పిప్పళ్ళు 5 పలాలు	భనియాలు 1 పం
అక్షరకృష్ణేలు 2 "	సన్నరాష్ట్రం 1 "
నాగుదోపకేలు 1 "	అవంగపట్ట 1 "
దుష్పపకేలు 2 "	వీలకులు 1 "
చిత్రమూలం 1 "	బాజపత్రి 1 "
శొంఠి 1 "	బాజకాయ 1 "
మిర్చాలు 1 "	అవంగం 1 "
కాళిపత్రి 1 "	అరిమధురం 1 "
శంఖల్యకోష్ఠ 1 "	జలకర 1 "

ఈ వస్తువులలో వేయించవలసినవి వేయించియు, మిగిలినవి  
యెండబెట్టియు చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసి యుంచుకొని, అవు  
పాలు 3 శేర్లు కళాయిపాత్రలోపోసి అందు 16 పలాలు చీనిచక్కర  
చేర్చి పాకముపట్టి పాకము వచ్చినపుడు చూర్ణమును కలిపి గట్టి  
పదక కేలికగ నుంచునపుడు వేయి 1 శేరు, కేస రెండు శేర్లు కలిపి  
డించుకొనెడి, గట్టిపడినందు కేలికగ నుండివన రసాయనమగును,  
చక్కము ముదిరిన గట్టిపడిపోవును.



పూటకు నల్లికాయ ప్రమాణము. రెండుపూటలు సేవించ  
వలెను. పైన చెప్పబడిన బ్యాధులు తీరుటయేగాక శరీరమానకు  
కాంతి బలమును కలిగించును.

పథ్యము— శేతవింతాయ, మునగకాయ, అత్తికాయ, గండి  
పప్పు, కొయ్యిలోటకూర, పొన్నగింటికూర, మేకమాంసము,  
కుంజీలుమాంసము, ఉరపిట్టలు, కొబ్బరి, అరటిపువ్వు, పెద్దచిక్కుడు,  
అవుపాలు, వీరకాయ, పొట్లకాయలు, చింతపండు పనికిరాదు,  
మత్తుపదార్థములు పనికిరావు

మధుస్నుహి రసాయనము

కరక్కాయ	వీరకులు	ధనియాలు
కానికాయ	అకుపత్రి	జలకర
ఉసిరిక కాయ	శుంగవోష్టు	నల్లజలకర
శొంఠి	చిత్రమాంస	కూడి
పిప్పళ్ళు	తెల్ల తెగడ	మూలకంగిడివిత్తులు
మిర్యాలు	నాగ కేసరాలు	అడవి జలకర

చార్మిపత్రిక	అవంగాలు	పెన్నేకుగడ్డ	కాపత్రి
గంటుభాగం	కాజికాయ	కాయవిశంగాలు	చెప్పము

ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క చులము చూర్ణము.

పంచదార	12 పలములు	శుద్ధ గంధకం	4 పలములు
నేయి	12 పలములు	శుద్ధ గుగ్గిలము	4 పలములు
తేనె	18 పలములు	విరింగిచక్క	చూర్ణము 4 ప.

ముందుగ పంచదారను పాకముబట్టి తేనెసాకమువచ్చునపుడు  
ఫిరంగిచక్క చూర్ణముపోసి బాగుగా కలుపుకొని నెయ్యి వేయవలెను  
కొంచెము ఉడికిన పిదప చూర్ణములను వేసి బాగుగా కలిపిన పిదప  
తిండి చల్లారిపిదప గంధకచూర్ణము గుగ్గిలము తేనె ఇవి కలిపి  
యించుకొనవలెను. వచ్చుకప్పురము తుంకునుపువ్వు కూడ కలుప  
వచ్చును. పూటకు అర్థతులము చొప్పున రెండు పూటలు సేవించ  
వలెను.

గుణము : శరీరబాలములు హరించును. చర్మబ్యాధులు, భగం  
దరము, తిమ్మిర్లు, నవామేళము, వ్రణములు, గండమాల, కీళ్ళ

బావులు విచారణయగును. శరీర కాంతి, బలము, శుక్రవృద్ధి, రక్త  
శుద్ధి ఇట్టివి కలుగును.

ప్రభాకర రసాయనము

ఇంగువ	1 పరశుయెత్తు	శొంఠి	1 పరశుయెత్తు
శు. పాదరశం	"	మిర్యాలు	"
కాయ	"	పిప్పళ్ళు	"
శు. గంధకం	"	అపాలు	"
శు. నెలిగారం	"	నల్లజలకర	"
శు. మినోశిల	"	పైంధవలవణం	"
కాళికం	"	కరక్కాయ	"
నాభి	"	ఇంగ్లీకము	"

శు. సేపాళియెత్తులు 16 పరశుయెత్తు.

నేయించి చూర్ణించడంనైన బానిసి, యెండించి చూర్ణించవల  
సిన బానిసి చూర్ణించి కస్తూరాభిరము చేసి యించుకొనవలెను.  
సేపాళియెత్తులను ఖమ్మమున వేసి మూడు ఇరిర చూర్ణములను వేసి  
బాములు కి మారవలెను కొమ్ము దబ్బిలో బాగ్రరపరచవలెను.  
గురిగింజ ప్రమాణము శొంఠి కి మాయనా అనుపానమున సేవించిన  
జ్వరములు మానును. కరక్కాయల కమాయమున సేవించిన  
దగ్గులుతీరును. నేతితో సేవించిన రక్తమాలము హరించును. అవు  
పాలతో సేవించిన మూలము విచారణయగును.

కడుపున గడ్డలు, మహోదరములు, నన్ని పాతిచ్చరములు,  
చేపవలె కడుపునకలుగునట్టి చిల్లలు, ఉబ్బునములు వీనికి అనుపానము  
అల్లపుస్వరసము, మత్తుగనున్న పుడు నిమ్మపండ్లరసము అనుపానము.

విషమెక్కిన వారికి అవగింజ ప్రమాణము మందును వేప  
మానె అనుపానముతో కండ్లను కలికము వేయవలెను. కండ్లు  
బాదిన కలబండు గుడ్డతో కావడము యాయవలెను. ముర్రాంశం  
పెరిగిన వ్రణములను, తోడలో కలుగునట్టి వ్రణములను వడిగి గడ్డలు,  
యాయావధమును ఉమ్మివీడులో గుడ్డను పట్టింది వత్తిచేసి పుండ్లలో  
యిరికించిన వ్రణములు మానును.



వరంగిలక్క రసాయనము

వరంగిలక్క	6 పలాలు	శొంఠి	కాలువలం
వల్లపుప్పి వేకుపట్ట	8 పలాలు	మిర్యాన	"
పిప్పి	కాలువలం	వాము	"
తెల్లపుప్పి వేకుపట్ట	కాలువలం	వల్లకలకర	"

వామువిశంగాలు 4 పలం

ఇది యన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి 6 పలాలు చక్కెరను వలసినంత నీటిలో పాకముబట్టి పక్వమైనపుడు చూర్ణము లనువేసి కలియబెట్టుచు 10 పలాలు తేనె, 6 పలాలు నేయి కలిపి గట్టిపడిన పక్వమున దింపి చల్లాప్పి భద్రపరచవలెను.

పూటకు పొన్నకాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించిన ఉష్ణవారము, పోట్లు తీరును.

చిరమూల రసాయనము

చిరమూలపువేకు	10 పలాలు	పొన్నవేకు	10 ప,
కొండవేకు	10 "	కరివేపాకు ఈనెలు	10 ప,
తెల్లగలికేకు వేకు	10 "	మునగ వేకుపట్ట	10 ప,
కానుగ వేకు	10 "	అటిమూడి వేకు	10 ప,
రసమూలములు	10 "	కలకమందు	10 ప,

24 శేర్లు పీళ్ళలో పె వస్తువులను వలగగొట్టి వేసి 16 ప భాగము కసాయము కాచి, యందులో 40 పలాలు తాటితెల్లము వేసి పాకముబట్టి తేనె అర్థశేకు కలిపి యందులో—

త్రికటుకము	2 పలాలు	ఇందువర్ష	2 ప,
జలకర	2 "	వాము	2 ప,
ఇంగువ	2 "	పోట్లుతీసిన తెల్లగడ్డలు	2 ప,

ఇవి పొడిచేసి పె పాకములో కలిపి కలియబెట్టి పక్వమున దింపుకొని పూటకు 4 తులము చొప్పున పుచ్చుకొనెడి.

గుండెనొప్పులు, శోఫలు, పాండు, అగ్ని మాంద్యము, ప్లిహ, చాంతులు, ఇవి తీరును.

నజా దేవి రసాయనము

గొరిమిడిఅకు రసము	1 పిళ	పిప్పి	అర ప,
నన్నవల్లేరాకు రసము	1 పిళ	అతిమధురం	అర ప,
కామంచిఅకు రసము	1 పిళ	అశ్వగంధివేకు	అర ప,
అవుపాలు	1 శేకు	కాశివిత్తులు	అర ప,
చీనాచక్కెర	4 పలాలు	కామగిత్తుల వప్పు	అర ప,
నేయి	4 పలాలు	మేలకులు	అర ప,
శ్రీగంధపుచక్కపొడి	అర పలం	అమృతనంజవి తీగ	అర ప,
మునగ విత్తులు	అర పలం	దోవిత్తనాలు	అర ప,
తుంగము పైలు	అర పలం		

నీటిలో చూర్ణించవలసిన వానిని చూర్ణించి వస్త్రగారితము చేసి యంచుకొని, రసములన్నిటిని కళాయిపాత్రలో పోసి చక్కెర కలిపి పాకముబట్టి పక్వమైనపుడు నేయి కలిపి దింపుకొని భద్రపరచ వలెను.

కాలు తులము వంతెన రెండుపూటలు సేవించవలెను, మూత్రకృచ్ఛము, ఉష్ణభేదులు, అస్తిగత ఉష్ణము, రక్తకుసుమ బాధ్యములు, పురాణ జ్వరములు ఇవి తీరును.

కందివప్పు, పెనంపప్పు, మిగవప్పు, అవుపాలు, అవునేయి, అవుపెళగు, గోధుమిడి వదార్లములు, అరటిపూవు, మేకమాంసం, ఇవి హితకరములు, చి.తవండు విర్జించెడి.

మేహాంత రసాయనము

తుద్ధిచేసిన వరంగిలక్క	16 పలాలు	భూచక్రగడ్డ	6 ప,
వల్లసుగంధిపాల	6 పలాలు	కన్నకమారిగడ్డ	6 ప,
పెన్నేకుగడ్డ	6 పలాలు		

నీటిన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి యంచుకొని

అతిమధురం	1 పలం	గజపిప్పి	1 పలం
అక్కలకర	1 పలం	శ్రీఫలాలు (పిక్కకటి)	1 పలం
నన్నరాష్ట్ర	1 పలం	వల్లవేళ్ళు	1 పలం
రక్కెలం	1 పలం	ఎర ఉల్లిగడ్డలు	1 పలం



అమరావతి నుండి గుంటూరు

అమరావతి నుండి గుంటూరు వరకు, తెలంగాణ  
పాదాలను, ప్రభుత్వ ప్రాంతాలను కూడా, తెలంగాణ  
రెవెన్యూ, అరేబియా, అరేబియా, అరేబియా, అరేబియా,  
అరేబియా అరేబియా, అరేబియా అరేబియా.  
అరేబియా, అరేబియా, అరేబియా అరేబియా,

అరేబియా అరేబియా

\* అరేబియా, అరేబియా అరేబియా అరేబియా  
అరేబియా.

① అరేబియా అరేబియా అరేబియా -  
\* అరేబియా అరేబియా అరేబియా  
అరేబియా అరేబియా



అవంగవట్ట	1 పలం	వాపత్రి	1 పలం
వీలవలు	"	కాళిసప్త	"
అవంగం	"	గంటుభారంగి	"
నాగ కేరాలు	"	జాజికాయ	"
తామరగడ్డ	"	జటామాంసి	"
త్రికటుకం (ఒక్కొక్కటి)	"	శ్రీగంధపుచక్క	"
వెంగవేళ్లు	"	చవ్యం	"

వీనిని కూడ చూర్ణించి వస్త్రకాలిశము చేసికొని పై చూర్ణముతో కలుపుకొనవలెను.

ద్రాక్ష	5 పలాలు	దాదంపవ్వు
గజగపాలు	5 పలాలు	సారవప్పు
వీనిని అవుసాలతో మారి కల్పముచేసికొని,		
గోరొబనం	2 పరశుమేర్లు	అశుస్పింధూరము 2 ప. యె.
కుంకమ పువ్వు	2	అవరంజలంగాకు రేకలు "
పచ్చకయూరం	2	వెండిరేకులు "
కా. రసింధూరము		

ఒక కరాయి పాత్రలో రెండుపళ్ళు అవుసాలుపోసి, అందులో ఒకపడి పన్నుకు కలిపి ఒకవిక చినాకలకండ పొడిచేసి వేసి పాకము బట్టి పక్వమైనపుడు చూర్ణములను వేసి కలుపుతు, ద్రాక్ష, ఖర్జూరపుకాయ, గజగపాలు, కుంకమపువ్వు వీనిని మారుకొని యందులో కలిపి రసాయనపక్వమున, నేయి అరవిక, తేనె ముక్కలు విక కలుపుకొని ఛద్రవరచవలెను.

అర్ధ తులమునుండి ఒక తులమువరకు రెండుపూటలు సేవించిన నకల మేహరోగములు, మేహవ్యాధులు, అస్థిగత ద్వారములు, శిరోష్ణము గ్రహణి, విశేషవములు, మేహవ్రణములు, గుల్మములు, బల్లలు, మాంసాది వ్యర్థములు, కష్టములు, మిశ్రాక్షయము, నికలము తిరుగు, మరియు దేహదార్ఢ్యమున, శరీర కాంతిని, పలుత్వమును కలిగించును.

రసాయన ప్రకరణము నమాప్తము

శ్రీ రత్న

వసిష్ట ప్రాక్రమణ

పులిప్పాణివైద్యము

గుటిక ప్రకరణము

ముఖ్యగమనింపు:—గుటికలనగా మాత్రలగును. మాత్రలు చేయుటకు యెండిన మాలికలను చూర్ణముచేసికొని, పర్చిమాలికలను చేర్చవలసివచ్చినయెడల నిద్ధతి ప్రకారము మెత్తగా మారిగాని శుద్ధిచేయబడి లోకాములు, రసములుగాని, దాని భస్మములుగాని కలిపి ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున ఆచరించుట ముఖ్యము.

భావ:—జీర్ణవలు కాగుగ జరిగిననే గుటికలు చేయుటకు వీలు పడును. తమకుచేయబడిన కొద్దిధము మైదమువలెనైన పనికి సుంభమగును. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన ప్రమాణము దించుకుండ కయాతుచేసి నీడను ఎండించవలెను. కాగుగ ఎండక పోయినచో మాత్రలు బూజవట్టును. కషిక ఎండించు విషయమున తగు జాగ్రత్త తీసికొనవలెను. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున యెండించుట విశిష్ట వలెనెను. వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రకాలిశము చేయవలెను. వేయించకలసిన కస్తువులను వేయించుట ముఖ్యము.

పులిప్పాణి వైద్యము	అష్టాదశ గుటిక	పులిప్పాణి వైద్యము	అష్టాదశ గుటిక
శుద్ధి చేసిన ఇండిక	1 పలం	శుద్ధి చేసిన వాళి	1 పలం
శుద్ధి చేసిన వీరం	"	శుద్ధి రససింధూరం	"

వీనిని ఖల్వమున దెబ్బ అల్లుపురవముతో ఒకదినము మర్దించవలెను. తర్వాతను కాగినాకు రసముతో ఒకదినము, పల్లతులని అను రసముతో ఒకదినము మర్దించవలెను.



తేనెతో మిగతాము మర్దనచేసి నీసాలో శుభ్రపరచవలెను. రోగి శరీరతత్వము ననుసరించి రోగశీత్రవలన బట్టి మిరపగింజలంత ఔషధమును తాటిబెల్లములోగాని, చాక్షపండును, కలిచి లోపల నుంచిగాని యాయవలెను.

నన్ని పాతబ్యరములకు నామునకొకటి వంతన నాల్గు కాములు యిచ్చినచో నన్న పాము మాడను. బ్యరాతిపారిము, బ్యరశూలలు, మహాచారిములు, భ్యంభ్యబ్యరదోషములు, వారపిత్తశైష్మములు మూలమున కలిగిన బ్యరదోషములు నశువుగును

ఈ యావధమును తాటిబెల్లములో పొదిగి 10 పూటలు

నీలవేణివలెనో కరిమేళాము. మేళాత్మండ్లు, మేళాగంధులు, కొడుకు బాద్యములు, పక్కశూలలు పటాపంచలగును

పథ్యము : మునగకాయ, చిక్కమకాయ, పొట్లకాయ, పొన్నగంటిమార, అత్తికాయ, కందిపప్పు, తేనె అరటికాయ, పైలెండకాయ, గోధుమరక, మేళపుప్పొంచును, వేయించిన శ్రమా కూర ఇట్టివి హితకరములు

### అష్టాక్షరీ గుటిక

నల్లమందు	1 తులం	బాణకాయ	1 తులం
శ్రీగంధం	1 తులం	అతివన	1 తులం
రక్తచండనం	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
విప్పర్క	1 తులం	హింగుళము	1 తులం
ఇంగుళము	1 తులం		

విప్పర్కనువేయించి చూర్ణించియు, ఇంగువను నీటిలోపొంగించి చూర్ణించియు, నల్లమందును నీటితో బాగా నలిపియు, ఇరవ వస్తువులను చూర్ణిచి ఇట్లెత్తవలెను. ఇందుల ఇంగుళమును నిమ్మ పండ్లరసముతో మార్చించుచు మైనమువలెనైన పిదప నల్లమందును తేనె మర్చించి, ఇంగువ, రక్తాకర బాణకాయ చూర్ణము క్రమముగ నొకటి రక్తాకర నొకటిగ చేసి మర్చించి అన్నియు బాగుగ కలిపినపిదప కొ.క కషాయమున నొకరోజును, ఈ విధానాద్వితీయ కషాయమున నొక రోజును మొత్తం కషాయమున నొక రోజును మొత్తము కైల

కషాయమున నొకరోజును, భవిష్యాల కషాయమున నొకరోజును, కాము కషాయమున నొకరోజును, నిమ్మరసమున నొకరోజును క్రమముగ మర్చించవలెను. 8-వ రోజున మైనమువలె పక్వమునకు వచ్చును. పక్వమునకు రానియెడల మరొక రోజు మర్చించవలెను. గురిగింజలంత మాత్రలు కట్టి గుటికలు చేయవలెను.

అనుచారరోగులకు పంచరోల కషాయముతోను, అతిపార విరేచనమునకు పెరుగు లేక తేనె వీనితోను, కడుపుబ్బరమునకు కాము, దాదినచక్క, ఇలకర్ర, తొంకి వీని కలకముతోను యాయవలెను.

### అర్ధనారీకర్వర గుటిక

పాదరసం	1 పలం	నాభి	1 పలం
దెలిగారం	1 పలం	నల్లికాయగంధక	1 పలం

వీనిని ఖల్వములోవేసి వావిలాతురసములో 2 కాములు మర్దన చేసి మూసలోబెట్టి ఏడురోజులుబట్టిచేసి ఒక భావమున శేష్లు నిమ్మ పోసి మధ్యన శిలమిచ్చు చేసిన మూసలోబెట్టి వైవి ఖల్వపోసి అభాండ మునకు శిలమిచ్చు చేసి పొయ్యిపొదబెట్టి కమలాగ్నితో 4 కాములు వండవలెను చల్లారిన పిదప ఔషధమును తీసుకొని వావిలాతు రస ముతో 4 కాములు మర్దన చేయవలెను. తర్వాత పొట్టికాకర అను రసముతో 4 కాములు మర్చించి గురివింద ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వావిలాతు రసముతో నేమించిన పక్వ బ్యరములు నివారణయగును.

### విల్వాది గుటిక

మారేడువేళ్ళు	తులసిపదలు
కరక్కాయ	గ్రామగ విత్తులు
మిర్యాలు	ఉసిరికెపవర్త
నమపు	మానికసుపు
కానికాయ	కొ.క
తేనెకాయ	ప్రంధికరము
విప్పర్క	



# అర్ధనారీశ్వర గుటిక

పాదరసం 1 పలం

నాభి

1 పలం

వెలిగారం 1 పలం

నల్లికాయ గంధక 1 పలం

వీనిని ఖల్వములో వేసి వావిలాకురసములో 2 బాములు మర్దన చేసి మూసలో బెట్టి ఏడుశీలముట్టిచేసి ఒక భాండమున 3 శేర్లు ఉప్పు పోసి మధ్యన శీలముట్టి చేసిన మూసను బెట్టి పైన ఉప్పుపోసి భాండమునకు శీలముట్టి చేసి పొయ్యిమీద బెట్టి పొయ్యిలో 4 బాములు వండవలెను చల్లారిన పిదప బొవధమును తీసుకొని వావిలాకు రసముతో 4 బాములు మర్దన చేయవలెను తర్వాత పొట్టికాకర అను రసముతో 4 బాములు మర్దించి గురిపింద ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వావిలాకు రసముతో నేర్చినిన సర్వ జ్వరములు నివారణయగును.

## అర్ధ నారీశ్వర సెలెన్.

(1) మూత్ర, యోనిరసంతో మింగి మూత్ర  
లో యోనిరసం (నస్రం) పోయితి. ఒక పాక  
జ్వరం తగ్గును. సోమముడ్రు పండ్లతో  
2 వలీలు మూత్రము 2 వల మూత్రలో  
నస్రం పోయితి. మేకపాక, సెలెన్.  
ప్రయోగియితి. 2 ప్రకరణములకు  
తగ్గును. ఇది అర్ధ నారీశ్వరమున  
పూగడ దుదిన ఎరుదు.



ఇది ఒక్కొక్కటి తుల్యమగునట్లు గ్రహించి చూర్చించి మేక మాత్రముతో కి పనులు వర్తించి గురిపెంబలంత మాత్రముకట్టి భద్రపరచవలెను. ఒక మాత్రముండి కి మాత్రమువరకు వాడ వచ్చును. నకల విషయములను పోగొట్టి పునః నిచ్చును.

నర్మ విషయ, లూత, నేలు, పిచ్చికుక్క, పక్క, ఎలుక, వండికుక్క, విషయములను నివారించును. విషయముయొక్క అలమును లట్టి ఎక్కవసార్లు వాడవచ్చును. అంకము, పాపము, నశ్యములు గను వాడవచ్చును.

వీలొది గుటిక

వీలనులు	1 వలము	మామిడిపప్పు	1 వలము
బాదామ	"	జరిపన	"
మిర్చాలు	"	వెలగలంక = వెల్లెక్క	"
శొంఠి	"	చింతవిత్తుల బెరడు	"
జలకర	"	అల్లిని	1 వ. యె
అపంగపట్ట	"	ధనియా	1 వ. యె.

వీనిని గ్రహించి జగదంగాతు రసముతో మర్చించి చిల్లివిత్తుల ప్రమాణము మాత్రముచేసి యెండించి భద్రపరచి బ్యరముతో కల్లు విశేషములను తీసిలో నిశ్చయమున నతితోగాని, ధనియాల కషాయములోగాని యిచ్చిప రక్తభేదము కట్టును. అర్రపాలతో యిచ్చిప గ్రహిణిభేదము కట్టును. శీతభేది అర్ర పక్షగులో నీయ వలెను.

నంజివి గుటిక

శి. నాది	2 వరహాయెత్తు	నలుగుసాంబ్రాని	2 వ. యె.
తాళకం	"	నీరోజనం	"
పాదరసం	"	తాడికాయ	"
గంధకం	"	మిర్చాలు	"

వెలిగారం	2 వరహాయెత్తు	మిర్చులు	2 వ. యె.
వెరిగనం	"	శొంఠి	"

శు. నేపాలవిత్తులు కి వరహాయెత్తు

నేపాల విత్తులను ఖల్వములో వేసి కర్పూరపల్లి అను రసముతో నాలుగు బాములు, అరటిమూలండితను రసముతో నాలుగుబాములు, అద్దపరపు అను రసముతో నాలుగు బాములు, బొక్కినాను రస ముతో నాలుగు బాములు, పల్లెలెరిపి రసముతో నాలుగుబాములు, వ్యర్థ గంధక అను రసముతో నాలుగు బాములు క్రమముగ మారి పెసర గింజంత మాత్రముకట్టి యెండించి భద్రపరచవలెను. చిద్దలకు కలగునట్టి మాండము, అల్లు మాండమునకు తులసి అను వాడ్చి రసం తీసి ఆ రసము అనుపానముతో ఒకమాత్ర యాయవలెను. మరియు చిద్దలకు కలగునట్టి బ్యరము, తిబ్బురము, వాయువులు మున్నగునవి నివారణము యగును.

ప థ్య ము

కొయ్యతోటకూర, కందిపప్పు, వంగాయ, ముసగకాయ, ముసగకూర ఇట్టివి హితకరములు.

జాతరహిత గుటిక

శు. పాదరసము	గంధకము	అభకభస్మము
కాంతము	కాయాభిర్యము	

వీటి సమమూలము గ్రహించి ఖల్వమువ నుంచి తెల్లగోతను రసముతో నాలుగు బాములు, తిప్పతీగ కషాయముతో నాలుగు బాములు, చిర్రమూల కషాయముతో రెండు బాములు, తిప్పలా కషాయములో 2 బాములు క్రమముగ మర్చించి ముద్దగతేసి తెల్లగలి తేను అని మారి మంచుకు కవచముచ్చి వ్యుత్పముగ పుటఁబెట్టి, ఖల్వ ముందుంచి చిర్రమూల కషాయముతో నాలుగు బాములు మర్చించి మాత్రము కట్టి అనుపాన విశేషములతో వాడిన నన్ని పాత బ్యర ములు, వారబ్యరములు, రోషములు మున్నతేనవి నివారించును.



ధర్మసంకర గుటిక

శౌంకి	1 తులం	కుద్రాక్ష	1 తులం
కరక్కాయ	1 తులం	దేవనాభ	1 తులం
మంచి జలకర	1 తులం	పచ్చకన్నూరము	1 తులం
శలవేము	1 తులం	పునుగు	1 తులం
బాకుడు కమ్మలం	1 తులం	చలవమిర్యాలు	1 తులం

వీనిని ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి, పునుగులవ్వు మిగిలిన తానిని ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ మిశ్రణ సూరి తానితో పునుగును కొద్దికొద్దిగా వేసి కలియ నూరుచు మంచి జలకర కషాయముతో మర్చించి పెరుగుజెంత మూత్రములచేసి భద్రపరచవలెను.

ఇది క్యాకకాశులకు పోగొట్టును, హృదయమునకు బలము నిచ్చును.

చందనాది గుటిక

తుమ్మకగురు	8 బొమ్మలు	యాను ప్రతి	1 బొమ్మ
అతిమధురం	"	చందన తైలం	"
చలవమిర్యాలు	"	అరటిగడ్డలతొరం	"
		కొప్పెళ	"

మొదట తుమ్మకగురును చూర్చించి కొంచెము వన్నీరుతో సూరి, చందన తైలము, కొప్పెళ రిప్పు మిగిలిన స్తుప్తమును చూర్చించి వజ్రగ్రాహిణిముద్రచేసి తాగుట జగుజతో కలిపి సూరి, పిదప తైలమును, కొప్పెళను కలిపి సూరి కేసరజెంత మూత్రములతో భద్రపరచవలెను.

ఇది మూత్రసంబంధ వ్యాధులకు, పూను మేకమును, మూత్ర నాళముందు కలుగు మంట ప్రణములను నివారించును.

గుటిక ప్రకరణము సమాప్తము

పులిప్పాణివైద్యము

మాత్ర ప్రకరణము

కస్తూరి మాత్రలు

కస్తూరి	సర్వతొరం	చందనము
అతిమధురం	శలవేము	నీలాంబనము
వజ	అవనిం	సన్నరాష్ట్రం
కరక్కాయ	జలకర	తానికాయ
చలవమిర్యాలు	ఉసిరికాయ	శౌంకి
వీలక్కాయలు	పల్లజలకర	దాదిన బెక్క
పిప్పళ్ళు	అనుపత్తి	వాము
గైరికము	కన్నూరము	తొంగము పైలు
బాజికాయ	కలుభారంగి	అక్కలకర
పునుగు	మిర్యాలు	గుజువేడు
కరపుప్పి	అయధక్కం	అనుతొరం
మడ్డి వెలిగార భస్మం	కు. మణిశిల	
కు. హింగుళం	పావర్పలవణం	

వీనిని సమభాగము గ్రహించి ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ చూర్చించి గుంటగలగ రాకు రసముతో మర్చన చేయవలెను.

మొదట మణిశిల ఇంగిలీకము, నీలాంబనము, అయధక్క పావర్పలవణము వీనిని భల్లమునట్టి గుంటగలగ రాకు రసముతో ఒకదికము మర్చించవలెను. తర్వాత కస్తూరివైద్య మిగిలిన చూర్ణమునువేసి మర్చించుచు పక్వమునకు వచ్చిన పిదప కస్తూరి కలిపి మర్చించి చిన్న మూత్రములచేసి నీడ నాడించి భద్రపరచవలెను.

వన్ని పాత ద్వారములు, విషమ ద్వారములు, బలులు, చ్చెలు, పిల్లలు గొ. తులకలుగు గురిగురి కఫమువలన కలుగునట్టి రోగములు



ఏదిని పోషించును. ఈ రాయమునకు కలము నిచ్చును. తర్లత 3ని కలిపించును.

కఫబాధాధిక్యములే కలుగునట్టి వ్యర్థములకు కలింగ రాష్ట్రము, మిర్యాల, జలకర వీని కషాయముల అనుపాదముతో వ్యాధి బలమును బట్టి దీనమునకు 2 నుండి నాలుగుసార్లు యాయ వచ్చును.

పిల్లల వ్యర్థములు, బిడ్డలు, గొంతులో కలుగు గుకగురలకు, కల్ల రాయలపాకు రసముతో నీయవలెను.

మరొక విధము

కస్తూరి	2 వ. యె.	చలపమిర్యాలు	1 వ. యె.
మంజుమృత్యు	1 వ. యె.	వలక్కాయలు	1 వ. యె.
గోరోజనము	1 వ. యె.	బాణకాయ	1 వ. యె.
కొంఠి	1 వ. యె.	బావతి	1 వ. యె.
పచ్చికన్నము	1 వ. యె.	మిర్యాలు	1 వ. యె.
అవంగము	1 వ. యె.	పిప్పళ్ళు	1 వ. యె.

కస్తూరితప్ప మిగిలిన వానిని మంచి నీళ్ళు పోసి ఖల్వమున నూర వలెను. పక్వమైనపుడు కస్తూరి కలిపి నూరి పెరగనింజంత మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

కాచాము, బలులు, శిరోధారము; వీనికి క్షయముతోను, తమలపాకుతోను యాయవచ్చును. కాంబూలముతో వాడిన నోటి దుర్వాస, అశర్లము ఇట్టివి తీరును.

గోరోజన మాత్రలు

గోరోజనము	దుప్పికోమ్ము	నలవేము
మలైవేళ్ళు	ఉసిరిక	కుక్కాడిలు
అకుళాద్ది	చందనము	మిర్యాలు
దింబనవేళ్ళు	పిప్పళ్ళు	పసు
కొంఠి	ఉత్తరేణివేళు	వెలులి
పత్రిసింజలు	కోమ్మిపూలు	కాదిరాయి
పల్లకలకర	పచ్చికన్నము	కరక్కాయ
పిరివేళ్ళు	బాణకాయ	కాదికాయ

మాచికాయ	గంబునవేళు	భద్రము ప్రలు
అంబరు	తుంగము పైలు	నట్టివేళ్ళు
మేకకోమ్ము	పునుగు	లేడికోమ్ము
నాగభస్మం	నల్లలేడికోమ్ము	స్వర్ణభస్మం
నీలాంబరం	ప్రవాళభస్మం	టంకణభస్మం
వీరుగుదంతము		

ఈ వస్తువులు నడిము, వస్తువులను అల్లపురముతో మారి పక్వవశలో భస్మములను ఒకటొకటి వేసి మర్చించి పెరగనింజంత మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

ఇది త్రిదోష వ్యర్థమునకు, కఫబాధాధిరోగములకు, జ్యోమో నియా వ్యర్థమును హరించును. రక్తవేగమును మిగవరచును.

పిల్లలకు గొంతులో గుకగుక కలిగినపుడు, వ్యర్థము దగ్గు వీనియందు తులసియాను వ్యర్థముతోగాని, తమలపాకు స్వరస ముతోగాని యాయవలెను. కన్నిచేరి వ్యర్థమునందు, దశమాల కషాయముతో నీయవలెను.

మరొక విధము

గోరోజనము	1 వలం	కన్నూరం	ఒకటికి ఎనిమిది వలం
బావతి	ఒకటికి ఎనిమిది వలం	పిప్పళ్ళు	"
నల్లకలకర	"	అవంగం	"
బాణకాయ	"	కోమ్మ	"
బాము	"	సుగంధిపాలవేళ్ళు	"
అశిమధురం	"	మిర్యాలు	"
అక్కరాకారం	"		

ఈ వస్తువులను కాచాకు రసముతో ఒక కాము మారి పెరలు ప్రమాగాము మాత్రలు చేసి యెండించి భద్రపరచవలెను. క్షయ తప్తబడిన వ్యాధులు తీరును.

క. తమమృత్యు మాత్రలు

తులసిమృత్యు	1 వలం	గంధపువడి	అర వలం
కొంఠి	అర వలం	కరక్కాయ	అర వలం



విప్రులు	అర పలు	కానిక్కాయ	అర పలు
మిర్యాలు	అర పలు	ఉసిరికాయ	అర పలు
కానిక్కాయ	అర పలు	దేవదాన	అర పలు
అవంగమా	అర పలు	కుటుమరహిని	అర పలు
నిలక్కాయ	అర పలు	గోరొకనం	అర పలు

నీటిని తీసి పండ్ల రసముతో 6 బాము, అల్లపు రసముతో 4 బాము, నాకుడపండ్ల రసముతో 2 బాము నూరి పెనలంఠి మాత్రలు కట్టి నీటి నొడించి భద్రం చేసెదను. తేనె, స్వస్థము ఇవి అనుపానములు, శీతలము, దప్పి ద్వారము, ఇవి నివారణయగును

శోధానుడి మాత్రలు

శొంఠి	1 తులం	కటుమరహిని	1 తులం
మిర్యాలు	"	ఇందుద్ర	"
నల్లికాయ	"	శుంఠి పెరిగారము	"
నల్లజలకర	"	శుంఠి ప్రతాపకము	"
చిత్రమాంబ	"	శుంఠి నాథి	"
ఇంగుళికం	"	హరితి కర్పూరము	"
నల్లి గంధకం	"	శుంఠి నేపాలకర్ప	"
మణిశిల	"	పాదరసము	"
విప్రులు	"	చిట్టానుదం పవ్ర	5 తులం
కరక్కాయ	"	అముదపు పవ్ర	5 తులం
కానిక్కాయ	"		

నీటిలో చూర్ణించవలసిన కానిని చూర్ణించియు మిగత వస్తువులను ఖల్వముననుంచి కాలువలె మర్చించి క్రమముగ చూర్ణములను కలుపుచు సూరవలెను, నీలితన రసముతో నాలుగు బాములు, గుంటి గలగరాకు రసముతో అరు బాములు, నిమ్మపండ్ల రసముతో మూడు బాములు, అల్లపులతో అరు రసముతో ఒక బాము క్రమముగ మర్చించి మిరియము ప్రమాణము మాత్రలుచేసి యొడించి భద్రం చేసెదను.

గుండ్లగోగులకు బాష్ప అనుపానము, శోధిర వారములకు అచ్చరి అనురసము అనుపానము, రక్తశేషికి బాణికాయచూర్ణము అనుపానము

అత్యుష్ణమునకు చీలరింజరసం అనుపానము, శ్వాసకానకు తగరాకు రసము అనుపానము, కడుపుబ్బరములకు అవునీయ అనుపానము, గ్రహణిభేదులకు అవునీయ అనుపానము, ప్రమేహముల నిర్గుండి రసము అనుపానము, మేహప్రమేహములకు అవుచాలు లేక మేక చాలు అనుపానము, థాతువృద్ధికి నొండాకు రసము అనుపానము, కృశకరీరులకు తేనె అనుపానము, కంఠం రొమ్ము బొంగుకు శొంఠి మిర్యాలు విప్రులతో అనుపానము, ముఖవశీకరణకు పత్తితన రసం తాంబూము అనుపానము, కౌల గుల్మరోగములకు మునగ రసముతో నీయచేర్చి అనుపానము, మూలవారములకు ముల్లంగిరసము అనుపానము, దీపనము కలుగుటకు వేసిళ్ళు అనుపానము, సన్నిపాతములకు ఉమ్మెత్తాకురసము అనుపానము, రోగములకు పాత్రాణితన రసము అనుపానము, వాతాధిక్యమున చక్కెర అనుపానము, అండ వాతజ్వరములకు గచ్చాకురసము, అనుపానము, విరేచనములకు కట్టి కెడ్డలరసము అనుపానము, జ్వరములకు శిరీషాపద్మలకు గుంటగలగ రాకు రసము అనుపానము, కలికము చేసిన శిరోధాకము వదలును గ్రహణిభేదులకు అత్రె పెరుగు అనుపానము, వాతజ్వరములకు ధని యాలు లేక శొంఠి కషాయము అనుపానము శ్లేష్మజ్వరములకు త్రికటుక అల్లపురసము అనుపానము పిత్తిజ్వరములకు శొంఠి కషాయము అనుపానము, నీతుడు రోగములకు మగంధిపాల కషాయము అనుపానము, చిత్తేభమున పంచదార అనుపానము, రక్తగుళి త్రికటుక కషాయము అనుపానము, అశివాహములకు జలకర అనుపానము, ఉష్ణమునకు చక్కెర జలకర కషాయము అనుపానము, బాపు అను వన కషాయము అనుపానము, పుగుగు విషములకు నిమ్మపండ్ల రసము అనుపానము, నిత్యులనూ నతోకరింకరింకే క్షేణిష్టావులు మానును మూలవ్యాధి అంకములో అనంకములో రాయవలెను.

మర్రివి త్రినముల చూర్ణముతో కలిపి యా మందును యిచ్చిన గొడ్డాండు సంరానకంతులగుదును.

ఈ అనుపాన నిశేషములతో ఈ యావధమును సేవింప చేసిన ఆయా రోగములు తప్పి వయదుగును ప్రత్యేక నివర్ధనము.



హింగుళాది మాత్రలు  
(సకలవిధ జ్వరములకు)

1 పలం	కరకాక్షయ	1 పలం
రోహణశ్శుం	శంఖసామాము	"
కర్కాశ్శుం	తాళకం	"
కుం. గంధకం	వసనాధి	"
కుం. పాదరసం	మిర్జాయిలు	"
కలుకురోహిణి	పిప్పళ్ళు	"
వైశాఖవిత్తులు	శొంఠి	"
కుం. నేపాళవిత్తులు	తెల్ల గంటినవేళ్ళు	"
వసువు ఉమ్మల్లవిత్తులు	తెల్ల తెగడవేళ్ళు	"

ఈ వస్తువులను ఖల్వమునబెట్టి కమ్మెరారు రసముతో వడుచినములు మర్చించి మిరియముల మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. ఎట్టి జ్వరమైనను ఒకమాత్ర చేదినీకు ఆకు పానముతో పుచ్చుకొనవలెను. విరేచనమైనపుడు వేదినీళ్ళు అన్నము వధ్యము. దినమునకు మూడుపూటలు సేవించవలెను.

మహాహింగుళాది మాత్రలు (ప్రసిద్ధ యోగము)

కాలు పలం	కుం. నేపాళవిత్తులు	కాలు పలం
ఇంగ్లీకము	తెల్ల తెగడవేళ్ళు	"
మిర్జాయిలు	ముద్ది విత్తులు	"
కరకాక్షయ తెరడు	పాదరసం	"
వసనాధి	గంధకం	"
పైంధక అవణం	చిత్రమూలం వేళ్ళు (వచ్చడి)	"
తెలిగారం	శొంఠి	"
పిప్పళ్ళు		"

ఏవిని ఖల్వముననుంచి తొలగెముడు పాలతో మర్చించి మిర్జాయిల ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. ఎట్టి జ్వరమైనను పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వేన్నీళ్ళు అనిపానముతో సేవించవలెను. తూలజ్వరములు, చాల జ్వరములు, నన్ని పాతజ్వరములు నివారణయగును.

భూపతి మాత్రలు

నాధి	1 పలం	శొంఠి	1 పలం
పాదరసం	"	పిప్పళ్ళు	"
నెల్లికాయగంధకం	"	మిర్జాయిలు	"
ఇంగువ	"	కుం. నేపాళవిత్తులు	"

ఏవిని ఖల్వమునబెట్టి చిత్రమూల కమాయముతో వడుచినములు మర్చించి మిర్జాయిల మాత్రలు కట్టి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. అల్లపుంసము అనిపానముతో ఒకమాత్ర చొప్పున మూడుపూటలు యిచ్చిన నన్ని పాతజ్వరము మొదలు పామావ్య జ్వరమువరకు, నాలుకలో కలుగు నొండ్లు, గుల్మం, క్షయజ్వరము అన్నియు తీరును. రోగభయమెరిగి వధ్యం పెట్టవలెను.

పుష్పమణి మాత్రలు

(మహాపాలియు: కపూర్మయినది)

కుంకుమపువ్వు	5 వ. య	ముసగవేరు చెక్క	2 వ. య.
నోరోడం	4 "	కాలసింధూరం	2 "
వచ్చానూరం	3 "	వశింక ఇంగిలీకం	2 "
చలనమిర్జాయిలు	2 "	రససింధూరం	2 "
సుకంధ పాలతెరడు	2 "	శ్మోరవకనూరం	2 "
తెల్ల తెగడవేరుపట్ట	2 "	అక్కలకర్ర	1 "
గొలిమడివేరు	2 "	మిర్జాయిలు	1 "
చిత్రమూలవేరుపట్ట	2 "	శొంఠి	1 "
అరిమధురం	2 "	నన్నపిప్పళ్ళు	1 "
నలకాటిగడ్డ	2 "	చంగల్యోష్ఠ	1 "

ఏవిని ఖల్వముననుంచి స్వర్ణగంగర రసముతో 4 వాములు మర్చించి,

చిత్రమూల కాలు పలం, మిర్జాయిలు కాలు పలం, తెల్లకాడిక చెక్క కాలు పలం నలియగొట్టి కమాయము కాచి; ఆ కమాయముతో ఒక ము మారవలెను. తర్వాత నుంతుడుకాయప్రమాణం మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.



మాత్ర ఒకటి పాడినది పంచదార అనుచునుతో పుచ్చు కొనిన, మేహాశ్వరములు, మేహాచారిములు మేహానాపరలు, మేహా పాదలు, ఇవి యివి యివి కను స్తమేహములు, మలబద్ధకము, ఇవన్నియు నివారణయగును.

**శర్వర మాత్రలు**  
(తాంబూలముతో సేవించుట)

బాకకాయ వరహాయెత్తు	చలవమిర్యాలు	1 వరహాయెత్తు
బాపత్రి	లవంగము	8
అక్కలము	కస్తూరి	అర వరహాయెత్తు
వీలకులు	కంకుమపువ్వు	అర వరహాయెత్తు
కోడ్లు	పచ్చకర్పూరం	అర వరహాయెత్తు
చందనం		

ఏనిని ఖల్యముననుంచి కొప్పురి నీళ్ళతో మర్చించి మిరియము ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి యెండించి భద్రపరచవలెను. ఏనిని ఒకమాత్ర చొప్పున తాంబూలముతో సేవించిన ముఖపరీకరత్వము శరీరకాంతి, నోటిమర్పారం పంటినాప్పి, అస్థిమాంధ్యము, అశక్తియు శైత్యము ఇట్టివన్నియు తీరును. పథ్యము లేదు.

**అమృత గంధవి మాత్రలు**

కుం. రింగం	1 వరహాయెత్తు	అముదపువ్వు	2 వరహాయెత్తు
కుం. వెలిగారం	1 వరహాయెత్తు	కుం. నేపాళపువ్వు	4 వ. యె.

ఏనిని ఖల్యముననుంచి వచ్చినీళ్ళతో మారి గుళువంద ప్రమాణము మాత్రకట్టి నీటి నెండించి భద్రపరచవలెను. చల్లని జలము అనుచునుతో ఒకమాత్ర యిచ్చిన సుఖభేదియగును. అధికముగ భేదియైన వేన్నీళ్ళు త్రాగిన కట్టును.

**కలరా నివారణ మాత్రలు**

మిర్యాలు	ఇంగువ	నల్లమందు
ఇవి ఒక్కొక్కటి పాతిపీడనువలయుగహించి నుంచినీటితో ఖల్యమున తాగుగ మారి 12 మాత్రలు కట్టి అర్ధగంట కొకమాత్ర		

చొప్పున నిచ్చిన, భేది నివరిపోవును. 7 వయస్సు మొదలు 24 వయస్సు గలవారలకు అర్ధమాత్ర చొప్పున నీయవలెను.

**విడ్డలకు కలుగునట్టి మాంధ్యమునకు**

కొంతి	1 వరహాయెత్తు	కాదేలుచెరడు	1 వ. యె.
పిప్పళ్ళు	1	కటుకుకోషిని	1
మిర్యాలు	1	కాయవిశంగ	1
బాము	1	ఇంగువ	1
పైంధవలవణం	1	కుం. నేపాళపువ్వులు	1

ఏనిని మెత్తగామారి గురిసింజప్రమాణము మాత్రలుకట్టి నీడ నెండించి భద్రపరచి అవికాకును వాడ్చి పిండినగనము అనుచునుతో 1 లేక 1 1/2 మాత్ర యిచ్చిన విడ్డలకు కలుగునట్టి మాంధ్య ముంతయు తీరును.

**సింధూర వటి**

రససింధూర 1 తుం. లవంగం 1 తుం. కుం. గంధకం 1 తుం. బూతుగలంక 1 తుం. యాంబువులు అల్లం. నిమ్మ నల్లపుమ్మెత్త అకులు ఏటి రసములతో ఒక్కొక్కరొక మర్చించి చిరికండిసింజ మోతాదులు పూటకొకటి చొప్పున వాడుచు దీని గంధీర చర్మలు. అకుచులు, పీకరించులు, అస్థిమాంధ్యములు, మొదలగు గర్భిణీ క్యాధులు నశించి సుఖప్రసవమునకు పోతువగును.

**స్థంభవాది గుటికలు**

కుం. ఇంగిరీకం 1 తుం. గంధకం 1 తుం. బాకకాయ, బాపత్రి అక్కలకర, చందనంచూరు కొంతి, పిప్పళ్ళు, లవంగాలు, యాంబువులు ఒక్కొక్కటి 1 తుం. నల్లమందు 9 తుం. ఇవి అన్నియు గంజాయి అను నీటితో బాగా మర్చించి 2 గురివంద సింజలంత మాత్రలు చేసి రాత్రి 1 మాత్ర వేసుకొని పాలు అన్నం భుజించిన వీర్యము స్తంభించును యా మాత్రలు 5 దినములకు ఒకమాత్ర చొప్పునవాడెడి మధురాహా ములు తీసుకొనుట, శ్రీగంధ లేవనము, సుగంధ తాంబూలము మొదలగునవి వాడవలెను.

**మాత్రల ప్రకరణము సంపూర్ణము**



శ్రీ కృష్ణ

వసిష్ఠ ప్రోక్త మగు

# పులిప్పాటివైద్యము

ఘృత ప్రకరణము

(ముఖ్యమైన సూచనలు)

కొవడ ద్రవ్యముల గుణమును ఘృతమునకు కలిపించుట యీ ప్రకరణమున వివరింపబడినది. ఈ ఘృత ప్రక్రియలో ద్రవము కల్పము, ఘృతము ఇవి ముఖ్యములు.

ద్రవము

ఆయా యోగములందు వివరింపబడిన విధమున ద్రవముల యొక్క నిజరసమునుగాని, కషాయమునుగాని పాలు, గోమూత్రము మున్నగునవి ఘృత పరమాణులనకు వాల్చి యోగములుండవలెను.

కల్పము

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన ద్రవ్యములను, వచ్చిని మైన నీళ్ళు కలుపవలెను. మొదటి అయిదో నీళ్ళుకలిపియు మిక్కిలిగామూరి కలుపవలెను.

ఘృతము

ఘృతమనగా గోఘృతము. కొన్ని కొవడ యోగములందు మేకనయి చెప్పబడియున్నది. కొవడ యోగములందు యేది చెప్పి యుండిన దానినే ఉపయోగించవలెను.

చాక విధానము

చాకమున కుపయోగించు చాత్రలో ద్రవములను, కల్పమును ఘృతమును పోసి బాగుగ కలిపి మధ్యాహ్నం చాకము బట్టవలెను. చాత్రలో సగము ఖాళీగానే యుండవలెను. అంతకు మించిన మంట యొక్కవయైనపుడు పొంగిపోవును. పొంగునపుడు కళాయి గరిటతో కలుపుచుండవలెను. చాకము అడుగు బట్టకుండునటులు చాగిత వహించవలెను.

చాక పరీక్ష

ఘృతమును నివ్వపై ఒకచుక్క వేసి చిటపట శబ్దములేక భగ్గున ముడవలెను.

కల్పమునుతీసి వేళ్ళతో నలిపిన అంటుకొనకుండ నుండ వలెను. మరియు నివ్వపై వేసి భగ్గున ముడవలెను.

చాకము పక్కమైనపుడు కల్పము అడుగునకు పోయి ఘృతము పైకి తేలును. అప్పుడు నప్పటి గుడ్డలో వడపోసి ఘృత మును గ్రహించవలెను.

అశోక ఘృతము

అశోకపట్టకమాయము 16 పలములు  
 కేంకర కమాయము 16 పలములు గుంటగలగర రసం 16 ప,  
 బియ్యపు కడుగు 16 పలములు మేకపాలు.

కల్ప ద్రవములు

చాంతేళ్ళు	2 తులం	అశోకపట్ట	2 తులం
సారచెట్టుపట్ట	"	క్రాశి	"
చిట్టికపండ్లు	"	చిల్లికపరవేళ్ళు	"
మానిపసుపు	"	చిత్రివేళ్ళు	"
అతిమధురం	"	పటికబెల్లం	82 తులం



కల్పద్రవ్యములను పటికబెల్లము తప్ప కాగుగ మాత్రమే వలెను ఆశోకపట్ట, జంకర 16 పలములు గ్రహించి దంచి 128 పలముల జలములో పోసి నాల్గవభాగము మిగులునటుల దింపుకొని వడియనోసి ఆ కషాయమున ఆవునీయ 16 పలములు, బియ్యపు కడుగు మేడిపాలు, గుంటగంగరాకు రసము కల్పద్రవ్యమును పోసి కాగుగ కలిపి బాధ్యాన్ని చే వండవలెను పటికబెల్లము పొడినికలుప వలెను వక్రదళలో దింపుకొని ఘృతమును భద్రపరచవలెను

ప్రయోగ విధానము

వంధ్యాబోషముగల స్త్రీలకు యీ ఘృతమును 20 చుక్కలు ఆవు పాలలోపోసి, నేవించేసి శతావరీ రసాయనము కాలు తులము భోజనానంతరమున పుచ్చుకొని తేసిన వంధ్యాబోషము నివర్తియగును.

మరియు స్త్రీలకు గలుగు నడుస్త ప్రదరరోగములు నయమగును.

చందనాది ఘృతము

శ్రీ గంధపుతెక్క 2 నీళ్లూ వంగనాట్టి 27 శేర్ల మందినీళ్ళు పోసి అష్టభాగము మిగులునటుల కాచి వడపోసి యించుకొని :-

చలవమిర్చాలు కాలు పలము	4 వంగపట్ట కాలు పలము
శొంఠి	వీలగులు
కాజికాయ	"

వివిధ నూరి కషాయములో కలుపవలెను మరియు పొన్నగంటియాకు రసం కాలుపడి బిల్వారురసము కాలుపడి కాచాకు రసం పైడికంగటిపూలరసం

వివిధ కూడ అందులో కలుపుకొని ఒకపడి ఆవునీయ చీనా కలకండ్ పడి పలములు పొడిచేసి తేసి పొన్న కల్పించి కాచి పాకమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహింపవలెను పూటకు అర్థతులము చొప్పున 2 పూటలు ఆవుపాలలో పుచ్చుకొని మేహగుంబంధ రోగములు, వాల్మీకిరసములు మూనును ఇచ్చావక్రము.

ప్రహీ ఘృతము

సరస్వతీ అకు (వల్లారి నమూనము కాగుగకడిగి దంచి తీసి)

నిజరసము	64 పలములు	విప్పళ్ళు	1 తులం
ఆవునీయ	16 "	బాటునిశంగము	"
మించిపసుపు	1 "	పైంథవలవణము	"
ఉసిరికెడవ్వు	1 "	పటికబెల్లము	"
తెల్లతెగడ	1 "	వడ	"
నూరలు కరకాయ	1 "		

పటికబెల్లము, అవణము తప్ప యితర వస్తువులను నూరి కల్పము చేసికొని అన్నిటిని కలిపి నుక్కాన్ని చే వండవలెను, అవణము నూరి పోసి పక్వసమయమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహింపవలెను. ఒకతులమునుండి 2 తులములవరకు ఒక కౌన్పు ఆవు పాలలో చేసి 2 పూటలు నేవించిన జ్ఞాపకశక్తి కలుగును. కృతకర్మము మూనును బుద్ధి వృద్ధియగును.

యోగరాజ ఘృతము

ఆవునీయ	4 పళ్ళు	సుగంధపాలవేడు	2 పలాలు
ఆవుపాలు	1 ప.	అతియధురం	"
కొబ్బరినీళ్ళు	4 ప.	యేనులు	"
భిక్షూరపుపండ్లు	5 పలాలు	తంగిల్యకోర్టు	"
ద్రాక్షపండ్లు	8 "	జలకర	"
దోసవిత్తులు	8 "	లవంగాలు	"
నూగుబోషవేళ్ళు	5 "	వేలతాటిగడ్డ	"
చిరీకూర	8 "	అమృతబిల్లి గడ్డ	"
తంపకపువ్వు	5 ప. యె.	పొన్నగంటి	"

ఈ ద్రవ్యములను నూరి 8 పళ్ళు నీళ్ళలో పోసి అష్టభాగము కషాయము దింపుకొని వడియపోసి పాలు కలిపి ఘృతపాకమున దింపుకొని టీ స్పూన్ ప్రమాణము రెండుపూటలు నేవించిన మేహ రోగము అన్నియు మూని, శరీరమునకు కొత్త తేజస్సు నిచ్చును.



కల్పాగ్ర ఘృతము

చేతుపుచ్చ సమాఖం	దేవదారు
మాసికముపు	ఏలక్కాయ
వాగ శీసరాలు	ప్రశ్నికర్మ
తానికాయ	చంద్రకోశ్మ
వల్లసుగంధికాల	మంచిన
వామి	కూతురులుదను
రాశివత్రి	కాలిదర్మ
తెల్లసుగంధికాల	నేపాళపువేళ్ళు
కరక్కాయ	రక్తచందనం
ఉసిరికపప్పు	పద్మకము
ప్రేంభణము	దానిమ్మ
మల్లెపూలు	గంధిరగరం
వాయువిశంకం	మంచినసుపు
నల్లకలవ	లేనుకలు

ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క తులము చొప్పున గ్రహించి చక్కగ వలగగొట్టి 40 తులముల జలముపోసిమారి వడియలోని కలుపవలెను. పారము పూర్తిగ వచ్చునటుల చూడవలెను. ఇందులో ఆవునీయి 16 పలములుపోసి మిక్కిలి చేత వండవలెను. పాకమునకు వచ్చిన తోడనే దింపుకొని ఘృతమును భద్రపరచవలెను.

పూటకు 1 తులమునుండి 2 తులముల వరకు, ద్వారమును పోగొట్టుకు విషమును తొలగించుట, అపస్మారము, మూర్ఛ సంధ్యా రోగము వీనిని పోగొట్టుట, వాతమును ఖండించుట, ఆకలిని కలిగించును. అలవర్ధకము

శరీరము కృశించుచు దగ్గుగలవారికి ఒకపెద్ద తులము మేక పాలలో 20-చుక్కలు ఘృతమునుపోసి పుచ్చుకొనిన కృతకర్మము మోసి పుష్టి కలుపును.

వయస్సువచ్చిన వారికలు, శరీరపుష్టిని పొందక కృశించు చున్న వారలకు, వారి తగ్గుతగ్గుబట్టి వగల తులము మొదలు వాలుతులము వరకు అక్కగంధి ఘృతముతో యీ కల్పాగ్ర ఘృతము వరక తులము చొప్పున కలిపి తాటి కలకందతో నేపించిన శరీరపుష్టి కలిగి పక్వమును బొందుదును.

గర్భణీస్త్రీలు బలహీనముగ నేండిన, ఉదయం వరక తులము ఘృతము వరక బెల్లం కలిపి నేపించిన బలవంతు లగుదును. గర్భవ శత్రువు బలమును జెంది సుఖవనక మేర్పడుట, ప్రతివాడు మందలము (40 దినములు) నేపించవలెను.

కామగ ఘృతము

(మేహ వారకములకు, వ్రణములకు)

కామగపాలు	కాలు పడి	కు! నేపాళనిత్తులు	1 వ. యె.
కొబ్బరిపాలు	"	కోపురకకర్మ్యూరము	కాలు వ. యె
అవుపాలు	"	అవునీయి	కాలు పడి.

నేపాళనిత్తును, రకకర్మ్యూరమును మెత్తగనూరి పై పాలలో కలిపి నేయిపోసి పొయ్యి కెక్కించి పాకవడమున దింపుకొని ఒక తులమునుండి రెండు తులములవరకు ఘృతమును నేపించవలెను.

ఈ యామిథ సేవకలగు మేహవ్రణములు, మేహవారకము, వారములు, నోటిపుండు, నాభివ్రణము, నీరుతుకుకు, తెలుపు, పసుపురోగములు కొలికి బాధ్యము, ముచ్చగుంది తీకును.

పథ్యము : — చింతపండు మోసవలెను. నేయించిన కంది పప్పు, చంకాయ పిండెలు. వేస్పిళ్ళ అన్నం మువగకాయ ఆవు పాలు, తియ్యికోలకూర ఇవి హరికరములు.

సుకుమార ఘృతము

తెల్లగరికెడు	400 తులములు	మనుకాల	40 తులములు
మయూకుపాప	4	పెన్నకుగడ్డలు	40
కోలపాప	4	ఆముదపువేళ్ళు	40



పాత్రలు	4 తులములు	పిల్లనీచర	40 తులములు
మొలగ	"	ఉళగడ్డి	"
పల్లెకు	"	దర్శ	"
మాలేడు	"	రెల్లు	"
పెన్నుమ్మడు	"	కాళగడ్డి	"
తక్కిలి	"	పనకవేళ్ళు	"
కరిగొట్టు	"	కల్కగడ్డి	"
దుందిలము	"		

ఈ ద్రవ్యములను దంచి 82 పడుల నీళ్లుపోసి ఒకటికి ఎనిమిదవ భాగముగ కషాయముగాది దింపుకొని పడియలోసి అందులో చిట్టా ముదము 16 పలములు, 82 పలముల ఆవునీయి, ఆవుపాలు 82 పలములు, పాతబెల్లము 8 పలములువేసి,

పిప్పర్లు శొంఠి  
అతిమధురం ద్రాక్ష  
కాము మోడి

పైంధవలవగము నీనిని ఒక్కొక్కటి 2 తులములు గ్రహించి మోతగ నూరి కల్కములేసి పైకానితో కలిపి పాకము అట్టి ఘృత పాకమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహించి భద్రపరచవలెను.

పూటకు అర్ధతులమునుండి రెండుతులములవరకు ఒక జొన్న కాదిన ఆవుపాలలో జకరాన్నిచిట్టి యియ్యవలెను.

ఇది గుల్మరోగములు, ఆర్శోరోగము, యోనిరోగము, శుభ్ర శోగములు, శోఫ, మలబద్ధము నీనిని పోగొట్టును. మందిలమును ఆకరిసి, కరిగించి దృఢత్వము నిచ్చును. ఇది బానిక్కువంటిది.

ఘృత ప్రకరణము నిమాప్తము

శ్రీ ర శ్చ

ప సి వ్య ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

తైల ప్రకరణము

ముఖ్య సూచన :—పర్వపాథాగమముగ తైలమువగా నుత్పల సూనె యనియే యర్థము. కాని అముదము, కొబ్బరినూనె మున్నగు సూనె లన్నిటిని తైలమనియే వాడుచున్నారు.

జ్వేషధ ద్రవ్యములచే కలిపి పక్వములేసి ఆయాద్రవ్యగుణము లను తైలమున కల్పవట్లు చేయుటయే యీ యోగవిధానము

ఘృతమునకు వధేనే తైల పాకమునకును ద్రవము, తైలము, కల్కము ఇవి ముఖ్యములు.

ద్రవము

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన జ్వేషధులయొక్క నిజ రసము లేక కషాయము, పాలు, తిదకము, గోమూత్రము ఇవి తైల మునకు నాలుగు భాగము లెక్కువగ నుండవలెను.

తైలములు

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన తైలమునే (తెలతైలము, అముదము, కొబ్బరినూనె) వాడవలెను.

కల్కము

కల్కము తైలపు ప్రమాణమునకు నాల్గవవంతు నుండ వలెను. పచ్చిద్రవ్యమైన మూలికయందు మట్ను, గడ్డి ఇవేవియు లేకుండ శుభ్రపరచి రసము నీయవలెను.



శా క శా త్ర

త్రైలము, కల్పము, ద్రవము ఇవన్నియు కలిపి శాత్రమునకు సకమువరకే నుండవలెను. శాత్రమూతి పెడల్పుగ నుండవలెను.

అ స్తి

త్రైల శాత్రమునకు మొక్కవగ నుంటుండేకూడదు మొదట దీనినిగ నుండవలెను. తర్వాతను మధ్యాస్తిగ నుండవచ్చును, మధ్యాస్తి పనికిరాదు, వెళ్ళుచు కనుమండిన ద్రవ్యగుణము త్రైలమున కల్లును మంట లభికమైన త్రైలము పొంగిపోవును.

శా క ము

త్రైలశాకము తయారు చేయునపుడు త్రైలముతో కలిపిన దీరంతయు అవిరిగ పెడలిపోవును. త్రైలముతో కలిపిన జలము తగ్గి పోవు కొంతయు శాకస్థితిని పొందును. శాకము సిద్ధమైనపుడు త్రైల బాగున వచ్చును, క్రమముగ నీటి కల్పము, త్రైలము మిగులము, అప్పుడు కల్పము గట్టివడును. అట్టి సమయమున త్రైలమును గాని కల్పమునుగాని కొద్ది ప్రమాణము తీసి సిద్ధమై వేసిన చిటవట అనగ భగ్గున ముడుచి త్రైలమును దింపుకొనవలెను. ఇది మధ్యశాకమగును కల్పము మూడుపండ్ల గట్టిగ వేగువరకు నుండిన ఖర శాకమగును. కల్పము మూడిన దగ్గశాకమగును. త్రైలమును మధ్యశాకమునకే తయారు చేయవలెను. కఫహర త్రైలములను ఖర శాకమున దింపుకొనవలెను. మూడిన శాకము పనికిరాదు.

త్రైలము తయారైన పిమ్మట తర్వాత చానిది బాడ వలెను.

శిలీగూడి త్రైలము

(గుల్మరోగములకు)

సిరిపుచ్చకాయల రసం	8 శేర్లు	తలకమిర్యాలు	1 పలం
గోమూత్రం	8 శేర్లు	యజ్ఞాక్షరం	1 పలం
మిశ్రమాంశం	12 శేర్లు	చవిటిపువ్వు	1 పలం

వంటాముదము	2 పిశేలు	వలకులు	1 పలం
బాకుడువేరు	1 పలం	కురాసానిబాము	"
గజనీపుష్పం	"	కరక్కాయ	"
కల్లురసం	"	త్రికటుంగం	"
వెలిగారం	"	గాజిరసం	"
బాయువిశంగాలు	"	వజాక్షరం	"
నేలదిరిశవపు వేళ్ళు	"	అష్టాక్షరం	"
యిందువ్వు	"	ఒలిలిక తేల్లిగడ్డలు	"
బానిలాగు రసం	1 శేరు	తేల్లిగలిశకువేరు	"
పచ్చివసుపు రసం	1 శేరు	అల్లపురసము	"

కల్ప ద్రవ్యములను మెత్తగ నూరుకొని రసముతో అముదము కల్పము కలిపి పొయ్యి నెక్కించి చిన్న మంటతో శాకమగునటుల చూడవలెను. ఈ యావళమును పది దినములు శుభించిన తిమ్మ ద్రవము మూలములు, పాతములు, పీచు, శూలము, గర్భచార ములు అన్నియు నివారణయగును.

1 త్రైలమునుండి 3 త్రైలముల వరకు శరీర బలమునుబట్టి శుభించవలెను.

అనుబాత త్రైలము

మునగచక్క	1 తులం	చంగల్వకోస్తు	1 తు.
శొంఠి	"	(ఇవి లక్క ద్రవ్యములు)	
అవాలు	"	తేల్లిగుడ్డిము	1 తు.
చేనబాకుచక్క	"	చింతాకు రసము	16 తు.
పుల్లిపాయ	"	మధ్యమనాన	16 తు.
వన	"	పెరుగుమీద తేరిననీరు	16 తు.

కల్ప ద్రవ్యములను మెత్తగ నూరుకొనవలెను. గుడ్డిలమును మెత్తగ పొడి చేసుకొనవలెను. రసములు నూనె లక్కము కలిపి మధ్యాస్తి చేత వండవలెను. పక్షమైనపుడు దింపుకొని వడియలోని కద్రవరచవలెను.



కావలయు నావలయు, నిర్మింపు, అనుబాధము పోల్చి వినివి  
పోల్చును. నావలయునోలె నైతమును రాచి వర్తింది కావునయ  
వలెను. వారి రక్షణమునకును సై ననే రాయవలెను.

మహాంతరక తైలము

నొండాకు రసం	శ్రీ శేతు	యేనుగుపల్లెరాకు రసం	శ్రీ శేతు
గుంటగలగరాకు రసం	"	తిప్పటిగ రసం	"
వల్లారాకు రసం	"	రాచిచెక్క రసం	"
కప్పతిట్టాకు రసం	"	దిట్టాచుదము	శ్రీ పిళ
నిప్పులమాన	శ్రీ పిళ		

పై రసములు మానలు కుండలోపోసి మధ్యాహ్నము చేర వంద  
వలెను.

కల్ప ద్రవ్యములు

కావలయు కిరికంటు కురాపానికాము కాపత్రి  
చంపకపుష్పం చూచికాయ నాగ శిశురాలు

వీటిని శ్రీ పలము వంతున గ్రహించి అవుపాలతో మారి  
కల్పముకేసి యందులో కలిపి పాకము వచ్చినపుడు చీనాకలకంఠ  
2 పలములు పొడిచేసి వేసి ద్రవ్యమును భద్రపరచవలెను. తీ  
స్సూతు మందును పూటకు పూర్చుకొనవలెను.

మీమామలములు, లింగపుట్ట, యోనిపుట్ట, కూలలు, రక్ష  
కుసుమ రోగములు ప్రమీమాము ఇవి నివారణయగును

శృంగారములక తైలం

గుంటగలగరాకు రసము	16 పలములు	నిప్పులమాన	16 ప.
ఉసిరికెకాయ రసము	16 పలములు	అవుపాలు	64 ప.
అతిమధురకల్పం	4 పలములు		

పై వస్తువులను కర్రయిపాత్రలో పోసి మధ్యాహ్నము చేర వండి  
తైలము పక్వమైనపుడు దిండి వడగోసి రావలెను.

ఈ తైలమును అశ్వశిశువులకు పాచుచు వచ్చిన, నేత్రజంఘ  
రోగములు, కారచి ర్మరోగములు, శిరోరోగములు నివారణయగును.

నేత్రరోగములకు అరికాళ్ళు అద్దవలెను భావకశక్తి అరి  
కాళ్ళు శిరస్సుకు అద్దవలెను ప్రతిదినము రంధ్ర రాచు  
కొనుచు దీన శిరోజములు పల్లవై పెనుగును. పార్శ్వ నావ్వి  
నాలుగు చుక్కలు వర్షము చేయవలెను.

గంధక తైలము

గంధకం	6 పలములు	వసుపు	1 పలము,
మిర్చాలు	3 పలములు	కొబ్బరిమాన	8 పలము,

గంధకమును మెత్తిగమారి, వసుపును, మిర్చాలను కల్పము  
కేసి కొబ్బరిమాన కలిపి నెత్తుక గ మెట్టికే పక్వమైనపుడు ఖర  
పాకమున దింపుకొనవలెను.

ఇది గజ్జ, శకుపు, క్రిమి, చర్మరోగములు వీటికి ప్రభూతగ  
ఉపయోగింపవలెను కంటికి నోటికి రసలకూడదు.

కరచ్చానై తైలము

(చిన్న చిడ్డలకు కాళ్ళుచిందు కలుగు కాపుతో కూడిన

కరచ్చానై పుండ్లకు)

దిట్టాచుదము	12 పలములు	బొక్కనాకు రసము	12 పలములు
సారాకు రసము	3 పలములు	చిల్కాకు రసము	1 అళాకు
పెంగ అకురగము	1 అళాకు	అటికెమామిడిరసము	1 అ.
గంగిరాకు రసము	2 అళాకు	వల్లపుప్పెళురసము	1 అ.
		గంగిరాచికాయరసము	1 అ.

కల్ప ద్రవ్యము

పద్దమాచి చెక్క	2 పలములు	సుగంధపాలవేల్పు	2 పలములు
కన్నకమారి చెక్క	2	శమలపాకతోడిమము	1 ప.
అడవిచిక్కుడు	2	కుప్పింటాకు చిగుళ్ళు	1 ప.
మారేడివేళ్ళు	2	తొమ్మి ఆకులు	1 ప.
లొంతజెముడు చిగుళ్ళు	1	లవంగము	శ్రీ పలం.
గుప్పింటివేళ్ళు	1	పెంగల్యోళ్ళు	"
వీలకులు	శ్రీ	కారినపత్రి	"



వర్ణములకర	అరవలం	భారంగి	అరవలం
కాటితెల్లం	కాలువలం	అక్క-అక్కర	"
కాపత్రి	1 వ. యె.	అతిమధురం	"
నూరసానివామ	1 వ. యె.	తెల్లగడ్డలు	"
కాకకాయ	1 వ. యె.		

ఈ వస్తువులను కల్పముతోపై వనముతోగలిపి వంటతో పాకమున దింపుకొనవలెను. కరప్పాణిగల పిల్లలకు నాలుకయందు రాస్తూ వచ్చిన మాంధ్యము, కరప్పాణి, గడ్డ, తీట, వాయురోగములు మూడును.

గర్భిణులు శక్తితుగ అర్ధమూసే జ్వరమును సేవించిన గర్భస్థ బిడ్డకు వాతరోగము లుటవు, మాంధ్యము, కరప్పాణి కరిచేరవు.

వైద్యవాడుకూడ సేవించవచ్చును వాతరోగములు, మలబద్ధ కము, గుల్మరోగములు, పొడలు, కర్షు ఇవి తీరును.

హింగు త్రిగుణ తైలము

ఇంగువ కల్పము 1 తులం      ఉల్లిపాయలరసం 20 తులం  
సైంధవలనము 8 తులం      నీళ్ళు 36 తులం      అముదము 9 తులం

అన్నిటిని కలిపి విధిసకారము కాచి పక్వమునడిచి భద్ర పరచవలెను. కల్పమును అముదము కలిపి మారిన రోగమువలె పగును.

ఇది 1 తులమునుండి 4 తులములవరకు వాడవచ్చును.

వేడి మేకపాలలో 4 తులముల తైలమును వేసి త్రాగిన వాతగులులు నయమగును.

వాము, వాయు విరోగము కషాయముతో వేసి త్రాగిన, క్రిమి రోగము, అగ్నిమాంధ్యము గుణమగును. వాతపు నొప్పులకు పై స రాయవలెను. అందవృద్ధిని, నొప్పినిగూడ పోషదచును.

అశ్వగంధాది తైలము

చిట్టాముట్టివేరు      6 పలములు      పుడకంక్క      6 పలములు  
కన్నుకుగడ్డ      6 పలములు.

పై వస్తువులను దంచి 16 పానుల నీళ్ళలోని నుధ్యాగ్ని చేత కాచి కాలవంతు కషాయము దింపుకొని తుండు,

నన్ను రావ్వు	చందనం	వట్టివేళ్ళు	సుగంధిపాల
కచ్చాపాలు	మొలవ	అతిమధురం	మూనివనుపు
జీవదాతుచక్క	రేణుకలు	తుంగను పైలు	
చంగల్యకోళ్ళు	చంగలచక్క	కసుపు	
కలవచుంపలు	సకాప	నాగర కేరకములు	

ఇన్నియు ఒక్కొక్కతొబము వంతున గ్రహించి దంచినట్టితో మారి కల్పముతోపై కషాయముతో కలిపి దింపిన వస్తువులను కూడ కలుపుకొని నుధ్యాగ్నితో తైలపాక విధిగాచి తైలమును దింపు కొని భద్రపరచవలెను.

పూటగు కాలుతులము వంతున ఆపుపాకలో సేవించవలెను. వాతములకు, పిత్తములకు ఖండించును శరీరమునకు బలము కలు గును. పుండు ఉబ్బులములు గూడ గుణమగును.

కృశించినవానికి సానాభ్యంగములకు నీది నొపయోగించిన, బలము ఉత్పాదము. పుష్టినిచ్చును. పరములకు పలుత్వము లేని వానికి అభ్యంగము చేయించి వేనిళ్ళలో స్నానము చేయించ వలెను.

చందనాది తైలము

మంచి గంధపుచక్క	భారణిపువ్వు	రక్తచందనం
ఎరగల్గేటవేళ్ళు	చాచినచక్క	కృష్ణాగకుచక్క
జీరితికయ్యారం	బలామాంసి	వత్సరావ్వు
భద్రము పైలు	వట్టివేళ్ళు	తుంగనుపువ్వు
రేణుకలు	కూతులుబుడమ	అకుపత్రి
ప్రేంభుపుపువ్వు	నాగ శీతకాలు	అవంగము
సరళ జీవదాతులగుతు	చలవమిరియము	కాపత్రి
మైసాక్షిగుగ్గిలం	వైద్యకేరకములు	కాకకాయ
సర్వరసము	చిన్న యెలకులు	వల్లచందనం
జీవదాతు	నందివర్ణవపులు	



ఇవన్నియు ఒక్కొక్కటి క్క తులము వంతున గ్రహించి తగి  
వంత సిక్కుతో కల్పముగనూరి పాత్రలోబోసి 16 పలములు నువ్వుల  
నూనె పోసి 32 పలములు నీళ్లుపోసి తైలపాకవిధిగ పాకము పట్ట  
వలెను. ఇది పై కువయోగింపఁగినది శరీరమునకు కాంతినిచ్చును.  
బలమును కలిగించును, శరీరదుర్గంధము, శరీరతాపము, దురద  
వీనిని పోగొట్టును.

తా ర తై ల ము

విండిన ముల్లంగి	తుంగము నైలు	భుజవత్రి
దు: పలకూరము	వెల్లులి	మోడి
శొంఠికూరము	ఇంగువ	నరకూరం
వన	కొంగుళ్యకోస్తు	యవకూరం
పోపు	గాఢపత్త	మానిసపసుపు
లిడాలవణం	పైంధవలవణం	పావర్చులవణం
రసాంజనం	ముసగ చెక్క	

ఒక్కొక్క పలము చొప్పున గ్రహించి కల్పముచేసి 64 పల  
ముల తిరుబాణి, 64 పలములు మాడిఫలరసము, 64 పలములు అరటి  
గడ్డల రసము, 16 పలముల నూనె, వీటన్నిటిని కలిపి పొయ్యిపై  
వెక్కించి వండి పాకము అయిన వీదవ దింపుకొనెడి.

తముజుకు రెండు చెవులలోనూ, రెండు దినముల కొక వర్షా  
యము నాలుగుబొట్లు వేసి కాశేపు తిండి వండివేయవలెను. ఇవి  
పోట్లకు తెవిరిండా తైలముపోసి 6 నిమిషములుంచి వండివేయవలెను.  
ఈము కాకునపుడు తైలమును వెచ్చతెట్టి నాలుగు చుక్కలు వేయ  
వలెను. ముక్కులో ప్రణములకు, పుల్లకు చూడిచుట్టి తైలములో  
తడిపి రాయవలెను.

తైల ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ ర త్త

వ సిన్ధ ప్రా క్త మ గు

పులిప్పాటివైద్యము

క సాయ ప్రక రణ ము

మూఖ్య విషయములు - ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన  
క సాయములు వస్తువులను పలకగొట్టి క్రమ వకారము జలము  
చేర్చి వండి తింపుకొనవలెను. క సాయములు సామాన్యముగ నిలవ  
యొంచకూడదు, శుద్ధమైన జలమును మూత్రమే వాడవలెను.

క సాయము వండుటకు మృత్ భాండ్లములే శ్రేష్ఠమైనవి.  
విధి ప్రకారము జలము ఇంక పోవును.

క సాయములు పోలిక వేయించుటకును, ప్రణములను పరిశుభ్ర  
ముగ కడుగుటకును ఉపయోగపడునవి. క సాయములు ఎప్పుటి  
కప్పుడు రాయానుచేసుకొనుట మంచిది. జ్వరములకు క సాయములు  
అతి త్వరితగ పనిచేయును. పురాణ జ్వరములకు క సాయములే  
యిప్పటికిని గ్రామ ప్రాంతములలో విరివిగ వాడబడుచున్నవి.

సకల జ్వరములకు క సాయము

సుగంధపాలవేరు	1 పలం	వట్టివేరు	1 పలం
త్రికటుకం (శొంఠి		తుంగము నైలు	1 పలం
విత్తళ్ళు, మిరియము)		నర్మటకం	1 పలం
ఒక్కొక్కటి	1 పలం	ధనియాల	1 పలం

ఈ పై వస్తువులను చూర్ణముచేసి నాలుగు 6 భాగములుగ  
విభాగించి ఒక భాగము గుండలోపోసి రెండు కేకులు నీళ్లుపోసి పావు  
కేకు క సాయముగ కాగిన తర్వాత 3 కేక్కుల క సాయములో  
వరకాయెత్తు వేస కలిపి త్రాగిన సకల జ్వరములు నివారణయగును.



పథ్యము

కంపితము, ముగ్ధకాయ, అత్తికాయ, మురికూర, వంకాయ, ఉత్తివంకాయలు, పొమ్మగిరికూర, అల్లము, ఇది హితకరములు.

తైల్యశరీరులకు ఉసిరికె వదియము, కరక్కాయ వదియము, అల్లం పచ్చడి, పులిదొంకాకు ఇది చేర్చుకోవచ్చు, చింతనండు పనికాయ వేసియురపు చప్పియు వివిధరూపము.

జ్వరము నిర్మింప కి వ నాడు కి వలయు వాడుమారి ఉడక నిర్మింపకు రాకుకొని స్నానము చేయవలయును.

మరొక పథ్యము

శనగ వేరు	1 పం	సుగంధపాం	1 పం
మునక వేరు	"	అద్దపరపు ఆకు	"
ముండ్లముప్పి	"	దురదగొడివేరు	"
వాకుడు	"	చేరుపొల్ల	"

ఏల్యుటిని పరియగొట్టి పదుభాగములు చేసి ఒక భాగము గ్రహించి మిగిలినది రుద్రు శేడ్ల పిచ్చుచేసి పావు శేడగ కపా యముకాది, విడవ

శొంఠి	1 పం	వప్ప రాష్ట్రం	1 పం
అపంగ చెక్క	"	విప్పళ్ళు	"
అతిమధురం	"	మిర్చాలు	"

ఏల్యుటిని చేర్చుకొని చూర్ణము చేసుకొని, యీ చూర్ణమును, పరజామైత్తు శేనాని కపా యముకా లోలిపి వేయించవలెను ప్రతిదింక కపా యము కయోను చేసుకొని వలెను పథ్యము పైన చెప్పినట్లులే.

మరొక విష జ్వరములకు కపా యము

తిక్కుతిగ	1 పం	అద్దపరపు వేళ్ళు	1 పం
ముండ్లముప్పి	"	శొంఠి ముల్లెలు	"
చేరాముప్పి వేరు	"	మిర్చాలు	"
చేరుపొల్ల	"	విప్పళ్ళు	"
వాకుడు	"	శొంఠి	"
పర్మాటకం	"	చప్ప	"
మోడి	"	ధనియాలు	"

ఏల్యుటిని చూర్ణముచేసి పైన చెప్పిన విధమున కపా యము కాది పుచ్చుకొనవలెను.

మరొక కపా యము

[వణములను శుభ్రపరచుటకు]

తులసియాకు	1 పం	తుమ్మి	1 పం
కామండిగడ్డ	"	గొంగుర	"
కాయఫలములకు	"	కాయవిశేషం	"
పల్లెనులసి	"	చాతరాళి	"
కలివెండ	"	కామండి	"
వలవేము	"	జటామూడి	"
విషముప్పి	"	గంటుభారంగి	"
కుకువము	"	ఎలక చెవియాకు	"
గుడుగింజలు	"		

ఈ పై వస్తువులను పంకగొట్టి కి భాగములు చేసి 1 భాగ మున 2 శేడ్ల పిచ్చుచేసి పావు శేడు కపా యము కాది వణములను శుభ్రపరచుట కుపయోగింపవలెను.

క్రియంతో గూడిన వణములను శుభ్రపరచుట కిది చాల శ్రేష్ఠమైనది.

పాత జ్వరములకు—పురాణ జ్వరములకు కపా యము

త్రిఫలము	చేర్చుము	1 పం
(ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క పం)	అపంగ చెక్క	"
శ్రీపంచము (కరక్కాయ, కానిక్కాయ, ఉసిరిక్కాయ)	కాయరత్నము	"
ఒక్కొక్కటి	కాయగిరివేరు	"
ఒక్కొక్కటి (పం)	పర్మాటక	"
శ్రీగంధపుచెక్క	కలుగిరివేరు	"
అద్దపరపుకాయలు	చేవదానుచెక్క	"
	మోడి	"
	అతిమధురం	"
	ద్రాక్ష	"



గంటుభారం	1 పం	తంగల్యోధు	1 పం
అవంగాలు	"	కరకంలు	"
విష్ణుభారం	"	నలనేము	"
మంగవేరు	"	కలికవేరు	"
కలబందవకుగు	"	సుగంధపాలవేరు	"
నీరుగొట్టివేరు	"	పిండిదొండవేరు	"
తంగముపైలు	"	నన్నరావ్వు	"
ధనియాలు	"	చిత్రమూలం	"
నూగుతోసాకు	"	వరిగారం	"
అక్కంకర	"	చిట్టాముట్టివేరు	"
చిరాముట్టివేరు	"	అడ్డనరపువేరు	"
పిరమునక్కాయవేరు	"	నన్నపల్లెవేరు	"
మాశేరువేరు	"	పెన్నుకుగడ్డ	"
వట్టివేరు	"	గంటుగలగరవేరు	"
యిప్పపూలు	"		

ఏలన్నీటిని చూర్చించి పది భాగములు చేసి ఒక భాగము కుండలో పోసి 2 శేర్ల నీళ్ళు కలిపి పావు శేన మిగులువటుల కషాయము కాచి పూటకు మూడు ఔత్సల కషాయముతో ఒక వరహాయత్తు పిప్పళ్ళ చూర్ణం, ఒకవరహాయత్తు శేన కలిపి దినము పది రెండుపూటలు త్రాగిన, చలివ్యరము, వారవ్యరము, పైత్యవ్యరము, కొండ ప్రాంతములలో వివిధముగాగల వచ్చునట్టి వ్యంములు, పురాణ వ్యరములు, పాండువ్యరములు, ద్వంద్వవ్యరాలు, అస్థిగతవ్యరాలు, మాంసగతవ్యరాలు, రక్తగతవ్యరాలు, కఫవ్యరాలు, వతుగతవ్యరాలు, సకల వ్యరములు నివారణయగును.

ఇందుకు పథ్యము

కంఠపర్మ, వంకాయ, ముసగకాయ, కొయ్యలొట్టకూర, మిర్యాలచాకు ఇవి హిరికరములు. చి తపండు న్యల్యముగ తేర్చుకోవచ్చును. అప్పుడు హిరముకాచితో తాగి, రంగంజ యాయువలెను, అప్పుడు పునఃపాకము చేసి యాయువలెను.

వారవ్యర కషాయము

కాచిలి వేరు	1 పం	కాచాకు యా నెలు	1 పం
అడ్డనరపువేరు	1 పం	నల్లిఅకు యా నెలు	1 పం
నన్నపల్లెవేరు	1 పం	వేపాకు యా నెలు	1 పం
ముంద్రముష్టి వేరు	1 పం	మొగలింక చల్లు అకు	
త్రీకటకలు ఒక్కొక్కటి		యా నెలు	1 పం
ఒక్కొక్కపం		చాచుడు	1 పం
తంగముపైలు	1 పం	పర్వాటకము	1 పం

ఏలని నలియగొట్టి పైన చెప్పిన చొప్పున కషాయము కాచి పైన చెప్పిన చూర్ణము తేనె కలిపి పుచ్చుకొనెడి.

వార పిత్త శ్లేష్మ వ్యరాలకు కషాయము

కొంఠి	$\frac{1}{4}$ తులం	పర్వాటకం	$\frac{1}{4}$ తులం
పిప్పళ్ళు	"	మిర్యాలలు	"
నన్నరావ్వు	"	మాడి	"
చవ్వం	"	తంగల్యోధు	"
వాయువిశంగం	"	గంటుభారం	"
ధనియాలు	"	చేదుపొట్ల	"
విష్ణుభారం	"	నలనేము	"

ఈ వస్తువులను నలగగొట్టి నాలుగుభాగములుచేసి ఒక భాగం కషాయముబట్టి ఉదయం సాయంకాలములందు పుచ్చుకొనెడి.

నన్నపిప్పళ్ళు వచ్చుతే చూర్చించి తులం యెత్తు చూర్ణము, తులంయెత్తు తేనె కషాయముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన త్రిదోషవ్యరములు హరించును. పథ్యము ముందు చెప్పినట్లులే

అర్కాది కషాయము

[వెలశోధనమునకు]

శల్లెడువేళ్ళు	అర పలము	నదులిఅకు చెట్టువేళ్ళు	అర పం
తెల్లశల్లెడువేళ్ళు	"	ఉత్తరీకీవేళ్ళు	"
నాగదండి	"	కాచిదొండవేరు	"



వస్తుచర్మగర్జ	అర వలం	వానడు	అర వలం
గంబుకారంగి	"	ములక	"
కలింగరాష్ట్రం	"	గారచెట్టు	"
తేలుచుడిచెట్టునేర్పు	"	గినియ	"

ఈ ప్రస్థానమున కహాయమునెట్టి ప్రణామములు సుభ్రవరచవలెను  
ఇందువలన కఫప్రణామములు, విషక్రియ ప్రణామములు జూరించును.

త్రిఫలా కహాయము  
(ప్రణామకాశనమువలన)

కరకాయ తాలికాయ ఉసిరికాయ

దీనిని నమిరూకముగ్రహించి కచ్చగాదంచి యుంచుకొని  
అవసరమవచ్చినప్పుడు కహాయముకాది ప్రణామములను కడుగవలెను.  
ఇటుల చేయుటవలన ప్రణామముల చ్యురగమాదుట కువయు క్రమగతును.

తర్లగర జ్వరములను

తిప్పతీగ, మిరియాల, దురదగొడివేర్పు వేసి కహాయము  
కాది యిస్తే కహాయములతో జ్వరము రాదు.

శలవేము, లేడుపాల్ల, వేడుబీర, విషబాద్ది, తిప్పతీగ, మిరి  
యాల, కొంకి, నమూకాలు కహాయము కాది జ్వరములు మీద  
పాడవగును.

కామెర్లుకు

త్రిఫలాలు, తిప్పతీగ, అద్దవరము, కలుకరహిణి, శలవేము,  
వేడచక్క, కహాయము కాది శిలాజత్తు, మందురము, హేమాడి  
కం, లోహాభక్తుం యావి సింధూరములుగా యున్నవి గ్రహించి  
పాడిన తమ స్త కామెర్లు రక్షణం పోవును.

కామెర్లుకు వర్తమా

మొరకవర్మ, పొట్లకాయ, బూడిదొమ్మడికాయ తేర అరటి  
కాయ, పొన్నగంటి, ఉజిరిక వన్నడి, నెట్టిక, అవుపాలుహిరకరము  
కహాయ ప్రకరణము నమూనము

# పులిప్పాణివైద్యము

కట్టుల శ్రుతిరణము

అమరశిల్పగంధకకట్టు

ఒక పలము వేడియవ్వను ఖల్వమునెట్టి గోడిగుడ్డు తెల్ల  
రసముతో బాగుగ మర్చించి ఒక పలం గంధకమునకు పైపూత  
నెట్టి యెండించి రల మెండ్రుకలతో నాగంధకమును ముడుగు వడు  
నటులచుట్టి, ఒక చిన్నకుండలో నున్నం నల్లు ఒక శేరు, నీయ  
సున్నము ఒక శేరు యారెంటిని పలగనొట్టి పెయ్యెళ్ళు నీర్లుపోసి  
కలిపి అందులో అరపడి పువ్వుపోసి గంధకమును నివ్వకైన వుంచి  
దానిపై అరపడి పువ్వుపోసి పై కుండకు మినపడింది కవచముచేసి  
30 విడకలతో పురము బెట్టగ గంధకకట్టు అగును.

ఇంగిలీకకట్టు

ఇకందలింగము 1 పలము, తడివిత్తులు 15 పలములు పగుల  
గొట్టి ఒక చట్టిలో నగంవేసి దానిపై ఇంగిలీకము పెట్టి మిగిలిన  
నగం దానిపై న పోసి ఇంగిలీకము కనిపిచకుండక తేసి పొయ్యిపై  
పెట్టి వేయించేటప్పుడు దీపముచూపిన మంట బయలుదేరును. మంట  
నిలచినపుడు ఇంగిలీకము కట్టును. ఈ కట్టును తేనెలో కాది విడ్డల  
కీయవచ్చును. విధ్యము :- దింతపండు పనికెరాయ దీనిని ఖల్వమున  
పాడితేసి బియ్యపుగింజ ప్రమాణము తేనెతో యాద్రిన జ్వరములు  
నివారణ అగును.

మరొక విధము

ఇంగిలీకము 5 పలములయెత్తు 1 కాము చురుకుయిచ్చి, నిమ్మ  
రసమున ఒక కాము చురుకుయిచ్చి కాచాతురసమున 1 కాము  
చురుకు యిచ్చిన ఇంగిలీకము కట్టును దీనిని నమ్మి బాత జ్వరము,  
తలనొప్పి చనుచాలలోని, శీరలర్ధ గలులు కు తేనెలోను కాది  
యాయవలెను. దింతపండు తిగించుట మంచిది. *జ్వరవైద్యము*



రస రహిత కట్టు

నాలుగు వరకా మెత్తు రస రహితమునకు పాలనంద్రకాయను  
తాగున మర్చించి తీసిన రసమున 2 కాములు చుకకుయిచ్చి రక్తాశ  
మాపుకోసాను రసం 5 డి 2 కాములు చుకకు యివ్వగా కట్టును.

తాళక కట్టు

పది వరకా మెత్తు తాళకమునకు గన్న చెప్ప దండారసము,  
గుంటగలికను రసం ఒక్కొక్క రసము ఒకపడి వంతున చుకకు  
యిచ్చి అరసిచ్చి దానిని 18 పిడకలలో వేడిచెప్ప చిట్టవేసి నిమ్మ  
పండ్ల రసముతో మారి మూడుసార్లు పురమువేసిన్న చెప్ప 14 వర  
కా మెత్తు సిక్కు పోసిమారి కవచముచేసి, దానిపై ఒక వేలి ప్రమా  
దము రాళ్ళనున్నం కవచముచేసి మొదలెట్టి ఐదు వస్త్రబంధనము  
చేసి 16 అడవి పిడిలలో పురమువేసిన తాళకము కరిగి కట్టును.

మరొక విధము

అర్ధపలము తాళకమును ఒక ప్రమిదలో మోడుగ వత్తులు  
మెత్తగ పోడిచేసి యింది దాని మధ్యను తాళకమును వుంచి పై న  
ప్రమిదను పోర్చించి గుండులేకను పుకకున్న గుడ్డకు చరిమి దానిని  
ప్రమిదను మర్చించి ఒకటిన్నం పిడకలో ఐదవై ఒకసారి పురం  
పెట్టిన తాళకం గడ్డకట్టును.

లింగ కట్టు

వేలంకేడు అకును దంచి చిప్పపిల్లల మూత్రము కలిపి  
రసంపాడి ఒక పింగాణి పాత్రలోపోసి దానిలో మొలకెత్తము పెద్ద  
ముక్కను మునిగేట్లు నానవేసి ఏడుదివసాలు యెండించిన ఆ రస  
మంతయు తేల్చుములో పురిపోవును పిదప కమ్మరాకు రసమున  
ఏడుదివసాలు ఏడెత్తువలెను. ఆ మొలకెత్తమునకు అవువెన్న  
రసముగ ఒట్టించి ఏడుది. ములు యెండించిన పది సున్నముగును.  
బ్రహ్మశిష్యుడు పువ్వు మధ్యనుండు పరము తీసి సున్నముతో కలిపి  
పలిపిన్నం రుచిచ్చును. ఈ రసమున ఒకరం లింగమును మోడు  
కాములు చుకకు యిచ్చిన లింగము కట్టును ద్వారమునకు తేనెలో  
కాల యయ్యవలెను. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

రస రహిత కట్టు  
తాళక కట్టు  
లింగ కట్టు

తెల్ల పామరము కట్టు

నల్లసిగము	1 పలము	నాలుగబ్బు	1 పలము
మంచివుప్పు	..	రసం	..
తాళకం	..	..	..

పై పరకులన్నిటిని తెల్లచెల్లెడు పాలు తేక్కు జముడుపాలు  
పోసి మారి మూడుభాగములుగ భాగించి పామరము గడ్డ 1 పలం.  
తొమారినమద్ద ఒక భాగమును పామరమునకు కవచముచేసి ఆర  
నిచ్చి మూడు పిడకలలో పురం పెట్టవలెను. ఇయల మూడు పుడ  
ములు పెట్టిన పామరము కట్టును.

నవాచార కట్టు

నవాచారం 10 పలాలు

అభిని, మిర్యాలు, పూరము ఈ మూడు 1 తులం

ఏనిని కుప్పంటాకు రసములో మారి నవాచారమునకు కవచ  
మిచ్చి 5 వంతుల ఒక్క నవాచార కవచమునకు కవచమిచ్చి  
మంచివుప్పు 5 పలములు, పెల్లుప్పు 5 పలములు ఏనిని పోడిచేసి  
కుండలో నగము పోసి నవాచారమును పెట్టి పై న పై న మిగిలిన  
ఉప్పువేసి దానిపై నన్న యనుక పోసి కమలాగ్నిగా 4 కాములు  
వండిన దంతమువలె నవాచారము కట్టును.

వీరము కట్టు

వీరము 1 పలం పాంసరాణి 1 వ. యె. నల్లికాయగంధకం 1 వ. యె.

ఈ రెంటిని పోడిచేసి గరిబలోవేసి నిప్పువెట్టి కరిగవచ్చు  
నపుడు వీరము నందులోవేసి వార్చించి తీసికొనవలెను. ఏనిని పోడిచేసి

పూరము కట్టు

చీనాపూరం 1 పలం తెచ్చి చమపాకలోకి పోములు నాన  
వేసి యెండించి ఒక చెట్టిలో తులసిరసం పోసి దానిలో పూరమును  
పెట్టి నన్నమంటలో తులసిరసము ఇంతువలెను కాచిన కట్టును.

కట్టుల ప్రతిరీతియు సంపూర్ణము



శ్రీ శ్రీ  
వసిష్ట ప్రాక్రమగు

పులిప్పాటివైద్యము

భస్మ తక్రణము

కొన్ని ముఖ్య సూచనలు

కోశములు, రసములు ఉపరసములు, ములులు వీనిని పురములు వేసి, లేక వంటచేసి ఇట్టి మారణక్రియలవలననేగాక వహార్యసక్రియచేత గూడ రూపమును మార్చి దానిని భస్మము, లేక సింధూరము చేయవలెను. భస్మము తెల్లగను, సింధూరము ఎర్రగను నుండును.

కోశములను భస్మముగనో, సింధూరముగనో చేయవలసి వచ్చినపుడు దానిని విధి ప్రకారము శుద్ధము చేయవలెను శుద్ధి చేయబడని కోశములను భస్మము చేసినచో నది భస్మము కాక పోవచ్చును. భస్మరూపమున నైనను, దానిని వాడుటవలన కోశములు నితరంగా కాకపోవుటయే గాక కొత్త కోశములు పుట్టుటకు కారణభూతమగును.

సింధూరములలో రససింధూరము, పూర్ణ చంద్రోదయసింధూరము, మెఘానాసింధూరము మొదలైనవి సింధూరము ఇవి తప్ప మిగిలిన సింధూరములు అశిషాక్ష్యముగను, పిటిమీడ కేలునవిగ నుండును.

విధి ప్రకారము శుద్ధిచేయబడిన కోశములను వేయించి గాని, పొడిచేసిగాని కింక రేడియంగ చేసిగాని ఆయా యోగములందు నివరింపబడిన విధమున ప్రవముతో మారి విశ్వలుచేసి యెండించిగాని, పొడిచేసిగాని విధి ప్రకారము పురము తెట్టవలెను. లేక వంటచేయవలెను.

కొవడములలో వాడబడు భస్మములు యే యే విధముగ తయారుచేయబడినవో ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధి ప్రకారము తయారుచేసి కొవడములలో కలుపవలెను.

పురము చేయబడిన కోశములు ఖల్వమున పెంతుకాగుగ మారిన వంత శుభ్రముగను, చ్యవగను, తక్కువ పురములో భస్మమైనటుల కలబడినను విద్వయ ప్రకారము అన్ని పురములు వేయవలెను. నాగము, అమ్మ భేడి, గల్లె, వంగము ఇవి భస్మములుగ కేయవలసి వచ్చినపుడు వేడిని యెక్కువ కలిపించరాదు. ఎక్కువ పిడకలు వాడక అనేకీ అవి కరిగి మరల గడ్డకట్టెను. కనక వేడి నిచ్చుటలో జాగ్రత్తగావలెను.

పిడకలు

పురములు చేయుటకు పిడకలు అవసరము. పిడకలు మూడురకములు లభ్యమగుచున్నవి. అడవి పిడకలు, అమ్మకు పిడకలు, ముద్ద పిడకలు ఇందు అడవి పిడకలు (గొడ్డు కడివేపపంపుడు అని అట్లెఱుండి పిడకవలెనగును) చాల శ్రేష్ఠమైనది. ముద్దపిడకలు మధ్యలుము, అమ్మకు పిడకలు మున్ను అవి ఎక్కువగ కలిపియుండును. అపిడకల వలన వలసినంత వేడి కలుగజూడు, కనుక ఎక్కువగ వాడవలెను.

గుంట

పురమునకు పిడక లెంత అవసరమో గుంటకూడ అంత అవసరమే. గుంట గట్టివేయించు ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన కొలత ప్రకారముండవలెను. వంగరలు పనికిరావు. పురము చేయు స్థలము ప్రత్యేకముగ నుండవలెను గుంట అడుగు భాగము విశాలము గడు పైకి రాసురాసు రక్కువగను నుండవలెను. గుంటలోన ఇటుక రాళ్ళతో అంచుకట్టిన నుంచి, అట్టి గుంట ఎల్లప్పుడు పనికివచ్చును.

కీలుచేయు విధము

నమకొలరలుగల రెండు మూడిళ్ళను క్రసించి ఒక దానిలో కొవడమునుంచి పైన మరొక మూడును తోర్లించి మత్తని మున్నుతో గుడ్డకట్టాసి ఆ గుడ్డచే మూడిళ్ళ నుండి చుట్టువలెను. మూడుసార్లు చేయవలెను. పిరవ బాగుగ నెండించిన తర్వాతనే పురము వేయి పూనుకొనవలెను.

పురము వేయు విధము

పురమునకు విధివరచబడిన గుంటలో మత్తచదారము లేకుండ నుండవలెను. గుంట నగమువరకు పిడకలను క్రమముగ కేర్పవలెను.



చాచికి శిలువేసిన యాచుడునుండి విడిచివేసి గుంటునియగు శేర్మి  
పై న గోపురమువలె శేర్మివలెను. అతర్వాతను నిప్పు నంటించ  
వలెను. అంతయు కాలి చల్లారిన విదవ మూకుడును తీసి మున్న  
మట్టు లేకుండ చేసి కృష్ణధమును గ్రహించవలెను.

భస్మలక్షణములు

ఒక చిటికెడు భస్మమును నీటిపై వేసి చోనది నీటిలోపలిపోక  
లేలియుండవలెను. అప్పటికిగాని అది భస్మము కానేరదని తెలుసు  
కొనవలెను. లోహభస్మాదులు యీ విధముగనే పరీక్షించవలెను.

మరియు భస్మమును చేతిలోకి తీసికొనిన పది చేతిలోని గీర  
అలో నంటుకొనవలెను.

భస్మమును నీటిపై వేసి యీ భస్మముపై వడ్డసింబను గాని  
ఉలపసింబనుగాని వేసినచో పది మునుగకుండ నుండవలెను

భస్మముల కుండవలసిన దావళ్యము, బతువు ఇవి అనుభవము  
విడిచి గ్రహించవలెను.

సింధూరములను పాకము చేయునపుడు ఆ యీ యోగము  
అందు చెప్పబడిన కాలపరిమితంబు, త్వరగాను అలస్యముగను  
ఎవ్వడు పశ్యమైన పప్పుడు తీసి భస్మపరచవలెను. ఆ కాలపరిమితి  
ప్రకారము ఉంచకూడదు ఈ యావధములను తయారుచేయువాడు  
ఒకటి రెండుసార్లు అనుభవజ్ఞులను దగ్గర ఉంచుకొనవలెను.

అయి భస్మము

ఒకపలము అయియును పొడిచి చాచిని భస్మములో నుంచి  
నిమ్మచూర్ణ రసమును ఒకరసము జర్జరచేసి దిళ్ళచేసి యెండించి ప్రమి  
దలో నీ నీటిపై వ్రేచడము జోర్చించి శిలమున్న చేసి ముప్పది విద  
కలతో పురము వేయవలెను తర్వాత చాచిని భస్మముననుంచినరేడు  
పట్టరసముతో మార్చివేసి, మర్చించినపుడు కి వరకాయెత్తు వెలి  
గారమువేసి కుప్పింటాకు రసముతో మార్చించి దిళ్ళలుచేసి యెండించి  
మందులవలె వీరి విడిచివేలి పురము వేయవలెను. భస్మముగను.

దీనిని అర్థ గురిగిల ప్రయాణము చేతిలో రంగిలింది నేవించిన  
తేజానంతంధ రోగములు తీరును. మరియు చూడురోగములు  
తీరును ఇచ్ఛాపథ్యము.

మరొక విధము

ఇనుపరేకును బాగుగ కడిగి తీసికొని కుంజేలు రక్తమున  
పార్చించి కాచిన శుద్ధి కి సార్లు అటులచేయవలెను. తేక మానెరాది  
ఎర్రనగువరకు కాచిన శుద్ధి, కి మాకులు అటులచేయవలెను.

ఆ లోహమునకు సమము ఇంగిలీకము కలిపి నిమ్మరసముతో  
నూరి ఒక పురమునూ, త్రిఫల కషాయముతో నూరి 20 సార్లు గజ  
పురము వేసిన భస్మముగను.

అకలిని కలిగించును, రక్తమును శుద్ధిపరచును, వృద్ధి పర  
చును. దారమును ఖండించును.

అథ క భస్మము

శ్రేష్ఠమున అథకము వజ్రాథకము. ఇది బతువుగను  
నిప్పులో కార్చిన యెట్టిమాత్రమును తెంచుంచును అట్టి యథకము  
యెడట నీ విధమున శుద్ధి చేసికొనవలెను. అథకమును ఇనుప  
బాణలిలోవేసి కొలిమిపై నుంచి అథకము ఎఱ్ఱనగువరకు నుంచి  
తర్వాతను గోమూత్రముతో ముంచవలెను ఇటుల ఏడుసార్లు చేయ  
వలెను.

పై ప్రకారము శుద్ధి చేయబడిన అథకమును 2 భాగములు  
తుంగము పైలు 1 భాగము, నీళ్ళు మూడుభాగములు నీనిని యేకము  
చేసి ఒక పాత్రలో మూడుదినములు నానబెట్టి తర్వాతను రోటిలో  
వేసి ముచ్చువలెను. నీకు అథకము తుంగము పైలు అన్ని కలిసిపోవు  
వరకు ముచ్చువలెను. విదవ కొత్తగుడ్డలో వేసి రసము వడ్డుపోసి  
మూటట్టి క్రింద పోక పాత్రనుంచి దానిలోకి మూడును విసికి పడ  
పోయవలెను లేకున్న అథకమును దంచి పోచిచేసి కాంజీములో  
కలిపి విడిచివేయవచ్చును. ఇటుల చేసిన అథకము నీకు దిగును.  
నీకు పైకి తేలి, అథకము అడుగున నిలచిపోవును. అప్పుడు నీటిని  
తీసి అథకమును గ్రహించవలెను.

భస్మాథకమును కలితేకు రసముతో నూరి పురము వేయ  
వలెను. ఇటుల రిసార్లు ఆ రసముతోనూ, అద్దిపరరసముతో ఏడు సార్లు  
చిరకూర రసముతో ఏడుసార్లు పురము వేసిన భస్మముగను.



గరితేరు రసముతో పుకము వేయవలెను అభ్రకముతో పడునారవ వ.తు పెరిగారమును తేక్కుకొనవలెను. మరియు కసి వింద స్వరసముతో వడినాకులు పురము బెట్టిన భస్మము కాగలదు.

క త పు ర వి ధా న ము

తుద్దితేన వక్షాభ్రకములు ధాన్యాభ్రకము చేసి

కుక్కపోగాకు	అమ్మదండి	వల్లెకుసమూలం
గుంటగలగర	పెత్తెను	ఉసిరిక రసము
కటుకరోహిణి	బావిలాన	చిరమూలక మాయం
పాలగుమ్మడు	గంజాయి ఆకు	బూడిదగుమ్మడు
కలకందరసం	పిల్లిపిచర	చిరికూర
బాతుడు	అద్దసరము	తులసికూకు
తొంగము పైలు	తామరగడ్డలు	బోడతదం
తెల్లమిడ్డి	నరస్వతికూకు	దిరిశవపు చెక్క
బూతుగ చెక్క	కసి నెండొడు	తిప్పతీగ
త్రిఫల కమాయం	కల్లెకు పాలు	మర్రియూడలు
మంజుష	కుకువేరు	దాక్ష

పై స కవళరచినదాని స్వరముతో ఒక్కొక్క దానితోను మూడు వర్షాయములు నూరి పుకము వేయవలెను. పై వస్తువులు అన్నియు అభివజవలెను అభించిన దానితోనే పుకము వేయవలెను. ఇటుల తేనెన స్వచ్ఛమైన సింధూరముగను, సింధూరముగాని, భస్మముగాని రయ్యారై వ తర్వాత అందులో తగుకు లుండరాదు. పుకములు పూర్తి అయిన అట్టిదానికి గుణమధిక మగును

దీనిని 1 తులమునుండి అర్ధతులము వరకు అనుపాన విశేషము లతో చాడవలెను. ప్రమేహమును పొగట్టును, రక్తవృద్ధిని కలిగించును. హృదయమునకు అభిము నిచ్చును.

పాండువు, నీరసము, అత్యుష్ణములయందు అభ్రకసింధూరము 1 తుల స్వర్ణమాతీక భస్మం అర తుల కచ్చారశిలాతత్తు భస్మం అర తుల తిప్పకత్తు 1 తులము దీనిని కలిపిమారి పూటకు 10 గురిసించలు ప్రమాదము, తేనె, తేక వెన్న కలిపి యాయవలెను.

బహుమూత్ర వ్యాధికి రంగేడుచెక్క 1 తుల మేడిచెక్క 1 తుల మర్రియూడలు 1 తుల యా మూసింటితో కాచబడిన కమాయము 1 కౌన్సు కి గ్రయముల సింధూరము కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

కాచపుండు, మేహములకు సింధూరము 1 తుల శాంతభస్మము 1 తుల పంగభస్మం 1 తుల రససింధూరము 1 తుల పాలామిశ్ర చూర్ణం 1 తుల గోమూత్ర శిలాతత్తు 1 తుల ఏటిని యేకముచేసి తేనెలో నూరి గురిసించ ప్రమాదము మాత్రకట్టి దినమునకు 3 మొదలు 6 మాత్రలవరకు చాడవలెను.

పురాణ ద్వారములలో సింధూరము 1 తులం రససింధూరము అర తుల పిప్పళ్ళు చూర్ణం అర తుల గుంటగలగరాకు రసముననూరి గుంజా ప్రమాణం మాత్రలకట్టి యుపయోగించవలెను.

మరొక విధము

కృష్ణాభ్రకము లేకులుగా ఒలిచి పుల్లపిళ్ళలో 40 దినములు నానవేసి విదప రోటిలో వేసి చూర్ణముగ వంచుకొని అవికాకు రస మున రెండు దినములు, తెల్లపిళ్ళకు వేళ్ళరసమున రెండు దినములు మర్చించి విళ్ళవేసి మూకుడులోబెట్టి యెండించి మూకుడు మూసి శీలు చేసి యెండినిచ్చి గజపురము వేయవలెను.

శాంత భస్మము

శాంతపు విళ్ళలను చూర్ణముచేసి నిమ్మపండ్ల రసము, కలి, పులుచెక్కిన చల్ల వీనిలో కావనవేసి యెండించి తుద్దియగును.

శాంతలోహము 5 పలములు, ఇంగ్లీకము 5 పలములు యా రెండిని చనుకాలలోనైనా, గోమూత్రములోనైనా నూరి చిల్లలు చేసి యెండించి పుకము వేయవలెను. ఈవిధముగా వడి పుకములు వేయవలెను. విదప ఒకటికి ఇరవై ఇంగ్లీకము కలుపుచు త్రిఫలా కమాయముతోనూరి 10 పుకములు, కలియతోనూరి 10 పుకములు, నిమ్మపండ్ల రసమునూరి వడి పుకములు వేసిన భస్మమగును.

ఒక గురిసించ నుండి 2 వరకు తేనె, వెన్నల అనుపానము, పాండు వ్యయ వీనిని నోపించును. అలమును కలిగించును, రక్తమును వృద్ధి చేయును.



జటామాంసి, మూనిపసుని, తెల్లగరిశకు, త్రికటుకములు లేవలేదన్న ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి మూడు ఆకాశలు నిర్మింపబడి కమాంశమునాది ఒకటి 25 మిదన భాగమునంది 1 పూటలు 2 గురిగించుల ప్రమాణము భస్మము కమాంశముతో నేవించిన శోఫలు హరించును.

వివృత్తు, అవంగాలు, ఏలకలు, శిమ తవాక్షిరి తిప్పవత్తు తులం తోష్యన గ్రహించి చూర్చించి కావభస్మం 1 తులం చూర్ణముతో కరియమారి 3 గురిగించుల చూర్ణమును కాటికలకండ చూర్ణముతో కలిపి నేవించిన ఉయి హరించును.

భస్మము 1 గురిగించు, కావభిసాధిచూర్ణం 3 గురిగించులు రెంటిని కలిపి రోజు రెండుసార్లు నేవించిన కామిర్లు, పాండు హరించును

### నాగ భస్మము

శుద్ధిచేసిన నాగమును పలచని లేకులుగాచేసి బద్దీరం, శంఖ పామాణం, పూరం వీనిని ఉత్పూర్ణం రసముతో మర్చించి లేకులకు కవచమిచ్చి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి భూభ్రమం చేయవలెను.

మరియు కాళికమును అరిచించాకు రసముతో మర్చించి ఒక పలం నాగమునకు లేపనముచేసి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి 30 పిడకలతో పురమువేసిన భస్మమగును.

మరియు నాగమునకు పదునొకండుసార్లు కరిగించి, ఇప్పు మానెలోపోసి శుద్ధిచేయును. దానిని బిళ్ళగాచేసి పన్నెరు వేళ్ళ పట్ట ముత్తగామారి కవచమిచ్చి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలు చేసి యెండించి 30 పిడకలతో పురమువేసిన భస్మమగును. ఈ భస్మము అన్ని వనంలకు కురయోగింపవచ్చును.

కాలు తులమును 2 ఆర్ణతులము వరకు నీయి చేసె అను పానములతో నేవించిన పసిడి రోగములు మూలరోగములు నాధి ప్రణములు మున్నగునవి నయమగును.

### మరొక విధము

(శుద్ధిచేయుటలో మరొక పద్ధతి)

నీనము (ఒక పలమునకు పదిపలముల కావిరియోకు రసమును) కరిగించి రసమునపోసి ఇటుల మూడుసార్లుచేసిన శుద్ధియగును.

కరిగించి పోయవచ్చును కాగిత విహింపవలెను. ఎటులన భూమిలో గుంటచేసి దానియందు ద్రవమునుంచుపట్టి పాత్రకుబెట్టి ద్రవముపోసి దానికి సరిగ మధ్య రంధ్రముగల విడువరాతిని బెట్టి దూరమునుండి కరిగించిన లోహమును విసకురాతి పడుగుండ పడుగుపాటి కర గల గరిటతో పోయవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేయబడిన నీరమాను ఇనుపకాగిలో వేసి కరి గించి చింతబెరడు కాల్చిన బూడిదనుబా...లో కొద్దికొద్దిగ నేయచు గరిటతో రాచుచుండిన నీరము భస్మమగును.

ఆ భస్మమునకు కమాంశ మణిశిలనుచేర్చి నిమ్మపండ్లరసముతో మూరిన బెళ్ళలువేసి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి యెండించి గజపుకము నేయవలెను. పురమువేసిన యాభస్మమునకు 20 ప వంతు మణిశిలనుచేర్చి నిమ్మపండ్ల రసము నేపైవిధమున వేసి పురము వేయవలెను. ఇటుల పది పురములువేసిన శుభ్రమై భస్మ మగును.

2 గురిగించులయెత్తు గుండి 4 గురిగించులయెత్తు జరకు చేసె నతి అనుపానముతో నేవించవలెను. ఉయి, కామిర్లు, ప్రమేహము, మూత్రకృచ్ఛము, మూత్రాఘాతము వీనిని పోగొట్టును.

ఉయికు : అశ్వగంధాది చూర్ణముతో కలిపి యిచ్చేది.

### కానీస భస్మము

కానీసమును నిమ్మపండ్ల రసముతో ఒకరోజు నాననిచ్చిన శుద్ధియగును

ఇదు పలముల శుద్ధిచేసిన కానీసమును నిమ్మపండ్ల రసమున నూని బిళ్ళగాచేసి యెండించి 30 పిడకలతో పురము వేయవలెను. అది 25 భూరము కానియెకల మించి నిమ్మపండ్ల రసముతో మూరి పురము వేయవలెను. ఎక్కువ వేడియైనను ఇదిపోవును.

జ్వరమునకును వాడవచ్చును. నాగభస్మమునకు గల గుణవే దివిని గలదు.

త్రికటుచూర్ణము 1 తుల కానీకభస్మం 1 తుల వీనిని గుంటగలగ రాన రసముననూని కవగల ప్రమాణము మూత్రలు చేసి పూట రోజు



మాత్రం చొప్పున సేవించిన అక్షరము మున్నగునవి కూరించి అక్షరింపబడినవి.

మరియు త్రికటూర్ణము, కావ్యభస్మం, యవతూరం, సర్వతూరము, చిత్రమాలం నదిభాగములు గ్రహించి వీక్షణమున కాలము తాటిలకండ్ల అనువాదముతో సేవించిన యకృచ్ఛికాదరములు నివారణయగును.

### వంగ భస్మము

వంగము (భగవంతు) ఒక పలము ఇప్పమానలో నానబెట్టి కరిగించి అరనిచ్చి విశ్వలంచేసి ఒక కాగలిలో ఉప్పుపోసి దానిపై ముత్ర అకులముంచి అకుంపై వంగపు విశ్వకుంచి పైవ ముత్రాకులము కప్పి దానిపై ఉప్పుపోసి మూరబెట్టి కలగున్న చేసి యెండించి పొయ్యిమీద బెట్టి వాకాగ్ని కి జ్వాలలు నుంచిపోసిన భస్మమగును దీనిని ఇతర బోధములతో వాడుకొనవచ్చును.

### మరొక విధము

శుద్ధి క్రమము—శుద్ధి వంగమును ఇనుపగరిలలో కరిగించి దానిలోను రసములో నుంచి పసుపుకలిపి కుండలో నగమువరకు వోసి దానిని భూమిలో పాతిపెట్టి పైవ విధముగానూ నందు సరిగ్గునుంచి వంగము సుదుగుండ పోయవలెను. ద్రవము వంగమునకంటె పవిత్ర లెక్కన ఉండవలెను ద్రవము కాగలితో వంగము పెట్టి పై కలిపి జూపి కరిగించును. ఇటుల ఏడుసార్లు చేసిన శుద్ధియగును.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన వంగమును ఇనుప కాగలిలోపోసి కరగ బెట్టి అందులో చింతిరకు చూర్ణము, రావిబెరకు చూర్ణము, ఉత్తరేణి చూర్ణము, తింజీరు చూర్ణము లుండి వంగమునకు నాల్గవసాలు గ్రహించి కాగలిలో కొండము కొండముగ వేయించు ఇనుప గరిలలో రాచుయండిన ఒక జాములో పోడియగును. దానిని గ్రహించి వంగమునకు నమతాము తాళి చూర్ణమును కలిపి నిమ్మనండ్ల రసముతోనూరి ప్రమిదలోనుంచి నీలుచేసి నీరి విడకంతో పురము వేయవలెను. ఇటుల తాళిను కలిపి పది పురములువేసిన భస్మ మగును.

ద్రవమానము 3 గురిగించల నుండి 4 గురిగించల వరకు తేనె, నేయి అనుపానముతో సేవించవలెను.

ప్రమేహము, పాండురోగము, వీరదము పూయ మేహము వీనిని పోగొట్టును ఉదరమును, పిగులను శుభ్రపరచును. ఇలమును కరిగించును, మాత్రమును ధారాళముగ వేడలవేయును.

### త్రివంగ భస్మము

శుద్ధిచేసిన నల్లనీలము, శుద్ధిచేసిన తగరము, శుద్ధిచేసిన నాగము ప్రతిది ఒక్కొక్క పలము గ్రహించి మూటిని తేర్చి కరిగించవలెను. కరుగునప్పుడు కొద్దిగ అంగిలకు చేసి కలియబెట్టుచుండవలెను. మూడుజాతులు గంగాయి అకు వేస్తుకలుపుకుండ వలెను. అంగాను వర్షముతో భస్మమగును.

ఇది సంకరరోగములను నివారించును, ప్రమాదము అనుపానము వంగభస్మము వలెనే.

### తామ్ర భస్మము

శుద్ధి క్రమము : పైంధవల గమును నిమ్మరసమున నూరి తామ్రమునకు వట్టించి యెండబెట్టి గాఢాగ్నియందు కార్చి కలిపి వేసిన శుద్ధియగును. ఇటుల 3 సార్లు చేయవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన తామ్రమును పలచని పత్రములకు వేసి దానికి రసనంధక కట్టలిని నిమ్మనండ్ల రసమున నూరి వట్టించి యెండించి ప్రమిదలో నుంచి నీలుచేసి గజపురము వేయవలెను. ఇటులనే పది పురములు వేసిన భస్మమగును.

ఒక గురిగించ ప్రమాదము సేవించవలెను శోభ, పాండు, కామర్ల, శ్వాసకాసలు, గుల్మము, కూలరోగములు ఇవి నివారణయగును మంచి అక్షరిని కరిగించును దగ్గులకు భస్మమును: త్రికటూర్ణ చూర్ణముతో కలిపి వేడినీళ్ళ అనుపానముతో సేవించవలెను.

### మరియొక విధము

తామ్రమును చింతాకువలె రేకులకు వంగగొట్టి పోగాకు జమాలం దంచి రసంతిసి రేకులను నిప్పున కార్చి యారసమున నుంచి



యొత్తవలెను. అది క్షేపణగాను రసమును ఒక మట్టిపాత్రలో పోసి ఒకవలె కామరేణులను పాత్రలోపేసి రసము ఇగురునంతవరకు కాచి దిండుకొనవలెను. తర్వాత దానిని కేళ్యపట్ట వెంగళానుంత కాదు. అది మారి కాచి మధ్యమ కామరేణులనుండి మూసి ప్రదిదలో నుంచి కలుచేసి యేను విదకలతో పుకంపేసిన భస్మమగును.

రసభస్మము

శుద్ధ విభావము నుంచి వెండిని పల్పి రేకులుగ చేయించి నిప్పులో కాగా కార్చి తైలము తక్రము గోమాత్రము వీని యందు ప్రత్యేకముగ చేపేసిమాల్చు ముచిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేయబడిన ఆ వెండి రేకులకు మూడవ వంతు రాశిగ మును నిర్మిరసమున మారి పట్టించి యెండించి ప్రదిదలోనుంచి కలు చేసి 100 విదకలతో పుకము చేయవలెను. ఇటుల రాశిగమును తేక్కుచు పదకొండు పుకములు చేసిన భస్మమగును.

మరియుక విధము

వెండిని పలచగ రేకులుగ కొట్టి పొగడపూల రసములో అరేకులను కొలిమిలో కాచి యా రసమున ముంచవలెను. ఇటుల 21 మాత్రలు చేయవలెను. పోష్టయగును.

తర్వాత పోమాకీరమును, ఇంజిరీకమును కలిపి నిప్పురస మున మర్చించి యా వెండిరేకులను పూసి యెండించి ప్రదిదలో నుంచి కలుచేసి 400 విదకలతో పుకము చేయవలెను. ఇటుల 35 మాత్రలు పుకము చేయవలెను. అప్పటికి భస్మమగును.

ఇంకొక విధము

శుద్ధియైన వెండి రేకులకు మూడవలోపేసి రేకులకు మూడవ వంతు స్వర్ణమాకీరము, ఇంజిరీకము మార్చించి రేకులకు ప్రింతము మీదకు పోసి మాత్రలు మూసి కలుచేసి 100 విదకలతో పుకము చేయవలెను. ఇటుల 5 పుకములు చేసిన భస్మమగును.

2 గురిగింప ప్రమాణము. నేయి తేనె అనుపాదము.

ఇది కాదుర్ల, కఫము, బాగము, పాండు, శోషణ, గుల్మోద రములు వీరిని పోగొట్టును. మరియు అధిమూత కలిగించును నుంచి

అకలిని కలిగించును, సంకర్షణ క్రిందిచ్చును, మరియు కుష్టవస్త్రమున కీ గ్రింది విధముగ చేయవలెను.

రసభస్మము, స్వర్ణవంగమా, ఏనుగవల్లేకు, తవాకీరి, విత్పలి చూర్ణము, జాతకాయ, పచ్చకర్పూరము వీరిని పదుభాగ ములు గ్రహించి కలియనూరి పూటకు 5 గురిగింపల వండి 10 గురి గింపల వరకు పరికరెల్లము కాలు తులము కలిపి పుచ్చుకొని నుంచి నిల్లు త్రాగవలెను.

స్వర్ణభస్మము

నుంచి అంగారపు రేకులకు కార్చి మత్తలమీద, పులి మత్తగ, తిలకకట్టు, జపువంశికం వీరితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఏనుమాల్చు చేసిన శుద్ధియగును మరియు పైంధవంపదమును నిచ్చు కాదు రసముతో మారి రేకులకు పూసి ఏనురేకులకు కార్చించు శుద్ధియగును. లేక కాచిరాచిని నిచ్చువండ్లరసముతో మారి అంగారపు రేకులకు పట్టించి కార్చవలెను. ఇటుల ఏనుమాల్చు చేయవలెను. (ఇందులో ఏది యైనది చేయవచ్చును) ఇప్పుడు పచ్చి మెల్లగ్రును.

ఎజ్జగావుండే ముద్దతో అంగార మారి పట్టముచేసి అంగరు రేకులనందుంచి పైగ మూసి యెడమర్చి చిన్నకుండలో నుంచి కల మున్ను చేసి గజపురము తట్టిన భస్మమగును. ఇటుల పదిమాత్రలు చేయవలెను.

మరియుక విధము

అంగరు రేకులను గ్రహించి దానికి నాల్గవభాగము రసభస్మ మును నిచ్చువండ్లరసముతో మారి రేకులకు పట్టించి యెండించి మూటిలో నుంచి కలమన్ను చేసి యెండిపర్చి గజపురము చేయ వలెను. మూటిలో రేకులపై పదా క్రిందకు గంధకము పోడిచేసి వేయట ముచిది ఇటుల రసభస్మమును అంగారును కలిపి నిచ్చు రసముతో మారి 5 గజపురములు చేసిన భస్మమగును.

భస్మమును అర్థ గురిగింప నుంచి 1 గురిగింపవరకు తేనెతో తిసికొనవలెను.

ఈ భస్మము రాజరాజ్యము, వివేచికాంక్షులకు పోగొట్టును.



క్షయకు భక్తము ఒకటి నవహతు తో విష్వక్సూర్యము అర  
తొలవంగల చూర్ణము 1 తొల విష్వక్సూర్య 1 తొల శీతరహాశిరి  
1 తొలం వీని నన్నిటిని కలిపి పూటకు 12 గురిగించుటయే మేర  
చాలతో పుచ్చుకొనవలెను.

ఇంకొక పుష్టికీ: స్వర్ణభక్తము ఒక గ్రామున, కస్తూరి అర 1 గ్రా.  
బాజికాయ చూర్ణము 2 గురిగించుటయే మేర. బాజలి 2 గ్రా. తొల  
వీలక్కాయలు 2 గ్రా. నఫేదామిర 4 గ్రా. తీటగోవిల విత్తులు 2  
గ్రా. లవంగాల చూర్ణము 2 గ్రా. విష్వక్సూర్య చూర్ణము 2 గ్రా. కుంకుమ  
పుత్త్ర అర 1 గ్రా. వీటన్నిటిని కలిపి రెండు మోతాదులు చేసి దినము  
నకు రెండుపూటలు నేవించవలెను.

### పగడ భక్తము

పగడమును పలుకులుగ చేసి పుల్లటి పెరుగులో ఒక దినము  
నానవేసి నానవిడిము కడిగి యెండించిన తుడ్డి లేక నిమ్మరసములో  
1 దినము నానవేసి యెండించినను తుడ్దియగును.

తుడ్దిచేసిన పగడ చూర్ణమును జల్లేనుచాలలో మూడు దిన  
ములు నానబెట్టి యెండించి గజపురమువేసిన భక్తముగును. మల  
నిమ్మపండ్ల రసముతోమారి నాలుగు పురములు వేయవలెను.

లేక ఒక కుండలో బాతుడునమూలందంచి గగముపోసి బానిసి  
పగడపు తుడ్డులుబెట్టి పైవ నలగగొట్టి బాతుడువేసి మంచము మూసి  
శీలముచేసి యెండించి మూరడు పురంవేసిన భక్తముగును.

ఒక గురిగించుండి రెండున్నర గురిగించి వరకు నేతిలోగాని,  
లేనలోగాని నేవించిన కఫమును పోగొట్టును. కాశ, క్యాసర,  
క్షయ, రక్తపిత్తము ప్రవరములు, తొలులు వీనినిగూడ పోగొట్టును.

ప్రయోగములు: బాతుడు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన మేర  
సంచంధముగ నేర్పడిన దిగులు మానును.

తొలిపత్తి చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన ఉష్ణము హరించును  
ఖండాది చూర్ణముతో నేవించిన బాతులు, కడుపులో మంటలు  
పైతృబాధలు మానును.

క్షయకు నీతోపలాది చూర్ణముతో కలిపియిచ్చిన మానును.

రతులపాకు రసముతో నేవించిన కఫమును ఖండించును.  
తొలసియాకు స్వరసముతో నేవించి తేసిన విల్లబడు గలుగు  
గొంతు గొరగొరలు మానును.

### శృంగ భక్తము

దుప్పికోమ్మును చిన్నచిన్న ముక్కలుగ చేసి మూతుక్కలో  
వేసి గజపురము వేయవలెను. తర్వాత దానిని కలబంద రసముతో  
మారి చిక్కలుచేసి బాగా యెండబెట్టి తిరిగి గజపురము వేయవలెను.  
ఇటుల చేసిన భక్తముగును. ముక్కలుండిన మారి వస్త్రాభిరము  
చేసి భద్రపరచవలెను.

### ఇంగ్లీష్ విధము

వీర దుప్పికోమ్మును చిన్నచిన్న ముక్కలుచేసి అశామార్ద  
మూరికను మారి కవచముచేసి యెండబెట్టి మూరడు గుంటలీసి  
పురము వేయవలెను. భక్తముగును.

### మరియొక విధము

పురపు గుంటలో సగము పిడకలు పరచిన తర్వాత ముడిచిన  
జల్లేదాకులను వరచి దుప్పికోమ్ము ముక్కలను అతికు ఒక్కటి  
చొప్పన నుంచి అందుపై బతులను మూసి అపైవ పిడక లోక  
వరసబెట్టి తిరిగి అటులా పరచి ముక్కలనుపెట్టి యిటులచే వరుసగా  
వేయుచు గజపురము వేయవలెను. చల్లబడిన తర్వాత పిడకలను  
బాగ్రతగ తీయుచు దుప్పికోమ్ము ముక్కలను తీయవలెను. అది  
తెల్లబడి యుండును. మరియొక కలబంద రసముతో మారి పురము  
వేసిన భక్తముగును.

ఒకటిన్నర గురిగించి యెత్తుకుండి 4 గురువింద గింజలరకు  
లేనలో పుచ్చుకొనవలెను. బాతువులు, రొమ్మునొప్పి, కడుపు  
నొప్పి హరించును. చక్కెర అనుచామతో పుచ్చుకొనిన పిత్త  
గుంటభ బాతువులు, శరీరమున కలుగు నొప్పులు తీకును. మరియొక  
వెన్నతో పుచ్చుకొనిన పూయ మేరము నివారణయగును. బాతి  
మును కలిగించువట్టి వస్త్రులను పట్టించవలెను.



తాళి వ్రాసే ముద్ర

ఇందువల్ల	1 పలు	పటిగారం	1 పలు
పెట్టువల్ల	1 పలు	కల్లువల్ల	1 పలు
వెలిగారం	1 పలు		

ఈ అయిదింటిని నిమ్మపండ్ల రసముతో నాలుగు జాములు మర్చించి బిళ్ళలు చేసి మొదలెట్టి ప్రమాదలో నుంచి శీలుచేసి పురము పెట్టవలెను. విరవ చానిది కుంపిటాకు రసముతో ఖల్వమున రెండు జాములు మారి బిళ్ళలు చేసి మొదించి 5 పిడకలతో పురము వేయవలెను.

విడవను ముల్లంగిరసముతో రెండు జాములు మారి బిళ్ళలు చేసి మొదించి ప్రమాదలో నుంచి శీలుచేసి 10 పిడకలతో పురము వేయవలెను. అప్పుడు భస్మముగును.

8 గురిగింజల మొత్త భస్మమును తేనెలో పుచ్చుకొనిన గర్భక భారములు పోంచును.

కలిగూడి చూర్ణముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన సూరక భారములు, గూడలు, నీరుకట్ట, శరీరపు నొప్పలు, పోట్లు ఇట్టివి మటు మాయమగును.

తాళి వ్రాసే ముద్ర

తాళివ్రాసే రెండు విధములు గలవు. ప్రత్యాళివ్రాసే, పిండ తాళివ్రాసే. ఇందులో ప్రత్యాళివ్రాసే ముద్ర ప్రధానమునది. ఇది అ తాళివ్రాసే కలిగియుండును.

ఈ ప్రత్యాళివ్రాసే ముద్ర వలచగ చేసి బూడిదగుమ్మడి రసముతో దోలామురిమింప నొకరోజు వదిలివ శుద్ధియగును.

మీయూ వికపలంతాళివ్రాసే ముద్ర వలచగ చేసి పెద్ద ప్రమాదలో నుంచి వేపకు రసముపోసి 5 జాములు వండిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేసిన తాళివ్రాసే ముద్ర రసముతో మారి బిళ్ళలు చేసి మొదలెట్టి ప్రమాదలో నుంచి శీలుచేసి పురం వేయవలెను. ర్యాగము వేపకు మారి కవచమిచ్చి 5 పిడకలతో పురము వేసిన భస్మముగును.

మరియొక విధము

శుద్ధిచేసిన తాళివ్రాసే ముద్ర తాళరాకు రసమున మారి బిళ్ళలు చేసి ఎండించి కుండలో బిళ్ళలనుంచి క్రొవ మిద మోడుగ తొరము పోసి రెండు విధములు కమలాగ్నిగ వండిన భస్మముగును.

అర్థ గురిగింజనుండి 2½ గురిగింజ ప్రమాణం తేనె నేయి అను పానముతో నేవించిన గుడ్డు, శ్వేతకాంము, క్యరము ఇవి పోరించును.

కానుగ వేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం ముదిరిన వేపవేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం కర్పూరశిలాజత్తు భస్మము 1 తులం బాము విశంగాచూర్ణం 1 తులం తాళివ్రాసే ముద్ర 1 తులం పీటన్నిటని కలిపి మారి పూటకు అర తులం చూర్ణం నమం పంచదార కలిపి పుచ్చు కొనిన భస్మము నయియగును.

తిప్పకత్తు 1 తులం ముదిరిన వేపవేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం తాళివ్రాసే ముద్ర అర తులం కలిపి మారి అర తులం చొప్పక తేనెతో పుచ్చుకొనిన కరల విషముతో పరిహారమగును.

కుంభటిలో నివ్వపోసి అభ్రకపు తేకు నుంచి అ తేకుపై శుద్ధి చేసిన తాళివ్రాసే ముద్ర పైన మరొక తేకు మూసి నివ్వపోసి తాళివ్రాసే ముద్ర కరుగును. అంతయు కరిగిపిదప సింపుకొనవలెను. తాళివ్రాసే ముద్రావర్ణము గలిగియుండును చానిది పొడిచేసి యుంచుకొని అర్థ గురిగింజ నుండి 1½ గురి మో కర్పూరాది చూర్ణ ముతోగాని, తాళివ్రాసే చూర్ణముతోగాని పుచ్చుకొనిన కానము రద్దును. కఫమును వెంటనే కరిగించును.

చాలామంది వైద్యులు ఈ పద్ధతిని వాడుచున్నారు.

కర్పూర శిలాజత్తు భస్మము

కర్పూరశిలాజత్తు ముక్కలుగ పగులగొట్టి సున్నపు తేట నీరులో ఒకరాత్రి నానవేసిన శుద్ధియగును.

శుద్ధియైన శిలాజత్తును కుండలో నుంచి అందు నాలుగు భాగము లధికముగ కలబంపరసము పోసి శీలుచేసి 100 పిడకలతో



పుకము వేసి, భస్మచుగును. మరల కలలంత రసముతో మారి విశ్వముచేసి యెండించి పుకము వేయవలెను. అపుడు శుద్ధ భస్మ మగును.

3 గురిగించి నుండి 4 గురిగించి ప్రమాణము చేసి, నేతులతో సేవించవచ్చును.

మాత్రస్య చేయును పోగొట్టును, ఉష్ణమును కేమింపజేయును, నేల ఉసిరికె గవముతోగాని, కలలందరసముతోగాని సేవించిన గవయో నయనుగును.

వెన్నతోగాని, నేతితోగాని పంచదార కలిపి సేవించిన మాత్రము చురుకు, మంట ఇట్టివి కేమించును.

అయంగంధక భస్మము

నల్లికాయ గంధకమును చిన్న ముగ్గలిద్దల మాత్రముతో నానవేసి ముగ్గుల శుద్ధి చేయవలెను. తర్వాత బూడిదగుమ్మడి రసముతో నానవేసి శుద్ధి చేయవలెను. మూడవసారిగ జరగురసముతో శుద్ధి చేయవలెను.

శుద్ధిచేయు విధము ఒక గుండలో చిన్నలిద్ద మాత్రము పోసి దానికి గుడ్డను మూరగాకట్టి ఆ గుడ్డపైన గంధకము నుంచి పై ప మరొక గుండను పోర్చించి నుండులేకుండ మూసి కేమింపజేసి యెండించి గుంటచేసి యాదాశాండము పెట్టి 10 ఏడకలతో (పెద్దవి చిన్నవైనవి) పుకము వేయవలెను. గంధకము కాలి ముగ్గులవలె గుండలోకి దిగును. దానిని కడిగి తీసికొనవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన గంధకమును ఖల్వమును ఒక పలం గంధకం వేసి పల్లకోడియొక్క గుడ్డలోని తెల్లపానతో చేయి తగలకుండ మూడుదినములు ముగ్గించి యెండిచిన భస్మచుగును.

ఈ భస్మమును అర గురిగించి యెత్తు చేసితో సేవించిన మేళా సంబంధమైన నకల రోగములు మానును.

దురియాల చూర్ణముతో కలిపి సేవించిన అందము దిగుట, యెక్కుట, పోట్లు యివి మానును.

ధరంగి తక్కు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన మేళా ప్రయోజనము మానును.

ఈ గంధక ప్రక్రియ తెల్లకొట్టికి పాలుచూడి పిండి 1 షా. 2 షా. పొడవైన 4 షా. ముందుకు ద్రవ్యం వ్రేయవలెను. 21 దినముల పాటు యెత్తు చేసి దానిని పుచ్చుకొని అరముల చే,

జాకర చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన పైత్య రోగములు జారింతును.

మరియు పై వస్తువుల శిశ్యముతో పుచ్చుకొనిన వీర్యవృద్ధి కలుగును.

మూర్ఖ భస్మము

ఇంచులో ఆదిమూర్ఖము, రాగ - ర్మములు కేమించుములు, మంచి ముగ్గములను, శుద్ధిలో మూటట్టి అనికాకు స్వరసముతో దోలాయంత్రమున మూడు గంటలు స్వేదనముచేసిన శుద్ధి యగును.

ఆ ముగ్గములను చూర్చించి మంటగడ్డ రసముతోగాని, అవు పాలతోగాని నానవేసి విశ్వము తట్టి ఎండి చి ప్రమాదరోముల సమీపమున నీలుచేసి మూడు దినములు పుచ్చుకొని వేసి భస్మచుగును.

అర్థ గురిగించి యెత్తుకు ఒకటిన్నె గురిగించి యెత్తుకొని చేసి, నేయి వీరితో సేవించిన క్షయరోగము, శ్వాసకాశము వీటిని జూరించును. ఇది టానిక్, పంజీది శత్రుములకు చురుకు కలిగించును. శరీరమునకు ఇంచుమించును.

నఫాకాదు 1 గురిగించి యెత్తు సోలము 1 గు. యె, నివృత్తి చూర్ణం 1 గు. యె వీరిని కలిపి కాగిలకంతతో భస్మచును చేర్చి సేవించిన శుక్ర వృద్ధి ము నివారక యగును.

మూర్ఖభస్మము అర గు. యె వనడభస్మము 1 గు. యె, మరక ధ్వజసింధూరము అర గు. యె శుద్ధిభస్మము 1 గు. యె, శిమరవాక్కిరి 2 గు. యె, తిప్పనత్తు 2 గు. యె పాక్షి పెరిగిన భస్మము అర గు. యె, వీలన్నిటిని కలిపి మారి నివములకు రెండుపాళ్లు తగలించి పాయం కాలం యందు చేసితో సేవించిన క్షయరోగము నివారకయగును.

నవ్విర భస్మము

ఒక పలము నవ్విరమును ఖల్వమున నుంచి అడవి అముదపు పెట్టు పాలతో నాలుగు నానాలు పెట్టింక, కచ్చుకాచి కేమితో రెండునానాలు ముగ్గించి విశ్వచేసి బాగా యెండించి మూడునానా నుంచి కేమిచేసి రెండు ఏడకలతో పుకము వేయవలెను. భస్మ చుగును.



దీని సేవనవలన సకల మహాభక్తములు నివారణయగును.

విశిష్టభక్తము 1 వ. యె. శాంతిచూర్ణము 1 వ. యె. విశ్వశృ  
చూర్ణము 1 వ. యె. చిత్రమాలం 1 వ. యె. అవంగాల చూర్ణము  
1 వ. యె. చిత్రమాలం పేరువల్ల 1 వ. యె. వీటన్నిటిని కలిపి  
చనుబాలతో ఒకచామ మర్చనచేసి రక్తాత కమ్మరాకు రసముతో  
ఒకచామ మర్చనచేసి కందిసింజంతి మూర్తిలాచేసి పీడకు యెండిం  
చవలెను. నిమ్మచానములు, తోమరములు, తాలిబ్బరములు,  
వీటి ఒక మాత్ర తోమర సేవించవలెను.

### శంఖ భక్తము

ఒక పలము కంచుపాడిని రాగలిలో బాగా కాచి పుల్లని  
మట్టిగలో మూడుపార్లు చేసిని శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేయబడిన కంచుపాడి ఖల్వముననుంచి కారము 1 వరహా  
యెత్తు, పెల్లువ్వు సున్నం 1 వరహా యెత్తుచేర్చి నీలి అమల రసముతో  
నాలుగింజములు మర్చించి విశ్వచేసి యెండించి ప్రదివలో నుంచి  
కీలనున్న చేరి వరాహాక్షరము చేయవలెను. ఇటువంటి మరొకసారి  
పురము చేయవలెను. అపుడు భక్తమగును.

ఒక గురిసింజయెత్తు తేనెతో పుచ్చుకొనిన రాచకురుపు  
డయ, క్యాసకాన ఇది నివారణయగును.

### శంఖ భక్తము

వెల్లెనెలకపుగలిగిన శంఖమును ముక్కలుగ నొట్టి నిమ్మపండ్ల  
రసములో ఎనిమిదిచాములు నానబెట్టి మరుదినము చేన్నీళ్ళతో శుభ్ర  
ముగి కడిగి ఎండించి కరావంపురముతో నుంచి వీలది పీడకలతో  
పురము చేయవలెను. మరల నిమ్మపండ్ల రసముతోమారి పూర్వము  
వలెనే మూడు పురములు చేయవలెను. భక్తమగును.

అరి నుండి 2½ గురిసింజయెత్తు తేనెతో సేవించిన కడుపున  
కలుగు సంకటములు తీరను.

పద్ధతి: కందె, వంకాయ, మువ్వకాయలు నొవ్వున  
ఉరిపెడచి, ఇదివలె నొకటి అన్నం (వెల్లువ, పుల్లం  
పురిచ్చి నైవేద్యము నొడవలెను)

### శంఖ పాపాభివృద్ధి

శుభ్ర శంఖపాపాభివృద్ధి అర్థపండు, కోడిగుడ్డు పెంకులు రథ  
పలము యా రెంటిని ఖల్వముననుంచి జల్లేడుకాయలలోని పప్పు  
తీసిచేసి కంది తీసివనిబరసముతో 6 చాములు మర్చనచేసి యెండించి  
ప్రదివలో నుంచి కీలనున్న చేసి అఘుభురము చేయవలెను. భక్త  
మగును.

దీనిని బియ్యపుగింజ ప్రమాణము జలకరచూర్ణము తేనెనీటితో  
సేవించిన చలిబ్బరములు, వరుగుబ్బరములు నివారణయగును.

### సూత భక్తము

బిరుపలాల పాదరసమును ఖల్వముననుంచి ఇటికరాంబ పాడి  
చేసి ఒక ఘడియకాలము మర్చించి నీళ్ళతో శుభ్రపరచవలెను.

మరల కరిధూపమును చేసి 2 గంటలకాలము మర్చించి శుభ్ర  
పరచవలెను.

రక్తాత కలువందరముతో 2 ఘడియలు మర్చించి శుభ్రపర  
చిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేసిన పాదరసము ఒకపలము గ్రహించి ఖల్వముననుంచి  
ఉత్తరేణి సమాలము రసముతో రెండుదినములు నానబెట్టి దానికే  
కవచమిచ్చి అఘుభురము చేసిన భక్తమగును.

ఈ భక్తము బియ్యపుగింజ ప్రమాణము తాటి బెల్లముతోగాని  
అక్కలకర్ర మారి కవగింజ ప్రమాణము యెత్తుకొని బియ్యపు  
ప్రమాణము రస భక్తముమారి కల్పముతోబెట్టి భక్తము కవచ  
కుండ మూసి ఉండగతేసి పండ్లకు తగలకుండ పెంటనే వింగవలెను.

పక్షిపాతము, మేహప్రవాహములు, పడికగడ్డలు, గుల్మరోగ  
ములు, కరిమేహము, భగంధరము, మిష్ట, కంటమాలలు, తెలుపు  
మున్నగు రోగములు దీని సేవనవలన నివారణయగును.

### గవ్య భక్తము

గవ్యలో పచ్చపర్లముగ నుండవది తోమరముల కవయ్య  
యెవది.

పచ్చగవ్యమును నిమ్మపండ్లరసములో ఒకరోజు నానచేసి మరు  
దినము తీసి చేన్నీళ్ళతో కడిగవలెను. గవ్యకు పులుపుతగిలిన కరగు



పట్టి న్యకావముగలను కడిగివేయును కడిగిన భాగము నీళ్ళుగా కలిపి పోవును ఇట్లుగానే శుద్ధి చేయవచ్చును. తగినంత నిమ్మరసము పోసి గవ్వలసండు చేసి ఎండలో పెట్టిన రసము ఇదిపోవును. అప్పుడు శుద్ధి యగును,

శుద్ధము చేయబడిన గవ్వముక్కలను నిమ్మపండ్లరసముతో మారి విళ్ళలుచేసి ఎండించి గజల్లకము చేయవలెను, రసము ఎక్కువైన విళ్ళలుచేయుట కష్టమగును, పలుకులను తీసివేయవలెను, బానిని నిమ్మరసముతో మారి పుకము చేయవలెను,

ఒక గురిగింబ నుండి ఒకటిన్నర గురిగింబ వరకు బాడవచ్చును,

కడుపుశూల, గుల్మోకవములను హరించును, చెవిపోటు, చెవి దిమ్మతి చెముడును 1 గురిగి ఇయెల్లు భస్మమును చెవిలోపోసి పతి చుక్కలు నిమ్మరసము పోసిన పొంగును, పొంగగనే తుడిచివేయవలెను,

భాస్కరలవణముతో పేరించిన కడుపు కుకటములు తీకును,

### న్యర్లమాక్షిక భస్మము

ఈ మాక్షికమును చుక్కలుచేసి ఇరువదినాళ్లలో ఎర్రబడు వరకు కాల్చి త్రిఫలకషాయమున, నిమ్మపండ్ల రసములలో చేసి శుశ్రవరచిన శుద్ధియగును,

గంధకమును తగుమాత్రము స్వీకరించి బానిమ్మపండ్ల రసముతో మారి యిది శుద్ధిచేసి మాక్షికమును కలిపి మారి విళ్ళలుచేసి యెండించి మూత్రాశ్మతో కట్టి నీలుచేసి రసరాశాపురములు చేసిన భాగ్యమగును,

ఈ భస్మమును కాగలిలోచేసి ఎరగ గగువరకు కాల్చి అముదము, పైంధనలవణము, అవునీలు, బానిమ్మరసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ చేయించిన స్థిరమగును,

ఇది 1 గురిగింబ నుండి 3 క్క వరకు తేనెతో కునించిన పాండు కామిలా, పోటిపూర తయము వీనిని పొరించి అలములుకలిగించును

భస్మ ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ శ్రీ

వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణివైద్యము

రసాషధ మ్రకరణము

లోహములు, పాదంసరా, రసావరసములు చేర్చి తయారు చేయబడు ఔషధములకు రసాషధములని పేరు, శుద్ధ పాదరసము, శుద్ధ గంధకము కలిపి మారిన బానిని, కట్టలియని పేరు,

భస్మములతో మూత్రా ద్రవ్యములను చేర్చవలసి వచ్చినప్పుడు మూలికలను శుద్ధముచేసి యెండించి చూర్ణముచేసి వస్త్ర గాలికిమైన బానిని కలిపి మారవలెను,

మరియు వచ్చిమూలికలను చేర్చవలసిన యెడల బానిని కల్పముగ మారి కలుపుకొనవలెను,

యెడు మూలికలలో వేయించవలసిన వస్తువులను వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగాలికముచేసి కలుపుకొనవలెను,

నేరకవిత్తులు కలుపవలసినచో శుద్ధిచేసిమారి కలుపవలెను,

నాభి, ఉమ్మరైవిత్తులు కలుపవలసిన యోగములలో నిమ్మ పండ్ల రసములో ను త్రిగమారి పిదప కలుపవలెను,

తాళిము మణిగిల కలుపవలసినచోల ద్రవ్యములను శుద్ధి చేసి కలుపవలెను,

ఇంగువను చేర్చవలసినచో చిన్నిముక్కలుగ చేసి నీటిలో వేయించి కలిపి మూత్రకొనవలెను, గుగ్గిలము చేర్చవలసినప్పుడు శుద్ధిచేసి తేనె, నయి వీనితోమారి కలుపుకొనవలెను,



కొవధములను రయ్యాగులేయనపుడు ఆ యా వాటిని నమ  
ముగ కూచి వేసికొనవలెను.

కొవధములలో కలుపుటకు తీయటము రసము పండ్ల చర్మము  
రగులని విధమున రసము తీసికొనవలెను. చర్మము తగిలిన రసము  
చేయెను. నిమ్మ, నారింజ వీని రసములను చర్మమునము రాకుండ  
తీసికొనవలెను.

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున నూతుటకు చాల  
ముఖ్యము, దీనికే మర్దనముని యందును

భావన యవగా నానిబెట్టుట, నూతుట, ఎండలోగాని, నీడను  
గాని, కొవధ వస్తువులు మునుగునటుల రసమును పోసి యుంచుట,

యోగములో చెప్పబడిన ప్రకారము భావన మర్దన అయిన  
తర్వాత కొవధము చేతి కంటుకొనునని చేతికి నేయి రాసుకొని  
మాత్రలు చేయుటకు పూజుకొనవలెను, మాత్రలు చేయుటకు తాని  
చాని ప్రమాణమునకు తగిలుము ఆచ్యులు చేసికొనిన మాత్రలు  
తేలికగ చేసికొనవచ్చును

అల్లపురసములు చేర్చవలసినప్పుడు అల్లమును దంచి రసము  
తీసి, అడుగున పడునట్టి సున్నమును వదలి రసమును వడియబోసి  
కలుపుకొనవలెను.

#### అనందతై రవ రసము

శుం. పాదరసం	1 పలం	వాణికాయ	1 పలం
శుం. నాభి	1 పలం	పిప్పళ్ళచూర్ణం	2 పలం
శుం. గంధకం	1 పలం		

ఈ పై వస్తువులను ఖల్వములో నుంచి క స్మీరణము రసముతో  
లెండువాములు మర్చించి తర్వాత అల్లపురసముతో ఒకవాము మర్చించి  
గురిగించి ప్రమాణము మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

అల్లపు స్వరసముతో ఒకమాత్ర సేవించిన వాతజ్వరం,  
తై క్ష్య జ్వరం, శీతజ్వరం, జ్వరాతిసారములు, అశర్మభేదములు,  
చైర్మమువలన గొంతులో కలుగునట్టి గొరగొరలు కఫలు, కడుపు  
తోమ్మ నొప్పులు ఇట్టివి నివారణయగును.

#### జీరోక విధము

శుం. ఇంగిరీకం	1 పలం	శింశి	1 పలం
శుం. నాభి	"	నన్న పిప్పళ్ళు	"
శుం. వెలిగారం	"	మిర్యాలు	"

వీనిని ఖల్వమున నుంచి నిమ్మరసముతో 4 వాములు మర్చించి  
మిర్యాలులంత మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

మిర్యాలు కషాయముతో ఒక మాత్ర పుచ్చుకొనిన పలులు,  
జ్వరములు, మందజ్వరములు, వాయువులు హరించును, అవంగ  
మొగ్గలు మూడు మాత్రలను ఒకటిగాకలిపి తమిళనాడులో చుట్టి  
నోటవేసుకొని నమిలి మింగిన కంఠమున కలుగు గొరగొరలు,  
నొప్పులు శైత్యము నివారించును.

నన్న రాష్ట్రం, మిర్యాలు, అక్షంకర వీనిని సమం గ్రహించి  
నలియగొట్టి కషాయముబెట్టి 1 మాత్ర చాచి కషాయముతో సేవిం  
చిన శిరోభారము మానును

ఈ మాత్ర చనుబాటుతో చాచి కంటికి కలికము వేసికొనిన  
శిరోభారము, మోకము, నేత్రరోషము, జ్వరరోషములు నివారణ  
యగును.

#### అనందతై రవి

శుం. వశంధ ఇంగిరీకము	1 తులం	మిర్యాలు చూర్ణము	1 తు
శుం. నాభి	"	మిట్టి వెలిగార భస్మము	1 తు
శుం. త్రికటుచూర్ణము	"	పిప్పళ్ళచూర్ణము	1 తు

మొదట ఇంగిరీకమును నిమ్మపండ్ల రసముతో మారిన తర్వా  
తను నాభినివేసి 3 లియనూరి పిప్పళ్ళ ఇతర వస్తువులను ఒకటొకటి  
వేసి మారవలెను. నిమ్మరసముతో భావన చేయవలెను. ఎంత  
ఎక్కువ కాలము మర్చించిన వంతుగుండాది.

1 నుండి 1 1/2 గురిగించి ప్రమాణము పుచ్చుకొనిన నకల జ్వర  
ములు హరించును. అతిసారము కఫసిర్ వికారముల పోషించును.  
దోతు జ్వరములకు అల్లపు స్వరసముతో సేవించవలెను.



విశేషములకు కొడితలంబులు, బాల్మికాకాళి - కలకర  
వివికలము దీని పొంగించి బానిలో నుండుకలిపి యాయపలెను,  
బ్రహ్మముతో కలుగునట్టి శక్తి నొప్పల భవయాలు, నిర్వాణము,  
కర్మము, బానినకాళి, తిప్పతగ వివికమాతముతో నుండును  
కలిపి కలిపించి రప్పక నయమగును.

### కర్మ ర ర స ము

ఇదిగో, కర్మరం, తుంగదుపలు, బానికాయ, కొడిత  
పాలు యివి ననుభాగాలు చచ్చితో తాగా మర్చించి చిరికంది  
గింజంత మాత్రలు బాడిన ప్రాంతాని బ్రహ్మాని పారాంత గ్రహాలు  
యి చక్కగా పనిచేయును.

### కార శక్తి ర ర స ము

అభ్రకం, వంగం, రోహం రసింధూరము కాంతం, యివి  
నమాంశాలు తేనె మేడిపండ్ల కమాతం పట్లతో మర్చించి గురిగింజంత  
మాత్రలుచేసి యాద్రానిపానములతో బాడుచుండిన ఇహు మాత్ర  
బాధులకు తాగుగా పనిచేయును.

### అమర సుందర ర స ము

రసం, గంధకం, వాళి, రోహం త్రికలుకలు, శ్రీపలాలు,  
చాతుర్ధారకములు, రేణుకలు, నేలచచ్చిదేవు, బాణావిశంగాలు,  
తేనె కడుపులు యివి ననుభాగాలు చూర్చించి చూర్ణమునకు రేండు  
వంతులు పారబెల్లం కలిపి మర్చించి శనగింజంత మోలాదులు  
బాడిన అపస్మారములు, నిర్విపాతములు, కాన శ్యానము, బాని  
బాధులు, పైర్వభ్రమలు పొందును.

### వంగ శక్తి ర ర స ము

అభ్రకం, కాంతం, వంగం, రేండుపువ్వు ఇవి నమాంశాలు  
చూర్చించి అచూర్ణమునకు కలుపంద కరతో రేడినాలు బ్రాహ్మ  
కమాతలతో కలిపించుచు తేనెగా మర్చించి గురిగింజంత బాడు  
చూడిన విశేషమేకములు, శ్రీమ ప్రదర్శములు, అశ్మకులు,  
పొందును.

### ర ఘన సూర్య వర్తి

శీతమాషిక భస్మము అభ్రకం, కంకణం, తిప్పకత్తు, కా  
దొంగింజలలోని పవన, పైడిపత్తి గింజలలోని పవన, ముగ్ధముల  
భస్మం, యివి నమాంశాలు అల్లం, విత్తుబాజ్, రసములతో తిప్పగా  
మర్చించి గురిగింజ ప్రమాణం నూతాదులు బాడుచుండిన పిక్కలు,  
కానలు, శ్యానలు, చర్మలు, ఇవి పైర్వభ్రమలములు, పైర్వ  
వికారములు జరోచకములు నివారించును.

### ర జల భూ ప తి ర స ము

నరిగబెడిపాడి	3 వంతులు	తిప్పకత్తు	1 వంతు
తు. పాదరసం	1 వంతు	తు. గంధకం	1 వంతు
తు. కాంతం	1 వ. యె.	తు. కాళకం	"
తు. శంఖం	1 వంతు	తు. పల్లవీసనింధూరం	"

వివిధ ఒక ఒకటిగ చేసి తేనె విచ్చుకతో 4 వాములు మర్చించి  
లిక్కలుచేసి యెండబెట్టి ప్రదర్శతో నుంచి నీలుచేసి 10 పిడకలతో  
పురంజేసి తీసికొని విదవ భస్మములతో నుంచి చనుబాలతో మార  
వలెను. అపుడు నిస్తూరి 1 వ. యె, గుండుపువ్వు 1 వ. యె, నోరో  
జవము 1 వ. యె, చేసి మర్చించవలెను. విదవ కుప్పలుచేసి ఎండించ  
వలెను. ఎండిన తర్వాతను పాంబాణి భూషణం చేయవలెను, కాలు  
గురిగింజయెత్తు తేనెతో బాని పుచ్చుకొంటి నూరిబారిము, తుద  
బాడుపులు, అనందబాడుపులు, బ్రహ్మకర్మలు, మేనాబాతము పొరిం  
చును, చనుబాలో యిచ్చిన నిర్విపాతము పొందును.

### చంద్ర మాత్రా సుందర ర స ము

తిప్పకత్తు	కాలు వంతు	తు. గంధకం	కాలు వంతు
తు. శంఖపాషాణము	"	కాళకభస్మం	"
కొరి భస్మం	"	స్వాదాతుకం	"
కాంత నింధూరము	"	రసభస్మం	"

వివిధ భస్మములతో కలియేనూరి కానికప్పు తక్కించి కాలుకా  
యంత్రమున నాలుగు బాణాలువండి చల్లార్చి తిప్పలోని కేవల  
మును బాగుగా యెత్తుకొని భద్రపరచవలెను. లిక్కపు గింజతో



కొరము నాకును వేరూ కలిసి కలిపించిన విషయములు, నన్ని  
పాతము, వంతు జ్ఞానములు మానన. చనుకాలు, త్రికట  
కపాయములు కూడా ఇందుకు అనుపాదములు

**● ● ● ● ● ● ●**

గవ్యభస్మం	1 తులం	శుక్ల రసము ఒకటికి ఎనిమిది తుల
మఃపూరభస్మం	1 తులం	శుద్ధ గంధకం $\frac{1}{2}$ తులం
లోహభస్మం	1 తులం	

మూడు రకము, సంధకము కట్టించి యందు గవ్వ  
భస్మము, ముఝూరి భస్మము, లోహభస్మము వీనిని వేసి తెల్ల  
గల్లేకు కమాఱము, పల్లెకు స్వరసము, అద్దవర కమాఱము సంబ  
రేణు స్వరసము, చీరమూల స్వరసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేక  
ముగ మూడేసి దినములు మర్చన భావనలుచేసి తనగ ప్రమాణము  
మాత్రముచేసి యెడిచి మూడిలో పోసి శీమమ్ము చేసి కిరి పిడ  
కలతో పుకము చేయవలెను. చల్లారినపిడప తీసికొని మారి  
యందుకు నడుము మిఠ్యాల చూర్ణము కలిపి కమ్మరాశిరసము,  
అల్లపురిరసము, గుంటగిల్లరాశి రసము, వావిలాశి రసము, బోడ  
రసము స్వరసము, మునగ దెక్క స్వరసము, త్రిఫలా కమాఱము  
వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఒక్కొక్కరోజు భావనచేసి గురి  
గింజలంత మాత్రము కట్టవలెను.

పూటకు 1 నుండి 5 మాత్రల వరకు పుచ్చుకొనిన పాండు, కప్ప, మొలము, తొరకానలు, చిట్టెరి జ్వరము, అగ్నిమాంత్సము నివారణ యగును.

మొదట తానినాటి మార్గముతో కలిపి కనిప మేర పాలతో  
మించవలెను.

పాఠశాలలో ఉండే పుస్తకాలన్నీ పుచ్చుకొనడం.

దీని సమవయస తేదీరమునకు నలయు కలగుదు అగతిని కలిగి  
గొందును.

**গণপ্রজাতন্ত্রী বাংলাদেশ সরকার**

60255 1970-1971

1344

$\frac{d}{dt} \left( \frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$

## Abstract

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

16. 

మొదట పాదరసముతో బంగాళు రేకు చేసి 30 దినములు మర్దన చేయవలెను. బంగాళు పాదరసముతో కలిసిపోవును. ఎన్ని రోజులు మర్దించిన నంత గుణకారి. బంగాళు కలసిపోయిన తర్వాత గంధ కము కలిసి కజ్జలి చేయవలెను. ఇటుల మూడు దినములు మర్దన చేయవలెను. తర్వాత కలబంద, వమిసిప త్రిఫల రసముతో మూడేసి రోజులు మర్దించి మోడించవలెను.

పదమ నీమగాళ కుప్పకు నగమువరకు యీ చూర్ణముచేసి  
 బోసి మూడు శీసాలచేసి ఎండించి మూడుకోకలు కమల గాఢా  
 గ్నులచే వండవలెను. నాంగశీరబడున నింపుకొని శీలలను తడిసి  
 నమ్మడిగ తీసి కుప్పను పగులగొట్టి లోనిద్రవ్యమును తీసికొనవలెను.  
 కుప్ప పెంకులు వరకుండ జాగ్రత విహింపవలెను. అంగారు అడుగు  
 నను సింధూరము పైవను తేలియుండును. గంధకపిష్టము నల్లగ  
 తేలియుండును, దానిని వర్జింపవలెను. సింధూరమును అంగారమును  
 కలిపి మూడుకొనవలెను.

అనుచునము : ఒకతొలము సింధూకమునకు పచ్చగర్పూరము  
ఒకటి ఎనిమిదితు, చాచికాయ ½ తు, అవంగాలు ½ తు, వికృష్ణ ½ తు  
కస్తూరి 1-16 తులం వీనిని కలిపి వీటితోనూరి గురిసించి మాత్రలు  
లేసి యెండించి భద్రపరచుకొనవలెను.

సింధూరము 4 నుండి 1 గురిగించవరకు, అనుచాన వస్తువులు  
 కలిపినచో 2 నుండి 4 గురిగించల యొక్తువరకు చేదించవచ్చును.

ఇది సర్వవిషయాలను పాలించును. సకలవిధ క్షారములు,  
ప్రళయము, క్షయమున్నగువానినిగూడ పోషింపబడును

మరియు శరీరమునకు బలమును, ఇంద్రియ ప్రసక్తియును కలిగించును

కట్టమీసంధు వివములకు సింధూరము 1 శురిసింజయెత్తు, తిప్ప  
నత్తు 2 శురిసింజయెత్తు తలిపి మూరి చేవతో కేలింపట తను,

సర్వ జ్యోతిషములను త్రిశుభములను త్కరిసియుండెను.  
సింహులము 1 ను యె, తరిసి మారి తేనెతో కలిపివలెను.



మేది కాక, నమోదుతో సింధూరము కలిపి చేరించిన  
పమరములు నయమగును.

ఇలవర్ణనమునకు విషయము నగుచున్నదియెట్లు తెలియజేయుచు  
ఉచితముగాను.

సి ధూరము 1 ను యె దుంధనాంబివిత్తులు అవంగాలు,  
వీలక్కాచులు, బాకాచు, నదిదామిళి, బాపతి పిక్కొక్కటి  
2 ను యె చూర్ణము కలిపి 3 కొమ్ములు కాచిన తప్పువాలలో వేసి  
పంచదార 1 తొలము కలిపి త్రాగిన వీర్యవతుర్యము కలుగును -

○ ○ ○ ○ ○

శం. పాదరసము	1 తులం	లోహభస్మము	1 తులం
శం. గంధకము	1 తులం	తామ్రభస్మము	1 తులం
శం. నారి	1 తులం		

మొదట పాదరసమున కంధకమును కలిపి మూరి కజ్జలి చేయవలెను. తర్వాతను తక్కిన వస్తువులను చేసి కాగా కోయిమూరి జాంబవంతియొక్క రసముతో 3 రోజులు ముద్దించి యొడించి గజాకుప్పకు 7 రోజులు చేసి నమథాగము కజ్జలిని చేసి 12 జాములు సూత్రాన్ని చేరి యెరువలెను. చల్లవడిన తర్వాతను దీని జీవభమును గ్రహించి ఇల్లపురసముతో మూరి కుప్పలుచేసి నీడనెడిచి యొంచుకొనవలెను.

1 గు. యె. నుండి 5 గు. యె. వరకు సేవించిన పాండుశోభ  
కానకాన కవురంగమూలను పొరించును

త్రికటపూర్ణముతో కలిపి వుచ్చుకొనిన అకలిని కలిగించును,  
కలిగి రాష్ట్రము, అర్జునకము వీని కల్పముతోను లేక కమ-  
లముతో కలిపిని కల్పరాశిగనుట మాయమగును.

புதுச்சேரி நகராட்சி

శుం. ఇంద్రగిరి	1 వలం	శింశుమార్గం	1 వలం
శుం. వాల్మీకి	1 వలం	విష్ణుమార్గం	1 వలం
శుం. పరిగ్రహం	1 వలం	విశ్వరూపమార్గం	1 వలం
శుం. శంఖము	1 వలం		



వీరిని నిర్మూలకం కనముతో 4 జాతులు వర్గించి గురిగించ  
ప్రమా-ము మా-త్రలు చేసి పూట 10 కమా-త చొప్పున అల్లపువ్వక  
కనముతో చేరించిన 13 నిధములైన నన్ని పాఠములు మానునా.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

శు. పాదరసం	1 పలం	శరక్కాయ	1 పలం
శు. నాభి	1 పలం	తానిక్కాయ	1 పలం
శు. సంధకం	1 పలం	తిసిరిగ కాయ	1 పలం
శు. తాళకం	1 పలం	శొంఠి	1 పలం
మరిగారం	1 పలం	వివృళ్ళు	1 పలం
శు. ఇంద్రికం	4 పలములు	మిర్యాయి	1 పలం
శు. కపావిములు	1 పలం		

వీరిని ఖల్వములో నుంచి కమ్మరాకు రసముతో కి జాములు  
మర్చించి, ఆల్లపురసముతో కి జాములు మర్చించి మిరియములతో  
మాత్రములతో నీర పెంచించి భద్రపరచినకాని పూట కొక మాత్ర  
విధమున తులసికాకు రసముతో నేవించిన జ్వరములు మానునా,  
చతుర్థాంతో నేవించిన విషజ్వరములు మానునా. తేనెతో నేవించిన  
పైత్యజ్వరములు మానునా. మిర్యాలు కషాయముతో నేవించిన  
బాతజ్వరములు, బాంబులు తొరి. మిరి. జల్లపురసముతో పుచ్చు  
కొనిన పైత్యవారములు, బాంతలు, కడుపున కలుగు మంటలు,  
తొటలు గుచ్చుకోగములు, మాంద్యములు విచారణయగును.

నన్ని పాఠము దోషము సంభవించినపుడు యామాత్ర మరం  
గించ ప్రమాదం నీకృతొగాని, తేవతొగాని, చతురతొగాని,  
తమంపాకు రసమునందుగాని చాది గంటి! కలికమువేసిన దోష  
ములు పూరించును.

అలా సూర్యోదయ రసమే

శుక్ర సాంధ్యము	1 తులం	లోహభాగము	2 తులం
శుక్ర సాంధ్యము	3 తులం	నదిలో పొంగించిన ఇంగువ ఆకతులం	
శుక్ర సాంధ్యము	3 తులం	గొప్పగొప్ప సింధూరము	5 తులం
శుక్ర సాంధ్యము	3 తులం	మిఠాయిలచూర్ణం	16 తులం



వ్రతములు గల గంధకమును కట్టించి దానిలో కృష్ణాక్షక  
సింధూరము లోహాభస్మము తామ్రాభస్మము కలిపి నూరి తర్వాత  
క్రమముగ నాధి ఇతర విస్తృతములను చేసి మారవలెను. అవిదవ మేడి  
తక్కు కషాయముతో 3 దినములు అవంగి కషాయముతో 3 దిన  
ములు, అరెతక్కు కషాయముతో 3 దినములు నూరి యించు  
కొనవలెను.

పూటకు రెండువ్వుర గురిసింజయెత్తు నుండి 3 గు. యె. వరకు  
చేయించిన స్త్రీలకు కలుగువల్ల ప్రసవములు, ప్రమేహములు, పాండు  
సంబంధ రోగములు, వీనిని పోగొట్టి అకలిని కలిగించును. మూత్ర  
మును ధారాళముగ వెడలజేయును.

స్త్రీలకు కలుగు కష్ట ప్రసవములకు ఋతుశూన్యము, ఋతుబద్ధ  
ములకు అశ్వగంధాది చూర్ణముతో సేవించవలెను.

ధనియాలు, మిర్యాలు, శోంఠి, కషాయముతో సేవించిన  
జ్వరములు మాగును.

త్రిశులు చూర్ణము 3 తుల. కాసిరసింధూరము 1 తు. స్వర్ణ  
మాడిక సింధూరం 1 తు. బాలసూర్యోదయము అర తులం కలిపి  
నూరి గురిసింజలంత మూత్రము కట్టి పూట కొకటి సేవించిన కామిలా  
పాండు కడుపుపోని సంకటములు తీరును.

#### మృత్యుంజయ రసము

శుం. వర్షనాధి	1 తులం	మిర్యాలుచూర్ణం	1 తులం
మడ్డివెలిగారభస్మం	1 తులం	మోడిచూర్ణం	1 తులం
శుం. గంధకం	1 తులం	విప్పర్ణు చూర్ణం	1 తులం
శుం. ఇంగువ	12 తులం		

యెడల ఇంగువను విమ్మపండ్లరసముతో ఒకరోజు నూరి  
ఎండించి వివవ వదిలించుట నీర్వుపోడి ఇంగువము లాగా కలియు  
నట్లు మారిన యెరకనగును. అందుపై గంధకమును చేసి లాగా  
మారవలెను. క్రమముగ నాధి, వెలిగారభస్మము చూర్ణములుకలిపి  
నూరి గురిసింజలంత మూత్రముచేసి నీడ నెడించి భద్రపరచవలెను.

1 నుండి రెండు మూత్రము సేవించిన అకలిని కలిగించును  
ఉదరమును శుద్ధిచేయును, అలము నిచ్చును.

ఉష్ణాధిక్యముచే కలుగువల్ల జ్వరములకు తొలగించును రసము  
అనుపానము, అనుజ్వరములకు అల్లవర్ణము తేనెఅనుపానము.

పడితమలొకూడిన జ్వరములకు ముడిసింధూరము కామ తు.  
వటిక జెల్లం అర తు. కషాయముకాచి 2 మూత్రము సేవించవలెను.  
పై జ్వరములకు వదంగ కషాయము అనుపానము.

ఎండినేడిమిచేగాని ప్రయాణ అడలికచేగాని బద్ధక మేర్పడి  
నపుడు పూటకు 3 మూత్రము సేవతో అరగిచి పంచదార కలిపి  
పుచ్చుకొనవలెను.

ఈ మృత్యుంజయ రసము యా బ్యాధులకే కాక జ్వరము  
తగ్గిన తర్వాత కూడా శరీరము బలహీనముగ నుండినచో సేవించ  
వచ్చును.

#### వందామృత వర్షటి రసము

శుం. గంధకం	8 తులం	అభ్రకభస్మం	1 తులం
శుం. పాదరసం	4 తులం	తామ్రభస్మం	అర తులం
లోహాభస్మం	2 తులం		

ముందు రస, గంధకములను కట్టించి వివవ భస్మములను  
వరుసగ చేసి మర్చించి ఇరువగరలు లేక ఇనువ బాండిచేగాని చేసి  
కరిగించి అంటియాకుపై పోయవలెను. అది నల్లగ విశ్మయ నగును.  
ఇది అగుటనే వర్షటి యందును. మరల దానిని నూరి భద్రపరచ  
వలెను.

1 గురిసింజనుండి 2 వరకు తేనె నేయి అనుపానముతో పుచ్చు  
కొనవలెను.

ఇది యము, అతిసారము, గజాబ్జాతిసారము వీనిని మారం  
చును. మరియు విడి రసాయనము వంటిది అలమును విర్యవృద్ధిని  
కలిగించును.

#### కాలాగ్ని తుద్ర వైరసం

పాదరసభస్మము	వైకాంత భస్మము	నరిగనెడి భస్మము
కామరభస్మము	లోహాభస్మము	స్వర్ణభస్మము
మూర్ఖభస్మము	కాంత సింధూరము	



ఇది సమస్తము గ్రహించి అల్లపురములో 8 దినములు మర్చించవలెను. గుంటగంగరాకు రసముతో 8 దినములు, చిత్ర మూలరసముతో మూడు దినములు మర్చనచేసి గురిగించి ప్రమాదము మాత్రముచేసి మొండించి భద్రపరచవలెను.

తేనెతో, నవ్వుపిప్పిచూర్ణము కలిపి ఒక మాత్ర మోష్యన చేపించవలెను.

ఇది మూలరోగములు, అజీర్ణం, అన్న ద్వేషము, మేహరాగ, పాండు, కామిలా మాత్రరోగము ఇవి మానును.

ప్రథాకరతైరవము

శు. నాథి	1 తులం	కరక్కాయ	1 తులం
పైంధవలవణం	1 తులం	నల్లజలకరి	1 తులం
శు. రాశికం	1 తులం	అపాలు	1 తులం
శు. పెరిగారం	1 తులం	పిప్పి	1 తులం
శు. గంధకం	1 తులం	మిర్చాలు	1 తులం
శు. పాదరసం	1 తులం	శొంఠి	1 తులం
శు. మహాశిల	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
శు. ఇంగువ	1 తులం	శు. వేపాళిపిత్తులు	6 తులం

మొదట వస్తువులను చూర్ణముచేసికొని వేపాళిపిత్తులను అల్పమున నుంచి కాటుకవలె మారవలెను. దానితో చూర్ణములను నాథి మున్నగువానిని కలిపి 8 దినములు కడువక మాకుచు మొసమువలె వైసవిదవ భద్రపరచవలెను.

గురిగించి ప్రమాదము శొంఠిరసాయముతో చేపించిన సమస్త ద్వారములు మానును.

కరక్కాయల కషాయముతో నిర్మిత దగ్ధ మానును.

తేనెతో చేపించిన రక్తమూలము నివారణయగును.

అల్పకాంతో పుచ్చుకొనిన మూలము నివర్తియగును.

బల్లలు కడుపున కలిగి గంటచేపవలె నుండునట్టి గడ్డలు మహాధరములు, గర్భపాపలు వీనికి అనుపానములు అల్లపురసము, కల్లగడ్డం తైలము, తేనె.

తైత్త్య హార గణము

నిమ్మపువ్వు	2 తులం	శు. ఇంగువ	2 తులం
పైంధవలవణం	"	శొంఠిచూర్ణం	"
జలకరచూర్ణం	"	పంచదార	10 తులం

మొదట ఇంగువము నిమ్మకండ్లరసముతో మర్చనచేసి తర్వాత చూర్ణములను చేసి కలియమారవలెను. పాకమునకు వచ్చినప్పుడు దీని నీసాలో నుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2½ గురిగించినరకు నోటిలో చేసుకొని చప్పరించి ముంగవలెను.

దీని సేవనవలన నోటి నీయాకుట, నోడు వికారము ఇవి కాంతించును.

నోటికి జుచ్చిని కలిగించును, అకలి నిచ్చును.

తేజకుసుమ రసాయనము

శు. కనకరూరము	1 తులం	శు. గంధకం	1 తులం
మంచి గంధపుచూర్ణం	"	అపలనాలచూర్ణం	"
కుంకుమపువ్వు	"	కస్తూరి	½ తులం

గంధకం, కనకరూరములను కలిపి మంచి నీరన కస్తూరి కుంకుమపువ్వు కలుపుకొని గంధపుచూర్ణమును (వస్త్రాళిరము చేసినది) చేసి నీటితో మర్చన చేయవలెను, గురిగించి మాత్ర చేసి మొండించి యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 8 మాత్రలవరకు ఇది శుభామేహమును చర్మ ర్యాధులు, మేహాళలుగును, కీలుబట్టు, బాపులు వీనిని పోగొట్టును, అనుభవమున ఉపయోగమువచ్చి మోటుగఁగివది.

వనంకికుసుమార గణము

స్వర్ణభస్మము	2 తులం	మర్మభస్మము	4 తులం
కజ్జిభస్మము	"	మహాభస్మము	"
వంగభస్మము	"	అభ్రకభస్మము	"



రసభస్మము 3 తులం రససింధూరము 4 తులం  
శాంతభస్మము 3 తులం

దీనితో రససింధూరము స్వర్ణ, అభ్రకభస్మములను మొదటి  
1 బాణము మర్చించవలెను, విడవ తక్కినవానిని కలిపి ఒక దినము  
కలియమారి తీర్చారము.

అభ్రకాలు	కుకుదేరు కషాయము
చాకురసము	వసువు కషాయము
అద్దరస కషాయము	అరటిగడ్డ స్వరసము
చందన కషాయము	శామరగడ్డ స్వరసము
వట్టివేళ్ళకషాయము	బాజిపూల స్వరసము

దీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ వీటినిమార్లు భావనమర్చనలు  
చేసి శాకమునకు వచ్చిన తర్వాత కస్తూరి పై వీరసముతో నైస  
వల్పగ మారి దీనితో కలుపుకొని మర్చించవలెను.

ఒక గురిగించ నుండి ఒకటిన్నర వరకు నేయి, పంచదార  
కలిపి సేవించవలెను.

ఇది మధు మూత్రము, బహు మూత్రము, క్షయ, రక్తపిత్త,  
మూత్రకృచ్ఛ మూత్రాఘాతకాలను పోగొట్టును, అనుపాన భేదము  
లతో నన్నిరోగములకు బాడవచ్చును.

వరియు నిది ఇంద్రుని వటుర్వమును, దేహబలమును, కలి  
గించును, అకలిని కలిగించును.

బాడకరణమునకు 1 తులము వనంతుకుసుమాకరము 1 తు,  
బాడకాయ 1 తు, బావత్రి 1 తు, అవంగములు 1 తు, విప్పళ్ళు  
1 తు, మరదగొండిమర్తల మూర్తము అర తు, గొట్టినిత్తుల మూర్తం  
కలిపి పూటకు పావుతులము మూర్తము పటికెల్లము కలిపి పుచ్చు  
కొని కాచిన అవురాలు 2 బొమ్మలు ప్రాగవలెను, రాత్రులయందు  
భోజనము విడవ అర్ధగంటలకు దీనిని సేవించవలెను.

క్షయకు శీతోపలాది మూర్తము 7 గురిగించలయెత్తు, తిప్ప  
నత్తు ఒకటిన్నర గు యె, వనంతుకుసుమాకరము 1 గు యె, కలిపి  
తేనెలోగాని మేకపాలలోగాని పుచ్చుకొనవలెను.

మేడిపండ్ల మూర్తము తేనె కలిపి సేవించిన అహుమూత్రము  
వయమగును.

బా గ రా క్త స ము

రసభస్మము	అభ్రకభస్మము
శుభ సంధకము	శామభస్మము
శాంతభస్మము	ఇది సమము

మొదట రసభస్మమును సంధకమును కలిపి మూడుకొని విడవ  
విగత భస్మములను కలియమారి, తెల్లగలితేడు వేళ్ళునము, తిప్ప  
తీగ కషాయము, తులసియాన స్వరసము, చిత్రమూల స్వరసము,  
క్రికటు కషాయము దీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ కి దినములు  
భావనమర్చనలుచేసి యెండించి మూడుటిలో బెట్టి శీలుతేసి 25 విడ  
కలతో అఘుపుకంటుచేసి చల్లారిన తర్వాత తీసికొని నీళ్ళతో  
మారి కప్పలుచేసి యెండించి యుంచుకొనవలెను.

1 మొదలు 2 గు యె, వరకు సేవించిన ఈమస్తంభము,  
బారరక్తము, అనుబాతము, ధనుర్వారము, పక్షాదారము, సంధి  
గత బారము దీనిని హరించును.

పుష్టిని అకలిని కలిగించును.

కా ర శే క్త ర ర స ము

రససింధూరము	లోహభస్మము
వంగ భస్మము	అభ్రకభస్మము

ఇ వి స మం

దీనిని ఖల్వమందుంచి తేనె కలుపుచు మారి గుళికలుగ కలిపి  
బాడుకొనవచ్చును.

ఒకటిన్నర నుండి రెండున్నర గురిగించ ప్రమాణము సేవించవలెను,  
ఇది నకల మేహరోగములను హరించును, అలవర్తకోవధము,  
మధుమేహమునకు మేడిపండ్లమూర్తము, తిప్పనత్తు, మంజిష్ఠ,  
శైత్రామంక మూర్తము ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి మూర్చించి



తార శ్రీకృష్ణరసము కలుపుకొని మారి పూరిత 3 గు, యె చొప్పున  
సేవించవలెను.

వారగజాంతుకము

శుక్ల పాదరసము	3 తులం	త్రికటకములు	3 తులం
ముష్టి సింజలచూర్ణం	9 తులం	త్రిఫలములు	3 తులం
గంధకము	3 తులం		

ముందుగ రసమును గంధకమును మారి కజ్జరిచేసికొని 1  
జాము బాగుగ మర్చించి పిదప తక్కిన చూర్ణములను వేసి మారి  
తర్వాత నిమ్మపండ్ల రసముతో పోకములకు వచ్చువఱకు మర్చించి  
కుప్పలుచేసి యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2 గు, యె వరకు సేవించిన చచ్చువారము, వార  
రోగములు పోయి వరములకు జలమును కలిగించును.

తాళ్ళు చేతులు చచ్చుచడినవారికి వారగజాంతుకము 2 1/2  
గు, యె జలకర, మిఠ్యాలు ఉపకరణముతో నీయవలెను. పై  
మామిడి రైంము మర్చన చేయవలెను.

వారరోగములకు నేయి మిరియాల చూర్ణము కలిపి వార  
గజాంతుకము 1 గు, యె, యాయవలెను.

అశ్రు అగ్నిమాంద్యములకు అల్లపు రసముతో నీయవలెను,

వారవిధ్యంకరము

శుక్ల పాదరసము	1 తులం	అభ్రకభస్మము	1 తులం
శుక్ల గంధకము	"	వెలిగార భస్మము	"
సిగభస్మము	"	శుక్ల వాళి	4 1/2 తులం
వంగభస్మము	"	పిప్పలచూర్ణం	1 తులం
రోహభస్మము	"	మిఠ్యాలచూర్ణం	"
తామ్రభస్మము	"	కొంకిచూర్ణం	"

ముందు రస, గంధకమును కజ్జరి చేసికొని 1 జాము బాగుగ  
మారి పిదప భస్మములను, చూర్ణములను కలియమారి, త్రికటు కషా  
యము, నేలతాటిగడ్డ స్వరసము, చిత్రచూరము స్వరసము గుంట

గజగరవ్యసము, చంద్రశోభన్ కషాయము వీనితో మూడేసి  
మూర్లు తాపిలాగు కషాయము, అల్లపురసము, అద్దక కషాయము,  
గంజావియోగు కషాయము, నిమ్మరసము వీనితో బిక్కి-క-  
పర్యాయము భావన మర్చనలు చేయవలెను.

పాకమునకు వచ్చిన తర్వాత కుప్పలుచేసి యుండించి  
యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2 గు, యె వరకు సేవించిన వారరోగములు, వచ్చి  
పాతవ్యరములు గ్రహణ్యాతిపారములు నివారించును. జలమును  
కలిగించును.

సూర్యావర్తిరసము

అభ్రకభస్మము	1 తులం	వడిడిపత్రి విత్తుంపవృ	1 తులం
హేమమాక్షిక భస్మము	"	తిప్పనత్తు	"
ముత్యభస్మము	"	కాకిదొండవిత్తుంపవృ	"
మట్టి వెలిగార భస్మము	"	అవంగాల చూర్ణం	"
శుక్ల ఇంగురము	"		

ఇంగురమును నిమ్మపండ్ల రసముతో పలుచగ వగువరకు  
మారి పిదప స్వర్ణమాక్షిక భస్మము అభ్రకభస్మము, ముత్యభస్మము  
కలిపి యొక దినము మర్చించి పత్రి విత్తుంపవృ, కాకిదొండ విత్తుం  
పవృ వీనిని వేరుగ ముర్తిగ మారి కలుపుకొని పిదప ఇతర వస్తువు  
లను కలిపి నిమ్మరసముతో వారచేసి కలిపి వాకదినము మర్చించి  
తర్వాతను అల్లపురసము ద్రాక్షకషాయము వీనితో మూడేసి  
రోజులు మర్చించి వర్షమున రోదిన కుప్పలుచేసి నీడ నుండించి  
యుంచుకొనవలెను.

ఇది రసాయనము, పాతవైద్య రోగములు త్రిరోష వికార  
ములు గర్భవతులకు కలుగు వికారములు వీనిని వారించును.

గర్భవతులకు కలుగు నకల వికారములకు తగిన అనుపాద  
ముతో నీనిది సేవించిన గర్భవతులకు శిశువునకు అరోగ్యమును కలి  
గించును.



క య్య రా ది ర స ము

శు! పర్యవ యింశికము 1 తులం      పాకకాయలచూర్ణము 1 తులం  
మద్దిపెరిగార భస్మము      "      తుంగము పైలచూర్ణము      "  
జ్వరతి కయ్యరము      "      కొడిశపాలవిత్తుల      "      "

యెదట ఇంగిలీకమును వీళ్ళతోనూరి జ్వరతి కయ్యరమును కలిపి నూరి పిదప మిగిలిన పుష్పమును వేసి ఒకరోజు మర్చించి పాకమునకు పచ్చిపప్పుడు రెండుగురిగించుల ప్రమాణం వటుకములుగ చేసికొనవలెను.

రెండు గురిగించుల యెత్తు సేవించిన తర్వాత సారములు కలరా పీనిని కమింపజేయును.

భేది బ్యరాంకుళ రసము

శు! పాదరసము 1 తులం      శు! మద్దిపెరిగారం      2 తులం  
శు! నాభి      "      నేపాళము      6 తులం  
శు! గంధకం      "      మిర్చాల చూర్ణము      6 తులం

రసగంధకమును కజ్జలిచేసి తర్వాత నాభిని నేపాళములను చూర్ణమును వేసి అల్లపురసముతో కి రోజులు పాకుడు రాయలు స్వరసముతో కి రోజులు మర్చించి గురిగించుల మాత్రలు చేయవలెను.

1 నుండి మూడు మాత్రలవరకు సేవించిన కఫము పాతము, మలబద్ధకము, బ్వరము అచిర్లము పీనిని పోగొట్టును.

పిల్లలకు చనుకాలు తేనె పీనిలో ఒకమాత్ర యియ్యవచ్చును.

రసావధ ప్రకరణము సంపూర్ణము

వ సి స్త ప్రో క్త మ గు

పు లి ప్పా ణి వై ద్య ము

సింధూర వ్ర క రణ ము

ముఖ్య సూచనలు

సింధూరములను తయారుచేయు విధము భస్మ ప్రకరణమునను, రసావధ ప్రకరణమునను చాలవరకు వివరింపబడినది. ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున సింధూరములను తయారు చేసుకొనవలెను.

సింధూరములను పాకము చేయునపుడు ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన కాంపమితకంటె స్వరగాగాని అలస్యముగగాని ఎవ్వడు పక్వమొనపుడే తీసికొనవలెను. గాని మరిగా యోగము నందు చెప్పబడిన కాలమునకే గ్రహింపకూడదు. పాకము కొంతు యొక్కువ మంటను వేయకూడదు. అగ్నియొక్క తీక్షణత వలన త్వరలో పాకమైతచో అపుడే గ్రహింపవలెను గాని కాలమును తక్కు పెట్టరాదు.

అత్ర క సింధూర ము

తుద్దితేసిన కృష్ణాభ్రము 1 పలం తెల్లజల్లేడువేళ్ళ రసముతో 4 కాములు మర్చించి యెడతెల్ల ప్రమిలలో నూచి కీలుచేసి 100 పిడకలతో పురము వేయవలెను. ఇయితే క పురములు వేయవలెను.

యెదటి పురము 100 పిడకలతోను, తర్వాత పురములు 80 పిడకలతోను వేసిన చాలును.

తర్వాత పాములకు రెండుతో అర్చించి ఒక పురము, స్వర్ణ గలగర రసముతో ఒక మాత్రము వేసిన సింధూరించును.



అయ్య సీంధూరము

ఇనుముపొడి 1 పలం, శు. నల్లికాయ గంధకం 1 పలం, ఇది రెండున్న కన్నులలో వేసి కలపబడరమునో నాలుగు బాములు మర్చివేసి విశ్వవేసి ఎడిచి ప్రమిదలోనుంచి శీలువేసి వేసి ఎండ బెట్టి 40 పిడకలతో పురమువేసి పా గళిమున తీసికొని మరల కల పంప సముతో మారి పూర్వమువలెనే 16 పిడకలతో పురము వేయాలెను మరల సముపు సలతకు రకముతో మారి ముందువలెనే 40 పిడకలతో పురమువేసిన సి ధూరముగును

దీనిని అర్చ గురిగింజ ప్రమాణము తేనెతో పుచ్చుకొనిన నంజ బ్యాధి, పాండురోగములు, మేహబాధలువులు, కామెర్ల నివారణయై నరములకు పలుర్యమును, బలమును, పుష్టినికలుగ జేయును.

వ. ధూర సింధూరము

శు. పాదరసము 1 పలం శు. గంధకం 6 పలం

ఈ రెంటిని మారి బ్రరిచేసి 3 దినములు మర్చించవలెను పిదప ఏడుగిలలు చేసిన గాజ కుప్పలో సగమువరకుపోసి బాలుకా యంత్రమున 3 దినములు దీపకముల గాఢాగ్నులచే వండవలెను, చల్లారిన పిదప కుప్పను తీసి కుప్పకు పై భాగమున పట్టిన సి ధూర మును తీసికొనవలెను, గంధపు పొట్టును అడుగున నల్లగ నుండిన దానిని తీసివేయవలెను పాకమునకు రాక మిగిలిపోయిన మరల వండవలెను.

అర నుండి 1 గురిగింజవరకు తేనెతో పేచించిన సర్వజ్వరములు కామిలా, పాండు, అగ్ని ముప్పుగుంప నివారణయగును, మరియు అకలిని కరిగించును, బలవర్ధం మైనది

జ్వరములకు త్రికు బార్లముతోను, నిష్టముచే కలుగునుదగ్గు లకు శీమరికాక్షిరి, తిప్పనయ్య, లవంగాలతో కలిపియు, అత్యుష్ణము లకు పెద్దిమగడ్డల మార్పిణు, తిప్పనయ్య, పిప్పయ్య, శీమరికాక్షిరి, సింధూరము కలిపియు పేచించ లెను.

అన్న భేది సింధూరము

అన్న భేదిని ఖగ్యమునందుని నిమ్మపండ్ల రసముతో రెండు బాములు మర్చించి విశ్వవేసి యెండించి ప్రమిదలోనుంచి శీలువేసి

యెండించి 20 పిడకలతో పురము వేయవలెను. పిదప దొండాకు రసముతో ఒక బాము మర్చించి విశ్వలుచేసి యెండించి ప్రమిదలో పెట్టి శీలువేసి 20 పిడకలతో పురమువేసిన సి ధూరముగును.

గురిగింజ ప్రమాణము తేనెతో పుచ్చుకొనిన జ్వరములు మానును, మరియు పాదములు, పాండు, కాపు నివారణయగును

ఇంగిలీక సింధూరము

నల్లసీసము పాతిక పలము శు. పాదరసము పాతిక పలము

సీరమును కరిగించుకొని ముందు రసమును ఖగ్యమునపోసి తర్వాత కరిగించిన సీరమునందు పై భాగ మర్చించిన పొడియగును, అప్పుడు నిమ్మపండ్ల రసముతో మారి గడ్డ వేయ వలెంద ఇంగిలీకము ఒక పలము మారిన రస వస్తువును కనచమిచ్చి యెండించిన పిదప ఇనుముపొడి కాలపలము నిమ్మపండ్ల రసముతో దానిని కూడా ఇంగిలీకమునకు కనచమిచ్చి యెండించి,

నల్లిగంధక 3 ప. యె. శు. గారిపాపాణము 2 ప. యె.  
శు. తాళకము " శు. పాతిరధము "  
శు. మనోశిం " కరియవర్ష "

ఈ అరు వస్తువులను కలియమారి పొడిచేసి ఇనుము దిబ్బిలో సగమువరకు సగము పొడిపోసి ఇంగిలీకమును దానిపై నుంచి తోడి గుడ్డు తెల్లపాపపోసి ఇంగిలీ కును పై పోసి మిగత సగము పొడిని పోసి ఇనువమునా ర బెట్టి శీలు చేసి మూకాలు లోతు గుంటిసి యందులో సగమువరకు పొట్టుపోసి పొట్టుపై నన్నటి యిసుకపోసి పురము వేయవలెను. చల్లారిన ప్రమిద శీలువేసి సింధూరమును గ్రహించవలెను. (కర్మ సింధూరము)

దీనిని 1 గురిగింజయెత్తు తేనెతో పుచ్చుకొనిన మేహములు, పాతకంబంధిరోగములు 40 తేమ్మరోగములు, 96 బహుమూత్ర రోగములు, మధుమేహము, అగ్ని ముప్పులు, కారి మేహము, కణ చర్మము, మేహనల్లి, పాండువుముప్పు గు నకు స్తరోగములు తీయను అనుభవ సిద్ధమైవరి. శుభి గుంగితక సమస్త్రై. సిద్ధ పన్నుభవం



అవుపాలు, చీనిచక్కెర, నేయి, గోధుమరన, పెసల, కంది పప్పు, పాతలియ్యము ఇవి హితకరములు చుట్ట, వీడి, సిగరెట్టు మధ్యవస్తువులు పనికిరావు. వ్యవహారము

అభ్రక సింధూరము

(మరొక విధము)

అభ్రకమున నందీతము చేరినది 10 పండులు ఇల్లెడువేళ్ళ రసమున 4 బాములు మర్చించి విళ్ళులుచేసి మూకుడులో నుంచి శీల చేసి 60 పిడకలతో పుకము చేయవలెను. ఇటులే 26 మాకులు పుకము చేయవలెను.

తర్వాత చిత్రమాల రసముతో నూరి పై విధముననే 2 పుకములు చేసిన సింధూరమగును.

1 గురిగించి యెత్తుకుండి 2 వరకు అనుపాన భేదముతో చేయించిన బహుమూత్రము, మధుమేహము, మేహబెట్టులు నివారణ యగును. సమస్తాంగి

వల్లసీన సింధూరము

వల్లసీనమును మూకులో నుంచి నివృత్తై తెట్టి కరిగించి నిమ్మ పండ్లరసములో భావన చేయవలెను.

మరల కరిగించి నావ్యులనూనె యందు ఏడుపాకులుపోయవలెను,

ఇటులే కరిగించి 7 మాకులు అవుపేయించును, అవు పంచిత మున 7 మాకులు, ఉలపకట్టు నందు 7 మాకులు, కాడియందు 7 మాకులు కరిగించి, కరిగించి పోయవలెను అపుడు శుద్ధియగును.

శుద్ధియైన నీరమును 5 పండులు గ్రహించి తు! పాతరసము 1 పండు, కానితో కలిపి కరిగించి పైకిరంగేడు సమూహము తొన కలుచేసి కుండలో చేసి 4 బాములు ఇనుప గడ్డపారతోగాని రంగేడు కర్రతోగాని కుడ్డుతూచుచున్న సింధూరించును. బాగా సింధూర మగువరకు యటులే చేయవలెను.

దీనిని గురిగించయెత్తు లేనతోగాని నేయితోగాని చేయించిన తుక్ల మేహములు, రక్తమును కోములు, మూత్రకృష్ణము బహుమూత్రము, పిడుకట్టు, ఇట్టి వన్నియు నివారణ యగును.

వ్యర్ణ సింధూరము

ఒక పండు అవరంజ అంగారమును పొడిచేసి మాడిఫల రస మున మర్చించినపుడు సహచార సున్నము, వెలిగార సున్నము ఒక్కొక్క వరకుయెత్తు కలిపి 4 బాములు మర్చించి తర్వాత నీలి అకురసము, తెముడుపాలు కలిపి 4 బాములు మర్చించి విళ్ళుచేసి యెండించి ప్రబంధలో నుంచి నీలుచేసి గణపతిని ప్రార్థించి 2 అడుగుల యెత్తున పిడకలతో పుకము చేయవలెను. తర్వాత పొంగ శీరలమున గ్రహించవలెను.

ఈ సింధూరమును రియ్యపుగింజ ప్రమాణము నేటితో పుచ్చు కొనిన పాండువులు, కుష్టు, కపాలశూల, వీనసలు నివారణ యగును లేనతో పుచ్చుకొనిన బుద్ధిచాంచల్యము, చక్కెరతో పుచ్చుకొనిన ప్రణాములు, పురుగుకాలు, జ్వరాలు తీరును. వేన్నిళ్ళతో పుచ్చు కొనిన జ్వరములు మానును.

మరియు దీనిని కస్తూరితో కలిపి పుచ్చుకొనిన అలము, వీర్యము చేజాకాంతి కలుగును.

పెసలపప్పు, కందిపప్పు, నేయి, పాలు, వంకాయలు, ముసగ కాయ, ఉద్దిపప్పు, గోధును, మరియు బలవర్ధక అహారములు, పానీయములు హితకరములు. వెనుక గ్రంథము

కాంత సింధూరము

సూది అంటురాయి పొడి 5 పలాలు కొలిమి నివృత్తై ఎర్రగా కార్చి గోమూత్రములో 7 మాకులు చేసి శుద్ధిచేసికొని యుగిలి కండ్ల రసముతో నాలుగు బాములు మర్చించి విళ్ళులుచేసి యెండించి మూకుటిలో నుంచి పైన మూకుటిని మూసి శీలమిమ్ము చేసి 60 పిడకలతో పుకముచేసి మరల పై రసముతోనె నూరి 40 పిడకలతో పుకము చేయవలెను. మరల పై రసముతో మర్చించి పై విధముననే 26 పిడకలతో పుకము చేయవలెను.

తర్వాత సంగదురదగ్గండి అనురసముతో నూరి పై విధము ననే ఒక పుకము చేసిన సింధూరమగును. ఈ సింధూరము నీల పర్ణము, ఎటుపు కలిపినటులుండును.



గురింజ ప్రమాణము లేనతో నేనించిన మేహబ్యరములు నివారణయగును.

కంటాభారం	1 వలం	చిత్రమాలం	1 వలం
విర్యాలు	"	అభిమధురం	"
కరకామలు	"	లోమంగద్ద	"
విప్లవ	"	కోతి	"
నల్లికాయలు	"	యోగ్యాయలు	"
కాడికాయలు	"	కూరకసుపు	"
కలబందవేళ్ళు	"	అరదొండవేళ్ళు	"
మాగుకోడవేళ్ళు	"	గుంటగలగర వేళ్ళు	"
దురదగొండివేళ్ళు	"	నీరుగొప్పిలి	"

గుంటగలగరాదు చూర్ణం 1 వలం

ఏనిని బాగా యెండించి చూర్ణముచేసి వస్త్రగాలితముచేసి 10 వలముల చీనిచక్కర పాకముచేసి చూర్ణమునందు చేసి పక్వముగ వండి తేనె కొద్దిగ కలుపుకొని తేనెపాకమున దింపి చల్లారనిచ్చి నీకలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు నల్లికాయ ప్రమాణము లేకకము గ్రహించియందు కొంత సింధూరము కలిపి పుచ్చుకొనిన మేహనలు, మేహబాయువులు, పిత్తవాయువులు, త్వేర మేహము, గ్రహణి, అతిసారము, కరిమేహము, మేహబ్యరములు మానును.

కందిపప్పు, వంకాయ, మునగకాయ, కందగడ్డ, ఉస్త్రీ వకుగులు, బుడచుకోడవకుగులు, దొండవకుగులు, పాకుడుకాయ వకుగు, ఆమ్రపాలం ఇది హిమములు, పొగ కామసాదకు ముత్ర వదార్థము చింతపండు ఇవి వర్ణములు.

కాళిక సింధూరము

కాళికము 1 వలము మోతుటితోబెట్టి కంటలాన్నితో గాడిద గండక ఆకు రసము పోస్తూ నాలుగుకామలు వండవలెను తర్వాత ఆ మూలికతోనూరి కాళికమునకు కంచునొచ్చి శీలమిచ్చు చేసి ద్వయముగ చేసి తగులుకలయ పురము చేయవలెను. ఇటుల మోతు

మార్డు లఘుపురము చేయవలెను. తర్వాత ప్రపిదరో ఇటుక రాయిపొడిపోసి దానిపై కాళికమునుంచి పై ఆకు వసకుపోసి దానిపై ఇటుకరాయిపొడి పోసి పై న ప్రపిదపెట్టి నీలంచేసి యెండనిచ్చి 6 పిడకలతో పురము చేయవలెను.

ఈ సింధూరమును చిత్తుపు ప్రమాణము లేనతో పుచ్చుకొనిన మేహాక్షయములు, ఉబ్బసవ్యాధులు, కఫబ్యరములు, మేహ ప్రణములు, మేహబ్యరములు ఇవి మానును.

అనుభవముచే కలిగిన విధమున అనుపాద భవముతో నేనించవలెను.

నీ క గు న సింధూరము

కుద్ద పాదరసము 1 తు. కుద్ద గంధకము 1 తు.

ఈ రెంటిని కల్పించేసి మూడుదిశములు కాగుగ మారి తర్వాత ఒక దినము కలబందరసముతోను, ఒక దినము వడిడికత్తి రసముతోను మర్చించి యెండించి నీల చేయబడిన నీకలోగాని, నీరుగాని తుప్పెలోగాని పోసి బాలూకా యంత్రమున నుంచి కమలాన్ని చేత 15 కామలు సింధూరపాక విధానమున వండవలెను. గంధకముపోయి రసము సింధూరముగును. ఆపును దింపుకొని శత్రు పంచవలెను అర నుండి 1 1/4 గురింజవరకు నేనించిన దగ్గుతో కూడిన బ్యరములు హరించును.

ఈ సింధూరము 1 గు. యె. త్రికటుచూర్ణము 2 గు. యె. అశ్వగంధచూర్ణము 2 గు. యె. ఏనిని కలిపి అవు నేరుగుపాలు 2 కున్నులతో పుచ్చుకొనిన లోకతో చిక్కిపోవుచున్న పిల్లలు కాథ తగ్గి కృతకము నివారణయగును.

సింధూరము 6 గు. యె. త్రికటుచూర్ణము 16 గు. యె. ఏనిని కలిపి గుంటగలగరాదు రసమున మారి కరిగింజ మూత్రము చేసి రోజు 2 మూత్రము విధము పుచ్చుకొనిన బ్యరము దగ్గుమున్ను గునవి నివారణయగును.

సింధూర ప్రకరణము గుంపురము



శ్రీకృష్ణ  
 వసిష్ఠబ్రాహ్మణు  
 పులిప్పాటివైద్యము  
 బ్రాహ్మకృతకరణము

పంచద్రావకము

దాము 100 పలములు శుద్ధపరచినది ఒక కుండలోపోసి శుద్ధ  
 బలముపోసి 6 దినములు నానబెట్టి దిండుము కలుపుతూ రావలెను.  
 అరవదినము కుండకు మాతబెట్టి శిండున్నచేసి ఒక పైపున  
 రంధ్రముచేసి ఒకగొట్టము రంధ్రమున దూర్చి దానికి శీలుచేసి,  
 గొట్టముక్రింద పాత్రనుంచి కుండకు పొయ్యిమీదనుంచి మంటబెట్టిన  
 ద్రావకము గొట్టముగుండ పాత్రలోకి దిగును. దానిని నీసలో  
 భద్రపరచవలెను.

చప్పిళ్ళతో యీ ద్రావకము ఒక టీ స్పూన్ పోసి కలిపి  
 త్రాగిన బలులు. ఇ్వరము, అచిర్లము, కడుపునొప్పి, అచిర్లభేదములు,  
 ఉష్ణబాధలు, బాంతులు మున్నగునవి నివారణయగును.

పదాచారద్రావకము

పదాచారము	10 పలములు	పటికారము	6 పలములు
అయిదుమార్లుకాలిన		కల్లువృ	4 పలములు
సూరేకారం	6 పలములు	ఇండువృ	4 పలములు

పిల్లనిటిని కలిపి అల్లపురసముతో ఒకబాము మర్చించి, తడి  
 పొడిగ అయినపుడు కుండలో చేసి రగుమూత్రము బలము పోసి  
 పైవ్రకారము శిండున్న అవిచేసి పొయ్యిమీద నుంచి మంటచేసిన  
 ద్రావకము కలుపును. దానిని నీసలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని చప్పిటిలో ఒకటి టీ స్పూన్ చేసి కలిపి త్రాగిన కూబలు  
 పాండురోగము, నీరుకట్టుట, నీరుచుడున, బల్లలు మున్నగునవి నివారణయగును.

ఒక స్పూన్ ద్రావకమును అల్లపురసముతో పుచ్చుకొనిన  
 బాంతులు, పైత్యబాంతులు మానును.

సుగంధపావనళ్ళ కషాయముతో కేవలించిన కడుపునొప్పి  
 నివారించును.

అరదాండవేళ్ళు, గొరిమిడివేళ్ళు, గుంటగంగరవేళ్ళు, మాగు  
 దోగవేళ్ళు కమం గ్రహించి వంచి కుండలో చేసి శేతు నీళ్ళుపోసి  
 యిందులో మిర్యాళ చూర్ణము 4 పలముచేసి పొయ్యిమీదనుంచి  
 మంట చేసి అష్టభాగము కషాయముకాలి వడియబోసి, 2 టెస్పూన్  
 కషాయములో ద్రావకము పోసి పుచ్చుకొనిన మేహవంశలు కడు  
 పుబ్బరము, కాళ్ళుచేతుల చాపు, అండబాధలుపులు వారించును.  
 శరీరము అరోగ్యముగ నుండును.

శంఖద్రావకము

పటిక	1 పలం	యనకూరం	2 పలాలు
పైంధవ అవణం	2 పలం	సురేకారం	4 పలాలు
వజాసారం	2 పలం	కానీసం	అర. పలం

దీనిని చూర్ణముగ మారి పరికాయంత్రములో గాని తిర్యక్పా  
 రస యంత్రమునకు క్రింద రంధ్రముచేసి దానిక్రింద నొక పింగాణి  
 పాత్రనుంచి దానిలోని ద్రావకము దింపుకొనవలెను. ఇది తయారు  
 చేయునపుడు చేతికి తగలకూడదు.

2 నుండి 6 చుక్కలవరకు 2 టెస్పూన్ నీళ్ళలో కలిపి పుచ్చు  
 కొనిన అచిర్లము, అమిపైత్యము, మిక్కిల్ కీ బోలెడుమునుపోగొట్టి  
 అలలిని, పేగులను శుద్ధపంచి పరిమైన ప్రికిలో నుంచును.

శుద్ధ ద్రావకము నాలుకమీద వడికూడదు. మరొక ద్రవ  
 పదార్థముతో కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.







## చా వ క ము

పూసీకు ఉప్పు	1 పలం	అండనున్నము	1 పలం
గాజ ఉప్పు	"	నముద్రపునుకుగు	"
అటుకులుపు	"	ముండ్లలోటకూర ఉప్పు	"
పెళ్లుపు	"	అపామార్గ ఉప్పు	"
పటికారం	"	నజ్జాకూరం	"
నవాకూరం	"	యవాకూరం	"

ఏనిని ఒకటిగ చేర్చి చిన్న బావలో వేసి నీలుచేసి ద్రావకము  
డించుకొనెడి.

పది చుక్కలు ద్రావకము ఏళ్ళలో పుచ్చుకొనిన పై జ్యాధు  
లన్నియు తీరును.

## పెట్టు త్రా వ క ము

అయిదు లేక పది దీక్షతైన సురేశారము 160 పలములు,  
పటికారం 50 పలములు ఏనిని భండములో వేసి నీలుచేసి ద్రావకం  
డించుకొనవలెను.

అల్లపురకములోగాని, చప్పిళ్ళలోగాని పది చుక్కలు ద్రావ  
కమువేసి పుచ్చుకొనిన కడుపునొప్పలు, పైత్యవారములు, కడుపున  
మంట, నీరుకట్టు మున్నగునవి నివారించును.

## ద్రావక ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ క శ్చ

వ సి స్థ ప్రా క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

లేవ వ్రక రణము

గతునింపవలసిన విషయములు

లేవములవగా పైకి రాయుతగినవి, పట్టుగ వేయతగినవి. ఈ  
ద్రావములవగా మైనము కలియుటచే ముద్దగ నుండును, కొన్ని  
యోగములు చూర్ణములుగను, పరాస్త్రియ నుండును, చూర్ణము  
లను యేదైనను ద్రవపదార్థములతో కలిపి పై పూత కువయోగింప  
వలసి యుండును.

రసగంధకములు కలియునట్టి యోగములందు మొట్టమొదట  
రసగంధకములను మారి కల్లరి చేసికొని తర్వాత ఇతర వస్తువులను  
కలిపి మారవలెను.

తాళకము గణిగిల చేతునట్టి యోగములందు పై వస్తువులను  
వేర్వేరుగ పొత్తగ మారుకొని తర్వాత యితర వస్తువులను కలిపి  
మారవలెను.

మైనము మానె కలియు యోగములందు మొదట తైలమును  
తెచ్చితెట్టి మైనమును చిన్న చిన్న చుక్కలుగ నలియగొట్టి  
మానెలో వేసి మైనము కలిపి మానెతో కలిసిపోయినది గ్రహించి  
డించుకొనవలెను. చల్లారిన తర్వాత గట్టికడును. అప్పుడు యితర  
వస్తువులను కలిపి మారుకొనవలెను.

లేవ ద్రావములు నోటికి గంజికి తగులనీయరాదు.



గుడ్డిలంపకాస్త్రమ్

గుడ్డిలం 2 పలం పొడిచేసి పాతలో నూనెపోసి యందు  
పొడిని వేసి పక్కము చూచుకొని

- మృదాకుశింఘి 2 పలం
- గంగసింధూరం 1 పలం
- రసకర్పూరం 1 పలం

ఏనిని పొడిచేసి నూనెలోవేసి కలియబెట్టుచు పక్కమైన  
దింపుకొని ఇద్రవరచవలెను. పలసింపుడు గుడ్డకు పట్టింది వ్రణ  
ములపై వేసిన నశల వ్రణములు పయమగును.

కర్పూరకాస్త్రమ్

- కర్పూరము 1 పలం
- సాంబ్రాణి 1 పలం

సాంబ్రాణి యందుగ ఖర్బుముగ పొడిచేయకొని పిశవ కర్పూర  
మున కలుపుకొని బాగుగ మార్చవలెను. బాగుగ మార్చిన రెండును  
కలిసిపోయి ద్రవమువలె వగును అపుడు తీసికొని ఇద్రవరచవలెను

పలసింపుడు కొత్తగుడ్డకు పట్టింది వ్రణములపై వేయవలెను,  
పడికగడ్డంపై బాగుగ పనిచేయును, నశల వ్రణములకును బాడ  
వచ్చును.

గుడ్డిలంపకాస్త్రమ్

(మరియొక విధము)

తెల్లగుడ్డిలం 2 పలములు నువ్వులనూనె 1 పలంలోవేసి పొయ్యి  
పట్టింది పక్కమైనపుడు

- రససింధూరం 1 పలం
- ఇంగిలీకం 1 పలం
- రసకర్పూరం 1 పలం
- కాలకుర్చం 1 పలం

ఏనిని చూర్చింది పై పాకములో వేసి బాగుగ కలియబెట్టుచు  
పకాస్త్రమ్ పక్కమున దింపుకొనివలెను.

ఇదియు నశల వ్రణములకు గుడ్డకు పట్టింది వేయవచ్చును.

నశలవ్రణహరకాస్త్రమ్

ఇరువ బాణలిలో నేయి 4 పలములు, తేనె మైనం 2 పలములు  
తేర్చి కరిగించి, యివి కరుగునవ్వదు అంగిసి. ధూపము 4 తులములు  
నూనె 2 పలములు పోసి తర్పార,

- రసకర్పూరం అర తులం
- సాంబ్రాణి అర తులం
- ఇంగిలీకం " మృదాకుశింఘి "
- హారతి కర్పూరం " "

ఏనిని పొడిచేసి పై పాతలో వేసి ఇరువగరిజతో కలుపుతు  
పాకమైనపుడు దింపుకొని గుడ్డకు పట్టింది వ్రణములకు వేసిన అరవి  
వ్రణములు రెండు పూటలలో పయమగును.

దురదకు లేపము

- బావంబాలచూర్ణం 1 పలం
- మంచివసుపు అర పలం
- లేంజకుచూర్ణం " తాళకచూర్ణం "
- నేలేడువిత్తులచూర్ణం " "

సోమూత్రముతో మొదట తాళకమునుమారి తక్కిన చూర్ణ  
ములను సోమూత్రము వేయించు బాగా కలియ మార్చవలెను. ద్రవ  
రూపమును బొందినపుడు గుళికలుగ వేసి యెండించి ఇద్రవరచ  
వలెను. అవగరమైనచో సోమూత్రముతో కలిపి రాయవలెను.

ఇది దురద, చర్మవగుళ్ళు, కునుపులు, పొడలు, క్విరకువ్వము  
ఏనిని పోగొట్టును.

దురదకు నువ్వులనూనెలో కలిపి రాయవలెను. పగుళ్ళకు  
కొబ్బరియనలో కలిపి రాయవలెను. గడ్డి మోడుగ నువ్వు కషాయ  
ముతో రాయవలెను.

పొడలకు సోపంచాల కషాయముతో రాయవలెను.

కై ర్యకార లేపము

- హారతి కర్పూరము 1 పలం
- తేనెమైనము 1 పలం
- తెల్లబిర్యాం చూర్ణము అర పలం
- కొబ్బరిమానె 4 పలం



కొబ్బరిమానను వెచ్చబెట్టి యందు శనైమౌనమును కరిగించి  
దించి చల్లార్చి చూర్ణమును కర్పూరమును చేర్చుటగ మాత్రమే  
పిదప అన్నిటిని కలిపి కలియనూరి అభిరుచి పెప్పరుతో క్రొవ్వు 1  
పలం కలిపి నూరి శుభ్రపరచవలెను.

ఇది తలనొప్పి, పింటి తలనొప్పి, జలుబు, శిశువృద్ధులు,  
తెలుగులు ఏటన్నిటిని పారజోలును.

వంక సింధూర పదార్థ శ్రీ

వంక సింధూరం	1 పలం
రసకర్పూరం	అర పలం
మృదారశింగ	1 పలం
శుక్లవర్ణమాన	8 పలం

వస్తువులను బాగుగ మాత్రమే మాననము బాగులిలో పోసి  
పొయ్యికి కింద నూరిన వస్తువును మాననలో వేసి పదార్థ శ్రీ పక్వమున  
దింపుకొనవలెను.

ఇది వ్రణములను పుండ్లను మాన్పును.

మరొక విధము

తేల్లగుగ్గిలం 16 పరశుమెత్తు  
కార్పూర శోడిగ్రుడ్లు పెంతుల శక్కుం 3 పరశుమెత్తు  
రసం 2 పరశుమెత్తు  
మైలతు ర్తం 2 పరశుమెత్తు  
పాలతు ర్తం 2 పరశుమెత్తు  
పచ్చగావుండ మైనం 2 పరశుమెత్తు

రసకు అన్నిటిని నిలిపి పొడిచేసుకొని శుక్లవర్ణమానలో మైన  
మును కరిగించి దానియందు చూర్ణమును పోసి కలుపుచు పదార్థ శ్రీ  
పక్వమున దింపుకొని చల్లార్చిన పిదప అభిరుచి నుంచి కొబ్బరిమాన  
వేసి మర్చించి శుభ్రపరచవలెను.

దీనివలన అరసి వ్రణములు, దీర్ఘకాలముగ నుండునట్టి వ్రణ  
ములు మాన్పును.

బాపు మానుటకు లేకము

దేవదానుచక్క నవాసారము శింఠిచూర్ణము

ఇవి నమిం గ్రహించి చూర్ణము చేసికొని వస్త్రగాళిరము  
చేసి యుంచుకొనవలెను.

దీనిని నిమ్మరసముతోగాని, వేన్నీళ్ళతోగాని పులిసిన మట్టి  
గతో బాగా కలిపి బాపుగలచోట పట్టువేసిన బాపు రగ్గును. పగ  
అనిగడ్డపై వేసిన త్వరగ పక్వమై పగులును.

వ్రణములకు పదార్థ శ్రీ

8 పలములు శుక్లవర్ణమానము, బాగులిలో పోసి పొయ్యిమీ  
దుంచి వంక సింధూరము పిక పలమువేసి నలుపుచు,

రసకర్పూరం	2 పరశుమెత్తు
కాళకం	1
రససింధూరం	"
తేల్లకాచు	"
పాంబాణి	"

దీనిని పొడిచేసుకొని మాననలో వేసి కలుపుచు పదార్థ శ్రీ పక్వ  
మున దింపుకొని శుభ్రపరచవలెను.

గుడ్డకు పట్టించి వ్రణములకు వేసిన మానును. గుడ్డలకు వేసిన  
పక్వముకాని గడ్డలు పక్వమగును.

నీరుడుని త్రుల లేకము

నీరుడుని త్రులు పగులకొట్టి తెంతు తీసివేసి వస్తువు గ్రహించి  
కొబ్బరిమానతో మర్తగ మానవలెను. మైంమువలె అయిన  
తర్వాత శుభ్రపరచవలెను

దీనిని శుగుమాతము మట్టిగలో కలిపి దురదగలచోట రాచిన  
దురద మాయమగును.

చర్మపగుళ్ళకు కొబ్బరిమానలో కలిపి రాయవలెను.



శ్వితశుష్టములకు నావంచాల కమాయుడుతో కలిపి రాయ  
వలెను.

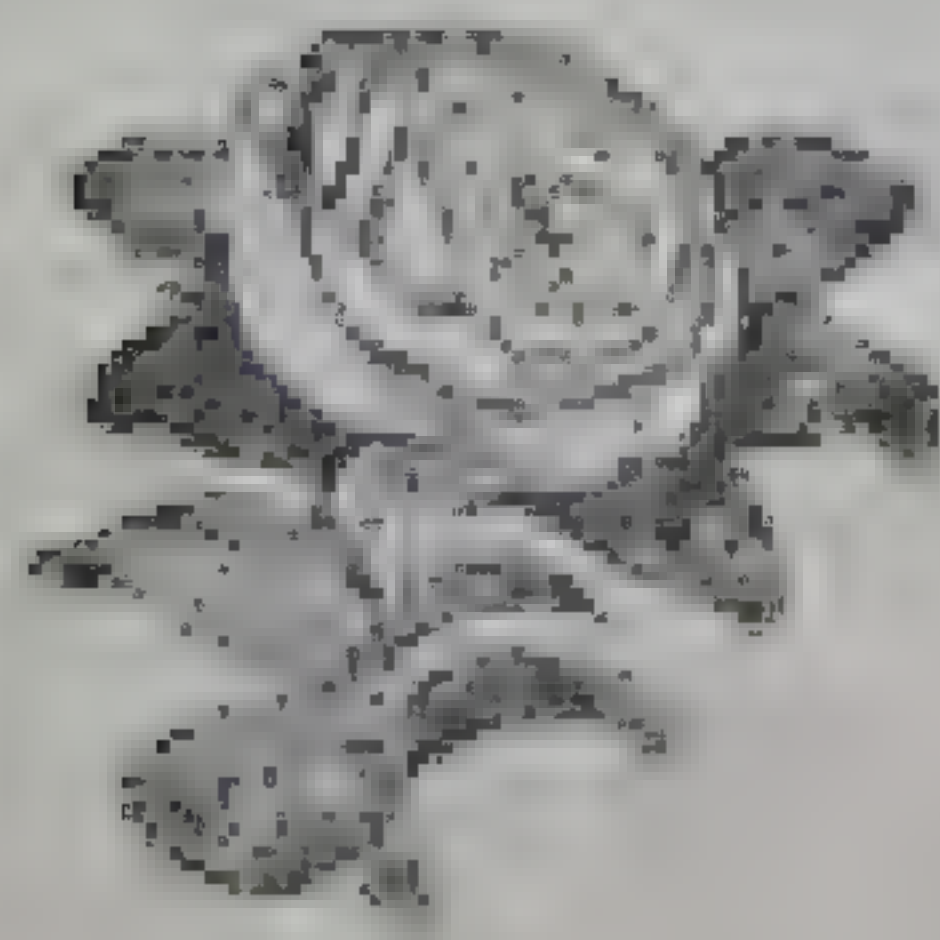
సింధూరాదిలేపము

రసకర్పూరము	6 పలాలు	మృదాకుళింగు	6 పలాలు
రససింధూరము	6 పలాలు	మైదము	60 పలాలు
గంగసింధూరము	12 పలాలు	కొబ్బరిమాన	4 వీళలు

మొదట మైదమును కొబ్బరిమానలో కరిగించి కలిపిన  
తర్వాత దిండి చల్లార్చి తక్కినవానిని కలిపి మత్తగ మారవలెను.  
పిదప కాగ్రతపరచవలెను.

ఇది చర్మమున కలుగునట్టి సర్వరోగములను హరించును,  
పొడలు, వ్రణములు, పగుళ్ళు, ఫిరంగి, వ్రణములు నమస్తమును  
పోగొట్టును.

లేప ప్రకరణము సంపూర్ణము



శ్రీ రస్తు

వసిష్ట ప్రోక్ష మగు

పులిప్పాణివైద్యము

మైన వ్రకరణము



ఇంగ్లీక మైనము

శుద్ధిచేసిన ఇంగ్లీకము	10 వరహాయెత్తు
హరితికర్పూరము	6 వరహాయెత్తు
పలుకుసాంబాణి	6 వరహాయెత్తు

వీనిని కల్యములో నూరిన మైదమువలె వగును.

ఈ మైదమును గురిగించి ప్రమాణము కాము లేహ్యములో  
కలిపి పుచ్చుకొనిన వాటి భేదము కట్టును. అశర్లము, కడుపుబ్బర  
ములు నివారణయగును.

పూర మైనము

రసకర్పూరము	1 వరహాయెత్తు
ఇంగ్లీకం	"
మిర్చాలు	"
కాటిరెల్లం	"

వీనిని కల్యములో నూరి లేన కొద్దిగ కలుపుచు మారవలెను  
రెండుకాములు నూరిపిదప మైదమును.

మిరియము ప్రమాణము శిదయం పాయం కాములయందు  
శేవించిన మేహశూల, గ్రంథులు, అంజవారము, పుండ్లు, పాతము  
మున్నగునవి తీరును.



వేయి, అశ్రుచాలు, శిశుమాంశము, వేయించిన శందికవృక్ష,  
వంశాయ, మువగపిండాలు, బెండకాయల పద్ద చిక్కుచుకాయలు,  
సోధుమ ఇవి పిరకరములు, చింతవంటి వనికీరము.

1924 1925 1926

కాశ్యపిరివ్వలు వార్షిక ధన్యము 2 వరమునాకు

శ్రీ సత్యనాథులు

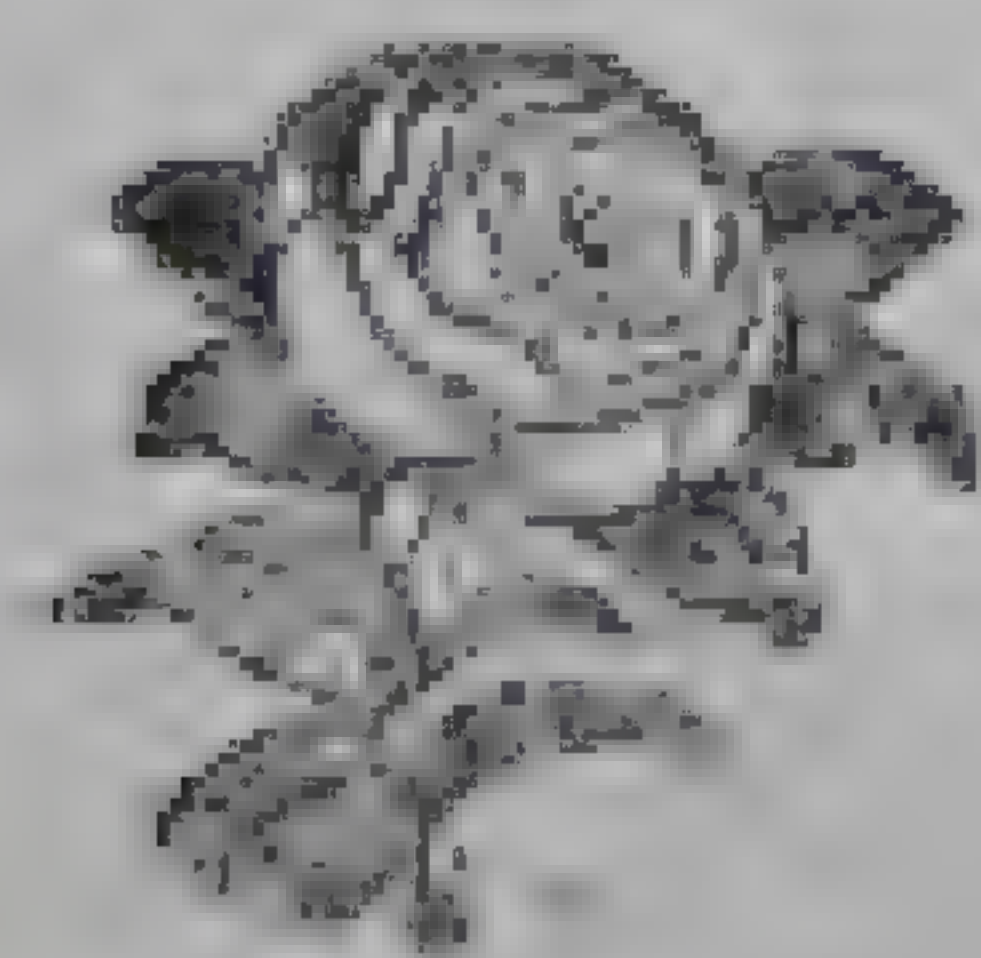
శుద్ధి సాధనము 77

ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ

ఈ పుస్తకమును భాగ్యముందుంచి కొప్పరిచాలు పోత జగదాము  
తుట్టించి ప్రపంచమును గలవలెను చేసెను.

దీనిని వేదమొరై వేదసీత లక్షణానమితో పుచ్చుకొనిన  
 బృహదములు, ఎక్కియ్య, కాండి, క్వాస, మాంధ్యము, త్రిదోషములు,  
 దివము, వంక, కత్వాదోషములు, సుఖబన్ని ఇట్టివన్నియు  
 దీక్షును.

॥३॥ चक्रवर्त्तुः सङ्ग्रहः



ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

పులిప్పాణివైద్యము

పన్ను ప్రకరణము

● ● ● ● ●

ఉక్కుపాడికి పనిముట్లు పింగాణి పాత్రలోనుంచి తెల్లబల్లెడు  
పాత రసము మునుగునటాల బోసి 20 దినములు ఎండలో పెట్ట  
వలెను. ఉక్కురసము తెల్లబడిపోవును. దానిని ప్రదీపలో నుంచి  
నీలుచేసి తంద విడకలతో పురము పెట్టిన నున్నచుగును.

ఈ ముప్పమును దివ్యపుష్పమూలము లేనతో పుచ్చుకొనిన  
శ్వేతకుష్టు, అష్టితద్వారములు, తొంహొప్పలు, అతిపార విలేలిన  
ములు మేళానంబు, పాండుపు ముప్పగునవి కీకును.

30 X 50 50 50

2500 1 2500

అ-చరసము 1 నంబ

ఈ గ్రంథమును అలలుములో పాడిచేయుచు దీనితో 6 మాత్రు  
వచ్చుచేసిన పెద్దయ్య నీ కలములు వేసి నిర్మాణమునకు వచ్చు  
కాములు వార్షిచి నిర్మించుచు బాగా మెడించి చిన్న పడకలలో  
యీ నిర్మించుచు గోలుచేసి మెడించి 8 పడకలతో భవము చేయ  
వలెను. పాంగగీరిలమున దీనిని భవము చేయవలెను. దీనితో,

చరిత్రగర్భ 1 వరహమేశ్వరమును మున్నము 3 వరహమేశ్వర  
నోటియందును నొకటి చరిత్రగర్భను కరచుటయ్యి మామము



మూల ఎండలో యెండలెక్కి ప్రతిదలలోనుంచి శీలమయ్య తన ఎండించి ఒక పిడకలో పురము చేయవలెను. దురికి సున్నమగును.

ఈ సున్నము రకమును కట్టును. మరియూ 64 సరకులను కట్టును.

ముప్ప సున్నము

పూసె 200	అర పిళ	సు. నాగం	4 పలాలు
సవ్వరం 100	అర పిళ	సు. మైదానం	4 పలాలు
వెల్లిగంధకం	4 పలాలు	ర క్షయశీల	4 పలాలు
చామరం	4 పలాలు		

దీనిని ఇల్లమున నుంచి నిమ్మగండ్ల కడములో నాలుగు కాములు మర్చించి పింగాణి పాత్రలో నుంచి రాతిపూట అహి:వజ్రే కమున మంచులో నుంచవలెను. వేయవకామున చూచిన నీకుండును అ నీటిని కాగ్రతగ నీసాలోకి తీసికొనవలెను. మూత గట్టిదిగ నుండ వలెను.

తర్వాత పింగాణి పాత్రను గాలి కగలని ప్రజేకమున నుంచి గట్టిగ మూరికట్టవలెను. రాతిపూట మరల మంచులో కట్టి నీటిని వేయవ కాముననే వంచుకొనవలెను. ఇటుల 5, 6 దినములుచేసి నీటిని తీసికొనవలెను.

ఈ పిడకలో సవ్వరమును ముంచి యెండపెట్టుచున్నప్పుడు సవ్వరము కట్టును. అదిదారమును యా నీటిలో ముంచి యెండలో పెట్టుచు వచ్చిన అదిదారము తెలపగును.

వశంత యింగిరీకమును యా నీటిలో ముంచి ప్రతిదలలోనుంచి నిమ్మలో 4 కాములు చేడిచేసిన కట్టి మువమగును.

ఈ ఇంగిరీక మువమును పెడగింజలంత తేనెలో రంగిరించి యచ్చిక మిగిలినామున కంకమున చేయకట్టి కవుమును కరిగించును మహోదరములు, గుల్మములు, అల్లలు, కరివమైన కూరలు, వజ్ర కామువులు మున్నగువానిని విభాగించవలెను.

దురికి గుళు సున్నం

దురికి అర్థపలమును తేనెలో ఒకదివం నానవేసి కడిగి యెండించి

సవ్వరం	1 వరతోయెత్తు
తేనెగాళలు	"
సూరకత్తు కర్పూరం	"
పురుగు	"

దీనిని చతుశాలలో మర్చించి ముగిసినప్పుడు కవచమిచ్చి కాగుగ యెండించి సారవంతపండు నిత్తు దీనిని తేనెలో మార్చి తేనె పిల్లల మూతము పోసి కాగుగ ఇంకిపోవుటయల కాచి దురికి గడ్డకు అందులో వుంచి మైదానలెక్కి శీలచేసి యెండనిచ్చి 7 పిడక లలో పురంచేసిన సున్నమగును.

ముప్ప సున్నము

మాఘ, ఫాల్గుణ మాసములలో చవుటి నేలయంచు తెల్లటి సురేశారం వత్తివలె పుట్టును. దీనిని పూసెరందును.

ఈ నీకుసున్నము	4 పళ్ళు
రాళ్ళసున్నము	4 పళ్ళు

ఈ రెంటిని ఒక భాండమున వేసి పిల్లల మూతము 14 పళ్ళు పోసి కాగా కలియకట్టి మూత దినములు నాననిచ్చి తేలుకు వంతు కొని పొయ్యికెక్కించి కాచవలెను. చిన్న మంటవేసి మూతకుండ కాచిన సున్నమగును. ఈ విధమున యమూములు చేసిన ఉవ్ర అగును.

దీనిని పింగాణి పాత్రలోవేసి యెండలో కట్టవలెను. యెండిన పిడక దానిని గ్రహించి కల్లమున నిమ్మగండ్లరసములో ఒక కాము మర్చించవలెను. పిడక నీటిలో వండించి ప్రతిదలలో నుంచి ప్రమిద మూసి నీలుచేసి 10 పిడకలలో పురము చేయవలెను. ఇట్టి పిడిలో దీనిని 'గుళు' వందును.

ఈ సున్నము సకల లోకములను కట్టును.



ర స సు స్వ ము

పాదరసం	1 పలం
నెల్లి కాలుకంధకం	"
అవరంజి బంగారం	"
కట్టినవాగం	"

ఏటి భుజ్యమున నుంచి నిమ్మకండ్లరసముతో నాల్గు జాములు మర్చి చిగింపబడక మిక్కిలిచాలుకాయంత్రముననుంచి కి జాములు మంట వేయవలెను. పాంక్షరీతమున తీసి పగులగొట్టి చూచిన సింధూరమగును.

ఒక దిమ్మపుసింద ప్రమాణము నతితో పుచ్చుకొనిన, కష్ట రోగములు, మూర్రోగములు, కరిమేళము, కాళమేళము, విధు మేళము, ప్రణయము, అగందము, గజముమూత్రము, మూత్ర కృచ్ఛము వాయుబంధ భ్యాధులు ఇది యిది యపనేల నశిం రోగములను బావి వ్రచకరీరమును కలుగజేయును. మందలము చేవించిన కాయసిద్ధి కలుగును.

మ రో క ని థ ము

మువ్వసున్నం	1 పలం
కుం పాదరసం	"
నెల్లిరం	"
దళిపిత్తులు తీరిన పెల్లువ్వ	"
వజ్రాకారం	"

ఏటన్నిటిని భుజ్యమున నుంచి రోడిగుడ్డు తెల్లరసము తెల్ల జల్లేకుపాలు నమం కరిచి మింగాలి కారలో నోసి చిలికి ఎండలో ఒక దినముది ఆ రసముతో వాయుబాములు మర్చించి దిక్కుచేసి యుడించి ప్రతిదినం రెట్టి ప్రతిదినం యాసి నీలుచేసి కి పిడికలతో పుకం వేయవలెను.

మిమ్మ ప్రకరణము న పూర్తిము

శ్రీ ౪ ౨

వ సి స్థ ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

క్వాథ చూర్ణ వ్రకరణము

గమనించవలసిన నివయములు

కషాయముగ కాచుట ఉపయోగింపబడు వస్తువులను చూర్ణ ములుగ చేసి యుంచుకొనుటకు క్వాథమని పేరు. దీనిని కషాయమని కూడ అనుటకలదు. దీనిని తయారుచేసిన పంటనే ఉపయోగింప వలెను. క్వాథిని ర్వరితమున నయవలయును.

సాధారణముగ కౌషధ ద్రవ్యములకు 16 రెట్లు కలమునుపోసి 8 వ వంతు మిగులునటుల కాచుకొనవలెను. కషాయము తయారు చేయునట్టి పాత్ర మట్టిదిగనే యుంచుట మంచిది. శ్రేష్ఠమైనది కూడ. కషాయము తయారైన పంటనే శుభ్రమైన గుడ్డలో వడియబోసి నీపాలో ధ్రువరచవలెను. తయారైన కషాయము 24 గంటల లోపలనే యుపయోగింపవలెను. తర్వాత నుపయో గింపరాదు.

కషాయము సామాన్యముగ 1 కొప్పుకుండి 2 వరకు మాత్రమే మోకాదు. దినమునకు రెండుసార్లు అవసర మిర్పడిన కి సార్లు ఉపయోగింపవచ్చును కషాయమును మధ్యాహ్న తరనే వండవలెను.

కషాయము అయా యోగములందు చెప్పబడిన ప్రకారము కాచుట ముఖ్యము. సరిగ్ కాగినచే దింపరాదు. కాచుచున్నపుడు మాడిమాటికి కలియజెట్టరాదు. ఎక్కువగ యిరిపింపబడుట కాచ



కూడదు, ఒక వేళ యిదిపోయినచో మరల నమరులో నీకుపోసికావ  
కూడదు, సిద్ధమై కేసాయమును మూతబెట్టి యుంచవలెను.

అన్నకుహాదిక్వాథ చూర్ణము

తిప్పతీగ	వర్షాటకము
మరదగొండ్లవేళ్ళు	అద్దరసపు అకు
తొంగము పైలు	వేలవేము
కొంకి	

ఈ వస్తువులు నమము గ్రహించి కచ్చాగా దంచి యుంచుకొని  
అవసరమైనపుడు కేసాయము కాచుకొని యుపయోగింపవలెను.

దీనిని సేవించుటవలన కానము, సామాన్య జ్వరములు,  
త్రిదోషజ్వరములు, కాయగల జ్వరములు నివారణయగును.

తిప్పకత్తె, శీతలవాషిరి, నిప్పర్లు వడ్డుగాము ఇవి ఒక చిన్నం  
గ్రహించి మారి ఒక్కొక్క పూటకు అర్ధచిన్న యెప్పున కేసాయ  
ముతో సేవించిన పురాణ జ్వరములు హరించును.

వాచాను కలిగిన జ్వరములలో కేసాయము అష్టభాగము  
దింపుకొని వడ్డున చూర్ణముతో కలిపి సేవించవలెను.

మంజిష్ఠాదిక్వాథ చూర్ణము

మంజిష్ఠ	1 పలం	కరక్కాయ	1 పలం
ఉసిరిక కెండు	"	కానిక్కాయ	"
తిప్పతీగ	"	మానిషనుపు	"
వేపకక్క	"	కటుకరోహిణి	"
వన	"		"

ఈ వస్తువులను రోటిలోనే కచ్చాగా దంచి యుంచుకొన  
వలెను, కావలసినపుడు నిధిప్రకారము కేసాయము తయారు చేసు  
కొనవలెను.

దీనిని సేవించుటవలన విత్రియము, జ్వరమును పోగొట్టును,  
రక్తమును శుద్ధిపరచును, ముదురలవడిన జర్మములు దిగువు కలిగి  
కాంతి కలుగును.

భారంగాధిక్వాథ చూర్ణము

గంటుభారంగ	1 పలం	వేలవేము	1 పలం
కొంకి	"	వాకుడు	"
నిప్పర్లు	"	తిప్పతీగ	"
తొంగము పైలు	"	కాగజ్యకోట్టు	"
చూలగొండ్లి	"	వర్షాటకం	"

దీనిని కచ్చాగా దంచి భద్రపరచుకొనవలెను.

అవసరమైనపుడు కే తులములు ఈ చూర్ణమునకు 80 తుల  
ముల నీళ్ళుపోసి ఎనిమిదవ భాగము దింపుకొని వాడుకొనవలెను.

ఒకటినుండి 2 కౌన్సులవరకు యీ కేసాయమును కాచుకొన  
వచ్చును. దీని సేవనవలన వాత కఫజ్వరములు, వికారము  
క్వాసకానలు నివర్తయగును.

నులి పురుగులుతేరి జ్వరము కలిగినపుడు, తగ్గు, శరీరమున  
కలుగు నొప్పులు ఇవి మోచును.

నింకాదిక్వాథ చూర్ణము

ముదిరిన వేపకట్ట	1 పలం	ఎండుకసుపు	1 పలం
కొంకి	"	తిప్పతీగ	"
అద్దరసము	"	ఉసిరికబెరడు	"
కరక్కాయలెరడు	"	కానిక్కాయలెరడు	"
వేడుపోట్ల	"	వాకుడు	"

దీనిని యెండించి కచ్చాగాదంచి యుంచుకొని అరసిము  
వర్చిసపుడు కేసాయము స్తుప్తకు పరిహాస కల్ప ఎక్కువగా  
నీళ్ళుపోసి 8 వ వంతు యింతవలములకాది దింపుకొనవలెను.

ఒక కౌన్సు కేసాయము సేవించిన శిశు, నిషజ్వరములు,  
చర్మరోగములు, వైమిరోగములు, పైర్వము దీనిని పోగొట్టును.



దశ మూల క్షాత చూర్ణము

మూలేడు	1 పలం	కోలపొన్న	1 పలం
మండిలము	"	మయ్యకుపోన్న	"
వేలములక	"	వెన్నముడు	"
వాడడు	"	తక్కిలి	"
పల్లెడు	"	కలిగొట్టు	"

వీనిని యెండించి కచ్చాగా దంచి శుద్ధపరచుకొనవలెను. అవసరము కలిగినపుడు విధివకారము కషాయము కాచుకొని వాడుకొనవలెను.

దీనిని సేవించుటవలన వారి, కఫములు, క్షౌరకాశ, విషమనన్ని పాత ద్వారములు నివారణయగును.

మరియు హృదయమునకు బలము నిచ్చును. ఉల్లేచును కలిగించును.

వాతరాక్షసము	1 చిన్నం	కస్తూరి	1 చిన్నం
కన్ను	2 చిన్నములు	పావుకాకు	2 చిన్నములు
కొయ్యపీత	2 చిన్నములు	విప్పయ్య	2 చిన్నములు

వీనిని శుద్ధపరచుకొని కషాయముతోగాని చిర్రములము కషాయముతోగాని మారి గురిగించుట మూర్ఖులచేసి పూటకు ఒక మాత్రచొప్పున సేవించిన చచ్చువారము పక్షపాతియు నివారణయగును. పై 1 మాషత్రైలము మార్పించవలెను.

పంచతిక్త క్షాత చూర్ణము

మండిరిన వేపకట్ట	మూలక
వాకుడు	తిప్పతిగ
చేదుపొట్ట	

వీనిని నమము గ్రహించి యెండించి కచ్చాగాదంచి శుద్ధపరచవలెను. అవసరము కలిగినపుడు విధివకారము కషాయము కాచి యుపయోగించుకొనవలెను.

దీనిని ఒక కౌన్సు సేవించిన చర్మరోగము నివర్తము, శిశు ద్వారము, విషమద్వారము, పురాణద్వారము, మిలేరియా మున్నగు ద్వారాలకు కషాయకేయము.

మరియు పైర్మిరోగములను హరించి రక్తమును శుద్ధిచేసి పుద్గిని కలిగించును.

స్తవ్య శోధ క క్షాత చూర్ణము

కలుగ్రాసుగ	1 తులం	తిప్పతిగ	1 తులం
చేదుపొట్ట	"	వేపయ్యవల	"
కానిక్కాయదెరడు	"	కరక్కాయదెరడు	"

వీనిని గ్రహించి యెండించి కచ్చాగా దంచి 16 పలములు వీళ్ళలోపాసి 12-వ భాగము కషాయము మిఠుకొని పూటకు అర్థతులము పుచ్చుకొనవలెను.

మరొక విధము

కొంతి	1 తులం	చిర్రములము	1 తులం
చవ్వం	"	తూడి	"
విప్పయ్య	"		

వీనిని కచ్చాగా దంచి 16 పలములు వీళ్ళలో 12-వ భాగము మిగులులులుల కాచి దించుకొని కషాయము మిఠుకొని పూటకు అర్థతులము పుచ్చుకొనవలెను.

ఇది గర్భరోగమును శుద్ధపరచును. మరియు తల్లులకు చనుబాటు రోషములను పోగొట్టును, పాలు తేలికగను, పిల్లలకు బలవర్ధకముగను నుండును. పిల్లలకు తల్లిపాలముల కంటికి అశ్మిర్యాధులు వాంతలు, విరేచనములు మున్నగునవి సంభవించినపుడు యా యోగమును అనుష్ఠించవలెను అట్టి కుమార్తెయొకరికి తల్లిపాలను నిలుపుట నుంచిది. పై రెండింటి గుణముక్కడయే యగును.

స్తవ్యవర్ధక క్షాత చూర్ణము

వర్మవేయ్య	1 తులం	పక్షివాక్యపువేయ్య	1 తులం
పట్టివేయ్య	1 తులం	కాళవేయ్య	1 తులం



మహావేద్య	1 తులం	గుండ్రముగడ్డివేద్య	1 తులం
కాలిదాస్యవేద్య	"	ఉత్పలముగడ్డి	"
చామరవేద్య	"	కర్పూరముగడ్డివేద్య	"

ఈ వస్తువులను దంచి 16 పలముల నీళ్లుపోసి మధ్యాహ్నము  
అష్టభాగము దిగులునటుల కాచి దింపి వడియబోసికొనవలెను.

ఈ కషాయమును అర్ధవలము వంచదార పాలు కలిపి పుచ్చు  
కొనిన చనుబాలు వృద్ధియగును మరియు బలము నిచ్చును.

### మహారాష్ట్రాదిత్యాధి చూర్ణము

నవ్వురావ్వు	2 తులం	శేంకాయగుళ్లు	1 తులం
కరకాంబరము	1 తులం	దురదగొండినిల్లులు	"
అతివన	"	బలావేద్య	"
చక్రము	"	తుంగము పైలు	"
పిల్లిపిచర	"	అమువవేద్య	"
పిప్పి	"	జేవదామచూర్ణము	"
పువర్వతా	"	గుడూచి	"
ములుగోరింట	"	పెద్దమానుకక్క	"
ధనియాలు	"	కచ్చారాలు	"
వన	"	పొపు	"
బాకుడు	"	ములక	"
పల్లెడు	"	అద్దవరము	"
శొంఠి	"	అశ్వగంధి	"

ఏనిని మైత్రగాదంచి 16 పలముల నీళ్లుపోసి 2 బాములు  
నానెత్తి పిదప మధ్యాహ్నము చేత 8 వ భాగము దిగులునటుల కాచి  
వడియబోసుకొనవలయును.

అర్ధవలము పెద్దలకు పిల్లలకు కాలువలము వంచన సేవించిన  
కాలమును పోలించును. అకలిని కలిగించును.

అందివృద్ధి, అగ్రవృద్ధి, వైదము ఏనిని కూడా పోనడచును.

### ప్రాతాది చూర్ణము

ప్రాతావండ్లు	1 తులం	నాగ కేసరాలు	1 తులం
ఉసిరికపవ్వు	"	తెల్లచందనం	"
తుంగము పైలు	"	పల్లెడుకాయలు	"
వరిపేలాలు	"	పిప్పి	"
తెల్లకలునదుంపలు	"	ఖర్జూరపుకాయలు	"
ధనియాలు	"	శొంఠి	"
అతివధురం	"	పిల్లకాయలు	"
నట్టివేద్య	"	అవంగంపట్ట	"
కచ్చారాలు	"	కడువేడు	"
సుగంధిపా	"	అనువ్రతి	"
సీమతపాక్షిరి	"	హరితకదూరం	"
కాలిసవ్వి	"		"

ఏనిలో ప్రాతావండ్లు, ఖర్జూరపుకాయలు ఏనిలోని గింజలను  
పుల్లలను తొలగించి ఖల్వములో మైత్రగా నూరి ఉసిరికపవ్వు, అతి  
మధురం, శొంఠి చూర్ణము చేసి కలియమారి యెండించవలెను.  
అప్పుడు చూర్ణముగును. వరిపేలాలు దంచి జల్లెడపట్టి కలుపుకొన  
వలెను. హరితకదూరమును నూతును దిగిరిన చూర్ణమునుకొంచెము  
కొంచెముగ వేయుచు నూరవలెను. ఏనిని దిగి కలిపి నూరి జల్లెడ  
పట్టవలెను. పిదప 6 పలముల వంచదార కలుపుకొని నీసాలో  
శత్రువరచవలెను.

దీనిని 10 గురిగింజల మైత్ర నుండి 20 గురిగింజల మైత్రవరకు  
సేవించిన శరీరములకు అలమును కలిగించును, అకలిని కలిగించును.

శరీరము వేడిగనుండి చిక్కిపోవువారికి దగ్గుకలవారికి అత్యంత  
గుణమిచ్చును.

శ్వేతప్రదరము కలవారికి శరీర వేడితో సేవించవలెను.

త్వాధిచూర్ణ ప్రకరణము సంపూర్ణము



శ్రీ రస్తు  
వసిష్ట ప్రాక్త మగు  
పులిప్పాణి వైద్య మః  
పాన క్రమ కరణ ము

కొన్ని సూచనలు

పానకమునకు ముఖ్యవస్తువులు బెల్లము, చక్కెర, కలకంద ఇవి. ఇయ్య యోగములందు యేయే వస్తువు చెప్పబడినదో దానినే తాడవలెను. పానకమునకు నిమ్మరసము, నారింజరసము, కమలా పండ్ల రసము, ఇవియను, సుగంధపాన, గులాబిపువ్వు, వట్టివేళ్ళు వీటి కషాయములు గాని ద్రవములగును. కషాయములైన వర్షమైన కషాయములను తుండ్లవస్తువులతో కడియబోసి గ్రహింపవలెను. ద్రవ మును, బెల్లము మున్నగు మధుర వదార్థములు కొంత ప్రళావము చేసి కాచి తేనెపాకము వచ్చునపుడు దింపుకొని భద్రపరచవలెను. దీనినే సిరప్ అనియు, వర్షపు అనియు నందురు.

పానకము తయారుచేయునపుడు ద్రవముతో ముందుగ పంచ దాళో, లేక యే వస్తువు చెప్పబడినదో దానిని కరగించుకొని పొయ్యికిక్కించి వర్షము చేయవలెను. పానకము తయారవుడు అందులోని మురికి పోవుటకై నిమ్మరసము కొంచెము చేసిన నుడుగుతో కలిపి మురికి నైకి తేలును దానిని తీసివేయవలెను.

పానకము తయారు చేయునపుడు వైద్యుడు పొయ్యివద్దనే యుండి జ్వాలిక కలుపుచు పొంగు రాకుండ చూచుకొనవలెను పాకము నమియుగ గమనింపబడవలెను. పాకము ముడిరినచే దెక్కును.

పాకపాత్ర కఠింపజేయవలెను. నోరు వెడల్పగ నుండవలెను. తాయనపుడు మూత పెట్టరాదు.

బెల్లము, పంచదార కలియుటచే త్వరితముగ పొంగు వచ్చును. కనుక వైద్యుడు దగ్గరేయుండి పాకము పెట్టవలెను.

వర్ష క్షము భిక్షా పానక ము

సునాముఖి తకు	7 1/2 పలము	శేంగుల్లు	4 పలములు
గులాబి మొగ్గలు	4 ..	శొంఠి	1 పలం
బెల్లతేగడ	4 ..	పంచదార	1 పిళ
ద్రాక్ష	4 ..		

పై వస్తువులను కత్తితో ముక్కలుగ 200 పిరవ మెత్తగా దంచి 10 వర్ష నిప్పుపోసి యాద్యాగ్నితో 4 వ భాగము మిగులు వటులు కషాయము కాచి దింపుకొని వడియబోసి దానిలో పంచ దారను కలిపి తేనెపాకము వచ్చునపుడు దింపుకొని పాంశీతల మున నీసాలో భద్రపరచుకొనవలెను.

దీనిని 1 బోన్సు మువలు 3 బోన్సులవరకు 1 1/2 పాళ్ళు నిప్పు కలిపి సేవించవలెను. 3 సంవత్సరముల వయస్సుకుండి 20 వయస్సుగల పిల్లలైన అర్థభాగ మీయవలెను. 3 సంవత్సరముల వయస్సులోపు గల పిల్లలకు పానకము నీయరాదు.

మలబద్ధకము కలవాడు ఉదయ, సాయంకాలములందు సేవించిన తీకును. మూలబ్యాధి కలవాడుకూడ పై విధమున సేవించ వచ్చును.

నిమ్మపండ్ల రసము	30 బోన్సులు
అల్లపు నిసరసము	10 ..
పంచదార	80 ..

అల్లపురసముతో అనుగుణ తేనెనల్లి ముచ్చుమును నివర్తిచి రసములు గ్రహించి దానితో నిమ్మపండ్ల రసముకూడ చేర్చుకొని పంచదారనందు కలుపుకొని, అది కరిగిన తర్వాత మధ్యాగ్ని చే



తేనెపాకము వచ్చువఱకు వారి దిండి వడియబోయినది నీసలో భద్రపరచవలెను.

1 నుండి 1 బొత్తు వరకు నీళ్ళుకలిపి పుచ్చుకొనిన పైత్యమును, అరుచిని, చాతము ఖండించును. నోటికి నుదిరిచ్చును. ఇలహీనముగ నున్నపుడు త్రుణ్ణము తొప్పన దినమునకు మూడు మాత్రలు యాయవలెను. కొన్ని యావధములకు అరుచానముగ దీనిని వాడుదును.

పంచతిక్తపానకము

మాకు సంవర్షకముల మునుకు వేసెచక్క	2 పలములు
చేరుపొల్ల	2 పలములు
బాదామ	2 పలములు
తిప్పరీగ	2 పలములు
అద్దపరము	2 పలములు
పంచదార	30 పలములు

వస్తువులను మెత్తగా నుంచి 1 ఏకం నీళ్ళుపోసి మధ్యాహ్నము వాల్లవ భాగము మిగులువఱకు కషాయము దింపుకొని వడియబోసి పంచదారనుకు కలిపి, కలిపిన నీలవ కళాయపాత్రలో పొయ్యికిక్కించి మధ్యాహ్నము తేనెపాకము వచ్చినపుడు దింపుకొని వడియబోసి నీసలో భద్రపరచవలెను.

ఒక బొత్తునుండి 2 వరకు రెండింతలు నీళ్ళుకలిపి నేదించవలెను, పిల్లలకు అర్థభాగము.

దీనిని నేదించుటలే క్రింది, తర్కశోగము, కృతజ్యరము, మలేరియా, ఇన్ ఫ్లూమెలా, ప్లేగు ఇది మూడును, రక్తమును తుడ్డివరచును, శరీరమునకు కాంతి నిస్తును.

వారి కాంతిపానకము

సుగంధిపాత్రవేళ్ళ పొట్టు	16 పలములు
అరిమధురం	2 పలములు

భస్మారపుకాయలు	2 పలములు
వట్టివేళ్ళు	2 పలములు
తెల్ల చందనపు పొట్టు	2 పలములు
యేలక్కాయలు	2 పలములు
ద్రాక్షపండ్లు	2 పలములు
చక్కెర	14 ఏక

వస్తువులను మెత్తగా నుంచి 12 పళ్ళ పిల్లపోసి మధ్యాహ్నము వాల్లవ భాగము మిగులువఱకు కషాయము దింపుకొని కళాయపాత్రలో వడియబోసి యందు పంచదార కలిపి కలిసిందిపొయ్యికిక్కించి తేనెపాకము వచ్చువఱకు వారి దింపుకొని వడియబోసి నీసలో భద్రపరచవలెను.

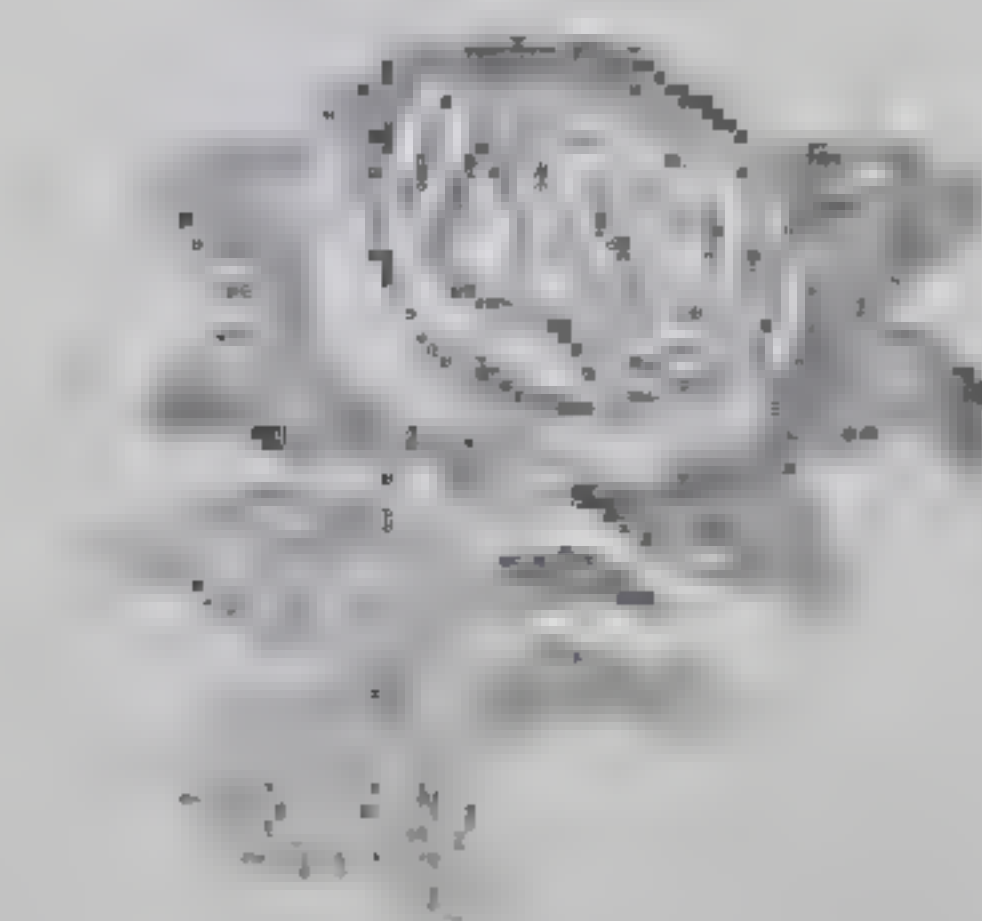
అర్థ బొత్తునుండి ఒక బొత్తువరకు మూడింతలు నీళ్ళుకలిపి నేదించవలెను, పిల్లలకు అర్థభాగము.

ఇది శమనధాతువును కలిగించును, పైత్యమును పోగొట్టును.

వేసవికాలమున యెండలో తిండి వచ్చుచాకు దీనిని నేదించిన అత్యుష్ణము వచ్చును. దినమునకు రెండు సార్లుత్రావించి నెమ్మ-ప నేదించరాదు.

పానకముల ప్రకరణము

పంచాష్టము





శ్రీ రత్న  
వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణి వైద్యము  
నేత్ర రోగా వధముల వ్రకరణము

గమనింపవలసిన విషయములు

నేత్ర రోగ కౌషధములు వర్తులుగ అనగా నన్నగా పొడవుగా తయారుచేయవలసి ఇందు తామరభస్మము, లోహభస్మము అయిన యోగములందు చక్కచదివ ప్రకారము చేర్చబడవలెను. పటికారము, మైంతు తము చేర్చవలసిన యోగములందు తానిని శుద్ధిచేసి నివ్వవై పొంగించి బూడిద అయిన తర్వాత చేర్చవలెను. మణికిం, తాళిము వీనిని చేర్చవలసినపుడు తానిని శుద్ధిచేసి మైత్రగ మారి ప్రయోగము ప్రకారము చేర్చవలెను. శొంఠి మున్నగు వస్తువులను చేర్చవలసినచోల తానిని తాగా యెండించి చూర్ణము చేసి వత్తిగాలింపవలసి కలుపుకొనవలెను.

కౌషధముల వర్తికమున నుపయోగించుట ప్రసాదము అనగా నర్జరములు, కపాయములు, కొబ్బరినీలము, హంపాదికము అకాశ కలము ఇవి. అయిన యోగములను నివరింపవలసిన విధమున కేర్చుకొనవలెను.

ఈ నేత్ర రోగావధములకు ఎంత ఎక్కువగ మర్చించిన నంత మంచిది. నలుగులుండరాదు. కౌషధములను శుభ్రము నీసాలలో భద్రపరచవలెను. చుక్కలుగ తాళికిని మందులను అందుకని ప్రత్యేకమున నీసాలలో నుంచుకొనవలెను. అంజనములను రెప్పలకు రావలెను. చుక్కల మునుకు నేత్రమున వర్తికపును రోగిని నకుండకెట్టి యాయుడును కల్గవలెను.

వర్తులను తాడవలసి వచ్చినపుడు సావను చేరిని శుభ్రముగ కడిగిని అయిన యోగములందు చక్కచదివ ప్రసాదముతో అరగ దీసి యుపయోగించవలెను. మందును తాడిక తర్వాత కండ్లకు పలువరాదు. కండ్లకు దీ నీకు తానిపోయిన తర్వాత శుభ్రమైన గుడ్డతో కండ్లకు తుడుచుకొని తర్వాతగాని నిద్రింపరాదు.

ఇందుకు గల పథ్యమును తక్కువ గమనింపవలెను. తారము, పులుపు, యెండను తాయట, స్త్రీ గంపర్లము, అగమ్యామిడి, పెరుగు, నివ్వవత్తగాని, పొతలోగాని యుండుట తగదు.

శత్రులిండు

తాగా పొంగించి బూడిదచేసి వత్తిగాలికము చేసిన 1 పండు పటికారము 16 పండుల వర్తిక కొద్దికొద్దిగా చేసి తాగుగా మారి నీసాలలో పోసి 4 వాయులుండి తర్వాత మూడుసార్లు పడపోసి భద్రపరచవలెను.

దీనిని కండ్లు కలిగినవారికి యెండ యెక్కువముందు ఐదు చుక్కలు ఎండ తగ్గిన తర్వాత ఐదు చుక్కలు కంటిలో చేసిన నయమగును. మరియొక కండ్లు ఎర్రతాకుట కండ్ల కలలు తీరును.

వారి శోకంజనము

అతిమదురం	1 పం	తానిక్కాయ	1 కలం
కరక్కాయ	1 పం	దీనిశోకాయ	1 పం
మానివసుపు	1 పం		

వీని దంచి 128 కొమ్మల వారిశోక బలముపోసి 16 కొమ్మలు మిగులువటుల తాచి వడియలోని మరొక బండలో పోసి తిన్నవి మంటచే మరగతాచి 8 కొమ్మలుండగా దింపి చిల్లార్చి యందు

శుద్ధ మైంతుకృష్ణము	1 రుం	కపాంచనము	1 రుం
వచ్చకయ్యారము	"	మిర్యాలు	"
నముద్రపు నులుగు	"		

వీనిని పోసి కొద్దికొద్దిగ తీసిన నేయను మారవలెను. అన్ని వస్తువులు కలిసిపోయిన తర్వాత నన్నని గుడ్డతో వడియలోని



యందుకొనవలెను. యీ ఐవధములో నీ శ్రేమాత్రము కలియ కూడదు.

దీనిని శ్రేతములకు వాడుటచేసిన కండ్ల దుకడలు, నలకల కాథ, కండ్లమంటలు, నిగరాకపోవుట, కండ్లు ఎర్రబాతుట, పులుసు కట్టుట, కండ్లు పొంగుట ఇట్టివన్నియు తీరుదు.

సద్గతా గాత్తు పవర్తి

కరక్కాయపచ్చ	1 తులం
తాదిక్కాయపచ్చ	"
ఉసిరిక కాాయపచ్చ	"
శొంఠి	"
పిప్పళ్ళు	"
మిర్చాలు	"
పైంధవలవణము	"
అరినుధురం	"
శుంఠి మైలకై త్రం	"
రసాంతవం	"
మట్టకామరదుంపలు	"
లొడ్డుగ పక్క	"
కాయదీకం	"
కామ్రాధన్యం	"

యందుగ వస్తువులను యెండించుకొని వస్త్రవారిరము చేసి కొనవలెను. మైలకై త్రముని పొండించి బూడిత చేసికొనవలెను. కామ్రాధన్యమును పొందవలెను. ఖండ్లమున చేసి పైంధవలవణము కలిపి మారి వర్జులను కూడా కానితో కలుపుకొని వర్జు పునీటితో మారవలెను. పిదప మార్జునును కలుపుకొనవలెను అంతా కలియు పలుల మారి వర్జులుగ చేసికొని భద్రవర చేవలెను.

దీనిని మోడుగ పూలరసముతో రంగరించి కంటికి వేసిన కండ్ల లోని పువ్వులు నివారింతును. చనుకాలతో వేసిన కండ్ల ఎరుపులు మానును.

చంద్రోదయవర్తి

కరక్కాయపచ్చ	1 తులం	తాదిక్కాయపచ్చ	1 తులం
వన	"	శంఖములోని చుక్కలొగం	"
చంగళ్యకోష్ఠ	"	శుంఠి మణిశం	"
పిప్పళ్ళు	"	మిర్చాలు	"

మణిశంఠు మేకపాలతో మత్తగామారి, రక్కార శంఖనాథిని మారి. వస్తువులను మార్చింది వస్త్రవారిరము చేసిన తాదిని కలుపు కొని మర్దించవలెను.

మోడుదివములు మర్దించి వర్జులుచేసి నీడను చుమ్ముపడ కుండ పెండించి భద్రవర చేవలెను.

దీనిని శేనలో అరగదీసి శేనగలధ్వంర కంటిలో వేసిన నిమి రము, పటంతోగము, రెప్పలలో కలుగు చుర్మాంశము, రేడికటి, కంటిపువ్వులు ఇవి నయమగును. దృష్టి శుద్ధియగును.

కంటి పారలకు

శంకు చనుకాలతో అరగదీసి కంటి రెప్పలకు వేసిన పారలు మానును.

చుర్మాంశమును పోల్చుటకు

శుద్ధి చేసిన పాలకేల్లము నాలుగుపాళ్లు మిరియాల నువ్వులు ఇవి 6 పాళ్ళు వీనిని నిమ్మపండ్ల రసములో మారి కంటి పారలకు వట్టిచిన చుర్మాంశము తొరించును.

కన్ను వారి సందుకు

వల్లరుమ్మచక్క గంధము ఉడికించి వెచ్చగా కంటి పారలపై వట్టిచిన కాపు తగ్గుతు

శ్రీ శోకావధముల ప్రకరణము

శంఘాద్ధము



**శ్రీ కర్మ**  
**వసిష్ట ప్రోక్త మగు**  
**పులిప్పాణివైద్యము**

**షర్మతు క్రకరణము**

రోజా పుష్ప షర్మతు

12 పలముల రోజా పుష్పమును 1 1/4 వర్ష శుద్ధ జలమున బోసి 1 వడికి మిరియినపుడు దింపుకొని వడియబోసికొనవలెను. అందులో మర్యా 12 పలముల పుష్పమును వేసి అర వడి మిగుల కాచుకొని, వడియబోసుకొని అందు 21 పలముల పుష్పమును వేసి కాలువడికి దింపుకొని వడిబోసి చీని పంచదార 10 పలములు కలిపి తేనెపాకము వచ్చువరకు కాచి దింపుకొనవలెను.

1 కౌన్దు నీళ్ళు కలిపి పుచ్చుకొనిన మలబద్ధము, మూలము, పైత్యము ఇవి తీరును.

**పచ్చి ప్రాక్ష పండ్ల షర్మతు**

పచ్చి ప్రాక్ష పండ్ల రసము 20 పలములు చీని చక్కెర 20 పలములు కలిపి పొయ్యిపైకించి తేనె పాకమువచ్చువరకు కాచి దింపునపుడు 3 పలముల వన్నెనుబోసి భద్రపరచవలెను.

దీనిని ఒక పలము తగిన నీరుకలిపి నేవించిన పైత్యవికారము, పైత్యవృక్షము కలుపి ఆకలిని కలిగించును.

**సుగంధ పాక షర్మతు**

ఒకవడి శుద్ధ పాకమును పొంగించి దింపుకొని అందు 15 పలముల సుగంధ పాక వేళ్ళను కచ్చాగా దుచివేసి 6 1/2 గంటలపేపు

నానబెట్టి తర్వాతను పొయ్యిపైకించి ఒకటికి ఎనిమిది వడి మిగులు నటుల కాచి వడిబోసుకొని అందు 15 పలముల పంచదార కలిపి కాచి తేనె పక్వమున దింపుకొని నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని రెండు తులములు తగిన జలము కలిపి నేవించిన గజోష్ణము, ప్రమేహము, నీరుచుకును ఇట్టివి తీరును.

**నిమ్మ పండ్ల షర్మతు**

నిమ్మపండ్లరసము పిండి వడబోసి తీసిన దానికి రెండున్నర పంతు లెక్కువ పంచదార కలిపి కాచి తేనె పాకమున దింపుకొని చల్లారిన పిదప నీపాలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు ఒక తులము రెండింతలు జలముచేర్చి పుచ్చుకొనిన పైత్యవికారము, తల తిరుగులు ఇట్టివి తీరి ఆకలి కలిగించును.

**చండన షర్మతు**

ముడిరిప గంధపు మార్గమును కాలువడి జలములో ఒక దినము నానబెట్టి మరునాడు పొంగించి 4 పలముల కషాయము దింపుకుని వడబోసి 6 పలముల పంచదార కలిపి కాచి పక్వమున తర్వాత 2 పలముల వన్నెను బోసి నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని పూటకు ఒక పలము తగిన నీరు కలుపుకొని నేవించిన మూలరోగము శాంతించును.

**దానిమ్మ పండ్ల షర్మతు**

దానిమ్మపండ్ల రసము 10 పలములలో 15 పలముల పంచదార కలిపి పక్వముగ కాచి చల్లార్చి నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని మూడు తులములు నీరుకలిపి నేవించిన పైత్య సంబంధ వ్యాధులు తీరును.

**అల్లం షర్మతు**

2 పలముల అల్లమును చిన్న ముక్కలుగ నరికి 1 1/2 అళాకు వేడి జలములో 4 గంటల కాలము నానబెట్టి వడియబోసికొని 26 పలముల చక్కెర కలిపి పక్వముగ కాచి నీపాలో భద్రపరచవలెను.



ఒక తలము వర్షపును తలన బలముకలిపి నేవించిన అక్షరము  
పైత్యము నివర్తయగును. అకలిని కలిగించును.

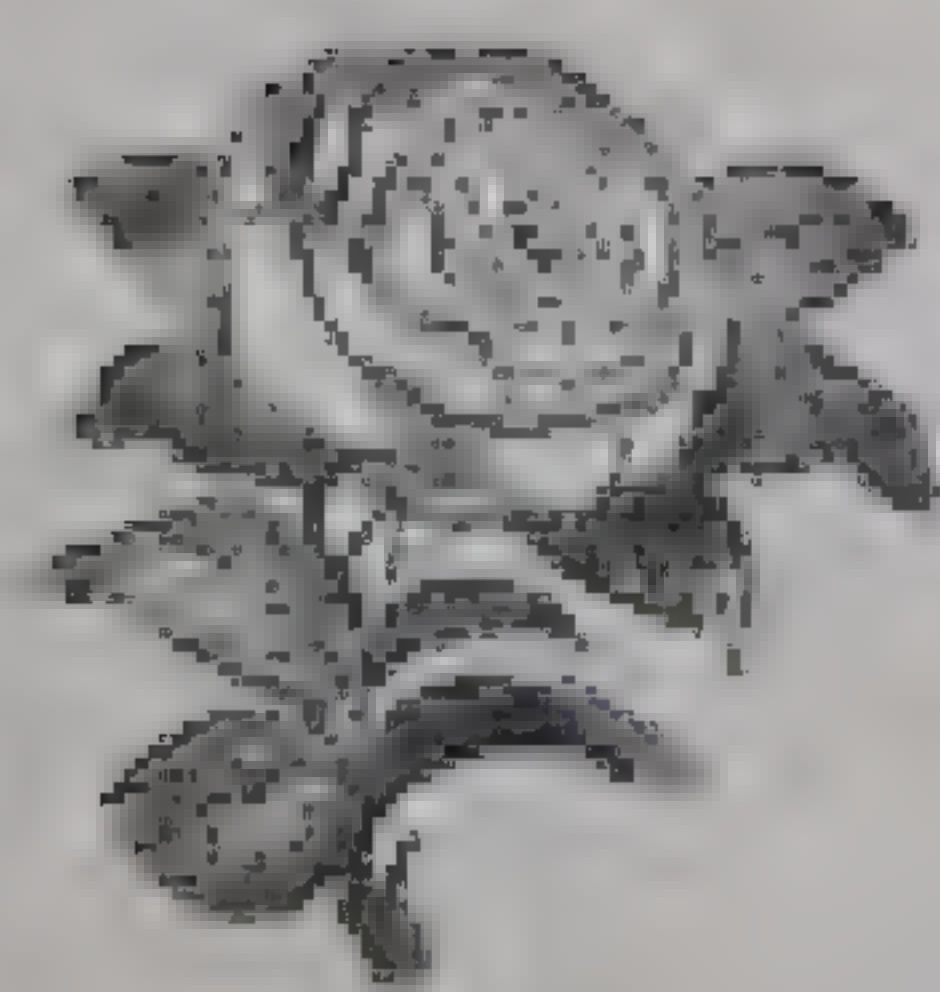
కా మ ర పు ష్ప వ ర్ష త్తు

ఎండిన కెల్లకామర పుష్పము 18 పలములు గ్రహించి  
మూర్కలుపడి బలములో ఉడికించి మూడింట నాకపంతం దింపుకొని  
నడియలోని 20 పలములు చక్కనికలిపి పొయ్యిపెట్టించి వర్షమున  
దింపుకొని నీసలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు 14 తలము తగుమాత్రము బలముకలిపి నేవించిన  
తలనాపి, పైత్యబ్వరములు, పాశ్వనాపి, కడపునాపి, మేళా  
కారికము మున్నగునవి తీయను.

వ ర్ష త్తు ప్ర క రణ ము

కం పూ ర్ణ ము



శ్రీ ర సు

వ సి ణ్ణ ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

ఇ త ర ఔ వ థ ము లు

అ క లి క లి గిం చుట కు

బామ	1 పలము	చిన్నాబాలు	1 పలము
కురాపానిబామ	1 పలము		

వీనిని ముత్తగ చూర్ణించి 14 పలము తాటిబెల్లముతో కలిపి  
పిసికి కుంకుడుగింజలంత మాత్రము కట్టి పూటకొకటి నేవించిన  
అకలిని కలిగించును.

మ రొ క వి థ ము

పుదినా రసము 1 థా, నిమ్మపండ్ల రసము 3 థా, కలిపి  
చక్కర కలిపి నేవించిన అకలిని కలిగించును.

మేళా ఉష్ణ ము నె త

తుత్తియాకు కమామముబెట్టి దానితో నోడీరము, పంత  
కార కలిపి నేవించిన మేళా ఉష్ణము తీయను.

ఎ క్కి శృ త

మామస్తకి, అపంగపట్ట యీ రెంటిని నమము, గ్రహించి  
కచ్చాగా దంచి తగుమాత్రము తంబున కమామముకాది చల్లార్చి  
యాయగా ఎక్కిళ్ళు మూనును.

మ రొ క వి థ ము

నెడులిరక్క కార్చిన భస్మమును కటుకరోహిణి కార్చిన  
భస్మమును నమంగ్రహించి కాగుగ కలుపుకొని తగుమాత్రము  
తేనెతో రంగిలించి పుచ్చుకొనిన ఎక్కిలు మూనును.



మధ్యము చేరించిన మర్త తీరుటకు

ధనియాల పులువెక్కిన కాడిలో మారి తగుమాత్రము నీకు కలిపి చేరించిన మధ్యమర్త తీరుట. మరియు ముల్లంగి గడ్డల రస ములో పటికారముపొడి కలిపి యిచ్చినను తీరును.

మాత్ర నిగర్జనకు

మీర కంటికలను చిన్నపిల్లల మాత్రమున కలిపి కాచి పొంగువచ్చువరకుంచి దివి పొక్కికడుపుకు వట్టించిన మాత్రము పెడలును.

ఆరని పుండ్లకు

తెల్లగడ్డలు, వన, ఉమ్మత్తవేకు ననుము గ్రహించి నీకుతో మారి మంచిమానలో కలిపి పొంగించి మాన యెరగ వచ్చువర కుంచి దివి చల్లార్చి పుండ్లకు కాచిన వయమగును.

నల్లమందు అలవాటును మాన్పుట

జాజికాయ 5 వరహాయెత్తు పుష్కర 10 వ. యె.  
జాపత్రి 5 వరహాయెత్తు వట్టివేకు 10 వ. యె.

ఈ వస్తువులను ఒకటిగ మారి జాజికాయ ప్రమాణము మాత్రముచేసి నీకు నెండించి ఒకమాత్ర చొప్పున అవుపాలతో చేరించిన నల్లమందు అలవాటు పోవును.

రామరకు

మనోకిల 5 వలములు సున్నము 1 వలము  
పసుపు 5 వలములు

ఏనిని కలిపి మారి రామరకు పై పూరచేసిన వయమగును.

అగ్నిర ప్ర పుండ్లకు

నల్లవేకును బానిమ్మపండ్లబెరడు రెంటిని ననుము గ్రహించి మాడు వరకు నేయించి చనుబాలో కలిపి అగ్నిచే కాలిన పుండ్లకు వేసిన అరిపోవును.

కర్మిగాయములకు

తుమికియాకును మారి మంచిమానలో ఉడికించి కొంచెము ముద్దగ వగువరకు కాచి దింపుకొని గాయములకు వేసిన వయమగును.

లింగ విజృంభణకు

విషముష్టి విత్తులు, పెళ్ళుకుగడ్డ వన ననుము గ్రహించి అవు పెన్నలో మారి లింగమునకు లేవనమిస్తూ రాగా విజృంభించును.

తేలుకుట్టిన

నిమ్మపండ్లరసమున ఇంగువను కాడి తట్టినచోట వేసిన కుట్టిన చోటు చల్లబడును.

జంక విరేచనములకు

జాజికాయ	చింతగింజలు బెరడు
మాచికాయ	ఎండిన నూమిడిగింజ
బానిమ్మపండు బెరడు	గవగవ తొవకువక్క

ఏనిని కాలువలము గ్రహించి అవుపాలలో నానవేసి యొక దినముంచి ముకుసినము యెండించి మార్చించి వస్త్రగారితముచేసి చీని పంచదార రెండున్నరవలములు అవుపాలు అర్థ అళాకులో వేసి పాకముబట్టి పై చూర్చుమును కలిపి తేజాపాకమున దింపుకొని ఒక వలము అవుసేయి కలిపి యుంచుకొనవలెను.

ఉస్తికాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు పుచ్చుకొనిన తగట విరేచనము ఇంక విరేచనము రక్తవిరేచనము కట్టును.

శరీర పుష్టి యగుటకు

కొంకి	విక్రమ్య
కరక్కాయ	తోక మిరియాలు

ఏనిని ననుకూకము గ్రహించి మార్చించి, వస్త్రగారితము చేసి ఇల్లముననుంచి తేనెపానీ మారి ఉస్తికాయ ప్రమాణము మాత్రముచేసి నీకు నెండించి పూటకొక మాత్ర చొప్పున పుచ్చుకొని అళాకు అవుపాలు గ్రాసిన శరీరము పుష్టినిచ్చును.



## పురిత్రేపులకు

బూడిదచేసిన పన, వేయించిన కురియుపన, ఇంగువ ఇవి సరిమాకము గ్రహించి చూర్చించి తిరిగి ప్రమాణము నోట వేసి కొని కొద్దిగ పిచ్చగ, లేక వేసియు ప్రాసిన పురిత్రేపులు నివారణ యగును.

తలలోని పేను, గుడ్డు నశించుటకు

పటికారమునా పొంగించి పొడిచేసి నీ ప్రాసించిరముచేసి నీటిలో కరిగించి తిరిగించుకొని రి గంటలు నాని ప్నానముచేసిన పేను, పేను నాశనమగును.

## అన్న త్వేషనివారణకు

నిమ్మపండును నాలుగుభాగములుగకోసి దానిలో, తొంఱి, మిరపకాయ, పిప్పళ్లు, చాము, ఇంగువ వీనిని కాలువలము గ్రహించి చూర్చించి నిమ్మపండులో నూరి, రాత్రిపూట మంచులో నుంచి ఉడ యము ఒక అద్ద చొప్పున నాలుగు దినములు సేవించిన పైత్య వాయువు, తలతిరుగుట, వికారము, అతర్లము జూరించి అకలి కలి గించును.

## నోటి ఆరోచకమునకు

వీలకలు ఆర్ద్రపంము వేయించిన తంకర 1 పలము వీనిని తగు మాత్రము నీటిలో కషాయముకాచి చీనిచక్కెర కలుపుకొని సేవిం చిన ఆరోచకము మానును.

## పరిశ్రమమునకు

నల్లమందు, ములగబంక నేటికొ నూరి పట్టు వేయవలెను, లేక ఆదాలు, వనసూరి పట్టువేసినను, గంటుభారంగి బియ్యం కడుగుతోనూరి పట్టువేసినను,

రాతి సున్నం కోడిగుడ్డు పానలోనూరి పట్టువేసినను, జూరించును.

## మరియు రోగములకు

అముతము, ఆవుపాలు సమముగా కలిపి పూటకు 3 రుంముల చొప్పున సేవించిన నివారణయగును.

## కట్టు

గుచ్చుచిగుర్లు అనుబంధముతో అచ్చుచేసి కట్టిన పండుమగును, చింతపండు సున్నంకలిపి పట్టువేసిన నివారణయగును.

వెల్లెడక, పక్క కాటులకు

గచ్చుపప్పు నూరి కలిపి కలిపి కట్టులు ప్రాసించవలెను, మూడుదినములు చప్పిడి పథ్యము, రి నెలలవరకు యితే చికిత్స, మూడిడికాయ, స్త్రీలకై వ ఆదాలు యివి వినికరావు.

సామాన్య కుక్క కాటుకు

నూనె బెల్లం జల్లేడుపాలు కలియనూరి కరచినచోట వేయ వలెను.

చచ్చిన బిడ్డలను బయటకు తీయుట

మిరపకాయ, మునగ నేరు, సమం తరవాణితో నూరి తరవాణి కలిపి ప్రాసించిన కడుపులోని చనిపోయిన శిశువు బయటపడును.

బెల్ల యాశ్వరవేకు అరగకొని గంధమును కరచినచోట వేయ వలెను, ఆ గంధమునే గురిగించి ప్రమాణము లోపరికి సేవించ వచ్చును.

శనిలో కుతుపు, చీముకు

దువ్వపాకు రసములో ఉప్పు తగుమాత్రము కలిపి శనిలో వేయవలెను, కుతుపు మానును, చీము కట్టును.

శత్రుడుకు

నూరేడుపండు ఆవు పందిరముతో నూరి కొంచెం నీళ్లు తుగ పాలు కాచి శనిలోవేసిన శత్రుడు నివారణయగును.

శని పోట్లకు

గవ్వను కార్చి పొడిచేసి కొంచెము శనిలో వేసి నిమ్మరండ్ల రసము పోసిన పోట్లు మానును.



చిన్న పిల్లల కా మర్లకు

కార్మికతకు అవగాళి ఏమిట

ఇది సమం గ్రహించి చూడముచేసి పూటకు రెండు చిన్న మూలు తేనెతో యిచ్చిన కి దినములలో నివ ర్తియగును.

ఉబ్బు కా మర్లకు

గిద్దెను అవులెనుగులో కి చుక్కలు కాకరాకువకకు కలిపి యిచ్చిన ఉబ్బు కా మర్ల నయమగును.

గోతు చుట్టుకు

వసుపు నీటిలో గుడ్డను తడిసి గోతుకు చుట్టివ నయమగును. మరియు

వసుపు సున్నం కలిపి పారాచేసి గోతుపై కాసి గుడ్డచుట్టివ నయమగును.

బోద కా లుకు

పెద్ద పేకువట్ట కపాయము గోమూత్రము కగము పాలు కలిపి ఒక ముందలము దినములు రెండు కేంద్రుల చొప్పున నేవించిన బోదకాలు నివారణయగును.

ర క్త పు స్తి కి

కుంకుమపువ్వును తేనెతో కలిపి ముందలము దినములు నేవించిన ర క్త పు స్తి కలుగును.

స్త్రీలకు రొమ్మున కలుగు దుర్గంధమునకు

కరక్కాయ బెరడు, మారేడుచక్క, యంగము పైలు వీనిని సమం గ్రహించి చూర్చించి స్త్రీల దనములపై నలుగులెట్టిన దుర్గం ధము మానును.

మాత్ర క ట్టుకు

చిల్లించలు పొడిచేసి తేర లుంకాయన రంధ్రము తేసి పొడి నందులోనేసి ఒకరాత్రి నాననిచ్చి ఉదయము అ కొబ్బరినీరు పుచ్చు

కొనవలెను. ఇటుల మూడు దినములు పుచ్చుకొనిన మాత్రము తొలగవగును. ఇచ్చావధ్యము.

ఉబ్బు న ద గ్గుకు

మిర్యాలు 7, పొట్టుకీసిన తెల్లగడ్డపాయలు 4, దుడ్డుపాకు రసముతో మర్చించి చిట్టాముదముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన కఫం వెడలును, నగ్గు మానును.

ర క్త పీ వ నకు

ముక్కులో నుంచి వెల్తుకు వడుటకు గంఠిరావికాయలు వగులగొట్టి లోనివి ర్తవములను 16 యెల్తుకుని మూడు మిశ్రపింజలు చేసి కాడిబోసి గుడ్డనుంచి పొట్టుము కట్టి మూడు చుక్కలు ముక్కులో పిండవలెను. ఇటుల ఏడువర్షాయములు చేయవలెను. ఉప్పు, పులుసు, పొగాకు పాదకూడదు ర క్త పీ వ నకు మానును.

స్త్రీలు ముల్లవపుడు కలుగు కడుపునొప్పికి

కాజిబెల్లం 12 నలములు పులిసిన పెరుగు 1 నలం కలింగవండ్ల రసం 1 నలం

వీనిని కళాయిపాత్రలోపోసి పాకము బెట్టవలెను. అందు

పెరిగారం	1 నలం	నవాతూరం	1 నలం
సూరేకారం	"	జలకర	"
గాజపూ	"	పైంధవజనణం	"
పటికారం	"	ఇంగువ	"
నవుకారం	"	కాంఠిపురాయి	"

వీనిని మెత్తగ పొడిచేసి పై పాకములో కలిపి వీడవ,

తెల్లగడ్డలు 1 నలం మువగ వేరు చక్క 1 నలం  
తెల్లబెల్లెడుపాలు 1 నలం నేపాళ కివ, యె.

వీనిని కాటుకవలె నూరి పై కానితో కలిపి లేళ్ళపాకమున వండి తింపుకొనవలెను.



దీనిని గొంతవక్క ప్రమాణము పుచ్చుకొనిన, ముట్టుకుట్టు, సూర్య వాయువు వాతమువలన కలుగు పోట్లు, కడుపునొప్పి, శరీర రాగములలో కలుగు నొప్పలు, సూతికాద్యరములు, నడుము నొప్పి మున్నగునవి తీరును. ఇత్యము 100 సంకానవతులగు చును. ఇత్యపథ్యము.

వందులు, వంగపిండెలు, ఉత్తికాయ, అల్లం పూరగాయ, మునగకూర, వారదబ్బకాయ, దురదకండి, అవుపాలు, కొయ్యలోల కూర, వెల్లికాయవడియం, శేనుపండ్ల పచ్చడి, అవుమెట్టిగ, పులిచిం కాకుపచ్చడి ఇవి హితమైనవి.

పై ర్థ్య వాయువు లకు

అల్లపురసం	1 పడి	పుడినారసం	1 పడి
దానిమ్మరసం	కాలుపడి	నిమ్మకండ్లరసం	కాలుపడి

దీని పన్నిటిని కళాయిపాత్రలోపోసి చీనాచక్కెర 10 పలాలు పై రసములో కలిపి పొయ్యికించి వట్టవలెను.

కొంఠి	1 పలం	ధనియాలు	1 పలం
మిర్యాలు	"	పైంథవలవణం	"
పిప్పళ్ళు	"	పరికర	"
కారినప్పతి	"		

దీనిని మెత్తగ చూర్చించి పై పాకమున కలిపి కలియబెట్టి వక్కవాయుమున 4 పలముల తేనె, నాలుగుపలముల నెయి కలిపి లేహ్యపాకమున దింపకొనవలెను.

పూటకు గచ్చకాయ, పమాణము పుచ్చుకొనిన పై త్యాధు లన్నియు తీరును పథ్యము పై విధముననే.

సంక - పాండు రోగములకు

గోవు పండురము 18 శేర్లు గుండలోపోసి

కరక్కాయ	4 పలములు	మోనిపసుపు	4 పలములు
వెల్లికాయ	"	కొనిక్కాయ	"

దీని కచ్చాగా దంచి పండురములో వేసి పాత ఇసుక చిట్టెము 50 పలములు ఇదిము పోడి 50 పలములు, సూర్యమురాయి 16 పల

ములు దీనిని పోడిచేసి అందులోనే వేసి పొయ్యికించి ఇంతునటుల కావవలెను.

వాయునిరోగము	కాలు పలం	పిప్పళ్ళు	కాలు పలం
చిత్రమూలవేరుచక్క	"	మిర్యాలు	"
గుంటగంగర వేరు	"	కొంఠి	"
		పింజలు	"

దీనిని చూర్చించి వస్త్రగారితముచేసి పై దానిలో కలిపి గచ్చ కాయ పరిమాణము చూత్ర చేసి పూటకు ఒకటి చొప్పున పెరుగులో కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

దీని సేవవలన సంక, పాండురోగములు, వాయువులు, గర్భశ్శలలు, గుల్మములు, పంజలోకలుగు కడుపువ్వురము, మోకాళ్ళు, మోతేనులదాపు, శరీరము రక్తము క్షీణించి తెల్ల అడుట ఇట్టివన్నియు మానును.

కండిపవ్ర, వాకుడుకాయ, దొండవకుగు, మునగపిండెలు, వంగపిండెలు, పుస్త్రవకుగు, కొయ్యలోలకూర, వేసిళ్ళు ఇవి హితకర ములు, తేనె కలిపియు దీనిని సేవింపవచ్చును. పెరుగులో పుచ్చు కొనిన గ్రహణి, అతిసారము, మూలరోగము చిహారలయగును.

వకల మేళము లకు

పాదరసభస్మము	1 పలము	నాధి	1 పలము
గంధక భస్మము	"	వగడ భస్మము	"
కాళక భస్మము	"	మూర్త్యపుచిప్పల భస్మం	"
వెలిగార భస్మము	"	వజ్జికార భస్మము	"
శంఖ భస్మము	"		

దీనిని ఖండ్లమందుంచి కలబందరసముతో ఒక దినము నిమ్మ పండ్ల రసముతో ఒక దినము ముద్దించి రిశ్యులచేసి 3 దినములు మొండలో నండించి రిశ్యులమైన రెండు చిప్పిగుండెలలో ఒక దానిలో అడుగుల గుల్ల తీసివేసి కలబంద మెట్టులకు వంచి దానిపై రిశ్యుల నుంచి పై వ నుర్చి మెట్టులను వంచి నుంకనుకప్పి నుండులేమందా 12



శివశక్తిని పేరి పాగా మొడిచి పొయ్యి పట్టింది నీరకత్తులతో  
మధ్యాహ్నం చేరి బామలు వండి చల్లారనిచ్చి బ్రహ్మమును గ్రహించి  
భక్తిమూలం నుంచి దారిలో,

కుండనపురం	14 వ. మె.	కస్తూరి	14 వ. మె.
మూర్తిములు	"	మృదాక్ష	"
పగడములు	"	నరిగ పెండి	"
వచ్చుకయ్యారము	"	అక్కలకర	"

దీనిని ముత్యం పొడిచేసి పై ముందుతో కలిపి చదువాలతో  
నాలుగుబామలు మర్చించి, పిదప నల్లతలసియాకు రసముతో  
నాలుగుబామలు, దానిమ్మపండ్లు రసముతో నాలుగుబామలు  
మర్చించి కబళిపువ్వులనీ భస్మంతరిని భగవంతుని ధ్యానించి  
బ్రాహ్మత పరమకొనవలెను.

దీనిని అర్చనరిగించి ప్రమాదము లేనంతే లేక చదువాలలో  
కలిపి పేవించిన నన్నికాత వ్యరములు దోషములు తొలగించును.

పాదము చూర్ణము, లేక లేహ్య అనుపాదముతో పుచ్చు  
కొనిన క్యూరకాన, మహాక్షయ, ఉల్బరము, కఫజారరోగములు  
తొలగించును.

ప్రతిదినము చదువాలతో పుచ్చుకొనిన గజజలమును కలి  
పించును.

శంఖపుష్ప రసముతో పుచ్చుకొనిన బాంతులు కట్టును.

అశ్వగంధి లేహ్యములో గాని అశ్వగంధి చూర్ణములో గాని  
కలిపి పుచ్చుకొనిన శ్మిగతజ్వరములు, పురాణజ్వరములు  
మాడెను.

పంచదార, అద్దపరపులకు రసము, లేక రమలపాకు రస  
ములోగాని కలిపి పుచ్చుకొనిన శరీరపుష్టి, భాతవృద్ధి పాక్షికరము,  
కామోద్దీపనము కలుగును.

గంధపువ్వు కషాయముతో పుచ్చుకొనిన బాంతులు కట్టును.

మోనికమపు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన, లేక లేహ్య, పంచ  
దారతో కలిపి పుచ్చుకొనిన ముత్యం మహారోగములు నివారణ  
యగును.

మహావైట్టతం

పొన్నగంటి అకు రసం	1/4 శేరు	కాచాకురసం	1/4 శేరు
తంగేటిపూల రసం	"	విల్వారురసం	"
శ్రీగంధపువ్వు కషాయం	"	మల్లసినడ్డు రసం	"
వట్టివేళ్ళ కషాయం	"	నెలపుసిరిక రసం	"

దీనిని ఒకకుండలో పోసి అత్రవేయ్య ఒక నీరుకుపోసి పొయ్యి  
పట్టింది కాచునపుడు,

చలవమిర్యాలు	1/4 వలం	జలకర	1/4 వలం
అతిమధురం	"	ధనియాలు	"
కోష్ఠం	"	బాదామ	"
కాపత్రి	"	పైడితంగేడిపట్టు	"
యేలకులు	"	మధురకవిత్తులు	"
పాలామిరి	"	అవంగములు	"
కుంకుమపువ్వు	"	వచ్చుకయ్యారము	"
నల్లతలమ్మకత్తులు	"		

దీనిని చూర్ణించి పై దారిలో చేసి 3 వలముల నీరకలకండ  
పొడిచేసి చేసి కాపులేడు పచ్చిరు, అద్దలేడు అత్రవేయి కలుపుకొని  
పక్వమైన తర్వార దింపకొని భ్రష్టపరచవలెను.

పూటకు ఒక తొలం చొప్పున పేయించిన మహావైట్టము, శరీ  
రము మెదుట, శరీరోష్ణములు నీలమగును, చేతులు కాళ్ళు శండ్ల  
మెదుటలు ఇండ్లియొ వివారణయగును శరీరము నిర్మలశోభనము  
కలిగి అరోగ్యముగ నుండును.

శివ్యవర్త

(తయారుచేయు విధము)

ముడిపెరి తిప్పకొని నేర్వకులెచ్చి 1 లిత్రి పై ప్యా తీసి నీటి  
నన్నదిముక్కలకు గొట్టి దంచి నీటిలో కలుగవలెను. తగుకు వచ్చు  
వరకు దంచి కలుగుచుండవలెను కడిగిన నీర్వకు ప్రశ్నకముగ  
నుంచవలెను తగుకు రాకపోయిన దింది కడుగుటను మోసి, మొదట  
కడిగిన నీర్వకు పెడల్పటి కాంకారములో పోయవలెను. నల్ల అంర







ఏనిలో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఒక్కొక్క ప్రకముచేత 4 బాములు ముద్రించవలెను. ఏదని మొదటి గాజుపెట్టెలో నగము వరకు పోని నీలుచేసి బాలుకాయంతమున 8 బాములు పాకము చేయవలెను. గంధకము పోతుండగ నీసికొని మార్పించి తర్వాత,

చేప చేదు	కోడి చేదు
అడవికంది చేదు	మేక చేదు
కాశలు చేదు	ఏనుగు చేదు
దున్న పాడు చేదు	ఉడుము చేదు
నదులి చేదు	గుర్రపు చేదు
త్రాచుపాడు చేదు	కాపుకాయ చేదు
మొలలి చేదు	

ఏనిలో ఒక్కొక్కరోజు ఒక్కొక్క చేదును నీళ్ళతో కలపము దీనిపై కొవడమును ముద్రించవలెను. ఇటుల భావన మర్చనలైన తర్వాత కుప్పచేసి కాగడగ నుంచుకొనవలెను.

అర నుండి 1 నుండియెత్తు నేరించిన గచ్చాకాయము కుద్ది యగుట, చూడకుమునకు బలమునిచ్చును. రక్తవేగమును తమింప చేయును. సూరికారోగమును హరించును.

త్రాకటకముల మార్గము 1 తు, నవాపాకు మార్గము 1 తు, రెంటితో సూరికాభరణము ఒకటి పదిహార పంతు కలిపిమారి చేడ యెత్తు చేసి నీళ్ళతో రెండుపూటలు యిచ్చిన సూరికాభరణము లన్నియు నీకును. అకలిని కలిగించును.

ఏకపుల్లివాయ, పెదురాన, పిప్పర్లు, చేప ఈనెలు, కరివేపాకు యానెలు, కా. లాగు ఈనెలు, చికిరింక.లు, బటామాంపి, ప్రతిది ఒక తుం, గమించి చచ్చగా దంచి 40 తులముల నీళ్ళతో ఏదిమిదవ భాగము మినులునెలుల కి పాయము కాచి దింపుకొని లియ్యపు గింజ తూయి 1 కొద్ది కి పాయముతో నేపించిన ప్రకవించిన వారికి మంచి పెడల నొప్పి, జ్వరము, పొట్టు ఇట్టివి నివారణయగును. మరియొక యుక్తము, క. పుటాతము, స్త్రీకా, గుల్మ, వీనివికూడి నివారించును.

ఉచ్చ నమునకు .

శొంఠి 1 భా, నిరియాల అర భా, అనంగాలు 1 భా, పిప్పర్లు అర భా, కరక్కాయ పొలుపు 1 భా, తుంక గడ్డలు ఇన్నిటిని సమా నము కాటిబెల్లం చేసి ఖల్వములో చేసి ముద్రించి గుండునుగించ ప్రమా గము మూతలు చేసి నీడపార్చి పుక్కిటబెట్టి ప్రవము మ్రింగు చుండిన యెడల ఉచ్చము, వర్షు, పిల్లికూరలు కొంత రక్షణమే నివారించును.

సర్వవ్యాధులకు పిష్ట ప్రాయ

కుం నాభి 1 భా, కుం రసము 1 భా, నేంకాడికుంబలు 1 భా, గజపిప్పర్లు 1 భా, శొంఠి 1 భా, కుం గంధకం 1 భా, కుం కాళకము 1 భా, కుం ఇంగుళిము 1 భా, కరిం అర భా, కరక్కాయలు 1 భా, కుం పెరిగారము అర భా, మమ్మటి కరక్కాయలు అర భా, కుం నేపాళాలు 1 భా, వీటిని వేరువేరుగా మార్పించి గుంట గలగరాకు పసకుతో కి రోజులును నన్నజెముడు రసముతో 1 పూట ముద్రించి మిరపగింజ ప్రమాణము మూతలుకట్టి నీడ నేడించి ఒక మాత్ర తమింపాకు రసముతో నిచ్చిన కడుపునొప్పి నివారించును. పీటితో అకు దీసి యిచ్చిన పాము విషము దిగును. (కరచివనెద్ద కొద్దిగా కాచి కుద్దుకొనవలెను.)

శొంఠి రసముదీసి అందు మాత్ర అకుగదీసి కేలు కట్టినచోట వేసిన విషము హరించును.

తేనెతో కాచి యిచ్చిన కీరబ్యరాలు పోవును. శిశోవ్యాధులకు గుంట లగరము స్వరసముతో నివ్వవలయును. పిప్పలి రసాన అరగదీసి కన్నులకు వేసిన శిశోబాధువులు హరించును.

అనజెముడు నన్న జెముడు రసములతో నిచ్చినెల్లల మరకులు, అబద్ధములు, అగ్ని మోంశ్యములు, పిల్లల వర్షులు, నివారించును.

కీళ్ళనొప్పులకు పరిగోగు నల్లపుప్పిరక్క కి పాయముతో నేపించేది.

పక్షపాతమునకు అల్లము నన్న రాష్ట్రము అనుపానముతో నిచ్చిన నివారణయగును.



అర్చనా... శాస్త్రమునుబట్టి శరీరతత్వమునుబట్టి అర్చనమును  
అచరింపవలయును

మాదిఫల రసాయనము

మాదిఫలరసము	16 పలములు	జలకర	5 ప.
నిమ్మపండ్లరసము	16	కాము	5 ప.
ద్రాక్షపండ్లు	16	పోపు	5 ప.
అపస్తంబపుకాయలు	16	పైంధవలనగా	8 రులము
అరకకాయలు	16	పావర్వలనగా	1 రులము
అల్లం	10	సముద్రపుపువ్వు	1 రులము
కారినకత్తి	6	తేనె	60 పలాలు
నాగశేకరాలు	5	చినాపంచకాక	10

అపస్తంబపుకాయ, అపస్తంబకాయలు రెంటిని నీటిలో కల్ప-  
ముగ నూరుకొని 63 పలముల నీటిలో కలుపుకొని అల్లమును 17  
పలముల నీటిలో నూరుకొని, ఉప్పుకాక యిరర వస్తువులను 64 పల-  
ముల నీటిలో కల్పము చేసికొని, అవగాములను పొడిచేసికొని,  
ఏటన్నిటిని కలిపి కళాయి పాత్రలోబోసి మధ్యాహ్న తేర వండివలెను  
తేనెచాకమున దింపుకొనవలెను. వడియబోసి భద్రవరచవలెను.

మాపాడుయెత్తు అరచేతిలో వేసికొని నారికతో నాకవలెను.

కారమును, పైర్వమును ఖండించును.

ప్రాప్తి రసాయనము

కరిశ్యతి (చల్లారి) అత స్వరసము	1 పాడు
ఏలక్కాయలు	1 రులము
కారినకత్తి	40
కారినకత్తి	82

ఒక కళాయి పాత్రలో ౫ స్వరసమును పోసి వంచదార వేసి  
మధ్యాహ్న తేర నమ్మడిక కాయలు మిగిల వస్తువులను వేసి తేనె  
చాకమున దింపుకొనవలెను. చల్లారిని రక్తాత వడియబోసి నీసలో  
భద్రవరచవలెను.

అర బొమ్మ నుండి 1 బొమ్మ వరకు పుచ్చుకొనవలెను,  
పిల్లలకు సగము యాయవలెను.

ఇది జ్ఞాపకశక్తిని, బుద్ధి వికాసము, మేధస్సును వృద్ధి  
పరచును.

మశూదికము పోషకుండుట

1 వేపపట్టా, 2 చేమపట్టా, 3 తిప్పతీగ, 4 తుంగము పైలు  
5 అద్దసరపువేరు, 6 దురదగొందివేరు, 7 నెలవేము, 8 కలుక  
రోహిణి, 9 వర్షాటకము, యాపైన చెప్పిన వస్తువులను సమభాగ  
ములంగ గ్రహించి మార్చించి ఏటికి నాలుగురెల్లు బలమున వేసికొని  
కాచి 4 భాగమునకు దివిరి లిద్దలకు అం బొమ్మ కర్మలకు ౫౪ బొమ్మ  
వంతున రెండుపూటలు గ్రహించి మశూదికము పోషకు. పోషక  
విదవ గ్రహించిన తప్పక తగ్గును.

విధ్యం:- పెసరకట్టా, కేలాలగంజి తార్లిగంజి, ఏటియందు  
చక్కెరకలిపి గ్రహించవలెను

స్త్రీలకు యోనివ్యాధులగు రక్షచాతమునకు

జమ్మలకు 8 పిడికెప్పు 4 నిమ్మపండ్లు కలిపి రోటిలోవేసి దంచి  
రసముపిండి పావుతేకు రసము ప్రాగించిన రక్షము నిలుచును.

స్త్రీలకు సంభవించు కుసుమిలకు

చిట్టిపాలవేరు, ఏడు ఉల్లిపాయలు, ఏడు మిర్చాలు కాటుక  
వలె కలియమారి అళాకు ముళ్లగలో కలిపి యాయవలెను. ఇటుల  
మాడు దినములు ఉదయంపూట యిచ్చిన మానును.

శీతోపలాది మార్గము

పటికెల్లెము	4 పలములు	ఏలక్కాయలు	అర పలం
శీమరకాచీరి	2 పలములు	కారినకత్తి	1 రులం
పిప్పి	1 పలము		

పిప్పిను వేయించి మార్చించవలెను. రక్తినిబారి వేరు  
వేరుగ మార్చించి వస్త్రాభిరముచేసి అన్నిటిని కలిపి నీసలో  
భద్రవరచవలెను.



6 గురిగించును మంచి 15 వరకు నెయ్యి, తేనె, పిళ్ళు వీనితో  
తేనెతోనైన నేవించిన మయకాన, పిత్తకాన చిన్నకానలు  
జూరించును.

అమితా రమునకు

అమితమును పొందునందు వేసి కాచి నేనకలేసిన అమితాత  
ములు నయ్యును.

చంద్రోదయరసం

మొలకం, గంధకం, కర్పూర శిలాజత్తు శిశ్మం, అశ్రకం,  
వంగం, అవంగాలు, వీణకలు, ఇవి సమాంశులు అంటిదుంప కల  
బంద. రసాతో 6 దినములు బాగా మర్చించి చిరికందిగింజంత  
మాతాదులు పాడుచుండిన విశ్రేణిమహములు, కామిలలు,  
జూరించును.

అపాన వాయువులకు

శిలాజత్తు రెండు గురిగించుమెత్తు అవునెతితో కలిపి వారమున  
కొక పర్యాయము యిచ్చిన అపాన వాయువులు తగ్గును.

కమరకు

కొంత కరకాదు తిప్పక నమం 3 పాయముగాచి గుగ్గిలము  
వేసి వేడిగ నున్నపుడు త్రాగించిన కమర, పిండలి, బంధు పీక పిల్ల  
యొక్క కాథలు పోవును.

కస్తూరి మాత్రలు

యంగులికము 2 తుల, రససింధూరం 2 తుల, రసకర్పూరం 2 తుల,  
జన్ను ఒకటికి ఎనిమిది తులం పాముదార ఒకటికి ఎనిమిది తులం  
రొయ్యపీక ఒకటికి ఎనిమిది తుల, గోరొకం ఒకటికి పదహారు తులం  
కటుకరొహిణి వేయించినది అర తులం కస్తూరి 1 చిన్న తమిలపాకు  
రసముతో మర్చించి పెనలు గింజంత మాత్రలు చేసి కాడెది. పసి  
పిల్లలకు కలిగే అన్ని రకములు బబ్బులును మంచిది.

వీర్యవృద్ధి శిశ్మము

యక్షిమధుకము 20 థా, గొద్దిగింజలు 30 థా, తుంపి,  
గుమ్మడి, పత్తి, కొండ, పీక, ఉత్తరేణు, వెంపలి, తోస, తేగు,  
తాడికాయలు, గుంటకలకర, దూరగుండి, పల్లెకు కొండతెండ,  
తోటకూర, ముద, బడ, మువ్వ, కూతురుకుడు వీటిగింజలు  
పెన్నెకు, పిల్లికెగలు, బూరిగింజకు, చానేడు, కన్నెకోమలి,  
జావకాయ, నలకాడి, పాలామిశ్రి, మరాచిమొగ్గలు, జాపత్రి, అవం  
గాలు, పెక్కోక్కచాలు గ్రహించి చూర్చించి తేనె చక్కెర కలిపి  
నేవించిన దేహవృద్ధి శుశ్రూషయ మిక్కిలి లభము కలుగును. కాను  
సాఖ్యము కలుగును. మందర్వము పోవును.

దగ్గులకు

కలకండ 16 థా, తపాక్షిర 8 థా, పిప్పళ్ళు 4 థాగములు  
వీలకులు 2 థాగములు దాచినచక్క 1 థా చూర్చించి నెయ్యి  
తేనెతో పుచ్చుకొన్న దగ్గులు నశించును.

చంకల్యకోష్ఠ 1 సా, కలింగరాష్ట్రం 1 సా, దుంపరాష్ట్రం 1 సా,  
అవంగాలు 1 సా, దాచినచక్క 1 సా, పంచదార 2 సా కలిపి  
కాడేది దగ్గులకు అమోఘముగా పనిచేయును.

కలింగరాష్ట్రం 10 తుల, దుంపరాష్ట్రం 10 తుల, వన 10 తుల,  
అవంగాలు 10 తుల, పిప్పళ్ళు 10 తుల, కుంజకుడు రసముతో మర్చన  
తేనెతో మర్చన మయలు, ఉబ్బునములు దగ్గులు పోవును.

సాధాగ్య శాంతి

రెండు కుడువములు మంచిసేతు దానికి సమముపాలు ప్రస్తమ  
పంచదార పాకము దానిచ్చి వీలకులు 1 వలం, మాల్యంగిగింజలు  
1 వలం, నాగ శేనరాలు 1 వలం, పిప్పళ్ళు 1 వలం, మిరియాలు 1  
వలం, జలకర్ర 1 వలం, చలవమిర్యాలు 1 వలం, కాను 1 వలం,  
అవంగాలు 1 వలం, పాయుంధంగాలు 1 వలం, కాలింతోలు 1 వలం  
సకావనియ్యలు 1 వలం, అకుపత్రి 1 వలం, ధనియాలు 2 వలాలు  
కొంత 16 వలములు. ఇవి అన్నియు చూర్చించి వేయవలెను. దీనిని



శరీరంబు సూత్రకావ్యములు, స్త్రీహామ, మంబంధము, కయ, క్షు, కేహములు పోవును.

పాత్రికడుపు ప్రణామములకు

అనువక్తిము చూర్ణము 2 యొకలు 6 చిన్నాల ఎత్తుగాని, శ్రీ 8 యొకలు 6 తులముల 4 మాతముగాని యిచ్చిన పాత్రికడుపు బ్యాధులు ప్రణామము నివారించును.

వ స్త్రీ బ్యాధులకు

పటిక 1 మాసము, పటికబెల్లం (కలకండ) 4 మాసాలు కలిపి 8 బొమ్మలు పాలయిండువేసి త్రాగిన వస్త్రీ బ్యాధులు నివారణ యగును.

మల ఉదాన ర్తమునకు

పంచదార 1 తులము తెగడ 1 తు. పిప్పళ్ళు 2 తు. అన్ని పుకొని భోజనమునకు ముందు తేనెతోటి పుచ్చుకొనిన మల ఉదాన ర్తము వయ్యును.

క ఫ రో గ ము నకు

అబాలు, కాకుపసుపు, యిప్పపువ్వు మూడింటిని నమకాగ ములుగా మారి ఉడికించి చాచివీస వేపుచేసిన కఫరోగములు కడుగును.

పిచ్చికి

శిలాజత్తు 1 వడ్డగింజపత్తు గాడిదగడపాతతో అతుగడిసి ఇచ్చిన ఆరంభదశయందుండు పిచ్చి వయ్యును.

మ రి కాంచల్యము నకు

శిలాజత్తు 2 గురిగింజల ఎత్తును, కలకర తులము, కాము తులం 3 మాతముబెట్టి యీ కమాతమునందు కలిపి యిచ్చిన మరి కాంచల్యము వయ్యును.

కలకర, పోపు, కమాతమునందు శిలాజత్తు 2 గురిగింజల తొత్తు కలిపి యిచ్చిన పిచ్చిమాటలు క్షును.

ముట్టు కట్టుకు

6 చిన్న మలయెత్తు కచ్చూరాల చూర్ణము అర తులం పంచ దారతో కలిపి బయటచేరిన మూడురోజులవరకు మూడు మాస ములు యిచ్చిన రజస్సు ప్రసముగ అగును.

రసకర్పూరము 1 తు. తెల్లకపరి 1 తు. యాలకలు 1 తు, గుంటకలర రసముతో 6 రోజులు మారి పెనరగింజలంత మాత్రలు చేసి మిగడతోను నేతితోను కలిపి యిచ్చిన కుష్టులు వల్లనుచ్చులు తెల్లనుచ్చులు, నవాబ్యాధులు గుణమగును.

కళ్ళ దోషములకు

మంచిదొండకాయను కుమ్ములో ఉవకబెట్టి దాని రసముదీసి ఇండపై నుంచి అందులో మంచివగడము బంగారము కుదాక్ష పై మూడువస్త్రపులను కొద్దిగా అరగదీసి నాలుకకు వట్టించి కొంచము పేపుంచి బంగారురేకతో నాలుకను గీ వేయవలెను. ఇటులమూడు వర్షాయములు చేసిన కళ్ళదోషములు వారింతును.

మరొక నిధము

పైంధవలవణము 1 ప. శో. 8 అర. ప. పిప్పళ్ళు 1 ప. మిరియాల అర. ప. ఇంగువ అర. ప. వెలిగారము అర. ప. (నివర్తపై పొంగించినది) వీనిని నివర్తపండ్ల రసముతో మారి నాలుకకు వట్టించిన నాలుక యెండుట మున్నగునవి వారింతును. మరొకటి

మాదీపల శేనరములు 1 ప. నెయ్యి 1 ప. పైంధవలవణము 1 ప. మిరియాల చూర్ణం 1 ప. వీనిని కలిపి మారి కుండుగింజ ప్రమాణము మాత్రలుచేసి ఒకదానిని బుగ్గించుకొని ఆ ద్రవము మ్రొంగుచుండిన నాలుక ఎండి తెరడుగట్టుట నాలుక అంపమువలె నుండుట ఆరోచకము మున్నగునవి నివారింతును.

ఇంకొకటి

అక్కలకట్టు, కాము, యింటిపిగింజలు నమకాశములుగా మారి కమాతముబెట్టి పుక్కిలించిన కళ్ళదోషములు వారింతును. ఎండకాయ చొక్కలోని నీటను త్రాగిన కళ్ళదోషము వారింతును.



నెమలి యాకలమసిని కాల్చి తేనెతో రంగరించి నాలుకకు  
రాచిక జహ్వతోషములు హరించును.

భోజన సంకల్పి మూత్రము

అల్లము, చవుటికపిష్ట, బావత్రి, మూడికపిష్ట, మురేకారము  
కల్లుపిష్ట, ఇందుపిష్ట, గాజపిష్ట, శొఠి, విష్ణుభృ, మిరియాల, ఓమము  
ఇంగువ, యంగుళిమోక్షము, శుద్ధిచేసిన, గంజాయాకు, నవాపారం  
పిప్పరీమూలము ఇవి ప్రతివస్తువు 1 వలము, కాటిబెల్లము 1 వలము  
తెల్లగడ్డలు (కెల్లలి) 6 వలములు.

వస్తువులన్నియు ప్రత్యేకముగ వేసి చూర్ణముచేసుకొని ఖల్వ  
ములో వేసి అందులో కాటిబెల్లము తెల్లగడ్డలను పైతోలు పిరిచి  
అందులోవేసి మెత్తగా మర్చించి మైనమువేసి యుంచుకొని ఉన్న  
కాయ ప్రమాణము దినమునకు రెండు మూడు పూటలు, నీళ్లు,  
మిర్చి, తేనె, ఓమము కషాయము మొదలగు అనుపానములచే  
కాడిన గుల్మము, గ్రహిణి, మాతికావాయవులు, ముట్టుకట్టు రతో  
బంధము, గ్రహణి, అశర్మభేదులు, కడుపుబొగగడ్డలు, అగ్నిమాం  
ద్యము, అశర్మము, పిత్తవాయావులు కడుపునొప్పలు, కాలనావ్పులు  
మొదలగునవి హరించును.

సంజ్ఞ :- గంజాయి అడను విత్తనములు తీసివేసిన మూడు దిన  
ములు నీళ్ళలో నావవేసి పిసికి యెత్తి నీటిలో తేతగా వేయించగా  
శుద్ధియగును.

ప్ర మే హ ము న కు

వస్తువులు-(1) తోకమిరియాల, గుడూచికర్ణం, వెదుకుపిష్ట,  
వీలకులు, ఇవి ప్రతివస్తువు 3 వలములు, కర్పూర శిలాశత్రురాయి  
కేకులము, 1 వంగభస్మము (తగరము) అర తులము.

చేయవల్సిన-వస్తువులన్నియు ప్రతిప్రకారము దంచి చూర్ణము  
చేసుకొని అందులో తగరభస్మమును కలిపి మారి యుంచుకొనునది.

ప్రమాణము-పూటకు కాలు మొదలు అర తులమువరకు,  
పెన్న, నేయి, చక్కెర, నాలు మొదలగు అనుపానములతో దినము  
నకు 2, 3 వర్షాయములు ఈయవలయును.

తీకు బాద్యములు—తెలుపు, పసిమి మొదలగు కౌపరర్ధిక  
మేహము, కుర్మమేహము, తంతిమేహము, తొరమేహము, మొద  
లగు ప్రమేహములు తీకును.

సంజ్ఞ—కర్పూర శిలాశత్రు రాయికి ఇరులు భస్మము చేర్చు  
కొనవచ్చును. భస్మముచేయు స్వల్ప తొగము శుద్ధిచేసిన వంగమును  
వలచగా తేకులు కొట్టి భస్మగా కత్తిరించి ఒక గోరమతొండుపై  
ఒక అంగుళము మందమునకు వదులుపొడి పరచి దానిమీద వలచగా  
వంగ తేకులను చల్లి తేకులను ఒక దానిమీద మరియొకటి వడకుండ  
యుండువట్లు గోరమునుచుట్టి దారముతోకట్టి పైన యెర్రమట్టి కీలు  
వేసి యెండబెట్టి సుమాకు 50 పిడకలతో పురమువేయగా వంగ  
తేకులు బాగుగువలె భస్మమై యుండును. దీనిని ఉపాయముగా  
యెత్తి మారి యుంచుకొని పై చూర్ణములో కలుపుకొనునది.

మ రొ క వి ధ ము

కలకర 3 వలములు, శృంగిభస్మము 2 వలములు, తెల్ల  
చక్కెర 2 వలములు

చేయవిధము—కలకర చూర్ణముచేసి వస్త్రగారముచేసి  
అందులో శృంగిభస్మము చక్కెర కలుపుకొనునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర తులము ప్రమా  
ణము పెన్న, నేయి అనుపానములతో ఉపయం సాయంత్రముల  
యందు 15, 20 దినములు వేయించవలయును. ఇందువలన మూత్ర  
వ్యాధులు పిత్తవాయావు మైనము కలసికునుట, గండనొప్పి, స్వప్న  
వలనము మొదలగునవి తీరును.

శృంగి అనగా గట్టిగానొందు దుప్పికోమ్ము దీనిని పన్న వలుకు  
లుక వగలగొట్టి అవికాతతోకూడ వేసి బాణలిలో కాల్చి బాగ్గుచేసి  
అవికాత మారి అందునుక్క శృంగి పలుకులుపెట్టి కీలుచేసి 50 పిడక  
లతో పురమువేయగా భస్మయగును. భస్మము తెల్లగా కానియెడల  
యీ శృంగిని అవికాతమునకుతో మారి మరియొక పురము వేయగా  
భస్మయగును. దీనిని ఉపయోగించునది.



ఇంగ్లీష్ పద్యము

శుద్ధిచేసిన పల్లవీకము నాగము 6 పదములు, ఏకమూ అర పదం వెదురుపూ (వంశలోచన) అర పదము.

చేయవద్దతి—తెల్లగలిగేడు (పునర్లవ) నారించ నీమి అవతి, శూ, తురకవేస, వేక ఈ అను కట్టకొమ్మలను వేడు వేడుగా కట్టులుకట్టి యంచుకొనునది. పై పల్లవీకము ఒక చట్టిలో పెట్టి పొయ్యిపెట్టి నీనము కడుగు ముఖముపై అను కట్టలతో ఒకటి వెదుక మరియొకటితో తుడ్దుచురాగా అనగా గ్రాసమియ్యవల యును. ఇట్లు క్రమముగా నాలుగైదు దినములు గ్రాసమియ్య వలయును. ఇట్లుతుడ్దుచుండగా పల్లవీకము భస్మమగుచు అనేకవర్షము లుగ కిరుగుచు తుదకు తెల్లగ భస్మమగును. కొంత అలస్యమైనను తెల్లగా అగువరకు తుడ్దరలయును ఈ భస్మము చేయవద్దము లేగు కట్టలతో పొయ్యి మంటవేయుట శ్రేష్టము.

పై ప్రకారం చేయబడిన నాగభస్మము 1 పదము, ఏకమూ వెదురుపూ మార్గముచేసి ఈ మూడు వస్తువులు ఒక చట్టిలోవేసి పొయ్యిమీదపెట్టి సుమారు అర గంట వేచగా అన్నియు తెల్లగా భస్మమగును దీనిని మారి నీకలో భద్రపరచునది.

ప్రమాణము—పూటకు గురిగింజయెత్తు వెన్న, నేయి, చక్కెర మొకలగు అనుభవములతో తుడుగును.

కదిలెడి కాద్యములు—3. మిఠాయిలు, తెలుపు, పసిమి, చక్కెరకాద్యములు, తియ్యలు, అంతర్గత ద్వారములు మొకలగు నకల కాద్యములు నివ ర్తియగును.

పల్లవీకము, విషత్యమైన లోహము కడుక చక్కగ శుద్ధిచేసి భస్మము చేయవలయును. భస్మముచేసిన వెదుక లోహర జను ఇప్పుడాయని పరీక్షించి తీవ్రయోగించవలయును. సంజేహ మున్నచో పై భస్మమును తెల్లగలిగేడు అతురకముతో మారి మరి యొక పురముచేసిన తెల్లగా భస్మమగును.

ఇంగ్లీష్ విధము

నవకయ్యారము 6 తులములు, కయ్యారము 6 తులములు,

చేయవద్దతి—పై రెండు వస్తువులను ఖల్వములో పొడిచేసి రెండుదినములు మర్చించి యెండబెట్టి పైన వదరముగ మరియొక చట్టిమీదాని కీలుచేసి పొయ్యిమీదపెట్టి చట్టిలింప అవసూర నీవ ముతో మంటవేయగా పై చట్టి పతంగము అనగా భస్మము యొక్కను. దీనిని బాగ్ర తగ మెత్తి భద్రపరచునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర గురిగింజ ప్రమా ణము తీదయం పాయుర్రములయందు పొయ్యిమీదపెట్టి మింగు నది. ఇందుకు వధ్యము కాదువు వదాద్దములు చింతవండు మొద లగునవి కూడదు.

ఈ ఔషధమును అధికదినములు వాడకూడదు వైద్యుడు బాగ్ర తగ వాడవలయును.

మరియొక పద్ధతి

(1) నాలుగుపాళ్లు కాది శుద్ధిచేసిన సురేకారము 12 తుల ములు, శుద్ధిచేసిన గంధకము 12 తులములు.

(2) గురికము (కావిరాయి), శుద్ధిచేసిన పటికారము, తెల్ల జిత్కెర ఇది ప్రతివస్తువు ఒక్కొక్క తులము.

చేయవద్దతి—1-వ నెంబరులోని రెండు వస్తువులను పొడిచేసి ఒక్కటిగా కలుపుకొని ఒక మట్టికాత్రలో పెట్టి పొగ్గులపొయ్యిమీద పెట్టగా కడుగును. తర్వాత కొంతకాలమువరకు పొగ లేకును. ఆ పొగ యంతయు అదగిన పిమ్మట 3 వంపులైన రాగికాత్రలో మెల్లగా పోసి అరిబెట్టి మెత్తి నీకలో ఉంచునది. ఈ సురేకారము 1 తులం 2-నెంబరులోని 3 వస్తువులు అన్నియు మెత్తగామారి యంచునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర తులము వరకు పాలలో ప్రయోగించునది. దినమునకు రెండు మూడు పూటలు యాచునగును. ఇందువలన తెలుపు, పసిమి, ముతకు మొకలగు వనియు నివ ర్తియగును. వ్యాధికి తగినట్లు వధ్యముంచవచ్చును.

నల్ల —పటికారము కాది 6 తులము అవు వెన్న, ఈ రెండును ఒక మట్టికాత్రలోపెట్టి కీలుచేసి 12 నిదకలో పురమువేయగా భస్మ మగును. దీనిని పై యోగములలో చేర్చుటకు వీలగును.



**శ్రీ ర ద్ర**  
**త సి స్థ ప్రో క్త మ గు**  
**పు లి ప్పా ణే వై ద్య ము**  
**వి ష హ ర త్ర క రణ ము**

తేలు విషమునకు చికిత్స

కుంకుడుకాయతోక్క, పోకతోక్క నీ రమలపాకు మన్నంతో  
 కాంబూలము నేపించిన విషము నూరించును.

తేలు కట్టిన వెంటనే చప్పిటిలో ప్పానంచేసిన బాధ ఉపశ  
 మించును.

కటిక పొంగించి కట్టినచోట చేసిన నయమగును.

లిక్కర్ అమోనియా కట్టినచోట రెండు చుక్కలు వేయ  
 వలెను.

ఇంగువను నీటిలో అరగిసి వేయవలెను.

చారాణి రాసినను బాధ తగ్గును. పల్ల ఉమ్మైత్రవేరు అరగిదిసి  
 రాదువలెను.

తెల్లకల్లెడువేరు అరగదిసి కట్టినచోట వేయవలెను.

పల్లవండును నిమ్మకాయ రసములో చాడి కట్టినచోట  
 వేయవలెను.

తేనెకూడి రాసిన బాధ తగ్గును. మూగిన అరటికండును  
 కట్టినచోట కట్టవలెను.

నీలితర చూర్ణం నీళ్ళలో కలిపి త్రాగించిన నయమగును.

మలతుర్లం నిమ్మలో చాడించి అ చూర్ణమును నీళ్ళ లోని  
 లించి కట్టినచోట వేయవలెను.

పల్లరబ్బకు ముక్కను నివ్వమిడగాది కట్టినచోట అంటించ  
 వలెను.

నాగముష్టివేరు నీరుల్లిరసముతో చాడి కట్టినచోట వేయ  
 వలెను.

గాడిదగడపవేరు క్షే తులము, తమలపాకులు 2 కలిపి తిని  
 పించెడి.

పట్టకళింత వేసాకు, పిప్పళ్ళు, మిరియాలలు, తాయునిశంగము  
 త్రవము సైలు, అలకర, శొంఠి, చిత్రమూలం, సైంథవలవణం, వెం  
 గల్యకోస్తు, అతివన, చిరుబొడ్డి, కరక్కాయ ఇవి సమం గ్రహించి  
 మేక మూత్రంతో నూరి మూత్రముచేసి నీరు నెండించి త్రవధారచ  
 వలెను. తేలు కట్టినపుడు కట్టినచోట యీ మూత్రము కల్లెడు  
 పాటతో అరగదిసి వేసిన మూనును.

త్రా మపాచు విషములకు

నీలివేరు, తెల్లకల్లెడువేరు, ఇంగువ, మిరియాలలు, శొంఠి,  
 వెలిగారం, మూర్క్కండాను వనకుతో నూరి కనేకలుచేసి నీడను  
 యెండించి వలసినపుడు తులం నీళ్ళలో కలిపి యాయవలెను.

ఈశ్వరివేరు, మిరియాలలు, ఆవునెయ్యి కలిపియిచ్చిన విషము  
 నూరించును.

కొడికపాళ 1 తులం నిమ్మకాయ 1 తులం రెండు కలిపి నూరి  
 ఆవునెయ్యి కలిపి యిచ్చిన విషము పోవును.

పాతాళగరుడవేరు ముక్కలుగ నరికి నమల్లిమింగిన విషము  
 నివారణయగును.

గాడిదగడపాకు సమూలం నూరి యాయవలెను.  
 మూలేడు వేరు గంధం అరగదిసి నీళ్ళలో కలిపి యాయవలెను  
 నిమ్మవేరు, మూలేడువేరు నీళ్ళలో నూరి యిచ్చిన విషము  
 నూరించును.

చిత్రివేళ్ళరసం 3 తులములు యాయవలెను.  
 తెల్లగురినిందవేరు రసం ఒకతులం ఇచ్చిన విషము తోలగును  
 వేవడగును మంచిమానెలో కలిపి యాయవలెను.



చేతుల అవత, చేతులీర, కానుగులెత్తు, దిరిగినదిత్తు నమం  
చూర్చించి అర్ధపులుల చొక్కన గోమూత్రముతో నిర్మిత విషము  
తోలుగును.

అశ్వుదండివేడుగాని, బద్ధివేడుగాని నమలి తినిన విషము  
నివారణయగును.

తెల్లజల్లేడు మొగ్గలు 6 అక్షుదముతో వేయించి దురియాల  
3 తులం కలిపి మారి మాత్రముచేసి యాయవలెను.

తెల్లజల్లేడువేడు, కొడికపాల, చేదువీర విత్తులు, ఇంగువ, వన  
కొడి విత్తులను దురియాల ఇవి నమం మేకమాత్రముతో మారి  
యెండించి చూర్చముచేసి యుంచుకొని వలసినపుడు అర్ధతులం మేక  
మాత్రముతో కలిపి యాయవలెను.

తెల్లజల్లేడు మొగ్గలు 4 దురియాల 7 చేదు పుచ్చకాయ  
ముక్క లేక విత్తులు నీళ్ళతోమారి యిచ్చిన విషము తొరించును.

దువ్వుపువేడు రసం చాయవసుపు దురియాల మారి కలిపి  
యిచ్చిన విషము నివారణయగును.

వసుపు అర్ధతులం అవుపాలతో కాచిగాని కాచకగాని కలిపి  
గోమూత్రం లేక 3 వలంపుల రోపిష్ట పిల్లల మాత్రముతో కలిపి  
యాయవలెను.

శలరాజిగడ్డ రసం, పొంగించిన వెలిగారం కలిపి యిచ్చిన  
విషము పెదలు.

చేదువీర వేళ్ళరసం, శలరాజిగడ్డ రసం కలిపి ఈయవలెను,  
శలగుమ్మడు మంప కలితో గంధంతిసి 3 తులములు  
చొక్కన యిచ్చెడి.

విక్కరం అక్షుదము 15 మొగ్గలు 2 తులములు నీళ్ళతో  
కలిపి 15 నిమిషముల కొకసారి యాయవలెను.

నాగమూషివేడు నీటితో మారి యాయవలెను

రం ఆనే పారాను 2 తులములు తగుమాత్రము నీటితో కలిపి  
యాయవలెను.

కాగరమువ గుండ్రటి విత్తులుగా కరిగి తెల్లజల్లేడు పాలలో  
7 పార్లు నాచెట్టి యెండించిన ముక్క అర్ధతులము యాయవలెను,

### కండ్లకు కలికములు

పాతాళగతుడవేడు దురియాల మారి కంటి కలికము వేయ  
వలెను.

మనగింజలను దిరిగినపువ్వు రసంలో ఏడుమార్లు తడిపి  
యెండించి యుంచుకొని పాము కరచినచాచి వికసింజను నీటితో  
కాచి కండ్లకు కలికము వేయవలెను.

తడులపాకు రసంలో దుర్బాలు కాచి వేయవలెను.

నముద్ర పొడవిత్తులు బద్ధిగింజలు, కానుగుగింజలు నమం  
గ్రహించి నీటితో మత్తగ మారి కణితచేసి యెండించి యుంచుకొని  
అవసరము వచ్చినపుడు నీటితోకాచి కంటి కలికము వేయవలెను.

తెల్లగురిపిందపూలు, దుర్బాలు నిమ్మరసముతో మత్తగా  
మారి కలికము వేయవలెను.

ముషిగింజలు గంధంతిసి కలికము వేయవలెను.

ముషిగింజలు, దుర్బాలు మూర్కొండాకు వనరుతో  
మత్తగ మారి కణితచేసి యెండించి యుంచుకొని వలసినపుడు  
నీటితో అరగతీసి కంటి కలికము వేయవలెను.

### వశ్యములు

తెల్లడింతెనవేడు వరమాత్రముతో మారి వశ్యం చేయవ  
లెను.

జల్లేడుపాలలో విభూతి 4 మారులు నాననిచ్చి యెండించి దురి  
యాల చూర్ణము కలిపి వశ్యము చేయవలెను.

దువ్వుపాకు, మూర్కొండాకు, వెల్లులి మత్తగ మారి గుడ్డలో  
మూటగట్టి ముక్కతో ఆ రసమును పిండవలెను.

### మూర్ఖులు

కుంకుడుకాయ, కాచింటాకు కలిపిమారి ఆ రసమును కదిలోను  
ముక్కులోను పిండి రోపలికి మూత యిచ్చిన మూర్ఖు నిడిపావును.

కొడికపాల, దురియాల నమం నీటితో మారి నీడు తగినంత  
కలిపి రోపలికియిచ్చిన విషముతో కలిగిన మైకము నివర్తయగును.



కృష్ణతులసిపత్ర తక్కు తక్కు మారి లోపలికిపోయెను.  
 లేదు అనవధాయముగా ముండి చూర్ణించి యుండు  
 కొని అనవధాయముగా నీటితో కలియుచు చూర్ణం కలిపి యాయు  
 వలెను.

**కాంతులు కట్టుటకు**

కెప్పటికైన రకు అంకరచూర్ణం కలిపి నేవించిన కాంతులు  
 కట్టును.  
 తోటకూర గొంతులు మిఠాయిలమారి అవునెడితో కలిపియాయు  
 వలెను.

**పై కి పట్టు**

కాము కరచిన గాయమునాదను నల్లబేడిగింజల రకు వేసిన  
 మానును.

**కాపులు కట్టుటకు**

అల్లెదాకుగాని, మారేదాకుగాని కలితో వ్రుడికించి కి కట్టు  
 కట్టిన కరచినతోట కలిగిన కాపు కట్టును.  
 నిరకటకుగాని, అల్లెదాకుగాని మిఠాయిలతో మారి కాపుపై  
 రాచిన కాపుకట్టును.

**ఇతర కాములు కరచిన లోపలకు ముండు**

కాయలెరితకు వగను కి తులములు లోపలికిచ్చిన యెట్టి కాము  
 విషమవును నానావగయగును.

కావంకాలు గోమూత్రమున నానవేసి ఎండించి తర్వాత  
 గోమూత్రంతోనీమారి లోపలికిచ్చిన ఎట్టి విషమవును హరించును.  
 అల్లకలువమున చూర్ణం 1 తులం పంచదారతో కలిపి  
 యివ్వవలెను.

కాకాళకునవేడు, యాళ్ళరివేడు, మిఠాయిల నీళ్ళతో మారి  
 లోపలికిపోవలెను.

పటికపాడి 4 తులములు మెడలో పోసి నిద్రమీదనుంచి  
 పిరు కి నుంచి మారి 1 తులం పాడి కలితో కలిపి తయారువలెను.  
 చక్కని పథ్యము.

నల్లరేగుతక్కు నీళ్ళతోమారి యిచ్చిన విషముహరించును.  
 కొడికపాలతక్కు, మారేడుతక్కు, నాగదొండదుంప ఇవి  
 కిక్కి-కక్కి 16 తులములు గ్రహించి చూర్ణించి యుండుకొని అవ  
 నరము కలిగినపుడు కి తులములు, మిఠాయిల చూర్ణం కి తులములు  
 కలిపి యాయువలెను.

**మిడినాగుల విషమువకు**

రేలపండుగుల్లు, మిఠాయిల నీటితో మారి నీటితో కలిపి లోని  
 కియవలెను.

కృష్ణతులసిపత్ర రకు 2 తులములు, చిడివేడు రకు 2 తు,  
 పసుపుగుండ కి తు, పాతబెల్లం 7 తు, ఇవి కలితో మారి లోపలి  
 కిచ్చిన విషము హరించును, దీనికి అవునెట్లగ అన్నం ఉప్పు కలుపక  
 పథ్యము.

నాగసర్పిడుంప 1 తులం మిఠాయిలు కలిపి మారి యిచ్చు  
 వలెను

**అన్ని జాతుల పొడకాముల విషమువకు**

ఇండుగు, నాగముషిడి, ఈళ్ళరి వీరి వేకులను నమంగ్రహించి  
 గంధం అరగదీసి యిచ్చిన పై కాముల విషము హరించును.

దుప్పికోలు కార్చిన ముడి కలితో కలిపి యాయువలెను.  
 మునిగొల్పి వేళ్ళు పొడవత్రివేళ్ళు, పెన్నుకుదుంప ఇవి  
 నీళ్ళతో మారి యాయువలెను.

కొడికపాలతక్కు 2 తు, ఇండుగువేడు గంధం 2 తు,  
 మిఠాయిలు 2 తు, అవునెయి 2 తు, నిమ్మపండు రకు 4 తు, ఇవి  
 కలిపి కి పూటలకు యాయువలెను, గాయమువకు ముషిడివేడు  
 గంధం రాచేడి.

ఇండుగుకాయ ప్రశ్యేకము నీటితో మారి యాయువలెను,  
 మచ్చలు, పుండ్లు మానుటకు

దిరికెనాకు, పొడవత్రితకు యావల్లు నమం యాలకులు 1  
 పాలు మారి నీటితో నీయవలెను.

చల్లగుమ్మడివేడు గంధం, మునిగొల్పితకు మిఠాయిలు మారి  
 పై కి రాయవలెను.



చిట్టామూలం గొంతులు వేయించి తులసి ఆకు రసముతో మారి రావలెను.

పు స్త్రీశిర్సు కలితో మారి వాపున్న చోట పట్టువేయవలెను.

తెల్లకాకగళాయ రసంగాని చేదుబీర్రాకు రసంగాని గాయం పై న రాయవలెను.

పావురపురెట్టు, తిలవెండ్రుకలు, అవుళొమ్ము, నమలికమ్ము, పరిపాట్లు, తదియాలూ, ప త్రిసింజలు, రాతిపువ్వు, ఇవి నీళ్ళతో మారి పట్టు వేయవలెను. పాము ఉన్నదని గుండేహం ఉన్న చోట ఈ పోక వేసిన పాము పారిపోవును.

రాడివుర్లు పాము విషమునకు

కడుదూపం నీళ్ళలో కలిపి తాగవలెను. ఈ పాము కరచిన విషము చాల దుష్టమైనది.

వీని పొ డు లు

గొల్పినప్పుడు, కుంకుమకాయ కలితో మారి కొంత తాగవలెను. పుచ్చకాయలను, పైకి రాయవలెను.

నల్లనకుగుడు విషమునకు

నల్లపుప్పివేరుతక్క 4 తుంములు, నిమ్మపండ్ల రసముతో మారి తాగవలెను.

ఉల్లగుమ్మడికుంప కలితో మారి యాడువలెను.

చాగురిపాము విషమునకు

పెన్నెకు చిడివేరు, మహిపాడిగుడ్డిలం, కడుదూప అవువంచిత ముతో మారి కరచినచోట పట్టువేయవలెను.

ర క్తకారి పెంజరము విషమునకు

వక్కిరవేరు గంధం రోజుకు 1 తుంముల చొప్పున కి తినములు సేవించవలెను. ఇది కరచిన రోమకూపములనుండి ర క్తము వెడలును. ర క్తము యెక్కువ వచ్చినచో

వేపాళములు కీ తు, మారి తినవలెను.

నల్లజలుసువేరు గంధం రోజుకు ఒక తుంముల చొప్పున మూడు రోజులు వతునక తినవలెను.

తెల్లపుప్పివేరు, మారేడుచక్కెర ప్రతి దినం కి తుంములు, తుమ్మ, విషబాద్ది, ఈళ్ళర, పూడుగు చిత్రమూలం, తిమ్మతీగ, నల్లజలుసు వీని వేర్లు ప్రతి దినం కి తుంముల వీనిని కాగున యెండించి చూర్చించి నత్త్రుగారికముచేసి పూటకు ఒక తుంముల చొప్పున సేవించవలెను. ఇచ్చావధ్యము

పాము విషమురగిలి ఉంటే దద్దులు కలిగినందుకు ఉసిరికెపప్పు, వేపాకు నమం చూర్చించేసి పూటకు ఒక తుంముల చొప్పున సేవించిన దద్దులు, యరక మూడును ఉంటేకి విడక, బూడిద గోమూత్రంలో ఉప్పుకలిపిమారి పట్టించి నాని ప్నానము చేయవలెను.

నగుపొడ కరిచినందుకు

గచ్చవేరు గంధం 4 తు, మిరియాలు 4 తు, కలిపి నువ్వుల మూనతో మారి సేవించిన విషము నివారణమగును.

తెల్లపులిమిడివేరు, మిరియాలు 4 తు, చొప్పున గ్రహించి నతితో మారి సేవించవలెను.

లింగదొండాకు రసం మిరియాలు అవునతితో కలిపి యాడు వలెను.

గచ్చవేరు గంధం కలితో కలిపి యివ్వవలెను.

పై పూ రు కు

వేపవేరు, ఇండుగువేరు, జిరకవేరు, కాచగవేరు, కరకాళాయ వీని గంధం కలిపి పైకి రాయవలెను. అవుసాలు అన్నం పధ్యము.

ఎరకలువయంప తురకమిర్యాలు ప్రతిదినం కి తుంములగ్రహించి నతితో మారి పట్టించవలెను. అవు మట్టిగ అన్నం పధ్యము.

జ ప్ర తి వి ష ము నకు

రాడికపాలవేర్లు 1 పిక 4 తేర్ల నీళ్ళలో పోసి కమాండుము కాచి 4 వ వంతు ఉన్నప్పుడు దింపి, ఆ కమాండుమును ఉంటికి కట్టించి నాని వేన్నీళ్ళతో ప్నానము చేయవలెను.



ప్రణమములు - కరుణలు

సోరింటాన, వల్లపుమ్మలూరి, రసకర్పూరం, మిర్యాలు, సమం  
గ్రహించి జలముతో మెల్లగా మారి ప్రణమములగు కరుణలగు రారిన  
మానును.

గాడిదగడిచాన అమృతములోమారి ప్రణమములరారిన మానును,  
కాకిగొండాన మారి పట్టువేసిన బాపు తిన్నును.  
మనుపు కాది ప్రణమములగు పట్టించిన మానును.  
అనపడన మారి అమృతముతో పెచ్చుచేసి కట్టవలెను.  
తిప్పటిగడన మారి పట్టు వేయవలెను  
వేచాన మనుపు కలిపి మెల్లగా మారి పట్టువేయవలెను.

వసిష్ట విషములగు

శుద్ధ ముందు ప్రము 2 తొలుములు శు|| గంధకము 2 తు|| శు||  
చాదరము 2 తు|| ముద్దవసుపుకొమ్ము 2 తు|| పొంగించిన పిలిగారం  
2 తు|| యీ వస్తువులను చూర్చించి నాగపాకకాయ నిబరసముతో  
వారము రోజులు మర్చించి గురిపించగించ మాత్ర ప్రమాణంచేసి  
మొగ్గ పిల్ల మాత్రముతో యిచ్చిన ప్నాకకాయములు (నాథిపాపా  
లములు) పక్క కరచినవారికి పాము కరచినవారికి పిచ్చికుక్కకర  
చినవారికి ఎలుక కరచినవారికి కేలు కుట్టినవారికి పల్లమందు తిన్న  
వారికి పుంగి తగిలిన పశువులకు పోషగుణములగు బాలింతగుణము  
లగు కడుపులో నేత్రములకు అంజనము వేయవచ్చును. తప్పక  
నివారణయగును. యాచ్యకథ్యము.

ఉత్పూర్ణులగుగుడు

ఉత్పూర్ణికాయగాని, అమృతముగాని, తిప్పబానికి పంకాయ  
గుణము (పిడుకకానివి) కోటిలోయొంది మారి త్రాగించిన తక్షణం  
నిరిచివేయును.

పల్లములగుగుడు

పల్లమందు తిప్పబాకు శొంఠి కమానుముగాని, శొంఠి మూర్తి  
ముగాని తివిన పల్లములగుగుణం కలిగివున్నను.

విషహార ప్రకరణము సంపూర్ణము

శ్రీ క న్దు

వసిష్ట ప్రోత్తమ గు

పులిప్పాటేవైద్యము

కొన్ని మూలికల ఉపయోగము

ఏ గుగ వల్లెడు గుణము

ఏగుగవల్లెడు కమాలము మారి గొంతుపక్క ప్రమాణము  
నేడె పెరుగులో కలిపి ఉపయోగము మూడు దినములు యిచ్చిన  
మొగ్గము, బాకము, మిర్యా తిల్లకువ్వము, కరీము మంటగ  
గుండులు, ఇట్టివి నివారణయగును.

కర్పూరవల్లి గుణము

కర్పూరవల్లియొక పగుడు శ్రీ పొచ్చులో, 2 తేగ రి సోకోజన  
మాత్రలు చాది చంటిపిల్లలకు వేసిన, చిద్దలకు కలుగు కలులు, దగ్గు  
తైత్త్యము ఇట్టివి నివారణయగును.

గంగరానిచెట్టు గుణము

గంగరాని చెట్టును నీటితో మారి పక్క ప్రమాణము కూటి  
నీళ్ళతో కలిపి పుచ్చుకొనిన విరేచనమగును. దీని సేవనవలన  
తీట, గజ్జ నివారణయగును. దీనికాయ రసము ఎంగిలితగులుటచే  
కలుగునట్టి చిడుముపై చురతయగునలల కాయచుండిన నయి  
దుగును.

అంతిర్దామర గుణము

ఈ అరు శొంఠము గ్రహించి రిగుమాత్రము నీటితో కాగుగ  
ఉదకండ్లి కమానును పంపుకొని రి కెన్నెల కమానును వేచించిన  
నీరులుగు, ఉష్ణాదికృతములన కలుగు యితిర ఉపప్రవములు నివారణ



రణయగను అనునది నీటితో నూరి మూలమునకు పట్టువేసిన  
కాంతియగును.

అర్ధవరపాకుగుణము

దీనియాకులను గ్రహించి దంచి రసముతీసి దానికి నమం  
మందినూనె చేర్చి యెండలో కఠోకముంచి తర్వాతను పిల్లలకు  
కలుగునట్టి కరిప్పాణి పుండ్లు, గడ్డ, తీట మున్నగువాని పై పూతగ  
నువయోగించిన నయిదుగును.

కంఠాంకోరయాకుగుణము

ఈ యాకులను గొనివచ్చి నరికితీసిన రసము ఒక కొమ్మ  
వరకు చిన్నపిల్లలకు పోసిక జ్వరము మాంద్యము విరేచనములు  
దగ్గులాంటి పిల్లలకు కలుగునట్టి కాఢము తీయను.

గంఠవనిర్మలగుణము

ఈ విరేచనములను తగుమాత్రము గ్రహించి నీటితో వేయించి  
బాడితేసి ఒక వరకామెత్తు నేవించి విరేచనముగును. దీని యాకు  
లను యెండించి చూర్ణించి అర్ధవరపామెత్తు పిల్లలకిచ్చిన కఫమును  
పోగొట్టును. ఇందులో తెలుపు గంఠం శ్రేష్టము.

కుప్పింటిగుణము

ఈ యాకులను యెండించి చూర్ణముచేసి వరకామెత్తు  
చూర్ణము తగుమాత్రము నీళ్ళలో కలిపి వంటిదారచేర్చి నేవించిన  
కడుపునగల ప్రీతులన్నియు అయిటపడును. వేరును యెండించి  
చూర్ణముచేసి పైవికమునన నేవించిన విరేచనముగును. దీని యాకు  
వనకును కొంఠము వేపనూనె కలిపి యెండలోపెట్టి బాగ్రత వరచి  
పిల్లలకు నాలికమీత రాచిన కఫము పెడలును. ప్రీతులు చేర  
కుండును.

రక్షరక్షగుణము

దీనివేరును రెండు పలములు గ్రహించి నిమ్మపండ్ల రసములో  
నూరి కామరకు పైపూతవేసిన మానును. దీని విరేచనములనునూరి  
యెడ్డిగలో కలిపి తీట కుటుపులకు పైవరాచిన క్వరగ మానును.

నల్లవానిలిగుణము

దీనియాకులను తగుమాత్రము గ్రహించి అరపడి నీళ్ళలో  
పోసి కపాయము కాచి నగము దింపుకొని కి కొమ్మల కపాయ  
మును నేవించిన జ్వరము మానును. అనుకు ఉప్పును కలిపి  
నేయించి కీళ్ళ నొప్పులకు బిత్తర నిచ్చిన నొప్పులు నివారణ  
యగును. అకు రసముతీసి నూనె కలిపి కాపులకు పైపూతగ నువ  
యోగించిన బాపు తగ్గును.

నూపురగుణము

నూపురను నీటితోనూరి ఉడికించి ముండ్లు గ్రుచ్చుకొని విరిగి  
పోయిరాధి-చుచుండిన దానికి కట్టిన ముండ్లు బయటపడును. అకు  
లను పసుపుకలిపి నూరి ఉడికించి కట్టిన ముండ్లను తీసివేయును.

చిన్నపల్లెకుగుణము

దీనిని నవనూనె తగుమాత్రము గ్రహించి కపాయము  
కాచి రెండు కొమ్మల కపాయము ఉదయపుపూట నేవించిన తీట  
గడ్డ, మేళాకుకుపులు ఇట్టివి తీయను. ఇచ్చా పథ్యము.

నల్లెకుగుణము

నల్లెకు గలుపులను తీసివేసి తగుమాత్రము గ్రహించి  
నీటితోనూరి వక్క ప్రమాదము ఉదయమింపూట పుచ్చుకొనిన  
అననమున కలుగును. జల, రక్తమాంసము నివారణయగును.

నేలవెలగుణము

ఇందులో నేలవెల, నక్కవెల, గుల్లవెల అని మూలి  
కలుగలవు. ఇందులో అన్నిటిని నూరి యెక్కిటియే. దీని యాకు  
లను తగుమాత్రము కపాయముకాచి నేవించి జ్వరము, అతి  
సారము, పైత్యవికారములు ఇట్టివి తీయను.

నేలఉసిరికగుణము

దీనిని నవనూనె తగుమాత్రము గ్రహించి దంచి ఉనకుతీసి అర్ధవరము అవు  
చాలు కలిపి రెండుపూటలు నేవించిన వసువుకామెత్తు నివారణ  
యగును. అవుచాలు అన్నము పథ్యము అకును ఎండించి చూర్ణించి  
త్రోకలు ప్రమాదము అవుచాంతో నేవించిన అలి, దీపనము కలు



గును, దీని చిగురు ముండులు తగుమాత్రము కలిసి కషాయముగాచి  
కి బ్రహ్మం పుచ్చుకొనిన అర్హతను పొందుదు.

తెగడ గుణము

దీని వేరును నీటితోనూరి వక్క ప్రమాణము అవుపాలు  
కలిపి సేవించిన విశేషముగును. క్రిములు పెడలును.

విభాజనచ్య గుణము

దీని యాకండు తగుమాత్రము తీసికొని నీటితో నూరి గచ్చ  
కాయ ప్రమాణము సేవించిన మేహవర్గు, విశేషములు, ఇవి  
తీరును. అకు వగును ఇవ్వులోపోసిని పవిష్టాని తారించును.

అర్హత

మాతాను—ర మొదలు 6 గ్రాములు చూర్ణమును తేనె  
లేక నేయి లేక బూడిదగుచ్చును కర్మగము, చక్కెర నీటితో  
సేవించిన స్తంభనీయము, రక్తకోథకము, రక్తకృత్తికరము, రసా  
యనము.

ఉపయోగములు—జేహములో ఏ భాగమునుండి యెవను  
రక్తము పడుచున్నప్పుడు దీని బానిని ప్రత్యేకముగా నైనను,  
ఇతర ప్రవణులతో తేర్చియెవను ఇతరులు ఇది రక్తములో  
మాచ్చును కలిపించుటచే కాలోలు రక్తమును గడ్డకట్టునటుల  
జేయును, గర్భాశయ వ్యాధులలో యోనినుండి రక్తము పడు  
చున్నప్పుడును, ఏ కారణము వల్లనైనను ముక్కులో నుండియు,  
పుష్పసముల నుండియు రక్తము పడుచున్నప్పుడును ఇది చాల  
మంచివారు; చిరకాలముననుండియున్న ప్రవాహిగనును, రక్త  
హీనరక్తను ఇది ఉపయోగించుటచున్నది ఉర్రుతములో దీనిని  
తేనెతోనిచ్చిన చాల గుణకరము, దీనినితేర్చి కాచిన త్రెలముతో  
చిరకాలగతమైన క్షరముగంపారికి అభ్యంగము: మర్దన జేయించి  
నచో మిక్కిలి ఉపయోగముగా నుండును

అపంగ పట్ట

మాతాను—ర మొదలు 30 గ్రాములు చూర్ణము తేనెతో  
గాని, స్వరదమును తేనెతోగాని, ప్రత్యా రరములతో తేర్చిగాని,  
ఉపయోగించునది.

గుణము:—పాచనీయము, ఉద్రేకహరము, సుగంధకరము,  
ఉద్రేకము, స్తంభనీయము, కృమిహరము.

ఉపయోగములు—ఇతర ఔషధములతో చేర్చి శిశుులలో  
కూరలు, బాంతులు, పిరింత, అతిహారము వీరిలోను, కడుపునొప్పి  
యొప్పప్పుడును, ఇతర ఔషధములచే నోటికి కుది రప్పిపోయినప్పు  
డును ఇతరులు నోటిలోనుంచుకొని నమలుటచే నుగ్గంధమును పొరిం  
చును. ముఖ్యముగా ప్రవాహిలో ఇది చాలా ఉపయోగకరము.  
అప్పుడు ప్రారంభావస్థలలో క్షరముగాకేని తేనెతో కలిపి ఇచ్చిన  
మంచిది, లేక స్తంభనకరములగు కాజికాయ, బూతుగు, యమ్మ  
జగుకు వీరితోనిచ్చిన మంచిది. వల్లించునతో కూడ కలిపి తయ  
వచ్చును గాని జాగ్రత్తగా చూచి యాయవలెను.

పట్టి వేరు

ఉశీరం పాచనం శీరం స్తంభనం యు రక్తకం ।  
మధురం క్షరశ్చాత్ బాంశిమవశత్ కఫవి ర్శ్చాత్  
కృష్ణా స్రవివపిర్య దాహకృచ్ఛప్రణాపకా: । (బృ. ని. ౪)

మాతానులు—ర మొదలు 15 గ్రాములు చూర్ణమును చక్కె  
రతో నీయవచ్చును లేక ఇర తులము మొదలు ఒక తులము వట్టి  
తేర్చుతో కషాయముగాచి తులకవచ్చును ఒకటికి ఎండుది తులము  
వట్టివేర్చును ఒక కత్తనీళ్ళతో బాగుగాకాని వడియగట్టి పాలు,  
చక్కెర తేర్చి తయవచ్చును.

లేక పావకముగాకాచి తీసికొనవచ్చును ఇతర ఔషధము  
లకు అనుపానముగా చాడవచ్చును

గుణము—శీతలము, క్షేపణకము, మూత్రలము, ఉద్రేక  
హరము, రుణాశ్రవ ర్తకము.

ఉపయోగములు—ఇతర ఔషధములతో చాలు దీనిని క్షర  
ములలో ఒడలియట అన్నప్పుడును ముట్టుకరిగాకాపోవుట, ఉడలి  
గావ్వులు, కీళ్ళనొప్పులు ముప్పుగుని ఉచ్చిప్పుడు ఉపయోగించ  
వచ్చును. చలించియు తలమానెతోను కృమిహరముగు నబ్బుల



లోను, పాపచూర్ణములలోను, లేవములలోను కేటయివచ్చి, ఇది ప్రాగతి జలమునకు నుగంధము నిచ్చుటకు ఉపయోగపడును. వేదవికాసములో దీనితో కేటయిన తదగ్రము కిటికీలు, కలుపు లకు అద్దముకట్టి పై నీకు జల్లుచుండుటచే కొంత వేడిమి కలుగును. ఇది చలనము కేటయటచే మూత్రవికాసములో నుంట, ప్రకోపము మున్నగునవి యుండునపుడు చాల మించిది.

కవ

మోతాదు—5 మొదలు 15 గ్రాములు చూర్ణమును తేనెతో తినికొనవలెను.

గుణము—లోనినిచ్చినయెడల ఉల్లేపకము, పాచనీయము, మూత్రలము, స్తంభనీయము, అంక్రకృమిహరము, మృదువిరేచ నీయము, వృష్యము, రసాయనము, నుగంధకరము, పై న లేవనముగా నుపయోగించుటచే కృమిహరము.

ఉపయోగములు—ఇది రెండు విధములుగా నున్నది. అందులో తెల్లది రసాయనముగా పాచ్యుగా ఉపయోగింపబడుచున్నది. దీనిని తేటచుగా లిక్తరసాయనములతోను, నుగంధకర వస్త్రపుల తోనుకలర్పి విషవివ్వరము, నులబ్ధము, అదర్లము, కడుపు నొప్పి, కడుపులో కూకల, కాశముచేకలుగు గుణములు వినియెందు ఇతరులు. అపస్మారములో దీనిని తక్కువ ఉపయోగింపవలెనని భావ ప్రధానలో తవ్వబడినది. పిల్లలకు జ్వరము కలిగినప్పుడు, కడుపులో అహారకదాహము ఉండి యున్నప్పుడును దీనిని నుసిబొగ్గు పొడితోకలిపి ఇతరులు నుసియు దీనిని ప్రభాహిక, అతిహారము, దగ్గు, పీచిలోను విధములైన అశ్వినీబ్యాధులందును ఉపయోగింతురు. వృష్యయోగములలో ఇది కేటయించును.

దీని చూర్ణమును పుండ్రున బల్లకట్టును. కరీరమునై బాపు లున్నప్పుడు దీనిని నమభాము బాలుకలిపి నీటికట్టి ముద్దగామారి పై న పట్టువేయవచ్చును. ఇది ఎరుపు, చిమురుట్టులందు, మంట మున్నగు బానితో నాడియుండుబాపులకు మిక్కిలి ఉపయోగకరము.

కావము

మోతాదు—దీని వేటయొక్క చూర్ణము 5 మొదలు 15 గ్రాములవరకు తేనెతోగాని 5 మొదలు 15 తొలమువరకు కషాయముగా గాచిగాని ఉపయోగింపవచ్చును. వచ్చిదిగా నున్నప్పుడు వేటకు నాలుగురెట్లు నీళ్ళుపోసి కషాయము కావవలెను. ఎందుచేతనో నున్నప్పుడు ఎనిమిదిరెట్లు నీళ్ళుపోసి కావవలెను.

వచ్చిజలమునందు కడలనందు తీసిక స్వరసము 5 మొదలు 1 తొలమువరకు తయివచ్చును. ఎడిన ద్రవ్యములకు ఎనిమిదిరెట్లు నీళ్ళుపోసి కషాయముకాచి తయివచ్చును.

దీనిపండు 5 మొదలు 5 తొలము స్వరసముతీసిగాని, నాలుగు పంతులు నీళ్ళుపోసిగాని కషాయముకాచి వడియగట్టిగాని తేనెతో కలిపి తయివలెను.

కఫమును జయలు పెడలించుటలోను, కాంతి కలిగించుటలోను వేట మృదువుగాను, కాద, అరులు చుట్టయముగాను, పండు తీవ్రము గాను వని వేయును.

గుణము—ఉల్లేపకము కలిగించుచు పుష్కరములోని, గోమృగలోని, కఫమును పెడలించును; మృదువిరేచనీయము; వేట మూత్రములగుండ కావచ్చును.

ఉపయోగములు—ఈవరినిర్మలలో కఫము వల్పిజడి జయిటకు రానున్నప్పుడు దానిని చవ్వన పెడలించుటకు ఇది మిక్కిలి వ్రుత యోగకరమైన మందు. అందుచే రొమ్ములో కఫమునుండి వచ్చు బ్వరములలో నుంచియు ఇకపూయోగాలో ఉద్రవ్యముయొక్క వ్రుతయోగము మిక్కిలి వ్రాధునీయము ఇది దశమాలములలో నొకటి : బాతము, కఫమును హరించు దశమాలములలో ఇదియే ప్రధానమైన ద్రవ్యము. కఫము పాచ్యుగా నున్నప్పుడు కాంతి యగుటకు దీని వ్రుతయోగింపవచ్చును ఇది పైత్యమును పాచ్యు కేయదు గనుక కర్మిపాత బ్వరములలోను, కష్టతరమైన బ్వరముల లోను వ్రుతయోగింపవచ్చును. క్యాస, దగ్గు పీచిలో దీనిని కావక ముగా తేలి ఇచ్చిన మంచిది.



మాయానికంక్షము

మోక్షాదులు—4 మొదలు 1 తులము నీటితోమారి వడియ  
గట్టి అందులో చక్కెర, తేనె, తేక అమలములు వేసి ఒకే మోక్షా  
దుగా నీయవచ్చును.

6 మొదలు 16 గ్రాములు ప్రత్యేకముగాగాని ఇరవ వస్తువు  
అను తేర్చిగాని అనేకవాళ్లు తయ్యరవచ్చును.

గుణము:—రావనీయము, అంజలి కృమిహారము, తోవ  
హారము.

ఉపయోగము:—ఇది కృమిహారమైన ప్రవృత్తులలో శ్రేష్ఠ  
మని ప్రసిద్ధిగాంచి ప్రత్యేకముగాగాని ఇరవ వస్తువుతో తేర్చి  
జడి కాని వైవయోగింప అనుచున్నది. దీనిని కొన్ని దినములిచ్చి  
తరువాత విశేషనమిగుటకు తేకచూర్ణమునుకాని అమలమును  
కాని ఇతరు కడుపులోనుండు జిరిగితుగుటకు ఇరవ కృమిలకును  
దీనితో మోచుకొనింబలు, నల్లజంకర మున్నగునదితేర్చి ఇత్తును.  
ప్రవృత్తులకు దీనిని చానిమ్మవేసియొక్క కషాయము ప్రతి  
మోక్షాదులకు అర తులము మొదలు 1 తులమువరకు తేర్చి ఇత్తును  
ఈ కషాయము ప్రతినాడుకు గంటల కొద్దీ పొడిగాని ప్రతిదినము  
ప్రాద్దుటగాని పద్మశ్రమియొక్క రల ఉడివడువరకు ఇత్తును. అనే  
కావధములకు దీనిని యిహిహాసముగా నుపయోగింతును. కృమి  
కృష్ణములో దీనిని లోపలిచ్చుచు పైవగుడ లేవవముగా పూయు  
దురు సుశృతుడు దీనిని రసాయనముగా వాడవచ్చునని చెప్పి  
యన్నాడు. దీని చూర్ణమును సువ్రుల చూర్ణముతో కలిపి  
ముక్కుపొడిగా అర్ధానశరకము లేక తార్పియ తలనొప్పులలో  
పువయోగింపవచ్చునని అప్పలదీపది.

వానిలి

మోక్షాదు—4 కేవల మొదలు 1 కేవల స్వరగమును  
తేనెతోగాని తేక 4 తులము మొదలు 2 తులముల అగులను  
మామూలుగా కషాయము పెట్టిగాని అకులముద్దలో మిరియాలను  
కలిపి 5 మొదలు 16 గ్రాములవరకుగాని తయ్యరవచ్చును.

గుణము:—తోవహారము, నివరణ్యరహారము, బ్యరహారము,  
కూలహారము.

ఉపయోగములు:—దీని కషాయమునై నను స్వరగమునై నను  
మిరియాలతో తేర్చి నివరణ్యరములో నిత్తుకు మిరియు దీనిని కుట్టి  
కూల, అజర్లము, అనుబాహము, కృమిలు, వీనిలో ఇత్తును. దీని  
ముద్దను రల భారముగా నున్నవృత్తు రలకు గట్టుచును. మిరియు  
బారిబ్యరములోను ఉపద్రవ నహింములైత చ్యురములలోనుగాన  
రలకు గట్టుచును.

దీని అకులను ఉడికించి అనుబాహములోకృమిహారము నొప్పిని  
తగ్గించుటనై ఉపయోగింతును నొవ్రులున్న ప్రదేశములనై దీని  
కషాయమును వేడి వేడిగా నున్నవృత్తు పోయుచును. ప్రసవించిన  
స్త్రీలు స్నానము తేయుటనై దీనిని చానిలియొగము, గొంజెడు  
గొడుకు, వెదుకు అకులు, వేలకు, వీనితో కావడకు. వర్షపాత  
వ్యాధుల యందుకు పైదీని లోనిరిగూడ పొచ్చుగా నుపయోగకర  
మని ప్రసిద్ధిగాంచి యున్నది. దీని స్వరగముతోకానిన మానెను  
నొవ్రులను తగ్గించుటకు చాల వివిధగా నుపయోగింతును. మద్రా  
సులో కాలుదై ఇరై (గొంజెడుగొడుకు) అకులనూడ ఇతేప్రకార  
ముగా అనుబాహములో నొవ్రులను తగ్గించుటకు లేవవముగా నుక  
యోగింతును.

వెదుకువృ

మోక్షాదు:—6 మొదలు 16 గ్రాములు తేనెతోగాని నేయి,  
చక్కెర వీనితోగాని తీసికొనవలెను.

గుణము:—శీతలము, భాతకృష్ణిరము; రసాయనము.

ఉపయోగములు:—దీనిని విడు, కడు, క్కార, బ్యరము  
వీనిలో ఉపయోగింతును ఇంగుములైత కృమిలకు ప్రవృత్తులతో  
దీనినితేర్చి దింకాంబులు వాడియున్న గలనోలొక, ప్రాతమ్మల  
నుండి రక్తము వదులుకృష్ణమును ఇత్తును ఇయలో కొన్ని అమల  
ములు తేరియుండుటచే ఇది రక్తము, అస్థి భాతువులు దీనిని కృష్ణి



చేయును. మూత్రనాళములోను, పుష్కళములలోను ఇవి ఉత్తరమును అడచును. దీనిని విర్యవృద్ధిముచేకలిగిన జలహీనతయందును ఉపయోగించును. ఇది ప్రవాళభస్మము, ముత్యభస్మము వీనితో సమానమైన గుణములుగలిగి వానికంటె కూడ శీతలమై యుండును. శ్రేష్ఠమైన రసాయనములగు చవ్యవప్రాశ్వాస లేహ్యము, బాసావ లేహ్యము వీనిలో ప్రధానద్రవ్యమిదియే. కఫనిస్సారకములగు తాళి సాచిచూర్ణము, కిలోవలాది చూర్ణము వీనిలోగూడ ప్రధానద్రవ్యమిదియే. 10 స్త్రేణులు మొదలు 15 స్త్రేణుల చూర్ణమును లేనతో కలిపి తిరిసిక కాయల మురబ్బాతో కలిపి ఇచ్చినచో క్షయ మున్నగు భాతు క్షయకరములగు వ్యాధులలో మంచి రసాయనముగా పని చేయును. ఇది చిరకాలగతమైన గ నేరియాయం దుపయోగింపబడుచున్నది.

### సీమ అవిసాకు గుణము

దీనిని పసకుతీసి కొబ్బరినూరి తీసిన పాలు కలిపి గడ్డి, కుకుపుట మున్నగు చర్మవ్యాధులకు పైపూతగ నుపయోగించి వానిస్నానము చేసిన చర్మవ్యాధులు నివారణయగును.

### శీ కా య చెట్టు గుణ ము

దీని చిగుకును గ్రహించి రగుమాత్రము యెండు మిరప కాయలు కలుపుకొని పచ్చడిచేసి అన్నములోకలుపుకొని భోజనము చేసిన పైత్య సంబంధమగునది నివారణయగును. పచ్చికాయలను పచ్చడిచేసి తినిన విరేచనమగును.

### తెల్లనాగ జెనుడు గుణము

దీని పూలు పసుపుపచ్చగ నుండును. ఈ పూలను నలిపి గడ్డంపై వేసిన గడ్డ త్వరలో పగులు చూపును. పండ్లు మేహ కాంతిని ఉష్ణశమనమును కలిగించును. యెండలో తిరిగి మూత్రము పచ్చగను, చుకుకులను నుండినచో దీని పండ్లు ఒకటి రెండు తినిన త్వరితముగ శరీరము కాంతించును.

### సు కు లు పట్ట గుణ ము

దీనిని 2 పలములు గ్రహించి నీటితోనూరి కొబ్బరినూరి ఒక పలము చేర్చి యెండలో పెట్టి కాచి యంచుకొని ప్రణామము కుపయోగించిన ప్రణామము త్వరితముగ చూచును.

### సం శే త నా మ ము లు

త్రిఫలములు : కరక్కాయ, తానిక్కాయ, ఉసిరికకాయ.  
త్రికటుకములు శొంఠి, మిర్చాలు, పిప్పళ్ళు.  
త్రిశతకములు చార్చినచక్క, వీలకులు, లవంగాలు.  
అవనిత్రయం సైంధవలవణము, సోవర్పలవణము, లిడా అవణము.

బలాచతుర్వయము జలా, అతిజల, మహాజల, నాగజల, చాతుర్థారకములు వీలకులు, లవంగాలు, నాగ శేషరములు, చార్చినచక్క.

పంచగవ్యము అవుశేయి, అవుశేగుగు, అవుశాలు, గోమూత్రము అవుశేద.

పంచాంగములు ఏ శబ్దయొక్కగాని చక్క, అకు, వేకు పండ్లు, పూలు.

పంచకోలములు శొంఠి, పిప్పళ్ళు, మోడి, చిత్తమూలం, చవ్యము.

ఛాంగపంచకము మేకపాలు, పెరుగు, నేయి, లెంటికలు, మూత్రము.

పంచలవణములు సైంధవలవణము, సోవర్పలవణము, సముద్ర లవణము, కాచిలవణము, లిడా అవణము.

పంచమూత్రములు అవు, గొర్రె, యెరుము, మేక, గాడిద మూత్రములు.

సప్తభాతువులు జంగాకు, వెండి, రాగి, తగరము, నత్తు, నీసము, లోహము.

అష్టగంధములు పచ్చకమ్మారము, మంచిగంధము, తుంగము పైలు (పచ్చివి) కుంకుమపువ్వు, దేవదాకు, గోరోజనము, నాగ శేషరములు, పట్టివేళ్ళు.



వవరత్నములు మూర్త్యము, వద్వరాగము, వజ్రము, ప్రహారము,  
మరకరము, నీలము, గోమేధికము, వైదూర్యము, పుష్కరాగము,

దళాంగధూపము సరళదేవదానుజంక, అగరుచక్క, రాతి  
పువ్వు, తుంగము పైలు, అపాలు, మంచి నేయి, తేనె, మహిసాక్షి,  
గుగ్గిలము, గంధకము, శిలాంగపువ్వుగలము,

దళమూత్రములు వీరుగ, ఎనుము, మింటె, అవు, మేక,  
గొర్రె, గుట్టము, గాడిదె, స్త్రీ, పురుష మూత్రములు.

పంచవిధకషాయములు

స్వరసము, కల్కము, క్వాథము, హిమము, ఛాంటము వీరికి  
కషాయములని నేతు.

వివరణము

స్వరసము—పచ్చి వస్తువులను కాగుగ కడిగి శుభ్రపరచి  
నీళ్ళు కలపకుండ దంచి తీయబడిన రసము,

కల్కము—పచ్చి ద్రవ్యమైన యెడల నీరు కలపకను ఎండు  
ద్రవ్యమైన యెడల జలము కలిపియు మిశ్రగ నూరి ముద్దగ తయారు  
చేయబడునది,

క్వాథము—నికథాగము ద్రవ్యములను కచ్చాగాదంచి దానికి  
16 భాగములు నీరుపోసి సగము మిగులునటుల కాచబడునది.

హిమము—ఒక పలము ద్రవ్యములనుంచి 7౨ పలముల నీళ్ళు  
పోసి వస్తువులను కాగుగ కడిగి ఒకరాత్రి నాననిచ్చి పైన మూత  
బెట్టి ఉదయము కాగుగ పిసికి పడియబోసి ఉపయోగించుకొనునది.

ఛాంటము—ద్రవ్యము ఒక పలమును దంచి 6 పలముల వేడి  
నీటిలో పోసి కొంతసేపు వుండనిచ్చి వీడప వడబోసి గ్రహించునది.

వివ విరుగుడులు

విషము

అడవివీర

అటుకులు

అనుములు

విరుగుడు

తుంగము పైలు

పైంధవ లవణము

మంచిగంధము

అపాలు

ఇంగువ

ఉమ్మెత్త

ఉమ్మెత్తనిత్తులు

ఉడుగ

కంద

కర్పూరము

కొబ్బరి

గన్నేకు

గుమ్మడు

చల్ల

జల్లేడుపాలు

జడి

జడిగింజ

జర్జించని అన్నమునకు

జెముడుపాలు

తమలపాకులిక్క

తెగడ

తెలకపిండి

తేనె

త్రికటకము

పల్లమందు

నిమ్మపండు

సవ్యము

నేయి

నేరేడుపప్పు

పవనపండు

పాపాణములు

పెరుగు

ఉసిరికపప్పు

కెరకీరము

కామరపూలు, పుల్లపావరి, చింత

పండు పులుసు

నిమ్మరసం, జలకర

కరక్కాయలు

తమలపాకు

గుంటగలగర

బియ్యము

కరక్కాయ

మజ్జిగ

చిక్కగింజ

చంచలాకు, నీలియాకు

దూఱగోవల

మోడుగ పువ్వు

అపాలు

తంగేడాకు

చింతపండు

తుమ్మచక్క

నూనె

మంచి నీళ్ళు

బియ్యపుకడుగు

కొంతి, అల్లము

ఖర్జూరపుకాయ

ముగలిచల్లరసము

వేన్నీళ్ళు

పాలు

కొంతి

పత్తిగింజలు

వేడినీరు



పాత్రిక	శౌంధి
అరకర్కసి	ఉలిమిదాగు
బెల్లము	మెసలు
మామిడిచిడి	నారికేడపాగు
మొప్పి	నేరేడు, మొగలి
వననాథి	చిత్రవేల్పు
సున్నము	తిప్పతగ, వసుపు

## కారకని పస్తుతక ప్రతినిధులు

కుంకుమపువ్వు	వసుపు, కుసుంబా పువ్వు,
	పద్మ శేఖరము
సన్నరాష్ట్రం	శౌంధి
పిప్పర్లు	మిర్యాలు, శౌంధి, అల్లం
చంగల్వోడ్డు	జటామాంసి
అవంగములు	ధారకీ పుష్పము
ప్రాశవండు	ఖర్జూరపువండు, ఇప్పపువ్వు
లొంగము పైలు	గ్రంధి తగరము
తెల్లజలకర	నల్లజలకర
బాము	పాంపుంటింగింజలు
జెముడు	చవ్యము
గ్రంధి తగరము	మిర్యాలు
అశ్మమేడి	మోదుగ
బాకుడు	ములక
చికుబాద్ది	దురదగొండి
చిట్టామట్టి	శేరాముట్టి
మారేడువేరు	వెలగ వేరు
గంటుభారంగి	బాకుడువేరు
తెల్లవట్టివేల్పు	శ్రీగంధము
వట్టివేరు	సుగంధిపాల
వీలక్కాయలు	కాళినపత్రి

పుష్కరమూలం	కామరతూడు
శేపాళము	తెగడ, చిత్రమూలం
పంచదార	బెల్లము
కరక్కాయ	కానిక్కాయ, ఉసిరిక
తేనె	పాతబెల్లం
మహిపాక్షిగుగ్గిలం	వేపబంక
అవణము	పైంధవలవణం
కరివేప	గలితేరు
అవుపాలు	మేకపాలు
అవునేయి	మేకనేయి
అరెపాలు	గొర్రెపాలు
నల్లచిడిగింజలు	చిత్రమూలం
తుందిలం	కానుగ
పెద్దమాను	కానుగ
రాజనాలు	పండ్లు
మోడి	గజపిప్పలి
చవ్యం	మోడి
తెల్లలదాలు	పుర్రలదాలు
లోహము	కాసీసము
దానిమ్మ	చింతపండు
కోడిమాంసము	నమలిమాంసము
చవకము	పాలవేల్పు
కాకోరి	సుగంధిపాల
మహామేద	వల్లెరువేల్పు
వెండి	లోహము
మాంసము	మర్మములు
మర్మములు	నర్మములు
నర్మములు	నీటిచిప్పలు
నేయి	పాతమర్మమునాన
మూర్మములు	మూర్మపు చిప్పలు



# వసిష్టప్రొక్తమగు

వజ్రము  
 జ్వరతికర్పూరము  
 కస్తూరి  
 అన్నిరకముల మాంసములు  
 ములుమోదుగ  
 మాంసక సాయము  
 పొగడపువ్వు  
 జావత్రి  
 జిల్లేడుపాలు  
 పుష్కరమూలము  
 మానిపసుపు  
 మంచిగంధం  
 కస్తూరి

అతివస  
 నాగ కేశరములు  
 అష్టవేదనం  
 క్షీర కాణ్డీ  
 కాణ్డీ  
 చలవమిర్యాలు  
 వృషభకము  
 పెండి  
 కాంతభస్మం  
 మాత్రికభస్మం

అయఃకాంతము  
 తుంగముస్త్రైలు  
 పునుగు, భావంచాలు  
 సావురాయిమాంసము  
 వేప  
 పెసరకట్టు  
 ఎర్రకలువపువ్వు  
 అవంగము  
 జిల్లేడుఆకు రసము  
 చంగల్యకోష్ఠ  
 మంచిపసుపు  
 కర్పూరము లేక రక్తచందనము  
 పునుగు, చలవమిర్యాలు, బావం  
 చాలు

తుంగముస్త్రైలు  
 పద్మకేశరములు  
 చుక్కకూర  
 శతావరి, పిల్లితెగలు  
 సుగంధిపాల  
 జావత్రి  
 చిట్టాముట్టి వేళ్ళు  
 తారమాక్షికము  
 లోహభస్మం  
 ముత్యపుచిప్పల భస్మం

వసిష్టప్రొక్తమగు పులిప్పాణి వైద్యము

సర్వం

సంపూర్ణము